Edizione eseguita su la 1ª ~~[illegible]~~ delle 3 Edizioni in 4º Roma 1554.

CANONES, ET DECRETA SACROSANCTI OECVMENICI ET GENERALIS CONCILII TRIDENTINI

SVB PAVLO III, IVLIO III, PIO IIII.

PONTIFICIBVS MAX.

ROMAE,
Apud Paulum Manutium, Aldi F.
M. D. LXIIII.
Cum priuilegio Pii IIII. Pont. Max.

Exemplum priuilegii.

MOTV *proprio &c. Cum nuper ad huius almæ urbis ornamentum, & publicam studiosorum omnium utilitatem nostro iussu instituta in hac urbe fuerit officina librorum pulcherrimis characteribus, & summa cum diligentia imprimendorum, præsertim sacrorum, ecclesiasticorumq. scriptorum, accersito Venetijs, & huic negotio præposito dilecto filio Paulo Manutio, cum eruditissimo uiro, tum paternæ in hac arte laudis, & industriæ imitatore, prouidere, sicut æquum est, uolentes, ne eius labor, & industria, quæ fructum alijs allatura est, ipsi uni detrimentum afferat; quod euenturum esset, si libros eius diligentia, & cura non sine magnis sumptibus emendatos, & impressos, atque editos alij postea imprimerent, atque ederent, minore forsitan etiam adhibita diligentia: Vniuersis & singulis librorum impressoribus, & bibliopolis tam extra, quam intra Italiam, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, nostræ uero, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ temporali ditioni immediate, mediateue subiectis, etiam sub pœna quingentorum ducatorum auri fisco nostro applicandorum, & amissionis librorum ipso facto, etiam sine declaratione cuiusquam Iudicis incurrendis, inhibemus, & interdicimus, ne quis ullum ex libris aut ecclesiasticorum scriptorum, aut cuiuscumque generis, qui aut numquam ante editi fuerint, aut quos ipse Paulus primus, sublatis mendis, correxerit, declararitue, seu corrigendos, declarandosue curarit, siue illi Græci, Latini, linguaue Italica communi, siue e Græco sermone in Latinum Italicumue conuersi, imprimere, uel ab alijs impressum uendere, aut uenalem proponere, & habere audeat per annos quinque, ab eo tempore, quo Paulus eum ediderit, computandos: Mandantes dilectis filijs nostris Camerario, & Vicario Vrbis, necnon Gubernatori, Senatori, Cameræ*

Apostolicæ caussarum Auditori, & alijs Vrbis ordinarijs Iudicibus, Legatisq. Vicelegatis, Gubernatoribus, & Potestatibus terrarum sanctæ Romanæ Ecclesiæ, Baricellisq., & executoribus earundem, ac uenerabilibus fratribus singularum extra terras prædictas ciuitatum Archiepiscopis, & Episcopis, eorumq. Vicarijs, ut quoties ipsius Pauli nomine requisiti fuerint, ei efficacis defensionis præsidio assistentes præmissa omnia, & singula contra inobedientes, & contrauenientes ad executionem censurarum, & pœnarum prædictarum, omni, & quacumque appellatione remota, procedant, & quilibet eorum procedat, inuocato etiam, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Quia uero difficile esset hanc nostram cedulam originalem ad singula loca deferri: Volumus quod de eius tenore, quod ad prohibitionem nostram huiusmodi attinet, credi debeat exemplis in ipsis libris imprimendis, seu etiam non inserto tenore narratis; ita quod sola narratio, seu enunciatio in ipsis libris, ut moris est, facienda, ad effectum, ut contra inobedientes, ut præfertur, procedi possit, sufficiat. Et maioris efficaciæ caussa uolumus, ut originalis ipsa cedula per Cursores nostros hic in Vrbe in locis consuctis, ut moris est, affigatur, & publicetur: ne quisquam ignorantiam eius ualeat allegare: Decernentes irritum, & inane quidquid secus fieri contigerit: Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, priuilegijs quoque, & indultis quibuscumque alijs super imprimendorum librorum facultate forsan concessis, & innouatis, ceterisq. in contrarium facientibus quibuscumque.

Placet motu proprio.

PAVLVS MANVTIVS PIO LECTORI S.

QVI de Catholica fide recte sentiunt, fatentur omnes utilissimum fuisse humano generi, atque adeo salutare Concilium Tridentinum; quod eximia summi Dei erga nos clementia, Pij IIII. Pont. Max. sapientia singulari, mirifica Legatorum Cardinalium, qui præfuere, uigilantia, maximo etiam Imperatoris, Regum, Rerumpublicarum, Principum, & Patrum, qui interfuere, consensu, ita confectum absolutumq. uidemus, ut exitiosam illam animorum pestem, quæ quotidie serpebat latius, nunc quidem aliqua iam ex parte compressam esse, breui autem, ope diuina, cunctis populis & nationibus ad communem salutem consentientibus, prorsus tolli posse omnes confidant. quo merito gratiæ sunt habendæ primum immortali Deo maximæ, unde bona manant omnia, deinde Pio IIII, qui hoc spectauit unum, & in hoc potissimum ab illo primum die, quo summam inter omnes homines potestatem, delatam diuinitus, accepit, fixit curas, & cogitationes omnes, ut communibus malis generali Concilio mederetur: quo sæpe remedio Christiana Resp. erumpentibus uitijs occurrit, & impendentes ex dissensione, atque discordia calamitates euitauit. Hoc beneficium disseminari quamprimum, ac distribui per orbem terrarum, ad propagandam ueritatem, & diuulgandam Ecclesiæ Catholicæ sententiam, necesse est. itaque nunc eduntur puri Canones, & ipsa Decreta, cum appendice nulla: tantum ut ea cognoscantur, quæ primum sacrosancta Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, deinde Pontifex ipse confirmando seruari pariter ab omnibus in perpetuum iussit. nam reliqua Concilij acta, diligentissime per scribas publicos in ipso Concilio excepta, & litteris mandata, mox ita emittentur, ut, quæcumque

res in controuersiam uenerit, quæcumque uel sententia dicta, uel oratio habita sit, omnia denique agitata, quæsita, deliberata, suo quidque loco distincte, & abundanter exponantur. Interim accipe summam rei lector optime, quæ ad salutem uehementer pertinet: uniuersam uero Tridentini Concilij, trium Pontificum distinctam temporibus, historiam, eodem, cuius ad gloriam hæc omnia diriguntur, iuuante Deo, propediem exspecta. nullam enim tanti negotij partem ignorare, non modo iucundum est, uerum ad multa etiam utile, & accommodatum: quod aliorum Conciliorum lectio declarat. Romæ, M. D. LXIV.

BVLLA INDICTIONIS SACRI OECVMENICI ET GENERALIS CONCILII TRIDENTINI.

SVB PAVLO III. PONT. MAX.

PAVLVS EPISCOPVS, seruus seruorum Dei, ad futuram rei memoriam. INITIO *nostri huius Pontificatus, quem non ob merita nostra, sed propter suam magnam bonitatem Dei omnipotentis prouidentia nobis commisit, cernentes iam tum in quas perturbationes temporum, quotq. incommoda rerum fere omnium nostra Pastoralis solicitudo & uigilia esset uocata, cupiebamus quidem mederi Christianæ Reip. malis, quibus illa iamdudum uexata, & propemodum oppressa est, sed ipsi etiam, ut homines circumdati infirmitate, ad tantum onus tollendum impares uires nostras esse sentiebamus. nam cum pace opus esse intelligeremus ad liberandam, & conseruandam a plurimis impendentibus periculis Remp. omnia inuenimus odijs & dissensionibus plena, dissentientibus præsertim Principibus ijs inter se, quibus summa rerum pene omnis a Deo permissa sit. Cum unum Ouile, & unum Pastorem dominici esse gregis, ad integritatem Christianæ religionis, & ad cælestium bonorum spem in nobis confirmandam, necessarium duceremus; schismatis, dissidijs, hæresibus erat Christiani nominis diuulsa iam pene, & lacerata unitas. Cum tutam, atque munitam ab infidelium armis, atque insidijs Remp. optaremus; nostris erratis, nostraq. cunctorum culpa, Dei uidelicet ira peccatis no-*

tis nostris imminente, Rhodus fuerat amissa, Hungaria uexata, conceptum, & meditatum contra Italiam, contraq. Austriam, & Illyricum, terra mariq. bellum: cum impius & immitis hostis noster Turca nullo tempore requiesceret; nostrorumq. inter se odia, & dissensiones, suam bene gerendæ rei occasionem duceret. Igitur, ut dicebamus, in tanta hæresum, dissensionum, bellorumq. tempestate, tantisq. excitatis fluctibus, cum essemus ad moderandam & gubernandam Petri nauiculam uocati, nec uiribus ipsi nostris satis fideremus, primum coniecimus in Domino cogitatus nostros, ut ipse nos nutriret, animumq. nostrum firmitate, & robore, mentem consilio, sapientiaq. instrueret. Deinde animo repetentes, maiores nostros, sapientia admirabili, & sanctitate præditos, sæpe in summis Christianæ Reip. periculis remedium optimum, atque opportunissimum, œcumenica Concilia, & Episcoporum generales conuentus adhibuisse; ipsi quoque animum ad generale habendum Concilium adiecimus; exquisitisq. Principum sententijs, quorum nobis uidebatur utilis in primis, & opportuna ad hanc rem esse consensio; cum eos tunc non alienos ab hoc tam sancto opere inuenissemus, œcumenicum Concilium, & generalem eorum Episcoporum, aliorumq. Patrum, ad quos pertineret, conuentum in ciuitate Mantuæ indiximus, anno Incarnationis Domini, sicut litteris, & monumentis nostris testatum est, millesimo quingentesimo trigesimo septimo, Pontificatus nostri tertio, ad x Kal. Iun. inchoandum; spem prope certam habentes fore, ut, cum illic in nomine Domini essemus congregati, ipse, sicut promisit, Dominus in medio nostrum affuturus, & bonitate, ac misericordia sua omnes temporum procellas, omniaq. pericula Spiritu oris sui facile depulsurus esset. Sed, ut semper insidiatur pijs actionibus humani generis hostis, primum contra omnem spem, & expectationem nostram denegata fuit nobis Mantuana ciuitas, nisi aliquas condiciones subiremus, ab institutis maiorum nostrorum, & condicione temporum, no-

straq.

straq. ac huius sanctæ Sedis, ac nominis Ecclesiastici dignitate, libertateq. prorsus alienas, quas in alijs nostris litteris expressimus. Quapropter alium inuenire locum, alienamq. deligere ciuitatem necesse habuimus: quæ cum non statim nobis occurreret idonea, & apta; ad sequentes Kal. Nou. prorogare Concilij celebrationem fuimus coacti. Interim sæuus, & perpetuus hostis noster Turca ingenti classe Italiam adortus, aliquot oppida in littoribus Apuliæ cepit, uastauit, diripuit, prædas hominum abegit: nos in maximo timore, & periculo omnium, muniendis littoribus nostris, finitimisq. auxilio iuuandis fuimus occupati: nec tamen interea destitimus consulere, & hortari Christianos Principes, ut, de idoneo ad habendum Concilium loco quid sentirent, nobis exponerent: quorum cum essent incertæ, uariæq. sententiæ, tempusq. diutius, quam erat opus, uideretur extrahi; nos optimo animo, atque, ut arbitramur, etiam consilio Vincentiam elegimus, urbem copiosam, & Venetorum, qui eam nobis concedebant, uirtute, auctoritate, potentia cum aditum patentem, tum stationem omnibus liberam, atque tutam in primis in se habentem. sed cum iam tempus longius progressum esset; nouæq. urbis electionem omnibus significari conueniret; iamq. Kalendæ Nou. appetentes facultatem huius diuulgationis excluderent; hyemsq. esset propinqua; rursus altera prorogatione tempus Concilij differre in proximum sequens uer, Maijq. futuras Kalendas, compulsi fuimus. Qua re firmiter constituta, atque decreta, cum & nos ipsos, & cetera omnia ad eum bene agendum, Deo iuuante, celebrandumq. conuentum pararemus, plurimum reputantes interesse cum celebrationis Concilij, tum uniuersæ Christianæ Reip. Christianos Principes pace inter se, & concordia consentire; carissimos in Christo filios nostros, Carolum Romanorum Imperatorem, semper augustum, & Christianissimum Regem Franciscum, duo præcipua Christiani nominis firmamenta, atque subsidia, orare, atque obsecrare instituimus, ut ad collo-

B quium

quium inter se, & nobiscum una conuenirent; quorum quidem apud utrumque litteris, Nuncijs, & a latere nostro missis, ex uenerabilium fratrum nostrorum numero, Legatis, sæpissime egeramus, ut ex simultate, & dissidijs ambo in unum fœdus, & piam amicitiam uellent conuenire, labentibusq. succurrere Christianis rebus: quarum seruandarum cum esset illis potestas ab Deo præcipue tributa, si id non agerent, & ad commune Christianorum bonum sua consilia non dirigerent, acris & seuera ratio eidem Deo ab ipsis reddenda esset. Qui aliquando precibus nostris annuentes, Nicæam se contulere. quo nos quoque longum iter, & senili ætati nostræ uehementer contrarium, Dei & pacis conciliandæ causa suscepimus: neque prætermisimus interea, cum tempus Concilij præstitutum, Kalendæ uidelicet Maiæ appropinquarent, tres Legatos summæ uirtutis, ac auctoritatis, a latere nostro, de numero eorundem fratrum nostrorum, S. R. E. Cardinalium, Vincentiam mittere, qui initium Concilij facerent, Prælatosq. undique uenientes exciperent, & ea, quæ iudicarent esse opus, agerent & tractarent, quoad nos ab itinere, & negotio pacis reuersi, omnia accuratius dirigere possemus. Interim uero in illud sanctum opus, maximeq. necessarium, tractationem uidelicet pacis inter Principes, incubuimus, & quidem omni animi studio, omni pietate, ac diligentia. Testis est nobis Deus, cuius freti clementia nosmet ipsos itineris, & uitæ periculo exposuimus. Nostra testis conscientia, quæ nihil habet in hac re quidem, in quo nos arguat aut prætermissæ, aut non quæsitæ ad pacificandum occasionis. Principes ipsi testes, quos iam sæpe, tamq. uehementer Nuncijs, litteris, Legatis, monitis, hortatu, precibusq. omnibus obsecraueramus, ut simultates deponerent, ut societatem coirent, ut Christianæ Reip. in maximum, & propinquum iam adductæ discrimen, communibus studijs, & subsidijs opitularentur. Iam uero testes illæ uigiliæ atque curæ, illi diurni, nocturniq. animi nostri labores, graues solicitudines,

quas

quas ob hanc rem & causam plurimas iam suscepimus: nec tamen ad optatum exitum nostra consilia, & acta adhuc perducta sunt. ita enim uisum domino Deo est: quem tamen non desperamus aliquando optata nostra benignius respecturum. ipsi quidem, quantum in nobis fuit, nihil, quod esset nostro Pastorali officio debitum, in hac re omisimus. Quod si qui sunt, qui actiones pacis nostras in aliam interpretentur partem: dolemus quidem; sed tamen in dolore nostro gratias Deo omnipotenti agimus, qui ad exemplum, & doctrinam patientiæ nostræ suos uoluit Apostolos haberi dignos, qui pro nomine Iesu, qui pax nostra est, contumeliam paterentur. Verum in illo congressu, colloquioq. nostro, quod Nicææ habitum est, etsi, peccatis nostris impedientibus, inter duos Principes uera, & perpetua pax non potuit confici, induciæ tamen decennales factæ sunt: quarum opportunitate nos sperantes & sacrum Concilium commodius celebratum iri, & deinde ex Concilij auctoritate perfici posse pacem; apud Principes institimus, ut & ipsi uenirent ad Concilium, & Prælatos suos præsentes ducerent, absentesq. accerserent. Qui cum de utroque se excusassent, quod & ipsis redire in regna sua tum necesse esset, & Prælatos, quos secum habuissent, itinere, atque impendijs fessos, atque exhaustos recreari, & refici oporteret, nos hortati sunt, ut aliam quoque prorogationem temporis habendi Concilij decerneremus. Qua in re concedenda cum essemus aliquantum difficiles, litteras interim a Legatis nostris, qui Vincentiæ erant, accepimus, transacto iam, & longius præterito Concilij ineundi die, unum uix, aut alterum ex externis nationibus Prælatum Vincentiam se contulisse. Quo nuncio accepto, cum uideremus eo tempore nulla iam ratione haberi Concilium posse, ipsis Principibus concessimus, ut differretur tempus agendi Concilij usque ad sanctum Pascha, diemq. festum futuræ Dominicæ resurrectionis. Cuius nostri præcepti, expectationisq. decretæ litteræ Genuæ, anno incarnationis Domini M. D. X X X-

 VIII.

VIII, IIII Kal. Iul. factæ, publicatæq. sunt. atque hanc dilationem eo propensius fecimus, quod pollicitus est nobis uterque Princeps Legatos suos Romam ad nos se missurum, ut ea, quæ ad perfectionem pacis reliqua essent, neque Nicææ ob breuitatem temporis potuerant omnia confici, Romæ commodius coram nobis agerentur, & tractarentur. et ob hanc rationem etiam a nobis ambo petierunt, ut hæc pacificationis procuratio Concilij celebrationi præponeretur, cum ipsum Concilium, pace facta, multo deinde utilius, & salutarius Christianæ Reip. futurum esset. semper enim hæc pacis spes nobis iniecta Principum nos uoluntatibus assentiri hortata est: quam spem uehementer auxit post discessum a Nicæa nostrum ipsorum duorum Principum inter se beneuola amicaq. congressio: quæ maxima nostra cum lætitia a nobis intellecta, confirmauit nos in bona spe, ut tandem aliquando nostras preces apud Deum exauditas, & uota pacis accepta esse crederemus. Hanc igitur pacis conclusionem cum & expeteremus, & urgeremus; nec solum duobus ante dictis Principibus, uerum etiam carissimo in Christo filio nostro, Ferdinando, Regi Romanorum, uideretur, actionem Concilij, nisi pace facta, suscipi non oportere; cunctiq. a nobis per litteras suosq; Oratores contenderent, ut alias rursus temporis prorogationes faceremus; præcipue autem instaret Serenissimus Cæsar, promisisse se demonstrans ijs, qui a catholica unitate dissentiunt, se operam suam apud nos interpositurum, ut aliqua concordiæ ratio iniretur; quod ante suam in Germaniam profectionem apte non posset fieri: Nos eadem semper spe pacis, & tantorum Principum uoluntate adducti, cum præsertim cerneremus, ne ad dictum quidem Resurrectionis festum alios Prælatos Vincentiam conuenisse, prorogationis nomen iam fugientes, quod tam sæpe frustra fuerat repetitum, celebrationem generalis Concilij ad nostrum & Sedis Apostolicæ beneplacitum suspendere maluimus: itaq. fecimus, & de suspensione huiusmodi litteras ad singulos

supradictorum Principum decima die Iun. M. D. XXXIX. dedimus, sicut ex illis perspicue potest intelligi. Ea itaque suspensione necessario per nos facta, dum tempus illud magis idoneum a nobis, pacisq. aliqua conclusio expectatur; quæ & dignitatem postea frequentiamq. Concilio, & Christianæ Reip. præsentiorem salutem erat allatura; Christianæ interea res in deterius quotidie prolapsæ sunt, Hungaris, Rege ipsorum mortuo, Turcam uocantibus; Ferdinando Rege bellum in eos mouente; Belgis ad defectionem a Cæsare ex parte quadam incitatis: cuius defectionis comprimendæ causa per Galliam amicissime, & cum Rege Christianissimo concordissime, magno beneuolæ inter eos uoluntatis indicio, transiens in Belgas Serenissimus Cæsar, & illinc deinde in Germaniam profectus, conuentus Germaniæ Principum, & ciuitatum tractandæ eius, quam dixerat, concordiæ causa habere cœpit. Sed cum, spe pacis iam deficiente, ille quoque modus curandæ in conuentibus, tractandæq. concordiæ ad maiores potius discordias concitandas aptus esse uideretur; inducti fuimus ad pristinum Concilij generalis remedium, idq. per Legatos nostros, S. R. E. Cardinales ipsi Cæsari obtulimus, quod etiam postremo, & præcipue in Ratisponensi conuentu egimus; cum illic dilectus filius noster, Gaspar tit. S. Praxedis, Cardinalis Contarenus, summa doctrina, & integritate, Legatum nostrum ageret. nam cum, id quod ne accideret, antea ueriti eramus, ex eius conuentus sententia peteretur a nobis, ut ab Ecclesia dissentientium quosdam articulos, tolerandos declararemus, quoad per œcumenicum Concilium illi excuterentur, & deciderentur; idq. nobis, ut concederemus, neque Christiana & Catholica ueritas, neque nostra, & Sedis Apostolicæ dignitas permitteret; palam potius Concilium, ut quamprimum fieret, proponi mandauimus: neque uero in alia umquam sententia, & uoluntate fuimus, quam ut primo quoque tempore Concilium œcumenicum, & generale congregaretur: sperabamus enim ex eo & pacem

populo Christiano, & Christianæ religionis integritatem posse recuperari: uerumtamen id cum bona gratia, & uoluntate Christianorum Principum habere uolebamus. Quam uoluntatem dum expectamus; dum obseruamus tempus absconditum, tempus beneplaciti tui, o Deus; aliquando tandem decernere compulsi sumus, omne esse tempus beneplacitum Deo, cum de rebus sanctis, & ad Christianam Remp. pertinentibus consilia ineuntur. Quapropter uidentes, maximo quidem animi nostri cum dolore, rem Christianam quotidie in peius ruere, Hungaria a Turcis oppressa, Germanis periclitantibus, ceteris metu, mæroreq. afflictis, nullius iam Principis consensum expectare, sed tantum Dei omnipotentis uoluntatem, & Christianæ Reip. utilitatem attendere constituimus. Itaque cum Vincentiam amplius non haberemus, cuperemusq. cum uniuersæ Christianorum saluti, tum Germanicæ nationis incommodis in eligendo per nos noui Concilij habendi loco consulere, aliquotq. locis propositis ipsam Tridentinam ciuitatem ab ipsis desiderari uideremus: nos etsi in citeriore Italia commodius omnia tractari posse iudicabamus, ad eorum tamen postulationes nostram uoluntatem paterna caritate deflexi-mus. itaque Tridentum ciuitatem elegimus, qua in ciuitate œcumenicum Concilium ad proxime uenturas Kalendas Nou. haberetur, idoneum locum illum statuentes, quo ex Germania quidem, alijsq. Germaniæ finitimis nationibus facillime, ex Gallia, Hispania, ceterisq. prouincijs remotioribus non difficiliter Episcopi, & Prælati conuenire possent. Dies autem Concilij ea a nobis spectata est, quæ spatium in se haberet & publicandi per Christianas nationes nostri huius Decreti, & facultatis omnibus Prælatis ad ueniendum tribuendæ. Quo minus autem annuum tempus præfiniremus mutando Concilij loco, sicut quibusdam constitutionibus alias præscriptum est, ea res fuit in causa, quod longius extrahi spem sanandæ aliqua in parte Christianæ Reip. quæ tot detrimentis, & calamitatibus affecta est, noluimus: & tamen

men uidemus tempora; agnoscimus difficultates; quid sperari possit ex consilijs nostris, incertum esse intelligimus. sed quia scriptum est: Reuela Domino uiam tuam, & spera in eo, & ipse faciet: magis Dei clementiæ, & misericordiæ confidere, quam nostræ imbecillitati diffidere, constituimus. sæpe enim fit in bonis operibus incipiendis, ut, quod humana consilia non ualent, diuina uirtus efficiat. Huius igitur ipsius Dei omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ac beatorum eius Apostolorum, Petri, & Pauli auctoritate, qua nos quoque in terris fungimur, freti, atque subnixi, de uenerabilium item fratrum nostrorum, S. R. E. Cardinalium consilio, & assensu sublata, amotaq. suspensione, de qua supra commemoratum est, quam per præsentes tollimus, & amouemus; sacrum œcumenicum & generale Concilium in ciuitate Tridentina, loco commodo, & libero, omnibusq. nationibus opportuno, ad Kalendas proximas Nou. anni præsentis ab incarnatione Domini M. D. XLII *incipiendum, prosequendum, & eodem Domino adiuuante, ad ipsius gloriam, atque laudem, & Christiani totius populi salutem absoluendum, perficiendumq. indicimus, annunciamus, conuocamus, statuimus, atque decernimus; omnes omnibus ex locis tam uenerabiles fratres nostros Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbates, quam alios quoscumque, quibus iure, aut priuilegio in Concilijs generalibus residendi, & sententias in eis dicendi permissa potestas est, requirentes, hortantes, admonentes, ac nihilominus eis in ui iurisiurandi, quod nobis, & huic sanctæ Sedi præstiterunt, ac sanctæ uirtute obedientiæ, alijsq. sub pœnis iure aut consuetudine in celebrationibus Conciliorum aduersus non accedentes ferri, & proponi solitis, mandantes, arcteq. præcipientes, ut ipsimet, nisi forte iusto detineantur impedimento, de quo tamen fidem facere compellantur, aut certe per suos legitimos procuratores, & nuncios sacro huic Concilio omnino adesse, & interesse debeant. Supra autem dictos, Imperatorem,*

rem, Regemq. Christianissimum, necnon ceteros Reges, Duces, Principes, quorum præsentia, si alias umquam, hoc quidem tempore maxime sanctissimæ Christi fidei, & Christianorum omnium futura est salutaris, rogantes, atque obsecrantes per uiscera misericordiæ Dei, & Domini nostri Iesu Christi, cuius fidei ueritas, & religio & intus & extra grauiter iam oppugnatur, ut si saluam uolunt Christianam esse Remp. si se Domino obstrictos, & obligatos pro maximis illius erga se beneficijs intelligunt, ne deserant ipsius Dei causam, & negotium; ipsimet ad sacri Concilij celebrationem ueniant, in quo ipsorum pietas, atque uirtus communi utilitati, salutiq. suæ, ac ceterorum, & temporali, & æternæ plurimum est profutura. Sin autem, id quod nollemus, accedere ipsi non poterunt; at graues saltem uiros legatos cum auctoritate mittant, qui personam Principis sui quisque & cum prudentia, & cum dignitate possint in Concilio referre. In primis uero ut id curent, quod ipsis facillimum est; ut ex suis cuiusque regnis, ac prouincijs Episcopi, & Prælati sine tergiuersatione, & mora ad Concilium proficiscantur. quod maxime quidem a Prælatis, Principibusq. Germaniæ Deum ipsum, atque nos impetrare æquum est, ut cum eorum præcipue causa, ipsisq. cupientibus Concilium indictum sit, & in ea ciuitate indictum, quæ ab eis est desiderata; non grauentur ipsi sua cunctorum præsentia id celebrare, & ornare; quo melius, atque commodius, quæ ad integritatem, & ueritatem Christianæ religionis, quæ ad bonorum morum reductionem, emendationemq. malorum, quæ ad Christianorum inter se, tam Principum, quam populorum pacem, unitatem, concordiamq. pertineant, & quæ ad repellendos impetus Barbarorum & infidelium, quibus illi uniuersam Christianitatem obruere moliuntur, sint necessaria, Deo nostris consultationibus præeunte, & lumen sapientiæ suæ, ac ueritatis mentibus nostris præferente, agi in dicto sacro œcumenico Concilio, & conspirante omnium caritate consuli, tractari, confici,

fici, ad optatosq. exitus deduci quamprimum, & quamoptime possint. Atque ut nostræ hæ litteræ, & quæ in eis continentur, ad notitiam cunctorum, quorum oportet, perueniant, ne ue quis illorum ignorantiæ excusationem prætendat, cum præsertim etiam non ad omnes eos, quibus nominatim illæ essent intimandæ, tu tus forsitan pateat accessus, uolumus, & mandamus, ut in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & Ecclesia Lateranensi, cum ibi multitudo populi ad audiendam rem diuinam congregari solita est, palam clara uoce per curiæ nostræ cursores, aut notarios aliquos publicos legantur, lectæq. in ualuis dictarum Ecclesiarum, itemq. Cancellariæ Apostolicæ portis, & Campi Floræ solito loco affigantur, ubi ad lectionem, & notitiam cunctorum aliquandiu expositæ pendeant: cumq. inde amouebuntur, earum nihilominus exempla in eisdem locis remaneant affixa. Nos enim per lectionem, publicationem, affixionemq. huiusmodi, omnes, & quoscumque, quos antedictæ nostræ comprehendunt, post spatium duorum mensium a die litterarum publicationis & affixionis, ita uolumus obligatos esse, atque astrictos, ac si ipsismet illæ coram lectæ, & intimatæ essent, transum ptis quidem earum, quæ manu publici notarij scripta, aut subscripta, & sigillo personæ alicuius ecclesiasticæ, in dignitate constitutæ, munita fuerint, ut fides certa, & indubitata habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ indictionis, annunciationis, conuocationis, statuti, decreti, mandati, præcepti, & obsecrationis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum, Petri, & Pauli, Apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud S. Petrum, Anno incarnationis Dominicæ. M.D.XLII, XI. Kal. Iun. anno VIII.

Blosius

Hier. Dand.

SESSIO PRIMA

SACROSANCTI OECVMENICI, ET GENERALIS CONCILII TRIDENTINI,

SVB PAVLO III, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XIII MENSIS DEC. ANNO DOMINI M. D. XLV.

Decretum de inchoando Concilio.

PLACET ne uobis, ad laudem & gloriam sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ad incrementum, & exaltationem fidei & religionis Christianæ, ad extirpationem hæresum, ad pacem, & unionem Ecclesiæ, ad reformationem Cleri, & populi Christiani, ad depressionem, & extinctionem hostium Christiani nominis, decernere, & declarare, sacrum Tridentinum & generale Concilium incipere, & inceptum esse? Responderunt, Placet.

Indictio futuræ Sessionis.

ET cum proxima sit celebritas Natiuitatis Domini nostri, Iesu Christi, & subsequantur aliæ festiuitates labentis & incipientis anni; placet ne uobis primam futuram Sessionem habendam esse die Iouis post Epiphaniam, quæ erit septima mensis Ian. anno Domini, M. D. XLVI? Responderunt, Placet.

SESSIO SECVNDA

CELEBRATA DIE VII MENSIS IANVARII, M. D. XLVI.

Decretum de modo uiuendi, & aliis in Concilio seruandis.

SACROSANCTA *Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, in ea praesidentibus tribus Apostolicae Sedis Legatis, agnoscens cum beato Iacobo Apostolo, quod omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens a patre luminum, qui iis, qui postulant a se sapientiam, dat omnibus affluenter, & non improperat eis; & simul sciens, quod initium sapientiae est timor Domini; statuit, & decreuit, omnes, & singulos Christi fideles, in ciuitate Tridentina congregatos, exhortandos esse, prout exhortatur, ut se a malis, & peccatis hactenus commissis emendare, ac de cetero in timore Domini ambulare, & desideria carnis non perficere, orationibus instare, saepius confiteri, Eucharistiae sacramentum sumere, ecclesias frequentare, praecepta denique Dominica, quantum quisque poterit, adimplere, necnon quotidie pro pace Principum Christianorum, & unitate Ecclesiae priuatim orare uelint: Episcopos uero, & quoscumque alios in ordine sacerdotali constitutos, oecumenicum Concilium in ea ciuitate concelebrantes, ut assidue in Dei laudibus incumbere, hostias, laudes, & preces offerre, sacrificium Missae quolibet saltem die Dominico in quo Deus lucem condidit, & a mortuis resurrexit,*

resurrexit, ac Spiritum sanctum in discipulos infudit, peragere satagant, facientes, sicut idem Spiritus sanctus per Apostolum præcipit, obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro Sanctissimo Domino nostro Papa, pro Imperatore, pro Regibus, & ceteris, qui in sublimitate constituti sunt, & pro omnibus hominibus: ut quietam, & tranquillam uitam agamus, pace fruamur, & fidei incrementum uideamus. Præterea hortatur, ut ieiunent saltem singulis sextis ferijs in memoriam passionis Domini, & eleemosynas pauperibus erogent: in ecclesia autem cathedrali singulis quintis ferijs celebretur Missa de Spiritu sancto, cum lætanijs, & alijs orationibus ad hoc institutis: in alijs uero ecclesiis eadem die dicantur ad minus lætaniæ, & orationes: tempore autem, quo sacra peraguntur, collocutiones, & confabulationes non fiant, sed ore, & animo, celebranti assistatur. Et quoniam oportet Episcopos esse irreprehensibiles, sobrios, castos, domui suæ bene præpositos, hortatur etiam, ut ante omnia quilibet in mensa seruet sobrietatem, moderationemq. ciborum. Deinde cum in eo loco sæpe otiosi sermones oriri soleant, ut in ipsorum Episcoporum mensis diuinarum scripturarum lectio admisceatur: Familiares uero suos unusquisque instruat, & erudiat, ne sint rixosi, uinosi, impudici, cupidi, elati, blasphemi, & uoluptatum amatores; uitia demum fugiant, & uirtutes amplectantur; & in uestitu, & cultu, & omnibus actibus honestatem præ se ferant, sicut decet ministros ministrorum Dei. Ad hæc cum huius sacrosancti Concilij præcipua cura, solicitudo, & intentio sit, ut, propulsatis hæresium tenebris, quæ per tot annos operuerunt terram, Catholicæ ueritatis lux, Iesu Christo, qui uera lux est, annuente, candor puritasq. refulgeat; & ea, quæ reformatione egent, reformentur; ipsa Synodus hortatur omnes Catholicos hic congregatos, & congregandos, atque eos præsertim, qui sacrarum litterarum peritiam habent, ut sedula meditatione diligenter secum ipsi cogitent, quibus po-

bus potissimum uijs, & modis ipsius Synodi intentio dirigi, & optatum effectum sortiri possit, quo maturius, & consultius damnari damnanda, & probanda probari queant: ut per totum orbem omnes uno ore, & eadem fidei confessione glorificent Deum, & patrem Domini nostri Iesu Christi.

In sententijs uero dicendis, iuxta Toletani Concilij statutum, in loco benedictionis considentibus Domini sacerdotibus, nullus debeat aut immodestis uocibus perstrepere, aut tumultibus perturbare; nullis etiam falsis uanisue, aut obstinatis disceptationibus contendere: sed quidquid dicatur, sic mitissima uerborum prolatione temperetur, ut nec audientes offendantur, nec recti iudicij acies perturbato animo inflectatur.

Insuper ipsa sacra Synodus statuit, ac decreuit, quod, si forte contigerit aliquos debito in loco non sedere, & sententiam, etiam sub uerbo, Placet, proferre, congregationibus interesse, & alios quoscumque actus facere, Concilio durante, nulli propterea praeiudicium generetur, nulliq. nouum ius acquiratur.

Deinde indicta fuit futura Sessio ad diem Iouis, quartam mensis Febr. proxime uenturi.

SESSIO

SESSIO TERTIA

CELEBRATA DIE IIII MENSIS FEBRVARII, M. D. XLVI.

Decretum de ſymbolo fidei.

IN NOMINE ſanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſãcti: *Hæc ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, in ea præſidentibus tribus Apoſtolicæ Sedis Legatis, magnitudinem rerum tractandarum conſiderans, præſertim earum, quæ duobus illis capitibus, de extirpandis hæreſibus, & moribus reformandis, continentur, quorum cauſa præcipue eſt congregata; agnoſcens autem cum Apoſtolo, non eſſe ſibi colluctationem aduerſus carnem, & ſanguinem, ſed aduerſus ſpiritales nequitias in cæleſtibus, cum eodem omnes, & ſingulos in primis hortatur, ut confortentur in Domino, & in potentia uirtutis eius, in omnibus ſumentes ſcutum fidei, in quo poſſint omnia tela nequiſſimi ignea extinguere, atque galeam ſpei ſalutis accipiant, cum gladio ſpiritus, quod eſt uerbum Dei. Itaque ut hæc pia eius ſolicitudo principium, & progreſſum ſuum per Dei gratiam habeat, ante omnia ſtatuit, & decernit præmittendam eſſe confeſſionem fidei, Patrum exempla in hoc ſecuta, qui ſacratioribus Concilijs hoc ſcutum contra omnes hæreſes in principio ſuarum actionum apponere conſueuere: quo ſolo aliquando & infideles ad fidem traxerunt, hæreticos expugnarunt, & fideles confirmarunt. Quare ſymbolum fidei, quo ſancta*

sancta Romana Ecclesia utitur, tamquam principium illud, in quo omnes, qui fidem Christi profitentur, necessario conueniunt: ac fundamentum firmum, & unicum, contra quod portæ Inferi numquam præualebunt, totidem uerbis, quibus in omnibus ecclesiis legitur, exprimendum esse censuit. quod quidem eiusmodi est. CREDO *in unum Deum patrem omnipotentem, factorem cæli, & terræ, uisibilium omnium, & inuisibilium; & in unum Dominum Iesum Christum, filium Dei unigenitum, & ex patre natum ante omnia sæcula; Deum de Deo, lumen de lumine, Deum uerum de Deo uero; genitum, non factum, consubstantialem patri, per quem omnia facta sunt; qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cælis, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria uirgine, & homo factus est; crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est; & resurrexit tertia die secundum scripturas; & ascendit in cælum, sedet ad dexteram patris; & iterum uenturus est cum gloria iudicare uiuos, & mortuos; cuius regni non erit finis: & in Spiritum sanctum Dominum, & uiuificantem, qui ex Patre, Filioq. procedit; qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur; qui locutus est per Prophetas: & unam sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum: & expecto resurrectionem mortuorum, & uitam uenturi sæculi. Amen.*

Indictio futuræ Sessionis.

EADEM *sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, in ea præsidentibus eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, intelligens multos Prælatos ex diuersis partibus accinctos esse itineri, nonnullos etiam in uia esse, quo huc ueniant; cogitansq.*

cogitansq. omnia ab ipsa sacra Synodo decernenda eo maioris apud omnes existimationis, & honoris uideri posse, quo maiori fuerint, & pleniori Patrum consilio, & præsentia sancita, & corroborata, statuit, & decreuit, futuram Sessionem post præsentem celebrandam esse die Iouis, quæ subsequetur Dominicam, Lætare, proxime futuram: interim tamen non differri discussionem, & examinationem eorum, quæ ipsi Synodo discutienda, & examinanda uidebuntur.

SESSIO QVARTA

CELEBRATA DIE VIII MENSIS APRILIS, M. D. XLVI.

Decretum de canonicis scripturis.

SACROSANCTA *œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, hoc sibi perpetuo ante oculos proponens, ut, sublatis erroribus, puritas ipsa Euangelij in Ecclesia conseruetur; quod promissum ante per Prophetas in scripturis sanctis, Dominus noster Iesus Christus, Dei filius, proprio ore primum promulgauit; deinde per suos Apostolos, tamquam fontem omnis, & salutaris ueritatis, & morum disciplinæ, omni creaturæ prædicari iussit; perspiciensq. hanc ueritatem, & disciplinam contineri in libris scriptis, & sine scripto traditionibus, quæ ipsius Christi ore ab*

Apostolis acceptæ, aut ab ipsis Apostolis, Spiritu sancto dictante, quasi per manus traditæ, ad nos usque peruenerunt; orthodoxorum Patrum exempla secuta, omnes libros tam ueteris, quam noui Testamenti, cum utriusque unus Deus sit auctor; nec non traditiones ipsas, tum ad fidem, tum ad mores pertinentes, tamquam uel oretenus a Christo, uel a Spiritu sancto dictatas, & continua successione in Ecclesia Catholica conseruatas, pari pietatis affectu, ac reuerentia suscipit, & ueneratur. Sacrorum uero librorum Indicem huic Decreto adscribendum censuit, ne cui dubitatio suboriri possit, quinam sint, qui ab ipsa Synodo suscipiuntur: sunt uero infrascripti. Testamenti ueteris, quinque Moysis, idest, Genesis, Exodus, Leuiticus, Numeri, Deuteronomium, Iosue, Iudicum, Ruth, quattuor Regum, duo Paralipomenon, Esdræ primus, & secundus, qui dicitur Neemias, Thobias, Iudith, Hester, Iob, Psalterium Dauidicum centum quinquaginta psalmorum, Parabolæ, Ecclesiastes, Canticum canticorum, Sapientia, Ecclesiasticus, Isaias, Hieremias cum Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim Prophetæ minores, idest, Osea, Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Naum, Abacuch, Sophonias, Aggæus, Zacharias, Malachias, duo Machabæorum, primus, et secundus. Testamenti noui, quattuor Euangelia, secundum Matthæum, Marcum, Lucam, et Ioannem. Actus Apostolorum a Luca Euangelista conscripti. quattuordecim Epistolæ Pauli Apostoli, ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebræos. Petri Apostoli duæ, Ioannis Apostoli tres, Iacobi Apostoli una, Iudæ Apostoli una, & Apocalypsis Ioannis Apostoli. Si quis autem libros ipsos integros cum omnibus suis partibus, prout in Ecclesia Catholica legi consueuerunt, & in ueteri uulgata latina editione habentur, pro sacris, & canonicis non susceperit; & traditiones prædictas sciens, & prudens contempserit;

tempserit: anathema sit. Omnes itaque intelligant, quo ordine, & uia ipsa Synodus, post iactum fidei confessionis fundamentum, sit progressura, & quibus potissimum testimonijs, ac præsidijs in confirmandis dogmatibus, & instaurandis in Ecclesia moribus, sit usura.

Decretum de editione, & usu sacrorum librorum.

INSVPER *eadem sacrosancta Synodus considerans non parum utilitatis accedere posse Ecclesiæ Dei, si ex omnibus latinis editionibus, quæ circumferuntur, sacrorum librorum, quænam pro authentica habenda sit, innotescat; statuit, & declarat, ut hæc ipsa uetus, & uulgata editio, quæ longo tot sæculorum usu in ipsa Ecclesia probata est, in publicis lectionibus, disputationibus, prædicationibus, & expositionibus pro authentica habeatur; & ut nemo illam reijcere quouis prætextu audeat, uel præsumat.*

Præterea, ad coercenda petulantia ingenia, decernit, ut nemo suæ prudentiæ innixus, in rebus fidei, & morum ad ædificationem doctrinæ Christianæ pertinentium, sacram scripturam ad suos sensus contorquens, contra eum sensum, quem tenuit, & tenet sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de uero sensu, & interpretatione scripturarum sanctarum, aut etiam contra unanimem consensum Patrum, ipsam scripturam sacram interpretari audeat; etiam si huiusmodi interpretationes nullo umquam tempore in lucem edendæ forent. Qui contra fecerint, per Ordinarios declarentur, & pœnis a iure statutis puniantur.

Sed & impressoribus modum in hac parte, ut par est, imponere uolens, qui iam sine modo, hoc est, putantes sibi licere quidquid libet, sine licentia superiorum Ecclesiasticorum, ipsos sacræ scripturæ libros, & super illis annotationes, & expositiones quorumlibet indifferenter, sæpe tacito, sæpe etiam ementito

 prælo,

prælo; &, quod grauius est, sine nomine auctoris imprimunt; alibi etiam impressos libros huiusmodi temere uenales habent; decernit, & statuit, ut posthac sacra scriptura, potissimum uero hæc ipsa uetus, & uulgata editio, quamemendatissime imprimatur: nulliq. liceat imprimere, uel imprimi facere quosuis libros de rebus sacris sine nomine auctoris: neque illos in futurum uendere, aut etiam apud se retinere, nisi primum examinati, probatiq. fuerint ab Ordinario, sub pœna anathematis, & pecuniæ in Canone Concilij nouissimi Lateranensis apposita. Et si regulares fuerint, ultra examinationem, & probationem huiusmodi, licentiam quoque a suis superioribus impetrare teneantur, recognitis per eos libris, iuxta formam suarum ordinationum. Qui autem scripto eos communicant, uel euulgant, nisi antea examinati probatiq. fuerint, eisdem pœnis subiaceant, quibus impressores. Et qui eos habuerint, uel legerint, nisi prodiderint auctorem, pro auctoribus habeantur. Ipsa uero huiusmodi librorum probatio in scriptis detur, atque ideo in fronte libri, uel scripti, uel impressi, authentice appareat: idq. totum, hoc est, & probatio, & examen gratis fiat, ut probanda probentur, & reprobentur improbanda. Post hæc temeritatem illam reprimere uolens, qua ad profana quæque conuertuntur, & torquentur uerba, & sententiæ sacræ scripturæ, ad scurrilia scilicet, fabulosa, uana, adulationes, detractiones, superstitiones, impias & diabolicas incantationes, diuinationes, sortes, libellos etiam famosos; mandat, & præcipit ad tollendam huiusmodi irreuerentiam, & contemptum, ne de cetero quisquam quomodolibet uerba scripturæ sacræ ad hæc, & similia audeat usurpare; ut omnes huius generis homines temeratores, & uiolatores uerbi Dei, iuris, & arbitrij pœnis per Episcopos coerceantur.

Indictio futuræ Sessionis.

Item hæc sacrosancta Synodus statuit, & decernit, proximam futuram Sessionem tenendam, & celebrandam esse feria quinta, post sacratissimum festum proximum Pentecostes.

SESSIO QVINTA

CELEBRATA DIE XVII MENSIS IVNII, M. D. XLVI.

Decretum de peccato originali.

VT FIDES nostra Catholica, sine qua impossibile est placere Deo, purgatis erroribus, in sua sinceritate integra, & illibata permaneat; & ne populus Christianus omni uento doctrinæ circumferatur; cum serpens ille antiquus, humani generis perpetuus hostis, inter plurima mala, quibus Ecclesia Dei his nostris temporibus perturbatur, etiam de peccato originali, eiusq. remedio non solum noua, sed uetera etiam dissidia excitauerit: sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem tribus Apostolicæ Sedis Legatis, iam ad reuocandos errantes, & nutantes confirmandos accedere uolens, sacrarum scripturarum, & sanctorum Patrum, ac probatissimorum Conciliorum testimonia, & ipsius Ecclesiæ iudicium, & consensum secuta

secuta, hæc de ipso peccato originali statuit, fatetur, ac declarat.

Si quis non confitetur, primum hominem Adam, cum mandatum Dei in Paradiso fuisset transgressus, statim sanctitatem, & iustitiam, in qua constitutus fuerat, amisisse, incurrisseq. per offensam præuaricationis huiusmodi iram, & indignationem Dei, atque ideo mortem, quam antea illi comminatus fuerat Deus, & cum morte captiuitatem sub eius potestate, qui mortis deinde habuit imperium, hoc est Diaboli, totumq. Adam per illam præuaricationis offensam, secundum corpus, & animam in deterius commutatum fuisse: anathema sit.

Si quis Adæ præuaricationem sibi soli, & non eius propagini asserit nocuisse; et acceptam a Deo sanctitatem, & iustitiam, quam perdidit, sibi soli, & non nobis etiam eum perdidisse; aut inquinatum illum per inobedientiæ peccatum, mortem, & pœnas corporis tantum in omne genus humanum transfudisse, non autem & peccatum, quod mors est animæ: anathema sit: cum contradicat Apostolo dicenti: Per unum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt.

Si quis hoc Adæ peccatum, quod origine unum est, & propagatione, non imitatione transfusum omnibus, inest unicuique proprium, uel per humanæ naturæ uires, uel per aliud remedium asserit tolli, quam per meritum unius mediatoris Domini nostri Iesu Christi, qui nos Deo reconciliauit in sanguine suo, factus nobis iustitia, sanctificatio, & redemptio; aut negat ipsum Christi Iesu meritum per Baptismi sacramentum in forma Ecclesiæ rite collatum, tam adultis, quam paruulis applicari: anathema sit: quia non est aliud nomen sub cælo datum hominibus, in quo oporteat nos saluos fieri. unde illa uox: Ecce agnus Dei: Ecce qui tollit peccata mundi. Et illa: Quicumque baptizati estis, Christum induistis.

Si quis paruulos recentes ab uteris matrum baptizandos negat,

gat, etiam si fuerint a baptizatis parentibus orti; aut dicit in remissionem quidem peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lauacro necesse sit expiari ad uitam æternam consequendam; unde fit consequens, ut in eis forma Baptismatis, in remissionem peccatorum non uera, sed falsa intelligatur: anathema sit: quoniam non aliter intelligendum est id, quod dixit Apostolus; Per unum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt: nisi quemadmodum Ecclesia Catholica ubique diffusa semper intellexit. propter hanc enim regulam fidei ex traditione Apostolorum etiam paruuli, qui nihil peccatorum in semet ipsis adhuc committere potuerunt, in remissionem peccatorum ueraciter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione contraxerunt. Nisi enim quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

Si quis per Iesu Christi Domini nostri gratiam, quæ in Baptismate confertur, reatum originalis peccati remitti negat; aut etiam asserit non tolli totum id, quod ueram, & propriam peccati rationem habet; sed illud dicit tantum radi, aut non imputari: anathema sit. in renatis enim nihil odit Deus, quia nihil est damnationis ijs, qui uere consepulti sunt cum Christo per Baptisma in mortem: qui non secundum carnem ambulant, sed ueterem hominem exuentes, & nouum, qui secundum Deum creatus est, induentes, innocentes, immaculati, puri, innoxij, ac Deo dilecti effecti sunt, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi, ita ut nihil prorsus eos ab ingressu cæli remoretur. Manere autem in baptizatis concupiscentiam, uel fomitem, hæc sancta Synodus fatetur, & sentit: quæ cum ad agonem relicta sit, nocere non consentientibus, sed uiriliter per Christi Iesu gratiam repugnantibus non ualet: quinimmo qui legitime certauerit, coronabitur. Hanc concupiscentiam, quam aliquando Apostolus peccatum appellat,

sancta

Sancta Synodus declarat Ecclesiam Catholicam numquam intellexisse peccatum appellari, quod uere, & proprie in renatis peccatum sit, sed quia ex peccato est, & ad peccatum inclinat. si quis autem contrarium senserit; anathema sit.

Declarat tamen hæc ipsa sancta Synodus, non esse suæ intentionis comprehendere in hoc decreto, ubi de peccato originali agitur, beatam & immaculatam uirginem Mariam, Dei genitricem; sed obseruandas esse constitutiones felicis recordationis Xysti Papæ quarti, sub pœnis in eis constitutionibus contentis, quas innouat.

Decretum de reformatione. Cap. I.

EADEM sacrosancta Synodus, pijs summorum Pontificum, & probatorum Conciliorum constitutionibus inhærens, easq. amplectens, & illis adijciens; ne cælestis ille sacrorum librorum thesaurus, quem Spiritus sanctus summa liberalitate hominibus tradidit, neglectus iaceat; statuit, & decreuit, quod in illis ecclesiis, in quibus præbenda, aut præstimonium, seu aliud quouis nomine nuncupatum stipendium pro lectoribus sacræ theologiæ deputatum reperitur, Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & alij locorum Ordinarij eos, qui præbendam, aut præstimonium, seu stipendium huiusmodi obtinent, ad ipsius sacræ scripturæ expositionem, & interpretationem per se ipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneum substitutum ab ipsis Episcopis, Archiepiscopis, Primatibus, & alijs locorum Ordinarijs eligendum, etiam per subtractionem fructuum, cogant, & compellant. De cetero uero præbenda, præstimonium, aut stipendium huiusmodi non nisi personis idoneis, & quæ per se ipsos id munus explicare possint, conferantur: & aliter facta prouisio nulla sit, & inualida. In ecclesiis autem Metropolitanis, uel Cathedralibus, si ciuitas insignis, uel populosa, ac etiam in collegiatis

collegiatis existentibus in aliquo insigni opido, etiam nullius diœcesis, si ibi Clerus numerosus fuerit, ubi nulla præbenda, aut præstimonium, seu stipendium huiusmodi deputatum reperitur, præbenda quomodocumque, præterquam ex causa resignationis, primo uacatura, cui aliud onus incompatibile iniunctum non sit, ad eum usum ipso facto perpetuo constituta, & deputata intelligatur. Et quatenus in ipsis ecclesiis nulla, uel non sufficiens præbenda foret, Metropolitanus, uel Episcopus ipse per assignationem fructuum alicuius simplicis beneficij, eiusdem tamen debitis supportatis oneribus, uel per contributionem beneficiatorum suæ ciuitatis, & diœcesis, uel alias, prout commodius fieri poterit, de Capituli consilio ita prouideat, ut ipsa sacræ scripturæ lectio habeatur, ita tamen, ut quæcumque aliæ lectiones, uel consuetudine, uel quauis alia ratione institutæ, propter id minime prætermittantur. Ecclesiæ uero, quarum annui prouentus tenues fuerint, & ubi tam exigua est Cleri, & populi multitudo, ut theologiæ lectio in eis commode haberi non possit, saltem magistrum habeant ab Episcopo cum consilio Capituli eligendum, qui clericos, aliosq. scholares pauperes grammaticam gratis doceat, ut deinceps ad ipsa sacræ scripturæ studia, annuente Deo, transire possint. ideoq. illi magistro grammatices uel alicuius simplicis beneficij fructus, quos tamdiu percipiat, quamdiu in docendo perstiterit, assignentur; dum tamen beneficium ipsum suo debito non fraudetur obsequio: uel ex capitulari, uel episcopali mensa condigna aliqua merces persoluatur: uel alias Episcopus ipse aliquam rationem ineat suæ ecclesiæ, & diœcesi accommodam, ne pia hæc, utilis, atque fructuosa prouisio quouis quæsito colore negligatur. In monasterijs quoque monachorum, ubi commode fieri queat, etiam lectio sacræ scripturæ habeatur. qua in re si Abbates negligentes fuerint, Episcopi locorum, in hoc ut Sedis Apostolicæ delegati, eos ad id opportunis remedijs compellant. In conuentibus uero aliorum Regularium,

in quibus studia commode uigere possunt, sacræ scripturæ lectio similiter habeatur: quæ lectio a Capitulis generalibus, uel prouincialibus assignetur dignioribus magistris. In gymnasiis etiam publicis, ubi tam honorifica, & ceterorum omnium maxime necessaria lectio hactenus instituta non fuerit, religiosissimorum Principum, ac Rerumpublicarum pietate, & caritate ad Catholicæ fidei defensionem, & incrementum, sanæq. doctrinæ conseruationem, & propagationem instituatur: & ubi instituta foret, & negligeretur, restituatur. Et ne sub specie pietatis impietas disseminetur; statuit eadem sancta Synodus neminem ad huiusmodi lectionis officium tam publice, quam priuatim admittendum esse, qui prius ab Episcopo loci de uita, moribus, & scientia examinatus, & approbatus non fuerit; quod tamen de lectoribus in Claustris monachorum non intelligatur.

Caput II.

DOCENTES *uero ipsam sacram scripturam dum publice in scholis docuerint, & scholares, qui in ipsis scholis student, priuilegiis omnibus de perceptione fructuum, præbendarum, & beneficiorum suorum in absentia a iure communi concessis, plene gaudeant, & fruantur. Quia uero Christianæ Reipublicæ non minus necessaria est prædicatio Euangelij, quam lectio, & hoc est præcipuum Episcoporum munus; statuit, & decreuit eadem sancta Synodus, omnes Episcopos, Archiepiscopos, Primates, & omnes alios ecclesiarum Prælatos teneri per se ipsos, si legitime impediti non fuerint, ad prædicandum sanctum Iesu Christi Euangelium. Si uero contigerit Episcopos, & alios prædictos legitimo detineri impedimento, iuxta formam generalis Concilij uiros idoneos assumere teneantur ad huiusmodi prædicationis officium salubriter exequendum. Si quis autem hoc adimplere contempserit, districtæ*

subiaceat

subiaceat ultioni. Archipresbyteri quoque, Plebani, & quicumque parochiales, uel alias curam animarum habentes, ecclesias quocumque modo obtinent, per se, uel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem Dominicis, & festis sollemnibus, plebes sibi commissas, pro sua, & earum capacitate pascant salutaribus uerbis, docendo ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem; annunciandoq. eis cum breuitate, & facilitate sermonis uitia, quæ eos declinare, & uirtutes, quas sectari oporteat; ut pœnam æternam euadere, & cælestem gloriam consequi ualeant. id uero si quis eorum præstare negligat, etiam si ab Episcopi iurisdictione quauis ratione exemptum se esse prætenderet; etiam si ecclesiæ quouis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monasterio, etiam extra diœcesim existenti, forsan annexæ, uel unitæ, modo re ipsa in diœcesi sint, prouida pastoralis Episcoporum solicitudo non desit, ne illud impleatur: Paruuli petierunt panem, & non erat qui frangeret eis. Itaque ubi ab Episcopo moniti trium mensium spatio muneri suo defuerint, per censuras Ecclesiasticas, seu alias ad ipsius Episcopi arbitrium cogantur, ita ut, etiam si ei sic expedire uisum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persoluatur, donec principalis ipse resipiscens officium suum impleat. Si quæ uero parochiales ecclesiæ reperiantur subiectæ monasterijs in nulla diœcesi existentibus, si Abbates, & regulares Prælati in prædictis negligentes fuerint; a Metropolitanis, in quorum prouincijs diœceses ipsæ sitæ sunt, tamquam, quoad hoc, Sedis Apostolicæ delegatis, compellantur. neque huius Decreti executionem consuetudo, uel exemptio, aut appellatio, aut reclamatio siue recursus impedire ualeat, quousque desuper a competenti iudice, qui summarie, & sola facti ueritate inspecta procedat, cognitum, & decisum fuerit. Regulares uero cuiuscumque ordinis, nisi a suis superioribus de uita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia,

etiam in ecclesiis suorum ordinum, prædicare non possint: cum qua licentia personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur, antequam prædicare incipiant. In ecclesiis uero, quæ suorum ordinum non sunt, ultra licentiam suorum superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur; sine qua in ipsis ecclesiis non suorum ordinum nullo modo prædicare possint. ipsam autem licentiam gratis Episcopi concedant. Si uero, quod absit, prædicator errores, aut scandala disseminauerit in populum, etiam si in monasterio sui, uel alterius ordinis prædicet; Episcopus ei prædicationem interdicat. Quod si hæreses prædicauerit, contra eum secundum iuris dispositionem, aut loci consuetudinem procedat; etiam si prædicator ipse generali, uel speciali priuilegio exemptum se esse prætenderet. quo casu Episcopus, auctoritate Apostolica, & tanquam Sedis Apostolicæ delegatus procedat. Curent autem Episcopi, ne quis prædicator, uel ex falsis informationibus, uel alias calumniose uexetur, iustamue de eis cōquerendi occasionem habeat.

Caueant præterea Episcopi, ne aliquem uel eorum, qui cum sint nomine Regulares, extra claustra tamen, & obedientiam religionum suarum uiuunt; uel presbyterorum sæcularium, nisi ipsis noti sint, & moribus atque doctrina probati, etiam quorumlibet priuilegiorum prætextu, in sua ciuitate, uel diœcesi prædicare permittant, donec ab ipsis Episcopis super ea re sancta Sedes Apostolica consulatur; a qua priuilegia huiusmodi nisi tacita ueritate, & expresso mendacio ab indignis extorqueri uerisimile non est. Quæstores uero eleemosynarij, qui etiam quæstuarij uulgo dicuntur, cuiuscumque condicionis existant, nullo modo nec per se, nec per alium prædicare præsumant, & contra facientes ab Episcopis, & Ordinarijs locorum, priuilegijs quibuscumque non obstantibus, opportunis remedijs omnino arceantur.

Indictio

Indictio futuræ Sessionis.

Item hæc sacrosancta Synodus statuit, & decernit primam futuram Sessionem tenendam, & celebrandam esse die Iouis, feria quinta post festum beati Iacobi, Apostoli.

Prorogata deinde fuit Sessio ad diem XIII. mensis Ian. M. D. XLVII.

SESSIO SEXTA CELEBRATA DIE XIII MENSIS IANVARII, M. D. XLVII.

Decretvm de ivstificatione.

Procemium.

Cvm hoc tempore non sine multarum animarum iactura, & graui ecclesiasticæ unitatis detrimento, erronea quædam disseminata sit de iustificatione doctrina: ad laudem, & gloriam omnipotentis Dei, Ecclesiæ tranquillitatem, & animarum salutem, sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pauli diuina prouidentia Papæ tertij, Reuerendissimis Dominis, Dominis Io. Maria de Monte, Episcopo Prænestino, & Marcello tit. S. Crucis in Hierusalem Presbytero, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Apostolicis de latere Legatis; exponere

exponere intendit omnibus Christi fidelibus ueram sanamq. doctrinam ipsius iustificationis, quam Sol iustitiæ Christus Iesus, fidei nostræ auctor, & consummator, docuit, Apostoli tradiderunt, & Catholica Ecclesia, Spiritu sancto suggerente, perpetuo retinuit; districtius inhibendo, ne deinceps audeat quisquam aliter credere, prædicare, aut docere, quam præsenti Decreto statuitur, ac declaratur.

De naturæ, & legis ad iustificandos homines imbecillitate. Cap. I.

PRIMVM *declarat sancta Synodus ad iustificationis doctrinam probe, & sincere intelligendam, oportere, ut unusquisque agnoscat, & fateatur, quod cum omnes homines in præuaricatione Adæ innocentiam perdidissent; facti immundi, &, ut Apostolus inquit, natura filij iræ, quemadmodum in Decreto de peccato originali exposuit, usque adeo serui erant peccati, & sub potestate Diaboli ac mortis, ut non modo gentes per uim naturæ, sed ne Iudæi quidem per ipsam etiam litteram legis Moysi, inde liberari, aut surgere possent; tametsi in eis liberum arbitrium minime extinctum esset, uiribus licet attenuatum, & inclinatum.*

De dispensatione, & mysterio aduentus Christi. Cap. II.

QVO *factum est, ut cælestis pater, pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, Christum Iesum filium suum, & ante legem, & legis tempore multis sanctis patribus declaratum, ac promissum, cum uenit beata illa plenitudo temporis, ad homines miserit, ut & Iudæos, qui sub lege erant, redimeret; & gentes, quæ non sectabantur iustitiam, iustitiam apprehenderent;*

rent; atque omnes adoptionem filiorum reciperent. Hunc proposuit Deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non solum autem pro nostris, sed etiam pro totius mundi.

Qui per Christum iustificantur. Cap. III.

VERVM, *etsi ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis eius beneficium recipiunt, sed ij dumtaxat, quibus meritum passionis eius communicatur. nam sicut reuera homines nisi ex semine Adæ propagati nascerentur, non nascerentur iniusti; cum ea propagatione, per ipsum dum concipiuntur, propriam iniustitiam contrahant: ita nisi in Christo renascerentur, numquam iustificarentur; cum ea renascentia per meritum passionis eius gratia, qua iusti fiunt, illis tribuatur. Pro hoc beneficio Apostolus gratias nos semper agere hortatur Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine, & eripuit de potestate tenebrarum, transtulitq. in regnum filij dilectionis suæ: in quo habemus redemptionem, & remissionem peccatorum.*

Insinuatur descriptio iustificationis impii, & modus eius in statu gratiæ. Cap. IIII.

QVIBVS *uerbis iustificationis impij descriptio insinuatur, ut sit translatio ab eo statu, in quo homo nascitur filius primi Adæ, in statum gratiæ, & adoptionis filiorum Dei per secundum Adam, Iesum Christum, saluatorem nostrum. quæ quidem translatio post Euangelium promulgatum, sine lauacro regenerationis, aut eius uoto fieri non potest: sicut scriptum est: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.*

De

De necessitate præparationis ad iustificationem in adultis, & unde sit. Cap. V.

DECLARAT *præterea, ipsius iustificationis exordium in adultis a Dei per Christum Iesum præueniente gratia sumendum esse, hoc est, ab eius uocatione, qua nullis eorum existentibus meritis uocantur; ut, qui per peccata a Deo auersi erant, per eius excitantem atque adiuuantem gratiam ad conuertendum se ad suam ipsorum iustificationem, eidem gratiæ libere assentiendo, & cooperando, disponantur: ita ut tangente Deo cor hominis per Spiritus sancti illuminationem, neque homo ipse nihil omnino agat, inspirationem illam recipiens, quippe qui illam & abijcere potest: neque tamen sine gratia Dei mouere se ad iustitiam coram illo libera sua uoluntate possit. unde in sacris litteris cum dicitur: Conuertimini ad me, & ego conuertar ad uos: libertatis nostræ admonemur. Cum respondemus: Conuerte nos Domine ad te, & conuertemur: Dei nos gratia præueniri confitemur.*

Modus præparationis. Cap. VI.

DISPONVNTVR *autem ad ipsam iustitiam, dum excitati diuina gratia, & adiuti, fidem ex auditu concipientes, libere mouentur in Deum, credentes uera esse, quæ diuinitus reuelata, & promissa sunt: atque illud in primis, a Deo iustificari impium per gratiam eius, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu: et dum peccatores se esse intelligentes, a diuinæ iustitiæ timore, quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se conuertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore; illumq. tamquam omnis iustitiæ fontem diligere incipiunt: ac propterea mouentur aduersus peccata per odium aliquod, & detestationem; hoc est, per eam pœnitentiam, quam ante Baptismum agi oportet: denique dum proponunt*

nunt suscipere Baptismum, inchoare nouam uitam, & seruare diuina mandata. De hac dispositione scriptum est: Accedentem ad Deum oportet credere quia est, & quod inquirentibus se remunerator sit. Et, Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et, Timor Domini expellit peccatum. Et, Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque uestrum, in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum uestrorum, & accipietis donum Spiritus sancti. Et, Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, docentes eos seruare quæcumque mandaui uobis. Denique, Præparate corda uestra Domino.

Quid sit iustificatio impii, & quæ eius caussæ. Cap. VII.

HANC *dispositionem seu præparationem iustificatio ipsa consequitur; quæ non est sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renouatio interioris hominis per uoluntariam susceptionem gratiæ, & donorum. unde homo ex iniusto fit iustus, & ex inimico amicus, ut sit heres secundum spem uitæ æternæ. Huius iustificationis caussæ sunt, finalis quidem, gloria Dei, & Christi, ac uita æterna: efficiens uero, misericors Deus, qui gratuito abluit, & sanctificat, signans, & ungens spiritu promissionis sancto; qui est pignus hereditatis nostræ: meritoria autem, dilectissimus unigenitus suus, Dominus noster, Iesus Christus: qui cum essemus inimici, propter nimiam caritatem, qua dilexit nos, sua sanctissima passione in ligno crucis nobis iustificationem meruit, & pro nobis Deo patri satisfecit: instrumentalis item, sacramentum Baptismi: quod est sacramentum fidei, sine qua nulli umquam contigit iustificatio: demum unica formalis caussa est iustitia Dei; non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit; qua uidelicet ab eo donati, renouamur spiritu mentis nostræ; & non modo reputamur, sed uere iusti nominamur, & sumus, iustitiam in*

nobis recipientes unusquisque suam secundum mensuram, quam Spiritus sanctus partitur singulis prout uult, & secundum propriam cuiusque dispositionem, & cooperationem. quamquam enim nemo possit esse iustus, nisi cui merita passionis Domini nostri Iesu Christi communicantur: id tamen in hac impij iustificatione fit, dum eiusdem sanctissimæ passionis merito per Spiritum sanctum caritas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui iustificantur, atque ipsis inhæret. unde in ipsa iustificatione cum remissione peccatorum hæc omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui inseritur, fidem, spem, & caritatem. nam fides, nisi ad eam spes accedat, & caritas, neque unit perfecte cum Christo, neque corporis eius uiuum membrum efficit. qua ratione uerissime dicitur, Fidem sine operibus mortuam, & otiosam esse. Et, In Christo Iesu neque circumcisionem aliquid ualere, neque præputium; sed fidem, quæ per caritatem operatur. Hanc fidem ante Baptismi sacramentum ex Apostolorum traditione cathecumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem, uitam æternam præstantem; quam sine spe, & caritate fides præstare non potest. unde & statim uerbum Christi audiunt: Si uis ad uitam ingredi, serua mandata. Itaque ueram, & Christianam iustitiam accipientes, eam ceu primam stolam pro illa, quam Adam sua inobedientia sibi, & nobis perdidit, per Christum Iesum illis donatam, candidam, & immaculatam iubentur statim renati conseruare, ut eam perferant ante tribunal Domini nostri Iesu Christi, & habeant uitam æternam.

Quo modo intelligatur, impium per fidem, & gratis iustificari. Cap. VIII.

CVM *uero Apostolus dicit, iustificari hominem per fidem, & gratis; ea uerba in eo sensu intelligenda sunt, quem perpetuus Ecclesiæ Catholicæ consensus tenuit, & expressit; ut scilicet per*

cet per fidem ideo iustificari dicamur, quia fides est humanæ salutis initium, fundamentum, & radix omnis iustificationis: sine qua impossibile est placere Deo, & ad filiorum eius consortium peruenire: Gratis autem iustificari ideo dicamur, quia nihil eorum, quæ iustificationem præcedunt, siue fides, siue opera, ipsam iustificationis gratiam promeretur. si enim gratia est, iam non ex operibus: alioquin, ut idem Apostolus inquit, gratia iam non est gratia.

Contra inanem hæreticorum fiduciam. Cap. IX.

QVAMVIS *autem necessarium sit credere, neque remitti, neque remissa umquam fuisse peccata, nisi gratis diuina misericordia propter Christum: nemini tamen, fiduciam, & certitudinem remissionis peccatorum suorum iactanti, & in ea sola quiescenti, peccata dimitti, uel dimissa esse dicendum est; cum apud hæreticos, & schismaticos possit esse, immo nostra tempestate sit, & magna contra Ecclesiam Catholicam contentione prædicetur uana hæc ab omni pietate remota fiducia. Sed neque illud asserendum est, oportere eos, qui uere iustificati sunt, absque ulla omnino dubitatione apud semet ipsos statuere se esse iustificatos, neminemq. a peccatis absolui, ac iustificari, nisi eum, qui certo credat se absolutum, & iustificatum esse; atque hac sola fide absolutionem, & iustificationem perfici; quasi qui hoc non credit, de Dei promissis, deq. mortis, & resurrectionis Christi efficacia dubitet. nam sicut nemo pius de Dei misericordia, de Christi merito, deq. Sacramentorum uirtute, & efficacia dubitare debet: sic quilibet, dum se ipsum, suamq. propriam infirmitatem, & indispositionem respicit, de sua gratia formidare, & timere potest; cum nullus scire ualeat certitudine fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum.*

De acceptæ iustificationis incremento. Cap. X.

SIC *ergo iustificati, & amici Dei, ac domestici facti, euntes de uirtute in uirtutem, renouantur, ut Apostolus inquit, de die in diem: hoc est mortificando membra carnis suæ, & exhibendo ea arma iustitiæ in sanctificationem, per obseruationem mandatorum Dei, et Ecclesiæ, in ipsa iustitia per Christi gratiam accepta, cooperante fide bonis operibus, crescunt, atque magis iustificantur; sicut scriptum est: Qui iustus est, iustificetur adhuc. Et iterum: Ne uerearis usque ad mortem iustificari. Et rursus: Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantum. Hoc uero iustitiæ incrementum petit sancta Ecclesia, cum orat: Da nobis Domine fidei, spei, & caritatis augmentum.*

De obseruatione mandatorum, deq. illius necessitate, & possibilitate. Cap. XI.

NEMO *autem, quantumuis iustificatus, liberum se esse ab obseruatione mandatorum putare debet: nemo temeraria illa, & a patribus sub anathemate prohibita uoce uti, Dei præcepta homini iustificato ad obseruandum esse impossibilia. nam Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet, & facere quod possis, & petere quod non possis, & adiuuat, ut possis. Cuius mandata grauia non sunt; cuius iugum suaue est, & onus leue. qui enim sunt filij Dei, Christum diligunt: qui autem diligunt eum, ut ipsemet testatur, seruant sermones eius. quod utique cum diuino auxilio præstare possunt. licet enim in hac mortali uita quantumuis sancti, & iusti in leuia saltem, & quotidiana, quæ etiam uenialia dicuntur, peccata quandoque cadant, non propterea desinunt esse iusti. nam iustorum illa uox est & humilis, & uerax: Dimitte nobis debita nostra. quo fit, ut iusti ipsi eo magis se obligatos ad ambulandum in uia iustitiæ sentire debeant, quo liberati*

iam

iam a peccato, serui autem facti Deo, sobrie, iuste, & pie uiuentes proficere possunt per Christum Iesum, per quem accessum habuerunt in gratiam istam. Deus namque sua gratia semel iustificatos non deserit, nisi ab eis prius deseratur. Itaque nemo sibi in sola fide blandiri debet, putans fide sola se heredem esse constitutum, hereditatemq. consecuturum, etiam si Christo non compatiatur, ut & conglorificetur. nam & Christus ipse, ut inquit Apostolus, cum esset filius Dei, didicit ex ijs, quæ passus est, obedientiam; & consummatus, factus est omnibus, obtemperantibus sibi, caussa salutis æternæ. Propterea Apostolus ipse monet iustificatos dicens: Nescitis, quod ij, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit brauium: sic currite, ut comprehendatis. Ego igitur sic curro, non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aerem uerberans, sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo: ne forte, cum alijs prædicauerim, ipse reprobus efficiar. Item princeps Apostolorum Petrus: Satagite, ut per bona opera certam uestram uocationem, & electionem faciatis. hæc enim facientes, non peccabitis aliquando. Vnde constat eos orthodoxæ religionis doctrinæ aduersari, qui dicunt, iustum in omni bono opere saltem uenialiter peccare, aut, quod intolerabilius est, pœnas æternas mereri: atque etiam eos, qui statuunt, in omnibus operibus iustos peccare, si in illis suam ipsorum socordiam excitando, & sese ad currendum in stadio cohortando, cum hoc, ut in primis glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur æternam; cum scriptum sit: Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem; & de Mose dicat Apostolus, quod respiciebat in remunerationem.

Prædestinationis temerariam præsumptionem cauendam esse. Cap. XII.

NEMO *quoque quandiu in hac mortalitate uiuitur, de arcano diuinæ prædestinationis mysterio usque adeo præsumere debet, ut certo*

ut certo statuat se omnino esse in numero prædestinatorum: quasi uerum esset, quod iustificatus aut amplius peccare non possit, aut si peccauerit, certam sibi resipiscentiam promittere debeat. nam nisi ex speciali reuelatione sciri non potest, quod Deus sibi elegerit.

De perseuerantiæ munere. Cap. XIII.

SIMILITER *de perseuerantiæ munere, de quo scriptum est: Qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit: quod quidem aliunde haberi non potest, nisi ab eo, qui potens est eum, qui stat, statuere, ut perseueranter stet, & eum, qui cadit, restituere: nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine polliceatur: tametsi in Dei auxilio firmissimam spem collocare, & reponere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi illius gratiæ defuerint, sicut cœpit opus bonum, ita perficiet, operans uelle, & perficere. Verum tamen qui se existimant stare, uideant ne cadant, & cum timore, ac tremore salutem suam operentur in laboribus, in uigilijs, in eleemosynis, in orationibus, & oblationibus, in ieiunijs, & castitate. formidare enim debent, scientes quod in spem gloriæ, & nondum in gloria renati sunt, de pugna, quæ superest cum carne, cum mundo, cum Diabolo: in qua uictores esse non possunt, nisi cum Dei gratia Apostolo obtemperent, dicenti: Debitores sumus non carni, ut secundum carnem uiuamus: si enim secundum carnem uixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, uiuetis.*

De lapsis, & eorum reparatione. Cap. XIIII.

QVI *uero ab accepta iustificationis gratia per peccatum exciderunt, rursus iustificari poterunt, cum, excitante Deo per pœnitentiæ Sacramentum, merito Christi amissam gratiam recuperare procurauerint. hinc enim iustificationis modus est lapsi reparatio,*

paratio, quam secundam post naufragium deperditæ gratiæ tabulam sancti Patres apte nuncuparunt. Etenim pro ijs, qui post Baptismum in peccata labuntur, Christus Iesus Sacramentum instituit pænitentiæ, cum dixit: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Vnde docendum est, Christiani hominis pænitentiam post lapsum multo aliam esse a baptismali; eaq. contineri non modo cessationem a peccatis, & eorum detestationem, aut cor contritum, & humiliatum, uerum etiam eorundem sacramentalem confessionem saltem in uoto, & suo tempore faciendam, & sacerdotalem absolutionem: itemq. satisfactionem per ieiunia, elemosynas, orationes, & alia pia spiritalis uitæ exercitia: non quidem pro pœna æterna, quæ uel Sacramento, uel Sacramenti uoto una cum culpa remittitur, sed pro pœna temporali: quæ, ut sacræ litteræ docent, non tota semper, ut in Baptismo fit, dimittitur illis, qui gratiæ Dei, quam acceperunt, ingrati Spiritum sanctum contristauerunt, & templum Dei uiolare non sunt ueriti. De qua pænitentia scriptum est: Memor esto unde excideris: age pænitentiam, & prima opera fac. Et iterum: Quæ secundum Deum tristitia est, pænitentiam in salutem stabilem operatur. Et rursus: Pænitentiam agite, & facite fructus dignos pænitentiæ.

Quolibet mortali peccato amitti gratiam, sed non fidem. Cap. XV.

ADVERSVS *etiam hominum quorundam callida ingenia, qui per dulces sermones, & benedictiones seducunt corda innocentium, asserendum est, non modo infidelitate, per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocumque alio mortali peccato, quamuis non amittatur fides, acceptam iustificationis gratiam amitti; diuinæ legis doctrinam defendendo, quæ a regno Dei non solum infideles excludit, sed & fideles quoque fornicarios, adulteros,*

teros, molles, masculorum concubitores, fures, auaros, ebriosos, maledicos, rapaces, ceterosq. omnes, qui letalia committunt peccata; a quibus cum diuinæ gratiæ adiumento abstinere possunt, & pro quibus a Christi gratia separantur.

De fructu iustificationis, hoc est, de merito bonorum operum, deq. ipsius meriti ratione. Cap. XVI.

HAC *igitur ratione iustificatis hominibus, siue acceptam gratiam perpetuo conseruauerint, siue amissam recuperauerint, proponenda sunt Apostoli uerba: Abundate in omni opere bono, scientes quod labor uester non est inanis in Domino. non enim iniustus est Deus, ut obliuiscatur operis uestri, & dilectionis, quam ostendistis in nomine ipsius. Et, Nolite amittere confidentiam uestram, quæ magnam habet remunerationem. Atque ideo bene operantibus usque in finem, & in Deo sperantibus proponenda est uita æterna, & tamquam gratia filijs Dei per Christum Iesum misericorditer promissa; & tamquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter reddenda. hæc est enim illa corona iustitiæ, quam post suum certamen, & cursum repositam sibi esse aiebat Apostolus a iusto iudice sibi reddendam, non solum autem sibi, sed & omnibus, qui diligunt aduentum eius. cum enim ille ipse Christus Iesus tamquā caput in membra, & tamquam uitis in palmites, in ipsos iustificatos iugiter uirtutem influat, quæ uirtus bona eorum opera semper antecedit, & comitatur, & subsequitur; & sine qua nullo pacto Deo grata, & meritoria esse possent: nihil ipsis iustificatis amplius deesse credendum est, quo minus plene illis quidem operibus, quæ in Deo sunt facta, diuinæ legi pro huius uitæ statu satisfecisse, & uitam æternam suo etiam tempore, si tamen in gratia decesserint, consequendam, uere promeruisse censeantur: cum Christus Saluator noster dicat: Si quis biberit ex aqua, quam ego dabo ei,*

non

non sitiet in æternum: sed fiet in eo fons aquæ salientis in uitam æternam. Ita neque propria nostra iustitia, tamquam ex nobis propria statuitur: neque ignoratur, aut repudiatur iustitia Dei. quæ enim iustitia nostra dicitur, quia per eam nobis inhærentem iustificamur: illa eadem Dei est, quia a Deo nobis infunditur per Christi meritum. Neque uero illud omittendum est, quod licet bonis operibus in sacris litteris usqueadeo tribuatur, ut etiam qui uni ex minimis suis potum aquæ frigidæ dederit, promittat Christus eum non esse sua mercede cariturum: & Apostolus testetur, id quod in præsenti est momentaneum, & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operari in nobis: absit tamen, ut Christianus homo in se ipso uel confidat, uel glorietur, & non in Domino: cuius tanta est erga omnes homines bonitas, ut eorum uelit esse merita, quæ sunt ipsius dona. Et quia in multis offendimus omnes, unusquisque sicut misericordiam, & bonitatem, ita seueritatem, & iudicium ante oculos habere debet, neque se ipsum aliquis, etiam si nihil sibi conscius fuerit, iudicare: quoniam omnis hominum uita non humano iudicio examinanda, & iudicanda est, sed Dei: qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium: & tunc laus erit unicuique a Deo, qui, ut scriptum est, reddet unicuique secundum opera sua.

POST *hanc catholicam de iustificatione doctrinam, quam nisi quisque fideliter firmiterq. receperit, iustificari non poterit; placuit sanctæ Synodo hos canones subiungere: ut omnes sciant non solum quid tenere, & sequi, sed etiam quid uitare, & fugere debeant.*

DE IVSTIFICATIONE CANON I.

S I *quis dixerit, hominẽ suis operibus, quæ uel per humana*

naturæ uires, uel per legis doctrinam fiant, absque diuina per Iesum Christum gratia posse iustificari coram Deo; anathema sit.

CANON II.

S I *quis dixerit, ad hoc solum diuinam gratiam per Christum Iesum dari, ut facilius homo iuste uiuere, ac uitam æternam promereri possit; quasi per liberum arbitrium sine gratia utrumque, sed ægre tamen, & difficulter possit; anathema sit.*

CANON III.

S I *quis dixerit, sine præueniente Spiritus sancti inspiratione, atque eius adiutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut pænitere posse sicut oportet, ut ei iustificationis gratia conferatur; anathema sit.*

CANON IIII.

S I *quis dixerit, liberum hominis arbitrium a Deo motum, & excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti atque uocanti, quo ad obtinendam iustificationis gratiam se disponat, ac præparet, neque posse dissentire si uelit, sed uelut inanime quoddam nihil omnino agere, mereq. passiue se habere; anathema sit.*

CANON V.

S I *quis liberum hominis arbitrium post Adæ peccatum amissum, & extinctum esse dixerit, aut rem esse de solo titulo, immo titulum sine re, figmentum denique a satana inuectum in Ecclesiam; anathema sit.*

CA-

CANON VI.

Si *quis dixerit, non esse in potestate hominis, uias suas malas facere, sed mala opera ita, ut bona, Deum operari, non permissiue solum, sed etiam proprie, & per se, adeo ut sit proprium eius opus non minus proditio Iudæ, quam uocatio Pauli; anathema sit.*

CANON VII.

Si *quis dixerit, opera omnia, quæ ante iustificationem fiunt, quacumque ratione facta sint, uere esse peccata, uel odium Dei mereri, aut, quanto uehementius quis nititur se disponere ad gratiam, tanto eum grauius peccare; anathema sit.*

CANON VIII.

Si *quis dixerit gehennæ metum, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugimus, uel a peccando abstinemus, peccatum esse, aut peccatores peiores facere; anathema sit.*

CANON IX.

Si *quis dixerit, sola fide impium iustificari, ita ut intelligat nihil aliud requiri, quod ad iustificationis gratiam consequendam cooperetur, & nulla ex parte necesse esse eum suæ uoluntatis motu præparari, atque disponi; anathema sit.*

CANON X.

Si *quis dixerit, homines sine Christi iustitia, per quam*

bis meruit, iustificari, aut per eam ipsam formaliter iustos esse; anathema sit.

CANON XI.

S i *quis dixerit, homines iustificari uel sola imputatione iustitiæ Christi, uel sola peccatorum remissione, exclusa gratia, & caritate, quæ in cordibus eorum per Spiritum sanctum diffundatur, atque illis inhæreat, aut etiam gratiam, qua iustificamur, esse tantum fauorem Dei; anathema sit.*

CANON XII.

S i *quis dixerit, fidem iustificantem nihil aliud esse, quam fiduciam diuinæ misericordiæ peccata remittentis propter Christum, uel eam fiduciam solam esse, qua iustificamur; anathema sit.*

CANON XIII.

S i *quis dixerit, omni homini ad remissionem peccatorum assequendam necessarium esse, ut credat certo, & absque ulla hæsitatione propriæ infirmitatis & indispositionis, peccata sibi esse remissa; anathema sit.*

CANON XIIII.

S i *quis dixerit, hominem a peccatis absolui, ac iustificari ex eo quod se absolui, ac iustificari certo credat; aut neminem uere esse iustificatum nisi qui credat se esse iustificatum; & hac sola fide absolutionem, & iustificationem perfici; anathema sit.*

CA-

CANON XV.

Si quis dixerit, hominem renatum, & iustificatum teneri ex fide ad credendum, se certo esse in numero prædestinatorum; anathema sit.

CANON XVI.

Si quis magnum illud usque in finem perseuerantiæ donum se certo habiturum absoluta, & infallibili certitudine dixerit, nisi hoc speciali reuelatione didicerit; anathema sit.

CANON XVII.

Si quis iustificationis gratiam non nisi prædestinatis ad uitam contingere dixerit; reliquos uero omnes, qui uocantur, uocari quidem, sed gratiam non accipere, utpote diuina potestate prædestinatos ad malum; anathema sit.

CANON XVIII.

Si quis dixerit, Dei præcepta homini etiam iustificato, & sub gratia constituto esse ad obseruandum impossibilia; anathema sit.

CANON XIX.

Si quis dixerit, nihil præceptum esse in Euangelio præter fidem, cetera esse indifferentia, neque præcepta, neque prohibita, sed libera; aut decem præcepta nihil pertinere ad Christianos; anathema sit.

CA-

CANON XX.

Si quis hominem iustificatum, & quantumlibet perfectum dixerit non teneri ad obseruantiam mandatorum Dei, & Ecclesiæ, sed tantum ad credendum; quasi uero Euangelium sit nuda, & absoluta promissio uitæ æternæ sine condicione obseruationis mandatorum; anathema sit.

CANON XXI.

Si quis dixerit, Christum Iesum a Deo hominibus datum fuisse ut redemptorem, cui fidant, non etiam ut legislatorem, cui obediant; anathema sit.

CANON XXII.

Si quis dixerit, iustificatum uel sine speciali auxilio Dei in accepta iustitia perseuerare posse, uel cum eo non posse; anathema sit.

CANON XXIII.

Si quis hominem semel iustificatum dixerit amplius peccare non posse, neque gratiam amittere, atque ideo eum, qui labitur, & peccat, numquam uere fuisse iustificatum, aut contra, posse in tota uita peccata omnia, etiam uenialia, uitare, nisi ex speciali Dei priuilegio, quemadmodum de beata Virgine tenet Ecclesia; anathema sit.

CANON XXIIII.

Si quis dixerit, iustitiam acceptam non conseruari, atque

etiam non augeri coram Deo per bona opera; sed opera ipsa fructus solummodo, & signa esse iustificationis adeptæ, non autem ipsius augendæ caussam; anathema sit.

CANON XXV.

S i *quis in quolibet bono opere iustum saltem uenialiter peccare dixerit, aut, quod intolerabilius est, mortaliter, atque ideo pœnas æternas mereri: tantumq. ob id non damnari, quia Deus ea opera non imputet ad damnationem; anathema sit.*

CANON XXVI.

S i *quis dixerit, iustos non debere pro bonis operibus, quæ in Deo fuerint facta, expectare, sperare æternam retributionem a Deo per eius misericordiam, & Iesu Christi meritum, si bene agendo, & diuina mandata custodiendo usque in finem perseuerauerint; anathema sit.*

CANON XXVII.

S i *quis dixerit, nullum esse mortale peccatum, nisi infidelitatis, aut nullo alio, quantumuis graui, & enormi, præterquam infidelitatis peccato, semel acceptam gratiam amitti; anathema sit.*

CANON XXVIII.

S i *quis dixerit, amissa per peccatum gratia, simul & fidem semper amitti; aut fidem, quæ remanet, non esse ueram fidem, licet non sit uiua; aut eum, qui fidem sine caritate habet, non esse Christianum; anathema sit.*

CA-

CANON XXIX.

Si quis dixerit, eum, qui post Baptismum lapsus est, non posse per Dei gratiam resurgere; aut posse quidem, sed sola fide amissam iustitiam recuperare sine Sacramento pœnitentiæ, prout sancta Romana, & uniuersalis Ecclesia a Christo domino, & eius Apostolis edocta, hucusque professa est, seruauit, & docuit; anathema sit.

CANON XXX.

Si quis post acceptam iustificationis gratiam cuilibet peccatori pœnitenti ita culpam remitti, & reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus pœnæ temporalis exoluendæ uel in hoc sæculo, uel in futuro in Purgatorio, antequam ad regna cælorum aditus patere possit; anathema sit.

CANON XXXI.

Si quis dixerit, iustificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis bene operatur; anathema sit.

CANON XXXII.

Si quis dixerit, hominis iustificati bona opera ita esse dona Dei, ut non sint etiam bona ipsius iustificati merita; aut ipsum iustificatum bonis operibus, quæ ab eo per Dei gratiam, & Iesu Christi meritum, cuius uiuum membrum est, fiunt, non uere mereri augmentum gratiæ, uitam æternam, & ipsius uitæ æternæ, si tamen in gratia decesserit, consecutionem, atque etiam gloriæ augmentum; anathema sit.

CA-

CANON XXXIII.

Si *quis dixerit, per hanc doctrinam Catholicam de iustifica tione a sancta Synodo hoc præsenti Decreto expressam, aliqua ex parte gloriæ Dei, uel meritis Iesu Christi, Domini nostri, derogari, & non potius ueritatem fidei nostræ, Dei denique, ac Christi Iesu gloriam illustrari; anathema sit.*

Decretum de Reformatione. Cap. I.

Eadem *sacrosancta Synodus, eisdem Præsidentibus, & Apostolicæ Sedis Legatis, ad restituendam collapsam admodum Ecclesiasticam disciplinam, deprauatosq. in Clero, & Populo Christiano mores emendandos se accingere uolens, ab ijs, qui maioribus ecclesiis præsunt, initium censuit esse sumendum. integritas enim præsidentium salus est subditorum. Confidens itaque per Domini, ac Dei nostri misericordiam, prouidamq. ipsius Dei in terris Vicarij solertiam omnino futurum, ut ad ecclesiarum regimen, onus quippe angelicis humeris formidandum, qui maxime digni fuerint, quorumq. prior uita, ac omnis ætas, a puerilibus exordijs usque ad perfectiores annos per disciplinæ stipendia ecclesiasticæ laudabiliter acta, testimonium præbeat; secundum uenerabiles beatorum Patrum sanctiones assumantur: omnes patriarchalibus, primatialibus, metropolitanis, & cathedralibus ecclesiis quibuscumque quouis nomine, ac titulo præfectos monet, ac monitos esse uult, ut attendentes sibi, & uniuerso gregi, in quo Spiritus sanctus posuit eos regere Ecclesiam Dei, quam acquisiuit sanguine suo, uigilent, sicut Apostolus præcipit, in omnibus laborent, & ministerium suum impleant: implere autem illud se nequaquam posse sciant, si greges sibi commissos mercenariorum more deserant; atque ouium sua-*

rum, quarum sanguis de eorum est manibus a supremo iudice requirendus, custodiæ minime incumbant: cum certissimum sit non admitti pastoris excusationem, si lupus oues comedit, & pastor nescit. Ac nihilominus quia nonnulli, quod uehementer dolendum est, hoc tempore reperiuntur, qui propriæ etiam salutis immemores, terrenaq. cælestibus, ac diuinis humana præferentes, in diuersis curijs uagantur, aut in negotiorum temporalium solicitudine, ouili derelicto, atque ouium sibi commissarum cura neglecta, se detinent occupatos: placuit sacrosanctæ Synodo antiquos canones, qui temporum, atque hominum iniuria pene in dissuetudinem abierunt, aduersus non residentes promulgatos innouare; quemadmodum uirtute præsentis Decreti innouat: ac ulterius pro firmiori eorundem residentia, & reformandis in Ecclesia moribus, in hunc, qui sequitur, modum statuere, atque sancire. Si quis a patriarchali, primatiali, metropolitana, seu cathedrali ecclesia sibi quocumque titulo, causa, nomine, seu iure commissa, quacumque ille dignitate, gradu, & præeminentia præfulgeat, legitimo impedimento, & seu iustis, & rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam diœcesim morando abfuerit: quartæ partis fructuum unius anni, fabricæ ecclesiæ, & pauperibus loci per superiorem ecclesiasticum applicandorum, pœnam ipso iure incurrat. Quod si per alios sex menses in huiusmodi absentia perseuerauerit; aliam quartam partem fructuum similiter applicandam eo ipso amittat. Crescente uero contumacia, ut seueriori sacrorum canonum censuræ subijciatur, Metropolitanus Suffraganeos Episcopos absentes, Metropolitanum uero absentem Suffraganeus Episcopus antiquior residens, sub pœna interdicti ingressus ecclesiæ eo ipso incurrenda, infra tres menses per litteras, seu nuncium Romano Pontifici denunciare teneatur: qui in ipsos absentes, prout cuiusque maior, aut minor contumacia exegerit, suæ supremæ Sedis auctoritate animaduertere, & ecclesiis ipsis de Pastoribus utilioribus

utilioribus prouidere poterit, ſicut in Domino nouerit ſalubriter expedire.

Caput II.

E *PISCOPIS inferiores, quæuis beneficia eccleſiaſtica perſonalem reſidentiam de iure, ſiue conſuetudine exigentia, in titulum, ſiue commendam obtinentes, ab eorum Ordinarijs, quemadmodum eis pro bono eccleſiarum regimine, & diuini cultus augmento, locorum, & perſonarum qualitate penſata, expediens uidebitur, opportunis iuris remedijs reſidere cogantur: nulliq. priuilegia, ſeu indulta perpetua de non reſidendo, aut de fructibus in abſentia percipiendis, ſuffragentur. Indulgentijs uero, & diſpenſationibus temporalibus, ex ueris, & rationabilibus cauſis tantum conceſſis, & coram Ordinario legitime probandis, in ſuo robore permanſuris, quibus caſibus nihilominus officium ſit Epiſcoporum, tamquam in hac parte a Sede Apoſtolica delegatorum, prouidere, ut per deputationem idoneorum Vicariorum, & congruæ portionis fructuum aſſignationem, cura animarum nullatenus negligatur; nemini, quo ad hoc, priuilegio, ſeu exemptione quacumque ſuffragante.*

Caput III.

E *CCLESIARVM Prælati ad corrigendum ſubditorum exceſſus prudenter, ac diligenter intendant. Et nemo ſæcularis clericus cuiuſuis perſonalis, uel regularis, extra monaſterium degens, etiam ſui ordinis priuilegij prætextu, tutus cenſeatur, quo minus, ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tamquam ſuper hoc a Sede Apoſtolica delegato, ſecundum canonicas ſanctiones uiſitari, puniri, & corrigi ualeat.*

Decretum cum capitulo exempto quod est ampliatum sess. 21. de Reform. c. vi.

Caput IIII.

CAPITVLA cathedralium, & aliarum maiorum ecclesiarum, illorumq. personæ, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quæ tantum suos obligent auctores, non etiam successores, tueri se possint, quominus a suis Episcopis, & alijs maioribus Prælatis per se ipsos solos, uel illis, quibus sibi uidebitur, adiunctis, iuxta canonicas sanctiones, toties, quoties opus fuerit, uisitari, corrigi, & emendari, etiam auctoritate Apostolica, possint, & ualeant.

Caput V.

NVLLI Episcopo liceat cuiusuis priuilegij prætextu pontificalia in alterius diœcesi exercere, nisi de Ordinarij loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantum. si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio pontificalium, & sic ordinati ab executione ordinum sint ipso iure suspensi.

Indictio futuræ Sessionis.

Placet ne uobis proximam futuram Sessionem celebrari die Iouis, feria quinta post primam Dominicam subsequentis Quadragesimæ, quæ erit dies tertia mensis Martii? *Responderunt, Placet.*

SESSIO SEPTIMA

CELEBRATA DIE III MENSIS MARTII, M. D. XLVII.

DECRETVM DE SACRAMENTIS.

Procemium.

AD CONSVMMATIONEM *salutaris de iustificatione doctrinæ, quæ in præcedenti proxima Sessione uno omnium Patrum consensu promulgata fuit; consentaneum uisum est de sanctissimis Ecclesiæ Sacramentis agere, per quæ omnis uera iustitia uel incipit, uel cœpta augetur, uel amissa reparatur: propterea sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, ad errores eliminandos, & extirpandas hæreses, quæ circa sanctissima ipsa Sacraméta hac nostra tempestate tum de damnatis olim a Patribus nostris hæresibus suscitatæ, tum etiam de nouo adinuentæ sunt, quæ Catholicæ Ecclesiæ puritati, & animarum saluti magnopere officiunt; sanctarum scripturarum doctrinæ, Apostolicis traditionibus, atque aliorum Conciliorum, & Patrum consensui inhærendo, hos præsentes canones statuendos, & decernendos censuit: reliquos, qui supersunt ad cœpti operis perfectionem, deinceps, diuino Spiritu adiuuante, editura.*

De

De ſacramentis in genere.

CANON I.

SI *quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non fuiſſe omnia a Ieſu Chriſto, Domino noſtro, inſtituta; aut eſſe plura, uel paucio ra, quam ſeptem, uidelicet, Baptiſmum, Confirmationem, Eucharistiam, Pænitentiam, Extremam unctionem, Ordinem, & Matrimonium; aut etiam aliquod horum ſeptem non eſſe uere, & proprie Sacramentum; anathema ſit.*

CANON II.

SI *quis dixerit, ea ipſa nouæ legis Sacramenta a Sacramentis antiquæ legis non differre, niſi quia cærimoniæ ſunt aliæ, & alij ritus externi; anathema ſit.*

CANON III.

SI *quis dixerit, hæc ſeptem Sacramenta ita eſſe inter ſe paria, ut nulla ratione aliūd ſit alio dignius; anathema ſit.*

CANON IIII.

SI *quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non eſſe ad ſalutem neceſſaria, ſed ſuperflua; & ſine eis, aut eorum uoto per ſolam fidem homines a Deo gratiam iuſtificationis adipiſci: licet omnia ſingulis neceſſaria non ſint; anathema ſit.*

CANON V.

SI *quis dixerit, hæc Sacramenta propter ſolam fidem nutrien dam inſtituta fuiſſe; anathema ſit.*

CA-

CANON VI.

Si *quis dixerit, Sacramenta nouæ legis non continere gratiam, quam significant; aut gratiam ipsam non ponentibus obicem non conferre, quasi signa tantum externa sint acceptæ per fidem gratiæ, uel iustitiæ, & notæ quædam Christianæ professionis, quibus apud homines discernuntur fideles ab infidelibus; anathema sit.*

CANON VII.

Si *quis dixerit, non dari gratiam per huiusmodi Sacramenta semper, & omnibus, quantum est ex parte Dei, etiam si rite ea suscipiant, sed aliquando, & aliquibus; anathema sit.*

CANON VIII.

Si *quis dixerit, per ipsa nouæ legis Sacramenta ex opere operato non conferri gratiam, sed solam fidem diuinæ promissionis ad gratiam consequendam sufficere; anathema sit.*

CANON IX.

Si *quis dixerit, in tribus Sacramentis, Baptismo scilicet, Confirmatione, & Ordine, non imprimi characterem in anima, hoc est signum quoddam spiritale, & indelebile, unde ea iterari non possunt; anathema sit.*

CANON X.

Si *quis dixerit, Christianos omnes in uerbo, & omnibus Sacramentis administrandis habere potestatem; anathema sit.*

CA-

CANON XI.

SI *quis dixerit, in ministris, dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia; anathema sit.*

CANON XII.

SI *quis dixerit, ministrum in peccato mortali existentem, modo omnia essentialia, quæ ad Sacramentum conficiendum, aut conferendum pertinent, seruauerit, non conficere, aut conferre Sacramentum; anathema sit.*

CANON XIII.

SI *quis dixerit, receptos, & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in sollemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato a ministris pro libito omitti; aut in nouos alios per quemcumque ecclesiarum Pastorem mutari posse; anathema sit.*

DE BAPTISMO.

CANON I.

SI *quis dixerit, Baptismum Ioannis habuisse eandem uim cum Baptismo Christi; anathema sit.*

CANON II.

SI *quis dixerit, aquam ueram, & naturalem non esse de ne-*

cessitate Baptismi, atque ideo uerba illa Domini nostri Iesu Christi; Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto; ad metaphoram aliquam detorserit; anathema sit.

CANON III.

SI *quis dixerit, in Ecclesia Romana, quæ omnium ecclesiarum mater est, & magistra, non esse ueram de Baptismi Sacramento doctrinam; anathema sit.*

CANON IIII.

SI *quis dixerit, Baptismum, qui etiam datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non esse uerum Baptismum; anathema sit.*

CANON V.

SI *quis dixerit, Baptismum liberum esse, hoc est non necessarium ad salutem; anathema sit.*

CANON VI.

SI *quis dixerit, baptizatum non posse, etiam si uelit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, nisi nolit credere; anathema sit.*

CANON VII.

SI *quis dixerit, baptizatos per Baptismum ipsum solius tantum fidei debitores fieri, non autem uniuersæ legis Christi seruandæ; anathema sit.*

CANON VIII.

Si quis dixerit, baptizatos liberos esse ab omnibus sanctæ Ecclesiæ præceptis, quæ uel scripta, uel tradita sunt; ita ut ea obseruare non teneantur, nisi se sua sponte illis summittere uoluerint; anathema sit.

CANON IX.

Si quis dixerit, ita reuocandos esse homines ad Baptismi suscepti memoriam, ut uota omnia, quæ post Baptismum fiunt, ui promissionis, in Baptismo ipso iam factæ, irrita esse intelligant; quasi per ea & fidei, quam professi sunt, detrahatur, & ipsi Baptismo; anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, peccata omnia, quæ post Baptismum fiunt, sola recordatione, & fide suscepti Baptismi uel dimitti, uel uenialia fieri; anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, uerum, & rite collatum Baptismum iterandum esse illi, qui apud infideles fidem Christi negauerit, cum ad pænitentiam conuertitur; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, neminem esse baptizandum, nisi ea ætate, qua Christus baptizatus est, uel in ipso mortis articulo; anathema sit.

CANON XIII.

SI *quis dixerit paruulos, eo quod actum credendi non habent, suscepto Baptismo inter fideles computandos non esse; ac propterea cum ad annos discretionis peruenerint, esse rebaptizandos; aut præstare omitti eorum Baptisma, quam eos non actu proprio credentes baptizari in sola fide Ecclesiæ; anathema sit.*

CANON XIIII.

SI *quis dixerit, huiusmodi paruulos baptizatos, cum adoleuerint, interrogandos esse an ratum habere uelint, quod patrini eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt; & ubi se nolle responderint, suo esse arbitrio relinquendos; nec alia interim pœna ad Christianam uitam cogendos, nisi ut ab Eucharistiæ, aliorumq. Sacramentorum perceptione arceantur, donec resipiscant; anathema sit.*

DE CONFIRMATIONE.

CANON I.

SI *quis dixerit, Confirmationem baptizatorum otiosam cæremoniam esse, & non potius uerum, & proprium Sacramentum; aut olim nihil aliud fuisse, quam catechesim quandam, qua adolescentiæ proximi fidei suæ rationem coram Ecclesia exponebant; anathema sit.*

CANON II.

SI *quis dixerit, iniurios esse Spiritui sancto eos, qui sacro Confirmationis chrismati uirtutem aliquam tribuunt; anathema sit.*

CANON III.

S i *quis dixerit, sanctæ Confirmationis ordinarium ministrum non esse solum Episcopum, sed quemuis simplicem sacerdotem; anathema sit.*

Decretum de reformatione.

E a d e m *sacrosancta Synodus, eisdem Præsidentibus, & Legatis, inceptum residentiæ, & reformationis negotium ad Dei laudem, & Christianæ religionis incrementum prosequi intendens, ut sequitur, statuendum censuit, salua semper in omnibus Sedis Apostolicæ auctoritate.*

Caput I.

A d *cathedralium ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, & ætate matura, grauitate morum, litterarumq. scientia, iuxta constitutionem Alexandri tertij, quæ incipit, Cum in cunctis, in Concilio Lateranensi promulgatam, præditus assumatur.*

Caput II.

N e m o, *quacumque etiam dignitate, gradu, aut præeminentia præfulgens, plures metropolitanas, seu cathedrales ecclesias, in titulum, siue commendam, aut alio quouis nomine contra sacrorum Canonum instituta, recipere, & simul retinere præsumat: cum ualde felix sit ille censendus, cui unam ecclesiam bene, ac fructuose, & cum animarum sibi commissarum salute regere contigerit. Qui autem plures ecclesias contra præsentis Decreti tenorem nunc detinent, una, quam maluerint, retenta, reliquas infra sex menses, si ad libe-*

ram

ram Sedis Apostolicæ dispositionem pertineant, alias infra annum dimittere teneantur: alioquin ecclesiæ ipsæ, ultimo obtenta dumtaxat excepta, eo ipso uacare censeantur.

Caput III.

I NFERIORA *beneficia ecclesiastica, præsertim curam animarum habentia, personis dignis, & habilibus, & quæ in loco residere, ac per se ipsos curam ipsam exercere ualeant, iuxta constitutionem Alexandri tertij, in Lateranensi, quæ incipit; Quia nonnulli; Et aliam Gregorij decimi, in generali Lugdunensi Concilio, quæ incipit, Licet canon, editam, conferantur. aliter autem facta collatio, siue prouisio, omnino irritetur: et ordinarius collator pœnas constitutionis Concilij generalis, quæ incipit, Graue nimis, se nouerit incursurum.*

Caput IIII.

Q VICVMQVE *de cetero plura curata, aut alias incompatibilia beneficia ecclesiastica, siue per uiam unionis ad uitam, seu commendæ perpetuæ, aut alio quocumque nomine, & titulo contra formam sacrorum Canonum, & præsertim constitutionis Innocentij tertij, quæ incipit, De multa, recipere, ac simul retinere præsumpserit; beneficijs ipsis, iuxta ipsius constitutionis dispositionem, ipso iure, etiam præsentis Canonis uigore, priuatus existat.*

Caput V.

O RDINARII *locorum quoscumque plura curata, aut alias incompatibilia beneficia ecclesiastica obtinentes, dispensationes suas exhibere districte compellant; & alias procedant iuxta constitutionem Gregorij decimi, in generali*

generali Lugdunensi Concilio editam, quæ incipit, Ordinarij: quam eadem sancta Synodus innouandam censet, & innouat, addens insuper, quod ipsi Ordinarij etiam per idoneorum Vicariorum deputationem, & congruæ portionis fructuum assignationem omnino prouideant, ut animarum cura nullatenus negligatur, & beneficia ipsa debitis obsequijs minime defraudentur: Appellationibus, priuilegijs, & exemptionibus quibuscumque, etiam cum iudicum specialium deputatione, & illorum inhibitionibus in præmissis nemini suffragantibus.

Caput VI.

V NIONES *perpetuæ, a quadraginta annis citra factæ, examinari ab Ordinarijs, tamquam a Sede Apostolica delegatis, possint: & quæ per subreptionem, uel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarentur. Illæ uero, quæ a dicto tempore citra concessæ, nondum in toto, uel in parte sortitæ sunt effectum, & quæ deinceps ad cuiusuis instantiam fient, nisi eas ex legitimis, aut alias rationabilibus causis coram loci Ordinario, uocatis quorum interest, uerificandis, factas fuisse constiterit, per subreptionem obtentæ præsumantur: ac propterea, nisi aliter a Sede Apostolica declaratum fuerit, uiribus omnino careant.*

Caput VII.

B ENEFICIA *ecclesiastica curata, quæ cathedralibus, collegiatis, seu alijs ecclesiis, uel monasterijs, beneficijs, seu collegijs, aut pijs locis quibuscumque perpetuo unita, & annexa reperiuntur, ab Ordinarijs locorum annis singulis uisitentur: qui solicite prouidere procurent, ut per idoneos Vicarios etiam perpetuos, nisi ipsis Ordinarijs pro bono ecclesia-*

ecclesiarum regimine aliter expedire uidebitur, ab eis cum tertiæ partis fructuum, aut maiori, uel minori, arbitrio ipsorum Ordinariorum, portione etiam super certa re assignanda, ibidem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur: Appellationibus, priuilegijs, exemptionibus, etiam cum iudicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuscumque in præmissis minime suffragantibus.

Caput VIII.

LOCORVM *Ordinarij ecclesias quascumque, quomodolibet exemptas, auctoritate Apostolica singulis annis uisitare teneantur, & opportunis iuris remedijs prouidere, ut, quæ reparatione indigent, reparentur: & cura animarum, si qua illis immineat, alijsq. debitis obsequijs minime defraudentur: Appellationibus, priuilegijs, consuetudinibus etiam ab immemorabili tempore præscriptis, iudicum deputationibus, & illorum inhibitionibus penitus exclusis.*

Caput IX.

AD *maiores ecclesias promoti munus consecrationis infra tempus, a iure statutum, suscipiant: & prorogationes ultra sex menses concessæ nulli suffragentur.*

Caput X.

NON *liceat Capitulis ecclesiarum, Sede uacante, infra annum a die uacationis, ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias, seu reuerendas, ut aliqui uocant, tam ex iuris communis dispositione, quam etiam cuiusuis priuilegij, aut consuetudinis uigore, alicui, qui beneficij ecclesiastici recepti,*

siue

sine recipiendi occasione arctatus non fuerit, concedere. si secus fiat, Capitulum contraueniens ecclesiastico subiaceat interdicto: & sic ordinati, si in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo priuilegio clericali, præsertim in criminalibus, gaudeant; in maioribus uero, ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati, sint ipso iure suspensi.

Caput XI.

FACVLTATES *de promouendo a quocumque, non suffragentur nisi habentibus legitimam causam, ob quam a proprijs Episcopis ordinari non possint, in litteris exprimendam; & tunc non ordinentur, nisi ab Episcopo in sua diœcesi residente, aut pro eo pontificalia exercente, & diligenti præuio examine.*

Caput XII.

FACVLTATES *de non promouendo, præterquam in casibus a iure expressis, concessæ, ad annum tantum suffragentur.*

Caput XIII.

PRAESENTATI, *seu electi, uel nominati quibusuis ecclesiasticis personis, etiam Sedis Apostolicæ Nuncijs, ad quæuis ecclesiastica beneficia non instituantur, nec confirmentur, neque admittantur, etiam prætextu cuiusuis priuilegij, seu consuetudinis, etiam ab immemorabili tempore præscriptæ, nisi fuerint prius a locorum Ordinarijs examinati, & idonei reperti. Et nullus appellationis remedio se tueri possit, quo minus examen subire teneatur. Præsentatis tamen,*

electis,

electis, seu nominatis ab Vniuersitatibus, seu collegijs generalium Studiorum exceptis.

Caput XIIII.

I*N exemptorum causis constitutio Innocentij* IIII, *quæ incipit, Volentes, in generali Concilio Lugdunensi edita, seruetur, quam eadem sacrosancta Synodus innouandam censuit, & innouat; addendo insuper, quod in ciuilibus causis mercedum, & miserabilium personarum, clerici sæculares, aut regulares extra monasterium degentes, quomodolibet exempti, etiam si certum iudicem, a Sede Apostolica deputatum, in partibus habeant. in alijs uero, si ipsum iudicem non habuerint, coram locorum Ordinarijs, tamquam in hoc ab ipsa Sede delegatis, conueniri, & iure medio ad soluendum debitum cogi, & compelli possint: priuilegijs, exemptionibus, conseruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus aduersus præmissa nequaquam ualituris.*

Caput XV.

CVRENT *Ordinarij, ut hospitalia quæcumque a suis administratoribus, quocumque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis, fideliter, & diligenter gubernentur, constitutionis Concilij Viennensis, quæ incipit, Quia contingit, forma seruata. quam quidem constitutionem eadem sancta Synodus innouandam duxit, & innouat, cum derogationibus in ea contentis.*

Indictio futuræ Sessionis.

Item hæc sacrosancta Synodus statuit, & decreuit proximam futuram Sessionem tenendam, & celebrandam esse die Iouis, feria quinta post sequentem Dominicam in Albis, quæ erit uigesima prima mensis Aprilis, præsentis anni, M. D. XLVII.

BVLLA FACVLTATIS TRANSFERENDI CONCILII.

PAVLVS *Episcopus, seruus seruorum Dei, uenerabili fratri, Ioanni Mariæ, Episcopo Prænestino, & dilectis filijs, Marcello tit. S. Crucis in Hierusalem, Presbytero, ac Reginaldo S. Mariæ in Cosmedin Diacono, Cardinalibus, nostris, & Apostolicæ Sedis Legatis de latere, salutem, & Apostolicā benedictionem.* REGIMINI *uniuersalis Ecclesiæ, meritis licet imparibus, disponente Domino, præsidentes, nostri officij partes esse putamus, ut, si quid grauius causa Reip. Christianæ constituendum sit, id non modo tempore opportuno, uerum etiam loco commodo, & idoneo perficiatur. cum itaque nos nuper, postquam suspensionem celebrationis sacri œcumenici, & uniuersalis Concilij, alias per nos in ciuitate Tridentina ex causis tunc expressis, de uenerabilium fratrum nostrorū, S. R. E. Cardinalium consilio & assensu indicti, ex certis alijs etiam tunc expressis causis, usque ad aliud opportunius, & commodius tempus per nos declarandum, de simili consilio, & assensu factam, audita pace inter carissimos in Christo filios nostros, Carolum Rom. Imperatorem semper Augustum, & Franciscū Francorum Regem Christianissimum, conciliata, pari consilio, & assensu sustuleramus & amoueramus: nequeuntes ipsi, tunc legitime impediti, ad dictam ciuitatem personaliter accedere, & eidem Concilio interesse, uos, nostros, & Apostolicæ Sedis Legatos de latere, in eodem Concilio de simili consilio cōstituerimus & deputauerimus, uosq. ad eandem ciuitatem tamquam pacis angelos destinauerimus, prout in diuersis nostris desuper confectis litteris plenius continetur: Nos, ne tam sanctum celebrationis Concilij huiusmodi opus ex incommoditate loci, aut alias quouis modo impediatur, aut plus debito differatur, opportune prouidere uolentes, Motu proprio,*

prio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, pariq. consilio & assensu, uobis insimul, aut duobus ex uobis, reliquo legitimo impedimento detento, seu inde forte absente, quandocumque uobis uidebitur, Concilium prædictum de eadem ciuitate Tridentina ad quamcumque aliam commodiorem, & opportuniorem, seu tutiorem ciuitatem, de qua uobis etiam uidebitur, transferendi, & mutandi: ac illud in ciuitate Tridentina supprimendi, & dissoluendi: necnon Prælatis, & alijs personis Concilij huiusmodi, ne in eo ad ulteriora in dicta ciuitate Tridentina procedant, etiam sub censuris, & pœnis ecclesiasticis inhibendi, ac idem Concilium in alia ciuitate huiusmodi, ad quam illud transferri, & mutari contigerit, continuandi, tenendi, & celebrandi, & ad illud Prælatos, & alias personas Concilij Tridentini huiusmodi etiam sub periurij, & alijs in litteris indictionis Cōcilij huiusmodi expressis pœnis, euocandi, eidemq. sic translato & mutato Concilio, nomine & auctoritate prædictis, præsidendi, ac in eo procedendi, ceteraq. in præmissis, & circa ea necessaria & opportuna, alias iusta priorum uobis directarum litterarum continentiam & tenorem, faciendi, statuendi, ordinandi, & exequendi, plenam & liberam Apostolica auctoritate tenore præsentium concedimus potestatem, & facultatem; ratum & gratum habituri, quidquid per nos in præmissis factum, statutum, ordinatum, executumue fuerit, idq. facturi, auctore Domino, inuiolabiliter obseruari: Non obstantibus cōstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ceterisq. contrarijs quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, uel ei ausu temerario contra ire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli, Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ M. D. XLIIII. VIII. *Kal. Mart. Pontificatus nostri anno* XI.

Fab. Episcopus Spol. B. Motta.

SESSIO OCTAVA

CELEBRATA DIE XI MENSIS MARTII, M. D. XLVII.

Decretum de translatione Concilii.

PLACET ne uobis decernere, & declarare de huiusmodi morbo ex præmissis, & alijs allegatis ita manifeste, & notorie constare, ut Prælati in hac ciuitate sine uitæ discrimine commorari, & in ea iccirco inuiti minime retineri possint, & debeant. itemq. attento recessu multorum Prælatorum post proxime præteritam Sessionem, & attentis protestationibus aliorum quamplurium Prælatorum in Congregationibus generalibus factis, hinc omnino timore ipsius morbi abire uolentium, qui iuste detineri non possunt, & ex quorum discessu Concilium uel dissolueretur, uel ex paucitate Prælatorum bonus eius progressus impediretur; & attento etiam imminenti periculo uitæ, & alijs causis per aliquos ex Patribus in ipsis Congregationibus allegatis, utpote notorie ueris, & legitimis; placet ne uobis similiter decernere, & declarare pro conseruatione, & prosecutione ipsius Concilij, securitate uitæ ipsorum Prælatorum, Concilium ipsum ad ciuitatem Bononiæ, ueluti ad locum magis paratum, salubrem, idoneum, pro tempore transferendum esse, & ex nunc transferri, & ibidem Sessionem iam indictam, statuta die, uigesima prima Aprilis, celebrandam esse, & celebrari; & successiue ad ulteriora procedendum, donec Sanctissimo Domino nostro, & sacro Concilio expedire uidebitur, ut ad hunc, seu alium locum,

cum, communicato etiam consilio cum Inuictissimo Cæsare, Christianissimo Rege, & alijs Regibus, ac Principibus Christianis, ipsum Concilium reduci possit, & debeat.

Responderunt, Placet.

SESSIO NONA

BONONIAE CELEBRATA DIE XXI MENSIS APRILIS, M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Sessionis.

HAEC *sacrosancta œcumenica, & generalis Synodus, quæ dudum in ciuitate Tridenti congregata erat, nunc Bononiæ in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea nomine Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Pauli diuina prouidentia Papæ tertij, eisdem Reuerendissimis Dominis, D. Io. Maria, Episcopo Prænestino de Monte, & Marcello, tit. S. Crucis in Hierusalem, Presbytero, S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Apostolicis de latere Legatis, considerans quod die undecima mensis Martij, præsentis anni, in generali publica Sessione, in eadem ciuitate Tridenti, & in loco consueto celebrata, omnibusq. agendis de more peractis, ex causis tunc instantibus, urgentibus, & legitimis, interueniente etiam auctoritate sanctæ Sedis Apostolicæ, eisdem Reuerendissimis præsidentibus etiam specialiter concessa, decreuit, & ordinauit,*

Concilium

Concilium ex eo loco in hanc ciuitatem transferendum esse, sicuti transtulit; itemq. Sessionem pro praesenti die uigesima prima Aprilis, illic indictam, ut de Sacramentorum, & reformationis materijs, de quibus tractandum proposuerat, Canones sancirentur, & promulgarentur, in hac ipsa ciuitate Bononiæ celebrari debere: considerans q., nonnullos ex Patribus, qui in hoc Concilio interesse consueuerunt, his superioribus, maioris hebdomadæ, etiam sollemnitatis paschalis, diebus, in proprijs ecclesiis occupatos, aliquos etiam, alijs impedimentis detentos, huc nondum accessisse, quos tamen breui affuturos sperandum est; ac propterea factum esse, ut non ea, quam sancta Synodus desiderabat, Prælatorum frequentia, potuerint materiæ ipsæ Sacramentorum, & reformationis examinari, & discuti: ut omnia maturo consilio, cum dignitate, & grauitate debita fiant: bonum, opportunum, & expediens censuit, censetq. Sessionem prædictam, quæ hoc ipso die, ut præfertur, celebranda erat, ad diem Iouis, infra octauam Pentecostes proxime futuram, quo ad ipsas materias expediendas, differendam, & prorogandam esse, quemadmodum differt, ac prorogat. quam diem & rei gerendæ maxime opportunam, & Patribus præsertim absentibus percommodam, iudicauit, & iudicat. Hoc tamen adiecto: quod terminum ipsum ipsa sancta Synodus, pro eius arbitrio, & uoluntate, sicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in priuata Congregatione restringere, & imminuere possit, & ualeat.

SESSIO

SESSIO DECIMA BONONIAE CELEBRATA DIE II MENSIS IVNII, M. D. XLVII.

Decretum prorogationis Sessionis.

QVAMVIS *hæc sacrosancta œcumenica, & generalis Synodus, Sessionem, quæ die uigesima prima mensis Aprilis proxime præteriti, super Sacramentorum, & reformationis materijs, in hac inclyta ciuitate Bononiæ ex Decreto in Vrbe Tridentina, in publica Sessione, die undecima mensis Martij promulgato, celebranda erat, propter aliquas caussas, ac præsertim propter absentiam nonnullorum Patrum, quos breui affuturos sperabat, ad hunc præsentem diem differendam, & prorogandam esse decreuerit: uolens tamen cum ijs, qui nō uenerunt, etiam adhuc benigne agere, eadem sacrosancta Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, & Apostolicæ Sedis Legatis, statuit, & decernit Sessionem ipsam, quam hac die secunda mensis Iunij præsentis anni millesimi quingentesimi quadragesimi septimi celebrare decreuerat, ad diem Iouis post festum Natiuitatis beatæ Mariæ Virginis, quæ erit decima quinta mensis Septembris proxime futuri, quoad prædictas, & alias materias expediendas, differendam, & prorogandam esse, quemadmodum differt, & prorogat: ita tamen, quod prosecutio discussionis, & examinationis, tam eorum, quæ ad dogmata, quam ad reformationem pertinent,*

tinent; interim non omittatur, & terminum ipsum ipsa sancta Synodus, pro eius libito, & uoluntate, etiam in priuata Congregatione, abbreuiare, & prorogare libere possit, & ualeat.

Die XIIII Sept. M.D.XLVII, in Congregatione generali, Bononiæ, prorogata fuit Sessio, quæ futura erat die sequenti, ad beneplacitum sacri Concilii.

BVLLA RESVMPTIONIS CONCILII TRIDENTINI,

SVB IVLIO III, PONT. MAX.

IVLIVS EPISCOPVS, seruus seruorum Dei, ad futurã rei memoriam. CVM AD *tollenda religionis nostræ dissidia, quæ in Germania longo tempore non sine totius Christiani orbis perturbatione, & scandalo uiguerunt; bonum, opportunum, & expediens esse uideatur, sicuti etiam carissimus in Christo filius noster, Carolus Romanorum Imperator, semper Augustus, nobis per suas litteras et nuncios significari fecit, ut sacrum œcumenicum generale Concilium per fel. rec. Paulum Papam* III, *prædecessorem nostrum, indictum, & per nos tunc Cardinalatus honore fungentes, atque ipsius prædecessoris nomine, una cum duobus alijs Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus ipsi Concilio præsidentes, inceptum, ordinatum, & continuatum, in quo plures publicæ & sollemnes habitæ fuerunt Sessiones, pluraq. tam in causa fidei, quam reformationis promulgata decreta, multaq. etiam ad utramque causam pertinentia examinata, & discussa, ad ciuitatem Tridentinam reducatur: Nos, ad quos, & summos pro tempore Pontifices spectat generalia Concilia indicere & dirigere, ut Ecclesiæ pacem, & Christianæ fidei atque orthodoxæ religionis incrementum, ad omnipotentis Dei laudem & gloriam procuremus, & quantum in nobis est, tranquillitati ipsius Germaniæ, quæ sane prouincia retroactis temporibus in uera religione, ac sacrorum Conciliorum, & sanctorum Patrum doctrina excolenda, exhibendaq. maximis Põtificibus, Christi Redemptoris nostri in terra Vicarijs, debita obedientia, & reuerentia, nulli Christianorum*

norum prouinciæ fuit umquam secunda, paterne consulamus, sperantes per ipsius Dei gratiam & benignitatem futurum, ut Reges omnes, ac Principes Christiani, iustis, pijsq. nostris in hac re uotis annuant, faueant, atque assistant: uenerabiles fratres Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbates, omnesq. alios & singulos, qui de iure, uel consuetudine, uel priuilegio, Concilijs generalibus interesse debent, quosq. idem prædecessor noster in suis indictionis & alijs quibuscunque desuper confectis & publicatis litteris, Concilio interesse uoluit, per uiscera misericordiæ Domini nostri, Iesu Christi, hortamur, requirimus, & monemus, ut proximis futuris Kal. Maij, quem diem ad ipsum Concilium in eo, in quo nunc reperitur, statu resumendum & prosequendum, præuia matura deliberatione, & ex certa nostra scientia, & de Apostolicæ auctoritatis plenitudine, ac uenerabilium fratrum nostrorum eiusdem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium consilio & assensu, statuimus, decernimus, & declaramus, in ipsa ciuitate Tridenti, legitimo cessante impedimento, conuenire, & se congregare, ac ipsius Concilij continuationi & prosecutioni, omni mora postposita, incumbere uelint. Nos enim operam sedulo daturi sumus, ut eodem tempore, in eadem ciuitate nostri omnino adsint Legati, per quos, si per ætatem nostram, ualetudinemq., & Sedis Apostolicæ necessitates, personaliter adesse nequiuerimus, Spiritu sancto duce, ipsi Concilio præsidebimus: quacumque ipsius Concilij translatione & suspensione, ceterisq. contrarijs non obstantibus quibuscumque, ac præsertim illis, quæ idem prædecessor noster in suis litteris prædictis, quas cum omnibus & singulis in eis contentis clausulis & decretis, in suo robore permanere uolumus, atque decernimus, &, quatenus opus sit, innouamus, uoluit non obstare: irritum nihilominus decernentes, & inane, si secus super his a quoquam, quauis auctoritate, scienter, uel ignoranter, contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum

liceat hanc paginam, nostrorum, hortationis, requisitionis, monitionis, statuti, declarationis, innouationis, uoluntatis, & decretorum infringere, uel ei ausu temerario contra ire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli, Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Datum Romæ, apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicæ M. D. L. X V I I I *Kal. Dec. Pontificatus nostri anno primo.*

M. Card. Crescen.

Rom. Amasæus.

SACROSANCTI OECVMENICI, ET GENERALIS CONCILII TRIDENTINI,

SESSIO XI

QVAE EST PRIMA SVB IVLIO III, PONTIFICE MAXIMO, CELEBRATA KAL. MAII, M. D. LI.

Decretum de resumendo Concilio.

PLACET ne uobis ad laudem, & gloriam sanctæ, & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ad incrementum & exaltationem fidei, & religionis Christianæ, sacrum œcumenicum, & generale Concilium Tridentinum, iuxta formam, & tenorem litterarum Sanctissimi Domini nostri, resumi debere, & procedendum esse ad ulteriora?

Responderunt, Placet.

Indictio futuræ Sessionis.

Placet ne uobis proximam futuram Sessionem habendam, & celebrandam esse in futuris Kalendis Septembris?

Responderunt, Placet.

SESSIO XII

QVAE EST SECVNDA SVB IVLIO III, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE PRIMA SEPT.

M. D. L I.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACROSANCTA *œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, & Nuncijs, quæ in proxime præterita Sessione sequentem hanc hodie habendam, & ad ulteriora procedendum esse decreuerat, cum ob inclytæ Germanicæ nationis, cuius præcipue causa agitur, absentiam, ac non magnam ceterorum Patrum frequentiam procedere hactenus distulerit, de uenerabilium in Christo fratrum, & filiorum suorum, Maguntini, & Treuirensis Archiepiscoporum, ac sacri Romani Imperij Principum Electorum, & complurium ipsius, aliarumq. prouinciarum Episcoporum, sub hanc ipsam diem aduentu in Domino exultans, & dignas ipsi omnipotenti Deo agens gratias, firmamq. spem concipiens quamplurimos alios, tam ipsius Germanicæ, quam aliarum nationum Prælatos, & sui officij debito, & hoc exemplo commotos, propediem esse uenturos, futuram Sessionem ad quadragesimam diem, quæ erit undecima mensis Octobris, proxime sequentis, indicit, & Concilium ipsum in statu, in quo reperitur, prosequendo. Cum in præteritis Sessionibus de septem Sacramentis nouæ legis in genere, & in specie de Baptismate, & Confirmatione definitum fuerit,*

fuerit, statuit, & decernit de sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento, necnon, quod ad reformationem attinet, de reliquis, quæ ad faciliorem & cõmodiorem Prælatorum residentiam pertinent, agi & tractari debere; ac monet, & hortatur omnes Patres, ut interim Domini nostri, Iesu Christi exemplo, quantum tamen humana fragilitas patietur, ieiunijs, & orationibus uacent, ut tandem placatus, qui in sæcula sit benedictus, Deus corda hominum ad ueræ suæ fidei agnitionem, & sanctæ matris Ecclesiæ unitatem, ac recte uiuendi normam reducere dignetur.

SESSIO XIII

QVAE EST TERTIA

SVB IVLIO III, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XI OCT.

M. D. LI.

Decretum de sanctissimo Eucharistiæ Sacramẽto.

SACROSANCTA *æcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, & Nuncijs, etsi in eum finem, non absque peculiari scilicet ductu, gubernatione conuenerit, ut ueram, & antiquam, de fide, & Sacramentis, doctrinam exponeret; & ut hæresibus omnibus, & alijs grauissimis incommodis, quibus Dei Ecclesia misere nunc exagitatur, & in multas & uarias partes scinditur, remedium afferret; hoc præsertim iam inde a principio in uotis habuit,*

habuit, ut stirpitus conuelleret zizaniam execrabilium errorum, & schismatum, quam inimicus homo his nostris calamitosis temporibus, in doctrina fidei, usu, & cultu sacrosanctæ Eucharistiæ superseminauit. quam alioqui Saluator noster, in Ecclesia sua, tamquam symbolum reliquit eius unitatis, & caritatis: qua Christianos omnes inter se coniunctos, & copulatos esse uoluit. Itaque eadem sacrosancta Synodus sanam, & sinceram illam de uenerabili hoc, & diuino Eucharistiæ Sacramento doctrinam tradens, quam semper Catholica Ecclesia, ab ipso Iesu Christo, Domino nostro, & eius Apostolis erudita, atque a Spiritu sancto, illi omnem ueritatem in dies suggerente, edocta, retinuit; & ad finem usque sæculi conseruabit; omnibus Christi fidelibus interdicit, ne posthac de sanctissima Eucharistia aliter credere, docere, aut prædicare audeant, quam ut est, hoc præsenti Decreto explicatum, atque definitum.

De reali præsentia Domini nostri, Iesu Christi, in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. Cap. I.

PRINCIPIO *docet sancta Synodus, & aperte, ac simpliciter profitetur, in almo sanctæ Eucharistiæ Sacramento, post panis, & uini consecrationem, Dominum nostrum, Iesum Christum, uerum Deum, atque hominem, uere, realiter, ac substantialiter, sub specie illarum rerum sensibilium contineri. nec enim hæc inter se pugnant, ut ipse Saluator noster semper ad dexteram Patris in cælis assideat, iuxta modum existendi naturalem; & ut multis nihilominus alijs in locis, sacramentaliter præsens, sua substantia nobis adsit, ea existendi ratione, quam, etsi uerbis exprimere uix possumus, possibilem tamen esse Deo, cogitatione per fidem illustrata, assequi possumus, & constantissime credere debemus. ita enim maiores nostri omnes, quotquot in uera Christi Ecclesia fuerunt, qui de*

sanctissimo

sanctissimo hoc Sacramento disseruerunt, apertissimeq; professi sunt, hoc tam admirabile Sacramentum in ultima cæna Redemptorem nostrum instituisse; cum post panis, uiniq. benedictionem, se suum ipsius corpus illis præbere, ac suum sanguinem, disertis, ac perspicuis uerbis testatus est. quæ uerba a sanctis Euangelistis commemorata, & a diuo Paulo postea repetita, cum propriam illam, & apertissimam significationem præ se ferant, secundum quam a Patribus intellecta sunt, indignissimum sane flagitium est, ea a quibusdam contentiosis, & prauis hominibus ad fictitios, & imaginarios tropos, quibus ueritas carnis, & sanguinis Christi negatur, contra uniuersum Ecclesiæ sensum detorqueri: quæ tamquam columna, & firmamentum ueritatis, hæc, ab impijs hominibus excogitata commenta, uelut Satanica detestata est, grato semper, & memore animo præstantissimum hoc Christi beneficium agnoscens.

De ratione institutionis sanctissimi huius Sacramenti. Cap. II.

ERGO *Saluator noster, discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit, in quo diuitias diuini sui erga homines amoris uelut effudit, memoriam faciens mirabilium suorum; & in illius sumptione colere nos sui memoriam præcepit, suamq. annunciare mortem, donec ipse ad iudicandum mundum ueniat. Sumi autem uoluit Sacramentum hoc, tamquam spiritalem animarum cibum, quo alantur, & confortentur uiuentes uita illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipse uiuet propter me: & tamquam antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis, & a peccatis mortalibus præseruemur. Pignus præterea id esse uoluit futuræ nostræ gloriæ, & perpetuæ felicitatis, adeoq. symbolum unius illius corporis, cuius ipse caput existit, cuiq. nos, tamquam membra arctissima, fidei, spei, & caritatis connexione*

astrictos esse uoluit, ut id ipsum omnes diceremus, Nec essent in uobis schismata.

De excellentia sanctissimæ Eucharistiæ super reliqua Sacramenta. Cap. III.

COMMVNE *hoc quidem est sanctissimæ Eucharistiæ cum ceteris Sacramentis, Symbolum esse rei sacræ, & inuisibilis gratiæ formam uisibilem; uerum illud in ea excellens, & singulare reperitur, quod reliqua Sacramenta tunc primum sanctificandi uim habent, cum quis illis utitur: at in Eucharistia ipse sanctitatis auctor ante usum est. nondum enim Eucharistiam de manu Domini Apostoli susceperant, cum uere tamen ipse affirmaret corpus suum esse, quod præbebat. & semper hæc fides in Ecclesia Dei fuit, statim post consecrationem, uerum Domini nostri corpus, uerumq. eius sanguinem sub panis, & uini specie una cum ipsius anima & diuinitate existere; sed corpus quidem sub specie panis, & sanguinē sub uini specie, ex ui uerborum, ipsum autem corpus sub specie uini, & sanguinem sub specie panis, animamq. sub utraque, ui naturalis illius connexionis, & concomitantiæ, qua partes Christi Domini, qui iam ex mortuis resurrexit, non amplius moriturus, inter se copulantur. Diuinitatem porro propter admirabilem illam eius cum corpore, & anima hypostaticam unionem. Quapropter uerissimum est tantundem sub alterutra specie, atque sub utraque contineri. totus enim, & integer Christus sub panis specie, & sub quauis ipsius speciei parte; totus item sub uini specie, & sub eius partibus existit.*

De transubstantiatione. Cap. IIII.

QVONIAM *autem Christus, Redemptor noster, corpus suum id, quod sub specie panis offerebat, uere esse dixit, ideo persuasum*

persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, idq. nunc denuo sancta hæc Synodus declarat, per consecrationem panis & uini, conuersionem fieri totius substantiæ panis in substantiam corporis Christi, Domini nostri, & totius substantiæ uini in substantiam sanguinis eius. quæ conuersio conuenienter, & proprie a sancta Catholica Ecclesia Transubstantiatio est appellata.

De cultu, & ueneratione huic sanctißimo Sacramento exhibenda. Cap. V.

NVLLVS *itaque dubitandi locus relinquitur, quin omnes Christi fideles pro more in Catholica Ecclesia semper recepto latriæ cultum, qui uero Deo debetur, huic sanctissimo Sacramento in ueneratione adhibeant. neque enim ideo minus est adorandum, quod fuerit a Christo Domino, ut sumatur, institutum. nam illum eundem Deum præsentem adesse credimus, quem Pater æternus introducens in orbem terrarum, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei: quem Magi procidentes adorauerunt; quem denique in Galilea ab Apostolis adoratum fuisse, Scriptura testatur. Declarat præterea sancta Synodus, pie & religiose admodum in Dei Ecclesiam inductum fuisse hunc morem, ut singulis annis peculiari quodam, & festo die præcelsum hoc, & uenerabile Sacramentum singulari ueneratione, ac sollemnitate celebraretur, utq. in processionibus reuerenter, & honorifice illud per uias, & loca publica circumferretur. æquissimum est enim sacros aliquos statutos esse dies, cum Christiani omnes singulari, ac rara quadam significatione gratos, & memores testentur animos erga communem Dominum, & Redemptorem pro tam ineffabili, & plane diuino beneficio, quo mortis eius uictoria, & triumphus repræsentatur. atque sic quidem oportuit uictricem ueritatem de mendacio, & hæresi triumphum agere, ut eius aduersarij in conspectu tanti splendoris, & in tanta uniuersæ Eccle-*

siæ lætitia positi, uel debilitati, & fracti tabescant, uel pudore affecti, & confusi aliquando resipiscant.

De asseruando sacræ Eucharistiæ Sacramento, & ad infirmos deferendo. Cap. VI.

CONSVETVDO *asseruandi in sacrario sanctam Eucharistiam, adeo antiqua est, ut etiam sæculum Nicæni Concilij agnouerit. Porro deferre ipsam sacram Eucharistiam ad infirmos, & hunc usum diligenter in ecclesiis conseruari, præterquam quod cum summa æquitate, & ratione coniunctum est, tum multis in Concilijs præceptum inuenitur, & uetustissimo Catholicæ Ecclesiæ more est obseruatum. Quare sancta hac Synodus retinendum omnino salutarem hunc, & necessarium morem statuit.*

De præparatione, quæ adhibenda est, ut digne quis sacram Eucharistiam percipiat. Cap. VII.

SI *non decet ad sacras ullas functiones quempiam accedere, nisi sancte; certe, quo magis sanctitas, & diuinitas cælestis huius Sacramenti uiro Christiano comperta est, eo diligentius cauere ille debet, ne absque magna reuerentia, & sanctitate ad id percipiendum accedat, præsertim cum illa plena formidinis uerba apud Apostolum legamus: Qui manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat, & bibit, non dijudicans corpus Domini. Quare communicare uolenti reuocandum est in memoriam eius præceptum: Probet se ipsum homo. Ecclesiastica autem consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse, ut nullus sibi conscius mortalis peccati, quantumuis sibi contritus uideatur, absque præmissa sacramentali confessione ad sacram Eucharistiam accedere debeat. quod a Christianis omnibus, etiam ab ijs sacerdo-*

ſacerdotibus, quibus ex officio incubuerit celebrare, hæc ſancta Synodus perpetuo ſeruandam eſſe decreuit, modo non deſit illis copia confeſſoris. quod ſi, neceſſitate urgente, ſacerdos abſque præuia confeſſione celebrauerit; quamprimum confiteatur.

De uſu admirabilis huius Sacramenti. Caput VIII.

QVOAD *uſum autem recte, & ſapienter Patres noſtri tres rationes hoc ſanctum Sacramentum accipiendi diſtinxerunt. quoſdam enim docuerunt ſacramentaliter dumtaxat id ſumere, ut peccatores: alios tantum ſpiritaliter, illos nimirum, qui uoto propoſitum illum panem cæleſtem edentes, fide uiua, quæ per dilectionem operatur, fructum eius, & utilitatem ſentiunt: tertios porro ſacramentaliter ſimul & ſpiritaliter, hi autem ſunt, qui ita ſe prius probant, & inſtruunt, ut ueſtem nuptialem induti ad diuinam hanc menſam accedant. In ſacramentali autem ſumptione ſemper in Eccleſia Dei mos fuit, ut laici a ſacerdotibus communionem acciperent; ſacerdotes autem celebrantes ſe ipſos communicarent: qui mos tamquam ex traditione Apoſtolica deſcendens, iure, ac merito retineri debet. Demum autem paterno affectu admonet ſancta Synodus, hortatur, rogat, & obſecrat per uiſcera miſericordiæ Dei noſtri, ut omnes & ſinguli, qui Chriſtiano nomine cenſentur, in hoc unitatis ſigno, in hoc uinculo caritatis, in hoc concordiæ ſymbolo iam tandem aliquando conueniant, & concordent, memoresq. tantæ maieſtatis, & tam eximij amoris Ieſu Chriſti, Domini noſtri, qui dilectam animam ſuam in noſtræ ſalutis pretium, & carnem ſuam nobis dedit ad manducandum; hæc ſacra myſteria corporis, & ſanguinis eius ea fidei conſtantia, & firmitate, ea animi deuotione, ea pietate, & cultu credant, & uenerentur, ut panem illum ſuperſubſtantialem frequenter ſuſcipere poſſint, & is uere eis ſit animæ uita, & per-*

& perpetua sanitas mentis; cuius uigore confortati, ex huius miseræ peregrinationis itinere, ad cælestem patriam peruenire ualeant, eundem panem Angelorum, quem modo sub sacris uelaminibus edunt, absque ullo uelamine manducaturi.

Quoniam autem non est satis ueritatem dicere, nisi detegantur, & refellantur errores, placuit sanctæ Synodo hos canones subiungere, ut omnes, iam agnita catholica doctrina, intelligant quoque, quæ ab illis hæreses caueri, uitariq. debeant.

DE SACROSANCTO Euchariſtiæ Sacramento.

CANON I.

Si *quis negauerit, in sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento contineri uere realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem una cum anima, & diuinitate Domini nostri, Iesu Christi, ac proinde totum Christum; sed dixerit tantummodo esse in eo, ut in signo, uel figura, aut uirtute; anathema sit.*

CANON II.

Si *quis dixerit, in sacrosancto Eucharistiæ Sacramento remanere substantiam panis, & uini, una cum corpore, & sanguine Domini nostri, Iesu Christi; negaueritq. mirabilem illam, & singularem conuersionem totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ uini in sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus panis, & uini: quam quidem conuersionem Catholica Ecclesia aptissime Transubstantiationem appellat; anathema sit.*

CA-

CANON III.

S i *quis negauerit, in uenerabili Sacramento Eucharistiæ sub unaquaque specie, & sub singulis cuiusque speciei partibus, separatione facta, totum Christum contineri; anathema sit.*

CANON IIII.

S i *quis dixerit, peracta consecratione, in admirabili Eucharistiæ Sacramento, non esse corpus; & sanguinem Domini nostri, Iesu Christi, sed tantum in usu, dum sumitur, non autem ante, uel post; & in hostijs, seu particulis consecratis, quæ post communionem reseruantur, uel supersunt, non remanere uerum corpus Domini; anathema sit.*

CANON V.

S i *quis dixerit, uel præcipuum fructum sanctissimæ Eucharistiæ esse remissionem peccatorum, uel ex ea non alios effectus prouenire; anathema sit.*

CANON VI.

S i *quis dixerit, in sancto Eucharistiæ Sacramento Christum unigenitum Dei filium non esse cultu latriæ, etiam externo, adorandum; atque ideo nec festiua peculiari celebritate ueneran dum; neque in processionibus secundum laudabilem, & uniuersalem Ecclesiæ sanctæ ritum, & consuetudinem, sollemniter circumgestandum, uel non publice, ut adoretur, populo proponendum, & eius adoratores esse idolatras; anathema sit.*

CA-

CANON VII.

S I *quis dixerit, non licere sacram Eucharistiam in sacrario reseruari, sed statim post consecrationem astantibus necessario distribuendam, aut non licere, ut illa ad infirmos honorifice deferatur; anathema sit.*

CANON VIII.

S I *quis dixerit, Christum in Eucharistia exhibitum, spiritaliter tantum manducari, & non etiam sacramentaliter, ac realiter; anathema sit.*

CANON IX.

S I *quis negauerit omnes, & singulos Christi fideles utriusque sexus, cum ad annos discretionis peruenerint, teneri singulis annis, saltem in Paschate, ad communicandum, iuxta præceptum sanctæ matris Ecclesiæ; anathema sit.*

CANON X.

S I *quis dixerit, non licere sacerdoti celebranti se ipsum communicare; anathema sit.*

CANON XI.

S I *quis dixerit, solam fidem esse sufficientem præparationem ad sumendum sanctissimæ Eucharistiæ Sacramentum; anathema sit. Et ne tantum Sacramentum indigne, atque ideo in mortem, & condemnationem sumatur; statuit, atque declarat ipsa sancta Synodus, illis, quos conscientia peccati mortalis grauat, quan-*

quantumcumque etiam se contritos existiment, habita copia Confessoris, necessario præmittendam esse Confessionem sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, uel pertinaciter asserere, seu etiam publice disputando defendere præsumpserit, eo ipso excommunicatus existat.

Decretum de reformatione. Cap. I.

E A D E M *sancta Tridentina Synodus, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ Legato, & Nuncijs, intendens nonnulla statuere, quæ ad iurisdictionem pertinent Episcoporum, ut, iuxta proximæ Sessionis decretum, illi in commissis sibi Ecclesiis eo libentius resideant, quo facilius, & commodius sibi subiectos regere, & in uitæ, ac morum honestate continere potuerint; illud primum eos admonendos censet; ut se Pastores, non percussores, esse meminerint, atque ita præesse sibi subditis oportere, ut non in eis dominentur; sed illos, tamquam filios, & fratres, diligant; elaborentque, ut hortando, & monendo ab illicitis deterreant; ne, ubi deliquerint, debitis eos pœnis coercere cogantur. Quos tamen, si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, illa Apostoli est ab eis seruanda præceptio: ut illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate, & patientia: cum sæpe plus erga corrigendos agat beneuolentia, quam austeritas; plus exhortatio, quam comminatio; plus caritas, quam potestas. Sin autem ob delicti grauitatem uirga opus fuerit; tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est: ut sine asperitate disciplina populis salutaris, ac necessaria conseruetur; &, qui correcti fuerint, emendentur; aut, si resipiscere noluerint, ceteri, salubri in eos animaduersionis exemplo, a uitijs deterreantur: cum sit diligentis, & pij simul Pastoris officium, morbis ouium lenia*

N primum

primum adhibere fomenta: post, ubi morbi grauitas ita postulet, ad ueriora, & grauiora remedia descendere: sin autem nec ea quidem proficiant illis submouendis, ceteras saltem oues a contagionis periculo liberare. Cum igitur rei criminum plerumque ad euitandas pœnas, & Episcoporum subterfugienda iudicia, querelas, & grauamina simulent, & appellationis diffugio iudicis processum impediant; ne remedio, ad innocentiæ præsidium instituto, ad iniquitatis defensionem abutantur; atque ut huiusmodi eorum calliditati, & tergiuersationi occurratur; ita statuit, & decreuit: In causis uisitationis, & correctionis, siue habilitatis, & inhabilitatis, necnon criminalibus, ab Episcopo, seu illius in spiritualibus Vicario generali, ante definitiuam sententiam, ab interlocutoria, uel alio quocumque grauamine, non appelletur: nec Episcopus, seu Vicarius appellationi huiusmodi, tamquam friuolæ, deferre teneatur: sed ea, ac quacumque inhibitione, ab appellationis iudicio emanata, necnon omni stylo, & consuetudine, etiam immemorabili, contraria non obstante, ad ulteriora ualeat procedere: nisi grauamen huiusmodi per definitiuam sententiam reparari, uel ab ipsa definitiua appellari non possit: quibus casibus sacrorum, & antiquorum canonum statuta illibata persistant.

Caput II.

SENTENTIA *Episcopi, uel ipsius in spiritualibus Vicarij generalis, in criminalibus appellationis causa, ubi appellationis locus fuerit, si Apostolica auctoritate in partibus eam committi contigerit, Metropolitano, seu illius etiam Vicario in spiritualibus generali; aut si ille aliqua de causa suspectus foret, uel ultra duas legales dietas distet, seu ab ipso appellatum fuerit, uni ex uicinioribus Episcopis, seu illorum Vicarijs, non autem inferioribus iudicibus committatur.*

CA-

Caput III.

R BVS, *ab Episcopo, aut eius Vicario in spiritualibus generali, in criminali causa, appellans, coram iudice ad quem appellauit, acta primæ instantiæ omnino producat; & iudex, nisi illis uisis, ad eius absolutionem minime procedat. Is autem, a quo appellatum fuerit, intra* XXX. *dies, acta ipsa postulanti gratis exhibeat: alioqui absque illis causa appellationis huiusmodi, prout iustitia suaserit, terminetur.*

Caput IIII.

C VM *uero tam grauia nonnumquam sint delicta, ab ecclesiasticis commissa personis, ut ob eorum atrocitatem e sacris ordinibus deponendæ, & curiæ sint tradendæ sæculari: in quo secundum sacros canones certus Episcoporũ numerus requiritur; quos si omnes adhibere difficile esset, debita iuris executio differretur: si quando autem interuenire possent, eorum residentia intermitteretur: propterea statuit, & decreuit: Episcopo per se, seu illius Vicarium in spiritualibus generalem, contra clericum, in sacris etiam presbyteratus ordinibus constitutum, etiam ad illius condemnationem, necnon uerbalem depositionem; & per se ipsum etiam, ad actualem, atque sollemnem degradationem ab ipsis ordinibus, & gradibus ecclesiasticis, in casibus, in quibus aliorum Episcoporum præsentia, in numero a canonibus definito requiritur, etiam absque illis procedere liceat: adhibitis tamen, & in hoc sibi assistentibus, totidem Abbatibus, usum mitræ & baculi, ex priuilegio Apostolico habentibus, si in ciuitate, aut diœcesi reperiri, & commode interesse possint; alioquin alijs personis, in ecclesiastica dignitate constitutis, quæ ætate graues, ac iuris scientia commendabiles existant.*

N 2 CA-

Caput V.

E T quoniam post fictas causas, quæ tamen satis probabiles uidentur, interdum accidit, ut nonnulli eiusmodi gratias extorqueant, per quas pœnæ illis Episcoporum iusta seueritate inflictæ, aut remittuntur omnino, aut minuuntur; cum non ferendum sit, ut mendacium, quod tantopere Deo displicet, non modo ipsum impunitum sit, uerum etiam alterius delicti ueniam impetret mentienti: iccirco, ut sequitur, statuit, & decreuit: Episcopus apud Ecclesiam suam residens, de surreptione, & obreptione gratiæ, quæ super absolutione alicuius publici criminis, uel delicti, de quo ipse inquirere cœperat; aut remissione pœnæ, ad quam criminosus per eum condemnatus fuerit, falsis precibus impetratur, per se ipsum, tamquam Sedis Apostolicæ delegatus, etiam summarie cognoscat; ipsamq; gratiam, postquam per falsi narrationem, aut ueri taciturnitatem, obtentam esse, legitime constiterit, non admittat.

Caput VI.

Q VONIAM *uero subditi Episcopo, tametsi iure correpti fuerint, magnopere tamen eum odisse, &, tamquam iniuria affecti sint, falsa illi crimina obijcere solent; ut, quoquo pacto possint, ei molestiam exhibeant; cuius uexationis timor plerumque illum ad inquirenda, & punienda eorum delicta segniorem reddit: iccirco, ne ij magno suo, & Ecclesiæ incommodo gregem sibi creditum relinquere, ac non sine Episcopalis dignitatis diminutione uagari cogantur, ita statuit, & decreuit: Episcopus, nisi ob causam, ex qua deponendus, siue priuandus ueniret, etiam si ex officio, aut per inquisitionem, seu denunciationem, uel accusationem, siue alio quouis modo procedatur, ut personaliter compareat, nequaquam citetur,*

tur, uel moneatur. Testes in causa criminali ad informationem, uel indicia, seu alias in causa principali contra Episcopum, nisi contestes, & bonæ conuersationis, existimationis, & famæ fuerint, non recipiantur; & si odio, temeritate, aut cupiditate aliquid deposuerint, grauibus pœnis multentur. Causæ Episcoporum, cum pro criminis obiecti qualitate comparere debeant; coram Pontifice Max. referantur, ac per ipsum terminentur.

DECRETVM PROROGATIONIS, definitionis quattuor articulorum de Sacramento Eucharistiæ, & Salui conductus, Protestantibus dandi.

EADEM *sancta Synodus errores omnes, qui super hoc sanctissimo Sacramento repullularunt, tamquam uepres ex agro Dominico euellere, ac omnium fidelium saluti prospicere cupiens, quotidianis precibus Deo omnipotenti pie oblatis, inter alios, ad hoc Sacramentum pertinentes, articulos, diligentissima ueritatis Catholicæ inquisitione tractatos, plurimis, accuratissimisq. pro rerum granitate disputationibus habitis, cognitis quoque præstantissimorum Theologorum sententijs, hos etiam tractabat. An necessarium sit ad salutem, & diuino iure præceptum, ut singuli Christi fideles sub utraque specie ipsum uenerabile Sacramentum accipiant. Et: Num minus sumat, qui sub altera, quam qui sub utraque communicat. Et: An errauerit sancta mater Ecclesia laicos, & non celebrantes Sacerdotes, sub panis specie dumtaxat communicando. Et: An paruuli etiam communicandi sint. Sed quoniam ex nobilissima Germaniæ prouincia ij, qui se Protestantes nominant, super his ipsis articulis, antequam definiantur, audiri a sancta Synodo cupiunt, & eam ob causam fidem publicam ab illa postularunt, ut ipsis tuto huc uenire, & in hac urbe commorari,*

ac libere

ac libere coram Synodo dicere, atque proponere quæ senserint, & postea, cum libuerit, recedere liceat: sancta ipsa Synodus, licet magno desiderio eorum aduentum multos antea menses expectarit, tamen ut pia mater, quæ ingemiscit, & parturit, summopere id desiderans, ac laborans, ut in ijs, qui Christiano nomine censentur, nulla sint schismata, sed quemadmodum eundem omnes Deum, & Redemptorem agnoscunt, ita idem dicant, idem credant, idem sapiant: confidens Dei misericordia, & sperans fore, ut illi in sanctissimam & salutarem unius fidei, spei, caritatisq. concordiam redigantur, libenter eis in hac re morem gerens, securitatem & fidem, ut petierunt, publicam, quam saluumconductum uocant, quod ad se pertinet, eius, qui infrascriptus erit, tenoris, dedit, atque concessit: & eorum causa definitionem illorum articulorum ad secundam Sessionem distulit; quam, ut illi commode ei interesse possent, in diem festum conuersionis D. Pauli, quæ erit uigesima quinta die mensis Ianuarij, anni sequentis, indixit. Illudq. præterea statuit, ut in eadem Sessione de sacrificio Missæ agatur, propter magnam utriusque rei connexionem; interea Sessione proxima de Pœnitentiæ, & Extremæ unctionis Sacramentis, tractandum. illam autem die festo D. Catherinæ uirginis, & martyris, qui erit uigesima quinta Nouembris, habendam esse decreuit, simulq. in utraque materia reformationis prosequatur..

SALVVS CONDVCTVS Proteſtantibus datus.

SACROSANCTA *generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Sedis Apostolicæ, Legato & Nuncijs, omnibus, & singulis, siue Ecclesiasticis, siue sæcularibus*

bus personis uniuersæ Germaniæ, cuiuscumque gradus status, condicionis, & qualitatis sint, quæ ad œcumenicum hoc, & generale Concilium accedere uoluerint, ut de ijs rebus, quæ in ipsa Synodo tractari debent, omni libertate conferre, proponere & tractare, ac ad ipsum œcumenicum Concilium libere, & tuto uenire, & in eo manere, & commorari, ac articulos, quot illis uidebitur, tam scripto, quam uerbo, offerre, proponere, & cum Patribus, siue ijs, qui ab ipsa sancta Synodo delecti fuerint, conferre, & absque ullis conuicijs, & contumelijs disputare, necnon, quando illis placuerit, recedere possint, & ualeant, publicam fidem, & plenam securitatem, quam saluumconductum appellant, cum omnibus, & singulis clausulis, & decretis necessarijs, & opportunis, etiam si specialiter, & non per uerba generalia exprimi deberent, quæ pro expressis haberi uoluit, quantum ad ipsam sanctam Synodum spectat, concedit. Placuit præterea sanctæ Synodo, ut, si pro maiori libertate, ac securitate eorum, certos tam pro commissis, quam pro committendis per eos delictis, iudices eis deputari cupiant, illos sibi beneuolos nominent, etiam si delicta ipsa, quantumcumque enormia, ac hæresim sapientia, fuerint.

SESSIO

SESSIO XIIII

QVAE EST QVARTA

SVB IVLIO III, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXV NOV.

M. D. LI.

Doctrina de sanctissimis Pænitentiæ, & extremæ Vnctionis Sacramentis.

SACROSANCTA *œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem sanctæ Apostolicæ Sedis Legato, & Nuncijs; quamuis in Decreto de Iustificatione multus fuerit de Pænitentiæ Sacramento, propter locorum cognationem, necessaria quadam ratione sermo interpositus: tanta nihilominus circa illud nostra hac ætate diuersorum errorum est multitudo, ut non parum publicæ utilitatis retulerit, de eo exactiorem, & pleniorem definitionem tradidisse; in qua demonstratis, & conuulsis, Spiritus sancti præsidio, uniuersis erroribus, Catholica ueritas perspicua, & illustris fieret; quam nunc sancta hæc Synodus Christianis omnibus perpetuo seruandam proponit.*

De necessitate, & institutione Sacramenti Pænitentiæ. Caput I.

SI *ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, ut iustitiam, in Baptismo, ipsius beneficio, & gratia, susceptam,*

constanter

constanter tuerentur, non fuisset opus, alíud ab ipso Baptismo Sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum. Quoniam autem Deus, diues in misericordia, cognouit figmentum nostrum, illis etiam uitæ remedium contulit, qui sese postea in peccati seruitutem, & Dæmonis potestatem tradidissent, Sacramentum uidelicet Pœnitentiæ, quo lapsis post Baptismum, beneficium mortis Christi applicatur. Fuit quidem Pœnitentia uniuersis hominibus, qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quouis tempore ad gratiam, & iustitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento ablui petiuissent, ut, peruersitate abiecta, & eliminata, tantam Dei offensionem cum peccati odio, & pio animi dolore detestarentur. unde propheta ait: Conuertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus uestris: & non erit uobis in ruinam iniquitas. Dominus etiam dixit: Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. Et princeps Apostolorum Petrus peccatoribus Baptismo initiandis, pœnitentiam commendans, dicebat: Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque uestrum. Porro nec ante aduentum Christi Pœnitentia erat Sacramentum, nec est post aduentum illius cuiquam ante Baptismum. Dominus autem Sacramentum tunc præcipue instituit, cum a mortuis excitatus, insufflauit in discipulos suos, dicens: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. Quo tam insigni facto, & uerbis tam perspicuis, potestatem remittendi, & retinendi peccata, ad reconciliandos fideles, post Baptismum lapsos, Apostolis, & eorum legitimis successoribus fuisse communicatam, uniuersorum Patrum consensus semper intellexit. Et Nouatianos, remittendi potestatem olim pertinaciter negantes, magna ratione Ecclesia Catholica tamquam hæreticos explosit, atque condemnauit. Quare uerissimum hunc illorum uerborum Domini sensum sancta hæc Synodus probans, & recipiens, damnat eorum commenticias inter-

O preta-

pretationes, qui uerba illa ad potestatem prædicandi uerbum Dei, & Christi Euangelium annunciandi, contra huiusmodi Sacramenti institutionem falso detorquent.

De differentia Sacramenti Pœnitentiæ, & Baptismi. Cap. II.

CETERVM *hoc sacramentum multis rationibus a Baptismo differre dignoscitur. nam præterquam quod materia, & forma, quibus Sacramenti essentia perficitur, longissime dissidet: constat certe Baptismi ministrum iudicem esse non oportere: cum Ecclesia in neminem iudicium exerceat, qui non prius in ipsam per Baptismi ianuam fuerit ingressus. Quid enim mihi, inquit Apostolus, de ijs, qui foris sunt, iudicare? Secus est de domesticis, quos Christus Dominus lauacro Baptismi sui corporis membra semel effecit; nam hos, si se postea crimine aliquo contaminauerint, non iam repetito Baptismo ablui, cum id in Ecclesia Catholica nulla ratione liceat, sed ante hoc tribunal, tanquam reos sisti uoluit: ut per sacerdotum sententiam non semel, sed quoties ab admissis peccatis ad ipsum pænitentes confugerint, possent liberari. Alius est præterea Baptismi, & alius Pænitentiæ fructus; per Baptismum enim Christum induentes, noua prorsus in illo efficimur creatura, plenam & integram peccatorum omnium remissionem consequentes: ad quam tamen nouitatem, & integritatem, per Sacramentum Pænitentiæ, sine nostris magnis fletibus, & laboribus, diuina id exigente iustitia, peruenire nequaquam possumus, ut merito Pænitentia laboriosus quidam Baptismus a sanctis Patribus dictus fuerit. Est autem hoc Sacramentum Pænitentiæ lapsis post Baptismum ad salutem necessarium; ut nondum regeneratis ipse Baptismus.*

De partibus, & fructu huius Sacramenti. Caput III.

DOCET præterea sancta Synodus, Sacramenti Pænitentiæ formam, in qua præcipue ipsius uis sita est, in illis ministri uerbis positam esse: Ego te absoluo &c. quibus quidem de Ecclesiæ sanctæ more preces quædam laudabiliter adiunguntur: ad ipsius tamen formæ essentiam nequaquam spectant, neque ad ipsius Sacramenti administrationem sunt necessariæ. Sunt autem quasi materia huius Sacramenti ipsius pænitentis actus, nempe contritio, confessio, & satisfactio. Qui quatenus in pænitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione, partes Pænitentiæ dicuntur. Sane uero res, & effectus huius Sacramenti, quantum ad eius uim, & efficaciam pertinet, reconciliatio est cum Deo, quam interdum in uiris pijs, & cum deuotione hoc Sacramentum percipientibus, conscientiæ pax, ac serenitas cum uehementi spiritus consolatione consequi solet. Hæc de partibus, & effectu huius Sacramenti, sancta Synodus tradens, simul eorum sententias damnat, qui Pænitentiæ partes, incussos conscientiæ terrores, & fidem esse contendunt.

De Contritione. Cap. IIII.

CONTRITIO, quæ primum locum inter dictos pænitentis actus habet, animi dolor, ac detestatio est de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero. Fuit autem quouis tempore ad impetrandam ueniam peccatorum hic contritionis motus necessarius; & in homine post Baptismum lapso, ita demum præparat ad remissionem peccatorum; si cum fiducia diuinæ misericordiæ, & uoto præstandi reliqua, coniunctus sit, quæ ad rite suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur. Declarat

igitur sancta Synodus hanc Contritionem, non solum cessationem a peccato, & uitæ nouæ propositum, & inchoationem, sed ueteris etiam odium continere, iuxta illud: Proijcite a uobis omnes iniquitates uestras, in quibus præuaricati estis; & facite uobis cor nouum, & spiritum nouum. Et certe, qui illos sanctorum clamores considerauerit: Tibi soli peccaui, & malum coram te feci: Laboraui in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectum meum: Recogitabo tibi omnes annos meos, in amaritudine animæ meæ: & alios huiusmodi generis: facile intelliget, eos ex uehementi quodam anteactæ uitæ odio, & ingenti peccatorum detestatione manasse. Docet præterea, etsi Contritionem hanc aliquando caritate perfectam esse contingat, hominemq. Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni sine Sacramenti uoto, quod in illa includitur, non esse adscribendam. Illam uero Contritionem imperfectam, quæ Attritio dicitur, quoniam uel ex turpitudinis peccati consideratione, uel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur, si uoluntatem peccandi excludat, cum spe ueniæ; declarat, non solum non facere hominem hypocritam, uerum etiam donum Dei esse, & Spiritus sancti impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum mouentis, quo pœnitens adiutus uiam sibi ad iustitiam parat. Et quamuis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad iustificationem perducere peccatorem nequeat; tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit. hoc enim timore utiliter concussi Niniuitæ, ad Ionæ prædicationem, plenam terroribus, pœnitentiam egerunt, & misericordiam a Domino impetrarunt: Quamobrem falsò quidam calumniantur Catholicos scriptores, quasi tradiderint Sacramentum Pœnitentiæ, absque bono motu suscipientium, gratiam conferre: quod numquam Ecclesia Dei docuit, nec sensit. sed & falsò docent, Contritionem esse extortam, & coactam, non liberam, & uoluntariam.

De

De Confessione. Cap. V.

Ex institutione Sacramenti Pœnitentiæ iam explicata, uniuersa Ecclesia semper intellexit, institutam etiam esse a Domino integram peccatorum Confessionem, & omnibus post Baptismum lapsis iure diuino necessariam existere: quia Dominus noster, Iesus Christus, e terris ascensurus ad cælos, sacerdotes sui ipsius Vicarios reliquit, tamquam præsides, & indices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint, quo pro potestate clauium remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronuncient. constat enim, sacerdotes iudicium hoc, incognita causa, exercere non potuisse, neque æquitatem quidem illos in pœnis iniungendis seruare potuisse, si in genere dumtaxat, & non potius in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent. Ex his colligitur oportere a pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint, & tantum aduersus duo ultima Decalogi præcepta commissa, quæ nonnumquam animum grauius sauciant, & periculosiora sunt ijs, quæ in manifesto admittuntur. nam uenialia, quibus a gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quamquam recte, & utiliter, citraq. omnem præsumptionem in Confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat, taceri tamen citra culpam, multisq. alijs remedijs expiari possunt. Verum, cum uniuersa mortalia peccata, etiam cogitationis, homines iræ filios, & Dei inimicos reddant; necessum est omnium etiam ueniam, cum aperta, & uerecunda confessione, a Deo quærere. Itaque dum omnia, quæ memoriæ occurrunt, peccata Christi fideles confiteri student; proculdubio omnia diuinæ misericordiæ agnoscenda exponunt. qui uero secus faciunt, & scienter aliqua retinent, nihil diuinæ bonitati per sacerdotem remittendum proponunt. si enim erubescat ægrotus

uulnus

uulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. Colligitur præterea, etiam eas circumstantias in Confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant: quod sine illis peccata ipsa, neque a pœnitentibus integre exponantur, nec iudicibus innotescant; & fieri nequeat, ut de grauitate criminum recte censere possint, & pœnam, quam oportet, pro illis, pœnitentibus imponere. unde alienum a ratione est, docere circumstantias has ab hominibus otiosis excogitatas fuisse; aut unam tantum circumstantiam confitendam esse, nempe peccasse in fratrem. Sed & impium est, Confessionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare. constat enim nihil aliud in Ecclesia a pœnitentibus exigi, quam ut, postquam quisque diligentius se excusserit, & conscientiæ suæ sinus omnes, & latebras explorauerit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, & Deum suum mortaliter offendisse meminerit: reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in uniuersum, eadem Confessione inclusa esse intelliguntur: pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: Ab occultis meis munda me Domine. Ipsa uero huiusmodi Confessionis difficultas, ac peccata detegendi uerecundia, grauis quidem uideri posset, nisi tot, tantisq. commodis, & consolationibus leuaretur, quæ omnibus, digne ad hoc Sacramentum accedentibus, per absolutionem certissime conferuntur. Ceterum, quo ad modum confitendi secreto apud solum sacerdotem, etsi Christus non uetuerit, quin aliquis in uindictam suorum scelerum, & sui humiliationem, cum ob aliorum exemplum, tum ob Ecclesiæ offensæ ædificationem, delicta sua publice confiteri possit: non est tamen hoc diuino præcepto mandatum, nec satis consulte humana aliqua lege præciperetur, ut delicta, præsertim secreta, publica essent confessione aperienda. unde cum a sanctissimis, & antiquissimis Patribus magno, unanimiq. consensu, secreta Confessio sacramentalis, qua ab initio Ecclesia sancta usa est, & modo etiam utitur,

fuerit

fuerit semper commendata; manifestè refellitur inanis eorum calumnia, qui eam a diuino mandato alienam, & inuentum humanum esse, atque a Patribus, in Concilio Lateranensi congregatis, initium habuisse, docere non uerentur. neque enim per Lateranense Concilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur: quod iure diuino necessarium, & institutum esse intellexerat: sed ut præceptum Confessionis, saltem semel in anno, ab omnibus, & singulis, cum ad annos discretionis peruenissent, impleretur. unde iam in uniuersa Ecclesia, cum ingenti animarum fidelium fructu, obseruatur mos ille salutaris confitendi, sacro illo, & maxime acceptabili tempore Quadragesimæ; quem morem hæc sancta Synodus maxime probat, & amplectitur, tamquam pie, & merito retinendum.

De ministro huius Sacramenti, & Absolutione. Caput VI.

CIRCA *ministrum autem huius Sacramenti, declarat sancta Synodus, falsas esse, & a ueritate Euangelij penitus alienas, doctrinas omnes, quæ ad alios quosuis homines, præter Episcopos, & sacerdotes, Clauium ministerium perniciose extendunt; putantes uerba illa Domini: Quæcumque alligaueritis super terram, erunt alligata & in cælo; & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo: et quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt: ad omnes Christi fideles indifferenter, & promiscue, contra institutionem huius Sacramenti, ita fuisse dicta, ut quiuis potestatem habeat remittendi peccata, publica quidem per correptionem, si correptus acquieuerit; secreta uero per spontaneam Confessionem, cuicumque factam. Docet quoque etiam sacerdotes, qui peccato mortali tenentur, per uirtutem Spiritus sancti, in ordinatione collatam, tamquam Christi ministros, functionem remittendi peccata exercere, eosq. praue sentire, qui in malis sacerdotibus*

hanc

hanc potestatem non esse contendunt. Quamuis autem Absolutio sacerdotis alieni beneficij sit dispensatio; tamen non est solum nudum ministerium, uel annunciandi Euangelium, uel declarandi remissa esse peccata; sed ad instar actus iudicialis, quo ab ipso, uelut a iudice, sententia pronunciatur. atque ideo non debet pœnitens adeo sibi de sua ipsius fide blandiri, ut, etiam si nulla illi adsit contritio, aut sacerdoti animus serio agendi, & uere absoluendi, desit; putet tamen se, propter suam solam fidem, uere, & coram deo, esse absolutum. nec enim fides sine Pœnitentia remissionem ullam peccatorum præstaret: nec is esset, nisi salutis suæ negligentissimus, qui sacerdotem ioco se absoluentem cognosceret; & non alium serio agentem, sedulo requireret.

De Casuum reseruatione. Cap. VII.

QVONIAM *igitur natura, & ratio iudicij illud exposcit, ut sententia in subditos dumtaxat feratur; persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, & uerissimum esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subdelegatam non habet iurisdictionem. Magnopere uero ad Christiani populi disciplinam pertinere, sanctissimis Patribus nostris uisum est, ut atrociora quædam, & grauiora crimina non a quibusuis, sed a summis dumtaxat sacerdotibus absoluerentur. unde merito Pontifices Max. pro suprema potestate, sibi in Ecclesia uniuersa tradita, causas aliquas criminum grauiores suo potuerunt peculiari iudicio reseruare. Neque dubitandum est, quando omnia, quæ a Deo sunt, ordinata sunt, quin hoc idem Episcopis omnibus in sua cuique diœcesi, in ædificationem tamen, non in destructionem, liceat, pro illis in subditos tradita, supra reliquos inferiores sacerdotes, auctoritate, præsertim quo ad illa, quibus excõmunicationis censura annexa est. Hanc autem delictorum reseruationem, consonum est*

num est diuinæ auctoritati, non tantum in externa politia, sed etiam coram Deo uim habere. uerumtamen pie admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reseruatio in articulo mortis, atque ideo omnes sacerdotes quoslibet pænitentes a quibusuis peccatis, & censuris absoluere possint: extra quem articulum sacerdotes cum nihil possint in casibus reseruatis, id unum pænitentibus persuadere nitantur, ut ad superiores, & legitimos iudices pro beneficio Absolutionis accedant.

De Satisfactionis necessitate, & fructu. Caput VIII.

DEMVM, *quo ad Satisfactionem, quæ ex omnibus pænitentiæ partibus, quemadmodum a Patribus nostris Christiano populo fuit perpetuo tempore commendata; ita una maxime nostra ætate, summo pietatis prætextu, impugnatur ab ijs, qui speciem pietatis habent, uirtutem autem eius abnegarunt: sancta Synodus declarat, falsum omnino esse, & a uerbo dei alienum, culpam a Domino numquam remitti, quin uniuersa etiam pœna condonetur. perspicua enim, & illustria in sacris litteris exempla reperiuntur, quibus, præter diuinam traditionem, hic error quammanifestissime reuincitur. Sane & diuinæ iustitiæ ratio exigere uidetur, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerint, aliter uero, qui, semel a peccati, & Dæmonis seruitute liberati, & accepto Spiritus sancti dono, scienter templum Dei uiolare, & Spiritum sanctum contristare non formidauerint. Et diuinam clementiam decet, ne ita nobis absque ulla Satisfactione peccata dimittantur, ut, occasione accepta, peccata leuiora putantes, uelut iniurij, & contumeliosi Spiritui sancto, in grauiora labamur, thesaurizantes nobis iram in die iræ. proculdubio enim magnopere a pec-*

cato reuocant, & quasi freno quodam coercent hæ satisfactoriæ pœnæ, cautioresq., & uigilantiores in futurum pænitentes efficiunt, medentur quoque peccatorum reliquijs, & uitiosos habitus, male uiuendo comparatos, contrarijs uirtutum actionibus tollunt. Neque uero securior ulla uia in Ecclesia Dei umquam existimata fuit ad amouendam imminentem a Domino pœnam, quam ut hæc Pænitentiæ opera homines cum uero animi dolore frequentent. Accedit ad hæc, quod dum satisfaciendo patimur pro peccatis; Christo Iesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, ex quo omnis nostra sufficientia est, conformes efficimur, certissimam quoque inde arrham habentes, quod si compatimur, & conglorificabimur. Neque uero ita nostra est satisfactio hæc, quam pro peccatis nostris exoluimus, ut non sit per Christum Iesum. nam qui ex nobis, tamquam ex nobis, nihil possumus; eo cooperante, qui nos confortat, omnia possumus. ita non habet homo unde glorietur: sed omnis gloriatio nostra in Christo est: in quo uiuimus, in quo meremur, in quo satisfacimus: facientes fructus dignos pænitentiæ, qui ex illo uim habent; ab illo offeruntur Patri; & per illum acceptantur a Patre. Debent ergo sacerdotes Domini, quantum spiritus, & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pænitentium facultate salutares, & conuenientes satisfactiones iniungere: ne, si forte peccatis conniueant, & indulgentius cum pænitentibus agant, leuissima quædam opera pro grauissimis delictis iniungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut Satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad nouæ uitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum; sed etiam ad præteritorum peccatorum uindictam, & castigationem. nam claues sacerdotum non ad soluendum dumtaxat, sed & ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres & credunt, & docent. nec propterea existimarunt, Sacramentum Pænitentiæ esse forum iræ, uel pœnarum, sicut nemo umquam Catholicus sensit, ex

huiusmodi

huiusmodi nostris satisfactionibus uim meriti, & satisfactionis Domini nostri, Iesu Christi uel obscurari, uel aliqua ex parte imminui: quod dum Nouatores intelligere uolunt, ita optimam Pœnitentiam nouam uitam esse docent, ut omnem satisfactionis uim, & usum tollant.

De operibus Satisfactionis. Cap. IX.

DOCET *præterea, tantam esse diuinæ munificentiæ largitatem, ut non solum pœnis sponte a nobis pro uindicando peccato susceptis, aut sacerdotis arbitrio pro mensura delicti impositis, sed etiam, quod maximum amoris argumentum est, temporalibus flagellis a Deo inflictis, & a nobis patienter toleratis, apud Deum patrem, per Christum Iesum, satisfacere ualeamus.*

Doctrina de Sacramento extremæ Vnctionis.

VISVM *est autem sanctæ Synodo, præcedenti doctrinæ de Pænitentia adiungere ea, quæ sequuntur de Sacramēto extremæ Vnctionis: quod non modo Pænitentiæ, sed etiam totius Christianæ uitæ, quæ perpetua pœnitentia esse debet, consummatiuum existimatum est a Patribus. Primum itaque, circa illius institutionem, declarat, & docet, quod clementissimus Redemptor noster, qui seruis suis quouis tempore uoluit de salutaribus remedijs aduersus omnia omnium hostium tela esse prospectum, quemadmodum auxilia maxima in Sacramentis alijs præparauit, quibus Christiani conseruare se integros, dum uiuerent, ab omni grauiore spiritus incommodo possint; ita extremæ Vnctionis Sacramento finem uitæ, tamquam firmissimo quodam præsidio, muniuit. nam etsi aduersarius noster occasiones per omnem uitam quærat, & captet, ut deuorare animas nostras quo*

quo modo possit; nullum tamen tempus est, quo uehementius il-le omnes suæ uersutiæ neruos intendat ad perdendos nos penitus, & a fiducia etiam, si possit, diuinæ misericordiæ deturbandos, quam cum impendere nobis exitum uitæ perspicit.

De institutione Sacramenti extremæ Vnctionis. Caput I.

INSTITVTA *est autem sacra hæc Vnctio infirmorum, tamquam uere, & proprie Sacramentum noui Testamenti, a Christo, Domino nostro, apud Marcum quidem insinuatum, per Iacobum autem Apostolum, ac Domini fratrem, fidelibus commendatum, ac promulgatum. Infirmatur, inquit, quis in uobis, inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent supra eum, ungentes eum oleo, in nomine Domini: & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus: &, si in peccatis sit, dimittentur ei. Quibus uerbis, ut ex Apostolica traditione, per manus accepta, Ecclesia didicit, docet materiam, formam, proprium ministrum, & effectum huius salutaris Sacramenti. intellexit enim Ecclesia, materiam esse oleum, ab Episcopo benedictum. nam Vnctio aptissime Spiritus sancti gratiam, qua inuisibiliter anima ægrotantis inungitur, repræsentat; formam deinde esse illa uerba, Per istam unctionem, &c.*

De effectu huius Sacramenti. Cap. II.

RES *porro, & effectus huius Sacramenti illis uerbis explicatur: Et oratio fidei saluabit infirmum: & alleuiabit eum Dominus: &, si in peccatis sit, dimittentur ei. res etenim gratia est Spiritus sancti: cuius Vnctio delicta, si quæ sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit; & ægroti animam alleuiat, & confirmat, magnam in eo diuinæ misericordiæ fiduciam excitando:*

excitando: qua infirmus ſubleuatus, & morbi incommoda, ac labores leuius fert; & tentationibus Dæmonis, calcaneo inſidiantis, facilius reſiſtit; & ſanitatem corporis interdum, ubi ſaluti animæ expedierit, conſequitur.

De miniſtro huius Sacramenti, & tempore, quo dari debeat. Cap. III.

I AM *uero, quod attinet ad præſcriptionem eorum, qui & ſuſcipere, & miniſtrare hoc Sacramentum debent, haud obſcure fuit illud etiam in uerbis prædictis traditum. nam & oſtenditur illic, proprios huius Sacramenti miniſtros eſſe, Eccleſiæ presbyteros. quo nomine, eo loco, non ætate ſeniores, aut primores in populo intelligendi ueniunt, ſed aut Epiſcopi, aut ſacerdotes, ab ipſis rite ordinati, per impoſitionem manuum presbyteri. Declaratur etiam, eſſe hanc Vnctionem infirmis adhibendam, illis uero præſertim, qui tam periculoſe decumbunt, ut in exitu uitæ conſtituti uideantur: unde & Sacramentum exeuntium nuncupatur. Quod ſi infirmi poſt ſuſceptam hanc Vnctionem conualuerint; iterum huius Sacramenti ſubſidio iuuari poterunt; cum in aliud ſimile uitæ diſcrimen inciderint. Quare nulla ratione audiendi ſunt, qui contra tam apertam, & dilucidam Apoſtoli Iacobi ſententiam docent, hanc Vnctionem, uel figmentum eſſe humanum, uel ritum a Patribus acceptum, nec mandatum Dei, nec promiſſionem gratiæ habentem: & qui illam iam ceſſaſſe aſſerunt, quaſi ad gratiam curationum dumtaxat in primitiua Eccleſia referenda eſſet: & qui dicunt ritum, & uſum, quem ſancta Romana Eccleſia in huius Sacramenti adminiſtratione obſeruat, Iacobi Apoſtoli ſententiæ repugnare, atque in alium commutandum eſſe: & denique, qui hanc extremam Vnctionem a fidelibus ſine peccato contemni poſſe affirmant. hæc enim omnia manifeſtiſſime pugnant cum perſpicuis tanti Apoſtoli uerbis.*

uerbis. Nec profecto Ecclesia Romana, aliarum omnium mater, & magistra, aliud in hac administranda Unctione, quantum ad ea, quæ huius Sacramenti substantiam perficiunt, obseruat, quam quod beatus Iacobus perscripsit. Nec uero tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere, & ipsius Spiritus sancti iniuria esse posset.

Hæc sunt, quæ de Pænitentiæ, & extremæ Unctionis Sacramentis hæc sancta œcumenica Synodus profitetur, & docet; atque omnibus Christi fidelibus credenda, & tenenda proponit. Sequentes autem Canones inuiolabiliter seruandos esse tradit, & asserentes contrarium perpetuo damnat, & anathematizat.

DE SANCTISSIMO Pænitentiæ Sacramento.

CANON I.

SI *quis dixerit, in Catholica Ecclesia Pænitentiam non esse uere, & proprie Sacramentum, pro fidelibus, quoties post Baptismum in peccata labuntur, ipsi Deo reconciliandis, a Christo, Domino nostro, institutum; anathema sit.*

CANON II.

SI *quis Sacramenta confundens, ipsum Baptismum, Pænitentiæ Sacramentum esse dixerit, quasi hæc duo Sacramenta distincta non sint, atque ideo Pænitentiam non recte secundam post naufragium tabulam appellari; anathema sit.*

CA-

CANON III.

SI *quis dixerit, uerba illa Domini Saluatoris: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt: non esse intelligenda, de potestate remittendi, & retinendi peccata in Sacramento Pœnitentiæ, sicut Ecclesia Catholica ab initio semper intellexit; detorserit autem, contra institutionem huius Sacramenti, ad auctoritatem prædicandi Euangelium; anathema sit.*

CANON IIII.

SI *quis negauerit, ad integram, & perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pœnitente, quasi materiam Sacramenti Pœnitentiæ, uidelicet, Contritionem, Confessionem, & Satisfactionem, quæ tres Pœnitentiæ partes dicuntur; aut dixerit, duas tantum esse Pœnitentiæ partes, terrores scilicet incussos conscientiæ, agnito peccato; & fidem conceptam ex Euangelio, uel absolutione, qua credit quis sibi per Christum remissa peccata; anathema sit.*

CANON V.

SI *quis dixerit, eam Contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem, & detestationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum suorum grauitatem, multitudinem, fœditatem, amissionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incursum, cum proposito melioris uitæ, non esse uerum, & utilem dolorem, nec præparare ad gratiam; sed facere hominem hypocritam, & magis peccatorem; demum illam, esse dolorem coactum, & non liberum ac uoluntarium; anathema sit.*

CANON VI.

SI *quis negauerit, Confessionem sacramentalem uel institutam, uel ad salutem necessariam esse iure diuino; aut dixerit, modum secrete confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper obseruauit, & obseruat, alienum esse ab institutione, & mandato Christi, & inuentum esse humanum; anathema sit.*

CANON VII.

SI *quis dixerit, in Sacramento Pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse iure diuino, confiteri omnia, & singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita, & diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, & quæ sunt contra duo ultima Decalogi præcepta, & circumstantias, quæ peccati speciem mutant; sed eam Confessionem tantum esse utilem ad erudiendum, & consolandum pœnitentem, & olim obseruatam fuisse tantum ad satisfactionem canonicam imponendam; aut dixerit, eos, qui omnia peccata confiteri student, nihil relinquere uelle diuinæ misericordiæ ignoscendum; aut demum, non licere confiteri peccata uenialia; anathema sit.*

CANON VIII.

SI *quis dixerit, Confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia seruat, esse impossibilem, & traditionem humanam, a pijs abolendam; aut ad eam nõ teneri omnes, & singulos, utriusque sexus, Christi fideles, iuxta magni Concilij Lateranensis constitutionem, semel in anno, & ob id suadendum esse Christi fidelibus, ut nõ confiteantur tempore Quadragesimæ; anathema sit.*

CA-

CANON IX.

Si quis dixerit, Absolutionem sacramentalem sacerdotis non esse actum iudicialem, sed nudum ministerium pronunciandi, & declarandi remissa esse peccata confitenti; modo tantum credat, se esse absolutum; aut sacerdos non serio, sed ioco absoluat; aut dixerit, non requiri Confessionem pœnitentis, ut sacerdos eum absoluere possit; anathema sit.

CANON X.

Si quis dixerit, sacerdotes, qui in peccato mortali sunt, potestatem ligandi, & soluendi non habere; aut non solos sacerdotes esse ministros absolutionis, sed omnibus, & singulis Christi fidelibus esse dictum: Quæcumque ligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo; & quæcumque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo: & quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt: quorum uerborum uirtute quilibet absoluere possit peccata, publica quidem per correptionem dumtaxat, si correptus acquieuerit; secreta uero per spontaneam confessionem: anathema sit.

CANON XI.

Si quis dixerit, Episcopos non habere ius reseruandi sibi casus, nisi quo ad externam politiam, atque ideo casuum reseruationem non prohibere, quo minus sacerdos a reseruatis uere absoluat; anathema sit.

CANON XII.

Si quis dixerit, totam pœnam simul cum culpa remitti sem-

per a Deo, satisfactionemq. pœnitentium non esse aliam, quam fidem, qua apprehendunt Christum pro eis satisfecisse; anathema sit.

CANON XIII.

S I *quis dixerit, pro peccatis, quo ad pœnam temporalem, minime Deo per Christi merita satisfieri pœnis, ab eo inflictis, & patienter toleratis, uel a sacerdote iniunctis, sed neque sponte susceptis, ut ieiunijs, orationibus, eleemosynis, uel alijs etiam pietatis operibus, atque ideo optimam pœnitentiam, esse tantum nouam uitam; anathema sit.*

CANON XIIII.

S I *quis dixerit, satisfactiones, quibus pœnitentes per Christum Iesum peccata redimunt, non esse cultus Dei, sed traditiones hominum doctrinam de gratia, & uerum Dei cultum, atque ipsum beneficium mortis Christi obscurantes; anathema sit.*

CANON XV.

S I *quis dixerit, Claues Ecclesiæ esse datas tantum ad soluendum, non etiam ad ligandum; & propterea sacerdotes, dum imponunt pœnas confitentibus, agere contra finem Clauium, & contra institutionem Christi; & fictionem esse, quod, uirtute Clauium sublata, pœna æterna, & pœna temporalis plerumque exoluenda remaneat; anathema sit.*

DE SACRAMENTO extremæ Vnctionis.

CANON I.

Si quis dixerit, extremam Vnctionem non esse uere, & proprie Sacramentum, a Christo Domino nostro institutum, & a beato Iacobo Apostolo promulgatum, sed ritum tantum acceptum a Patribus, aut figmentum humanum; anathema sit.

CANON II.

Si quis dixerit, sacram infirmorum Vnctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleuiare infirmos; sed iam cessasse, quasi olim tantum fuerit gratia curationum; anathema sit.

CANON III.

Si quis dixerit, extremæ Vnctionis ritum, & usum, quem obseruat sancta Romana Ecclesia, repugnare sententiæ beati Iacobi Apostoli, ideoq. eum mutandum, posseq. a Christianis absque peccato contemni; anathema sit.

CANON IIII.

Si quis dixerit, presbyteros Ecclesiæ, quos beatus Iacobus adducendos esse ad infirmum inungendum hortatur, non esse sacerdotes, ab Episcopo ordinatos, sed ætate seniores in quauis communitate; ob idq. proprium extremæ Vnctionis ministrum non esse solum sacerdotem; anathema sit.

Decretum de reformatione.

Caput I.

CVM proprie Episcoporum munus sit, subditorum omnium uitia redarguere; hoc illis præcipue cauendum erit, ne clerici, præsertim ad animarum curam constituti, criminosi sint, neue inhoneſtam uitam, ipſis conniuentibus, ducant. nam, ſi eos prauis, & corruptis moribus eſſe permittant; quo pacto laicos de ipſorum uitijs redarguent; qui uno ab eis ſermone conuinci poſſent, quod clericos ipſis patiantur eſſe deteriores? qua etiam libertate laicos corripere poterunt ſacerdotes; cum tacite ſibi ipſi reſpōdeant, eadem ſe admiſiſſe, quæ corripiunt? Monebunt propterea Epiſcopi ſuos clericos, in quocumque ordine fuerint, ut conuerſatione, ſermone, & ſcientia, commiſſo ſibi Dei populo præeant; memores eius, quod ſcriptum eſt: Sancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum. Et iuxta Apoſtoli uocem: Nemini dent ullam offenſionem, ut non uituperetur miniſterium eorum; ſed in omnibus exhibeant ſe, ſicut miniſtros Dei; ne illud prophetæ dictum impleatur in eis: Sacerdotes Dei contaminant ſancta, & reprobant legem. Vt autem ipſi Epiſcopi id liberius exequi, ac quoquam prætextu deſuper impediri nequeant; eadem ſacroſancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, præſidentibus in ea eiſdem Apoſtolicæ Sedis Legato, & Nuncijs, hos, qui ſequuntur, Canones ſtatuendos, & decernendos duxit. Cum honeſtius, ac tutius ſit ſubiecto, debitam Præpoſitis obedientiam impendendo, in inferiori miniſterio deſeruire, quam cum Præpoſitorum ſcandalo graduum altiorum appetere dignitatem; ei, cui aſcenſus ad ſacros ordines a ſuo Prælato, ex quacumque cauſa, etiam ob occultum crimen quomodolibet etiam extraiudicialiter fuerit interdictus; aut qui a ſuis ordinibus, ſeu gradibus, uel dignitatibus

gnitatibus Ecclesiasticis fuerit suspensus; nulla contra ipsius Prælati uoluntatem concessa licentia de se promoueri faciendo; aut ad priores ordines, gradus, & dignitates, siue honores resti tutio suffragetur.

Caput II.

E T, *quoniam nonnulli Episcopi Ecclesiarum, quæ in partibus infidelium consistunt, clero carentes, & populo Christiano, cum fere uagabundi sint, & permanentem sedem non habeant, non quæ Iesu Christi, sed alienas oues inscio proprio Pastore quærentes, dum per hanc sanctam Synodum se pontificalia officia in alterius diœcesi, nisi de loci Ordinarij expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantum, exercere prohibitos uident, in legis fraudem, & contemptum, quasi Episcopalem cathedram in loco nullius diœcesis sua temeritate eligunt, & quoscumque ad se uenientes, etiam si suorum Episcoporum, seu Prælatorum litteras commendaticias non habeant, clericali charactere insignire, & ad sacros etiam presbyteratus ordines promouere præsumunt: quo plerumque fit, ut minus idonei, & rudes, ac ignari, & qui a suo Episcopo tamquam inhabiles, & indigni reiecti fuerunt, ordinati nec diuina officia peragere, nec Ecclesiastica Sacramenta recte ualeant ministrare: Nemo Episcoporum, qui Titulares uocantur, etiam si in loco nullius diœcesis, etiam exempto, aut aliquo monasterio cuiusuis ordinis resederint, aut moram traxerint, uigore cuiusuis priuilegij sibi de promouendo quoscumque ad se uenientes pro tempore concessi, alterius subditum, etiam prætextu familiaritatis continuæ commensalitatis suæ, absque sui proprij Prælati expresso consensu, aut litteris dimissorijs ad aliquos sacros, aut minores ordines, uel primam tonsuram promouere, seu ordinare ualeat: contra faciens ab exercitio pontificalium per annum; taliter uero promotus ab*

tus ab executione ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato uisum fuerit, ipso iure sint suspensi.

Caput III.

EPISCOPVS *quoscumque suos clericos, præsertim in sacris constitutos, absque suo præcedenti examine, & commendaticijs litteris, quacumque auctoritate promotos, licet tamquam habiles ab eo, a quo ordinati sunt, probatos, quos tamen ad diuina officia celebranda, seu Ecclesiastica Sacramenta ministranda minus idoneos, & capaces repererit; a susceptorum ordinum exercitio ad tempus, de quo ei uidebitur, suspendere, & illis, ne in altari, aut aliquo ordine ministrent, interdicere possit.*

Caput IIII.

OMNES *ecclesiarum Prælati, qui ad corrigendum subditorum excessus diligenter intendere debent, & a quibus nullus clericus per huius sanctæ Synodi statuta, cuiusuis priuilegij prætextu, tutus censetur, quo minus iuxta canonicas sanctiones uisitari, puniri, & corrigi possit; si in ecclesiis suis resederint, quoscumque sæculares clericos, qualitercumque exemptos, qui alias suæ iurisdictioni subessent, de eorum excessibus, criminibus, & delictis, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra uisitationem, tamquam ad hoc Apostolicæ Sedis delegati, corrigendi, & castigandi facultatem habeant: quibuscumque exemptionibus, declarationibus, consuetudinibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quæ tantum suos obligent auctores, ipsis clericis, ac eorum consanguineis, capellanis, familiaribus, procuratoribus, & alijs quibuslibet, ipsorum exemptorum contemplatione, & intuitu minime suffragantibus.*

Ca-

Caput V.

INSVPER, *cum nonnulli, qui sub prætextu quod super bonis, & rebus, ac iuribus suis diuersæ eis iniuriæ, ac molestiæ inferantur, certos iudices per litteras Conseruatorias deputari obtinent, qui illos a molestijs, & iniurijs huiusmodi tueantur, ac defendant, & in possessionem, seu quasi, bonorum, rerum, ac iurium suorum, manuteneant, & conseruent; nec super illis eos molestari permittant; eiusmodi litteras in plerisque contra concedentis mentem in reprobum sensum detorqueant: iccirco nemini omnino cuiuscumque dignitatis, & condicionis sit, etiam si Capitulum fuerit, Conseruatoriæ litteræ, cum quibuscumque clausulis, aut decretis, quorumcumque iudicum deputatione, quocumque etiam alio prætextu, aut colore concessæ, suffragentur ad hoc, ut coram suo Episcopo, siue alio Superiore Ordinario, in criminalibus, & mixtis causis accusari, & conueniri, ac contra eum inquiri, & procedi non possit: aut quo minus, si qua iura ei ex cessione competierint, super illis libere ualeat apud iudicem ordinarium conueniri. In ciuilibus etiam causis, si ipse actor extiterit, aliquem ei apud suos Conseruatores iudices in iudicium trahere minime liceat. Quod si in his causis, in quibus ipse reus fuerit, contigerit, ut electus ab eo conseruator, ab actore suspectus esse dicatur: aut si qua inter ipsos iudices, Conseruatorem, & Ordinarium cõtrouersia super competentiam iurisdictionis orta fuerit; nequaquam in causa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos, super suspicione, aut iurisdictionis competentia fuerit iudicatum. Familiaribus uero eius, qui huiusmodi litteris Conseruatorijs tueri se solent, nihil illæ prosint, præterquã duobus dumtaxat, si tamen illi proprijs eius sumptibus uixerint. Nemo etiam similium litterarum beneficio ultra quinquennium gaudere possit. Non liceat quoque Conseruatoribus iudicibus ullum habere tribunal erectum. In causis uero mercedum,*

aut

aut miserabilium personarum huius sanctæ Synodi super hoc decretum in suo robore permaneat. Vniuersitates autem generales, ac collegia doctorum, seu scholarium, & regularia loca, nec non hospitalia, actu hospitalitatem seruantia, ac uniuersitatum, collegiorum, locorum, & hospitalium huiusmodi personæ in præsenti Canone minime comprehensæ, sed exemptæ omnino sint, & esse intelligantur.

Decretum de procedendo in habitu clericali

Caput VI.

QVIA uero, etsi habitus non facit monachum, oportet tamen clericos uestes proprio congruentes ordini semper deferre, ut per decentiam habitus extrinseci morum honestatem intrinsecam ostendant; tanta autem hodie aliquorum inoleuit temeritas, religionisq. contemptus, ut propriam dignitatem, & honorem clericalem parui pendentes, uestes etiam deferant publice laicales, pedes in diuersis ponentes, unum in diuinis, alterum in carnalibus; propterea omnes Ecclesiasticæ personæ, quantumcumque exemptæ, quæ aut in sacris fuerint, aut dignitates, personatus, officia, aut beneficia qualiacumque Ecclesiastica obtinuerint, si, postquam ab Episcopo suo, etiam per edictum publicum moniti fuerint, honestum habitum clericalem, illorum ordini, & dignitati congruentem, & iuxta ipsius Episcopi ordinationem, & mandatum non detulerint, per suspensionem ab ordinibus, ac officio, & beneficio, ac fructibus, redditibus, & prouentibus ipsorum beneficiorum, necnon, si, semel correpti, denuo in hoc deliquerint, etiam per priuationem officiorum, & beneficiorum huiusmodi coercere possint, & debeant, [redacted] constitutionem Clementis Quinti, in Concilio Viennensi editam, quæ incipit: Quoniam innouando, & ampliando.

Ca

Caput VII.

CVM etiam qui per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari auelli debeat, quia sua uoluntate homicidium perpetrauerit, etiam si crimen id, nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros ordines promoueri possit, nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum, conferre liceat, sed omni ordine, ac beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuo careat: si uero homicidium non ex proposito, sed casu, uel uim ui repellendo, ut quis se a morte defenderet, fuisse commissum narretur; quam ob causam etiam ad sacrorum ordinum, & altaris ministerium, & beneficia quæcumque, ac dignitates, iure quodam modo dispensatio debeatur, committatur loci Ordinario, aut ex causa Metropolitano, seu uiciniori Episcopo; qui non nisi causa cognita, & probatis processibus, ac narratis, nec aliter, dispensare possit.

Caput VIII.

PRAETEREA, quia nonnulli, quorum etiam aliqui ueri sunt Pastores, ac proprias oues habent, alienis etiam ouibus præesse quærunt, & ita alienis subditis quandoque intendunt, ut suorum curam negligant; quicumque, etiam Episcopali præditus dignitate, qui alienos subditos puniendi priuilegium habuerit, contra clericos sibi non subditos, præsertim in sacris constitutos, quorumcumque etiam atrocium criminum reos, nisi cum proprij ipsorum clericorum Episcopi, si apud ecclesiam resederit, aut personæ ab ipso Episcopo deputandæ interuentu, nequaquam procedere debeat: alias processus, & inde secuta quæcumque uiribus omnino careant.

R Ca-

Caput IX.

E T, quia iure optimo distinctæ fuerunt diœceses, & parochiæ, ac unicuique gregi proprij attributi Pastores, & inferiorum ecclesiarum Rectores, qui, suarum quisque ouium, curam habeant, ut ordo ecclesiasticus non confundatur, aut una & eadem ecclesia duarum quodam modo diœcesium fiat, non sine graui eorum incommodo, qui illi subditi fuerint: beneficia unius diœcesis, etiam si Parochiales ecclesiæ, Vicariæ perpetuæ, aut simplicia beneficia, seu præstimonia, aut præstimoniales portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum diuinum, aut numerum beneficiatorum, aut alia quacumque de causa, alterius diœcesis beneficio, aut monasterio, seu collegio, uel loco etiam pio perpetuo non uniantur: decretum huius sanctæ Synodi super huiusmodi unionibus in hoc declarando.

Caput X.

R E G V L A R I A *beneficia in titulum Regularibus professis prouideri consueta, cum per obitum, aut resignationem, uel alias illa in titulum obtinentis uacare contigerit, religiosis tantum illius ordinis, uel ijs, qui habitum omnino suscipere, & professionem emittere teneantur, & non alijs, ne uestem lino, lanaq. contextam induant, conferantur.*

Caput XI.

Q V I A *uero Regulares, de uno ad alium ordinem translati, facile a suo Superiore licentiam standi extra monasterium obtinere solent, ex quo uagandi, & apostatandi occasio tribuitur; nemo cuiuscumque ordinis Prælatus, uel Superior uigore cuiuscumque facultatis aliquem ad habitum, & professio-*

professionem admittere possit; nisi, ut in ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui Superioris obedientia in claustro perpetuo maneat; ac taliter translatus, etiam si canonicorum Regularium fuerit, ad beneficia sæcularia, etiam curata, omnino incapax existat.

Caput XII.

N E M O, *etiam cuiusuis dignitatis ecclesiasticæ, uel sæcularis, quacumque ratione, nisi ecclesiam, beneficium, aut capellam de nouo fundauerit, & construxerit; seu iam erectam, quæ tamen sine sufficienti dote fuerit, de suis proprijs, & patrimonialibus bonis competenter dotauerit; ius patronatus impetrare, aut obtinere possit, aut debeat. In casu autem fundationis, aut dotationis, huiusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori reseruetur.*

Caput XIII.

N O N *liceat præterea patrono cuiusuis priuilegij prætextu aliquẽ ad beneficia sui iuris patronatus, nisi Episcopo loci ordinario, ad quem prouisio, seu institutio ipsius beneficij, cessante priuilegio, iure pertineret, quoquo modo præsentare: alias præsentatio, ac institutio, forsan secutæ, nullæ sint, & esse intelligantur.*

Indictio futuræ Sessionis.

Declarat præterea sancta Synodus, futura Sessione, quam ad X X V. *diem Ian. subsequentis anni* M. D. L I I. *habendam esse iam decreuit; una cum sacrificio Missæ agendum, & tractandum esse de Sacramento Ordinis, & prosequendam materiam de reformatione.*

SESSIO XV

QVAE EST QVINTA

SVB IVLIO III, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXV IAN.

M. D. LII.

Decretum prorogationis Sessionis.

CVM ex eo, quod proximis Sessionibus decretum fuit, sancta hæc, & uniuersalis Synodus per hos dies accuratissime, diligentissimeq. tractauerit ea, quæ ad sanctissimum Missæ sacrificium, & ad Sacramentum Ordinis spectant, ut hodierna Sessione, quemadmodum Spiritus sanctus suggessisset, decreta de his rebus, & quattuor præterea articulos ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum pertinentes, in hanc tandem Sessionem dilatos publicaret; atque interim affuturos esse putauerit ad hoc sacrosanctum Concilium eos, qui Protestantes se uocant: quorum causa eorum publicationem articulorum distulerat; &, ut libere, ac sine cunctatione ulla huc uenirent, fidem eis publicam, siue saluum conductum concesserat: tamen, cum illi nondum uenerint; & eorum nomine supplicatum huic sanctæ Synodo fuerit, ut publicatio, quæ hodierno die facienda fuerat, in sequentem Sessionem differatur; certa spe allata affuturos eos esse omnino multo ante illam Sessionem, saluo conductu amplioris formæ interim accepto; eadem sancta Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, ijsdem Legato, & Nuncijs præsidentibus, nihil magis optans, quam ex præstantissima natione Germanica omnes de religione dissensiones, & schismata tollere, ac eius quieti, paci, ocioq

otioq. consulere; parata ipsos, si uenerint, & humaniter excipere, & benigne audire; confidensq. eos, non fidei Catholicæ pertinaciter oppugnandæ, sed ueritatis cognoscendæ studio esse uenturos, &, ut Euangelicæ ueritatis studiosos decet, sanctæ matris Ecclesiæ decretis, ac disciplinæ ad extremum esse acquieturos; sequentem Sessionem ad edenda, & publicanda ea, quæ supra commemorata sunt, in diem festum sancti Iosephi, qui erit die XIX. *mensis Martij, distulit, ut satis illi temporis, & spatij habeant, non solum ad ueniendum, uerum etiam ad ea, quæ uoluerint, antequam is dies ueniat, proponenda. Quibus ut omnem cunctandi diutius causam adimat; fidem publicam, siue saluum conductum eius, qui recitabitur, tenoris, & sententiæ, libenter dat, & concedit. Interea uero de Matrimonij Sacramento agendum, & de eo, præter superiorum decretorum publicationem, definiendum esse, eadem Sessione statuit, & decernit, & prosequendam esse materiam reformationis.*

SALVVS CONDVCTVS
Proteſtantibus datus.

SACROSANCTA *œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Sedis Apostolicæ, Legato, & Nuncijs, inhærendo saluo conductui, in penultima Sessione dato, & illum, iuxta tenorem infrascriptum, ampliando, Vniuersis fidem facit, quod omnibus, & singulis sacerdotibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Nobilibus, militaribus, popularibus, & alijs quibuscumque uiris, cuiuscumque status, & condicionis, aut qualitatis existant, Germaniæ prouinciæ, & nationis, ciuitatibus, ac alijs locis eiusdem & omnibus alijs Ecclesiasticis, & sæcularibus, præsertim Augustanæ confessionis personis, qui, aut quæ una cum*

ipsis

ipsis ad hoc generale Tridentinum Concilium uenient, aut mitten tur, ac profecturi sunt, aut hucusque uenerunt, quocumque nomi ne censeantur, aut ualeant nuncupari, tenore præsentium publicam fidem, & plenissimam, uerissimamq. securitatem, quam saluum conductum appellant, libere ad hanc Tridentinam ciuitatem ueniendi, ibidemq. manendi, standi, morandi, proponendi, loquendi, una cum ipsa Synodo, de quibuscumque negotijs tractandi, examinandi, discutiendi; & omnia, quæcumque ipsis libuerit, ac articulos quoslibet tam scripto, quam uerbo libere offerendi, propalandi, eosq. scripturis sacris, & beatorum Patrum uerbis, sententijs, & rationibus declarandi, astruendi, & persuadendi, &, si opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis respondendi, refellendi, & cum ijs, qui a Concilio delecti fuerint, disputandi christiane, aut caritatiue absque omni impedimento conferendi, opprobrijs, conuicijs, ac contumelijs penitus semotis; & signanter, quod causæ controuersæ, secundum sacram Scripturam, & Apostolorum traditiones, probata Concilia, Catholicæ Ecclesiæ consensum, & sanctorum Patrum auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur; illo etiam addito, ut religionis prætextu aut delictorum, circa eam cómissorum, aut committendorum minime puniantur, impartitur, ac omnino concedit; sic etiam, ut propter illorum præsentiam, neque in itinere, aut quocumque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipsa ciuitate Tridentina a diuinis officijs quouis modo cessetur. Et ut, his peractis, uel non peractis, quandocumque ipsis libuerit; aut maiorum suorum mandato, & assensu ad propria reuerti optabunt; aut aliquis eorum optabit; mox absque ulla renitentia, & occasione, aut mora, saluis rebus eorum, & suorum pariter honore, & personis, uice uersa, possint iuxta beneplacitum libere, & secure redire; de scientia tamen ab eadem Synodo deputandorum; ut tunc opportune eorum securitati, absque dolo, & fraude prouideatur. Vult etiam sancta Synodus in hac publica fide, saluoq. conductu,

omnes

omnes quascumque clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena efficaci, & sufficienti securitate, in eundo, stando, & redeundo, necessariæ, & opportunæ fuerint. Illud etiã, ad maiorem securitatem, & pacis, ac conciliationis bonum, exprimens, quod, si quispiam, aut illorum aliqui, siue in itinere, Tridentum ueniendo, siue ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicæ, & assecurationis beneficium, eis concessum, annullari, aut cassari; uult, & concedit eadem sancta Synodus, ut in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsis dumtaxat, & non ab alijs condigna animaduersione cum emenda sufficienti, per partem ipsius Synodi merito approbanda, & laudanda, mox puniantur; illorum assecurationis forma, condicionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Pariformiter etiam uult, ut si quisquam, uel aliqui ex ipsa Synodo, siue in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicæ & assecurationis beneficium uiolari, aut quoquo modo tolli; in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsa Synodo dumtaxat, & non ab alijs condigna animaduersione, & emenda sufficienti, per partem dominorum Germanorum Augustanæ confessionis, tunc hic præsentium, merito laudanda, & approbanda, mox puniantur; præsenti assecurationis forma, condicionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Vult prætere a ipsa Synodus, quod liceat ipsis Ambasciatoribus, omnibus & singulis toties, quotiescumque opportunum fuerit, seu necessarium, ad auram capiendam exire de ciuitate Tridentina, & reuerti ad eandem, necnõ nuncium, uel nuncios suos ad quæcumque loca, pro suis necessarijs negotijs ordinandis libere mittere, seu destinare, ac ipsos missos, seu destinatos, seu missum, & destinatum suscipere toties, quoties eis uidebitur expedire. Ita quod aliqui, uel aliquis per deputandos Concilij socientur, qui eorum securitati prouideant, uel prouideat. Qui quidem saluus conductus, & securi-

securitates stare ac durare debent, & a tempore, & per tempus, quo ipsius Synodi, & suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, & usque ad Tridentum perduci, ac toto tempore mansionis eorum ibidem, & rursum post sufficientem audientiam habitam, spatio uiginti dierum præmisso, cum ipsi petierint; aut Concilium, habita huiusmodi audientia, ipsis recessum indixerit, a Tridento usque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo fauente, restituet, dolo, & fraude prorsus exclusis. Quæ quidem omnia pro uniuersis, & singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus, tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus quibuscumque, atque omnibus alijs Ecclesiasticis, ac sæcularibus personis, cuiuscumque status, & cõdicionis existant, aut quocumque nomine censeantur, inuiolabiliter obseruanda esse promittit, & bona fide spondet.

Insuper omni fraude, & dolo exclusis, uera, & bona fide promittit, ipsam Synodum nullam uel manifeste, uel occulte occasionem quæsituram; aut aliqua auctoritate, potentia, iure, uel statuto, priuilegio, legum, uel Canonum, aut quorumcumque Conciliorum, præsertim Constantiensis, & Senensis, quacumque forma uerborum expressa, in aliquod huius fidei publicæ, & plenissimæ assecurationis, ac publicæ, & liberæ audientiæ ipsis per ipsam Synodum concessæ, præiudicium quouis modo usuram, aut quemquam uti permissuram: quibus in hac parte pro hac uice derogat. Quod si sancta Synodus, aut aliquis ex ea, uel suis, cuiuscumque condicionis, uel status, aut præeminentiæ existens, præscriptæ assecurationis & salui conductus formam & modum in quocumque puncto uel clausula uiolauerit, quod tamen dignetur auertere Omnipotens, & sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta, ipsorum arbitrio merito approbanda, & laudanda, habeant ipsam Synodum, & habere poterunt, incidisse in omnes pœnas, quas iure diuino & humano, aut consuetudine, huiusmodi saluorum conductuum uiolatores incurrere possunt, absque omni excusatione, aut quauis in hac parte contradictione.

SESSIO

SESSIO XVI

QVAE EST SEXTA, ET VLTIMA SVB IVLIO III, PONT. MAX. CELEBRATA DIE XXVIII APR. M. D. LII.

Decretum suspensionis Concilii.

SACROSANCTA *œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea Reuerendissimis Dominis, Sebastiano, Archiepiscopo Sipontino, & Aloysio, Episcopo Veronensi, Apostolicis Nuncijs, tam eorum proprio, quam Reuerendissimi, & Illustrissimi Domini Marcelli, tit. S. Marcelli sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, Crescentij Legati, ob aduersam eius grauissimam ualetudinem absentis, nomine, non dubitat, Christianis omnibus patere, hoc Concilium œcumenicum Tridentum primo a Paulo fel. rec. conuocatum, & collectum fuisse; deinde a Sanctissimo Domino nostro, Iulio* III*, efflagitante Carolo Quinto, Augustissimo Imperatore, eaq; præcipue causa fuisse restitutum, ut religionem in multis orbis partibus, & præsertim in Germania, in diuersas opiniones miserabiliter distractam, in statum pristinum reuocaret, abusus, & mores Christianorum corruptissimos emendaret; cumq. ad hoc agendum quamplurimi Patres, nulla laborum suorum, periculorumq. habita ratione, e diuersis regionibus alacriter confluxissent, resq. strenue, magno*

fidelium concursu, feliciterq. procederet, ac spes esset non leuis, illos Germanos, qui eas nouitates excitarant, in Concilium uenturos, sic animatos, ut ueris Ecclesiæ rationibus unanimiter acquiescerent; lux denique quædam rebus affulsisse uideretur, caputq. tollere inciperet profligata antea, & afflicta Respublica Christiana: ij repente tumultus, ea bella hostis generis humani uersutia exarserunt, ut Concilium uelut hærere, ac suum cursum interrumpere satis incommode cogeretur: spesq. omnis ulterioris progressus hoc in tempore tolleretur, tantumq. aberat, ut sancta Synodus Christianorum malis, & incommodis mederetur, ut multorum mentes, præter sui animi sententiam, irritaret potius, quam placaret. Cum igitur ipsa sancta Synodus, omnia, & præcipue Germaniam armis ardere, & discordijs, uideret, omnes fere Episcopos Germanos, præsertim Principes Electores, suis consultum ecclesiis e Concilio abijsse; decreuit tantæ necessitati non reluctari, & ad meliora tempora reticere, ut Patres, quod eis nunc agere non licet, suis ouibus prospectum ad suas ecclesias regredi ualerent, ne diutius utrobique inutili otio conterantur. Atque ita, quoniam sic temporum condicio tulit, huius œcumenici Concilij Tridentini progressum per biennium suspendendum fore decernit, prout præsenti Decreto suspendit; ea tamen lege, ut, si citius pacata res sit, ac tranquillitas pristina reuertatur, quod sperat Dei Optimi Maximi beneficio non longo fors spatio futurum, ipsius Concilij progressus eodemmet tempore suam uim, firmitatem, uigoremq. habere censeatur. Sin autem, quod Deus auertat, peracto biennio prædicta legitima impedimenta non fuerint submota, quamprimum cessauerint, talis suspensio eo ipso sublata esse intelligatur, ac suus uigor, & robur Concilio sit restitutum, & esse intelligatur, sine alia noua Concilij conuocatione, accedente ad hoc Decretum consensu, & auctoritate Sanctitatis suæ, & sanctæ Sedis Apostolicæ.

Interea

Interea tamen eadem ſancta Synodus exhortatur omnes Principes Chriſtianos, & omnes Prælatos ut obſeruent, & reſpectiue quatenus ad eos ſpectat, obſeruare faciant in ſuis regnis, dominijs, & eccleſiis omnia, & ſingula, quæ per hoc ſacrum œcumenicum Concilium fuerunt hactenus ſtatuta, & decreta.

BVLLA CELEBRATIONIS CONCILII TRIDENTINI, SVB PIO IIII, PONT. MAX.

PIVS EPISCOPVS, seruus seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. AD *Ecclesiæ regimen, licet tanto oneri impares, sola Dei dignatione uocati, statim circumferentes mentis oculos per omnes Reipublicæ Christianæ partes, cernentesq. non sine magno horrore, quam longe, lateq. pestis hæresum, & schismatis peruasisset, & quanta Christiani populi mores correctione indigerent; in eam curam, & cogitationem, pro suscepti muneris officio, incumbere cœpimus, quemadmodum ipsas hæreses extirpare, tantumq., & tam perniciosum schisma tollere, moresq. adeo corruptos, & deprauatos emendare possemus. Cum autem intelligeremus, ad hæc sananda mala aptissimum esse remedium, quod sancta hæc Sedes adhibere consueuisset, œcumenici generalisq. Concilij; eius congregandi, &, Deo iuuante, celebrandi consilium cepimus. Indictum illud quidem antea fuit a fel. rec. Paulo* III, *& eius successore Iulio, prædecessoribus nostris, sed uarijs de causis sæpius impeditum, & interpellatum perfici non potuit. siquidem Paulus, cum id primo in urbem Mantuam, deinde Vicentiam indixisset; quasdam ob causas, in litteris eius expressas, id primo suspendit, postea Tridentum transtulit. deinde cum quibusdam de causis ibi quoque eius celebrandi tempus dilatum fuisset; tandem, suspensione sublata, in eadem ciuitate Tridentina inchoatum fuit. uerum Sessionibus aliquot habitis, & nonnullis decretis factis, ipsum se postea Concilium, aliquibus de causis, accedente etiam Sedis Apostolicæ auctoritate, Bononiam transtulit.*

stulit. Iulius autem, qui ei successit, in eandem ciuitatem Tridentinam id reuocauit: quo quidem tempore facta alia quædam decreta sunt. Sed cum noui in propinquis Germaniæ locis tumultus excitati fuissent, & bellum in Italia, & Gallia grauissimum exarsisset; rursus Concilium suspensum, & dilatum fuit, adnitente nimirum humani generis hoste, aliasq. ex alijs difficultates, & impedimenta obijciente, ut tantum Ecclesiæ commodum, quod prorsus auferre non poterat, saltem quamdiutissime retardaret. Quantopere uero interea auctæ fuerint, & multiplicatæ, ac propagatæ hæreses; quantopere schisma creuerit; sine maximo animi dolore nec meminisse possumus, nec referre. Sed tandem pius, & misericors Dominus, qui numquam ita irascitur, ut misericordiæ obliuiscatur; Regibus, & Principibus Christianis pacem, & unanimitatem donare dignatus est. Qua nos occasione oblata maximam in spem uenimus, ipsius misericordia freti, fore, ut his tantis quoque Ecclesiæ malis eadem Concilij uia finis imponatur. Nos itaque, ad schisma, hæresesq. tollendas, ad corrigendos, & reformandos mores, ad pacem inter Christianos Principes conseruandam, celebrationem eius non esse duximus diutius differendam. Habita igitur cum uenerabilibus fratribus nostris, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, deliberatione matura, factis etiam consilij nostri certioribus carissimis in Christo filijs nostris, Ferdinando Romanorum Imperatore electo, & alijs Regibus, atque Principibus, quos quidem, sicut de eorum summa pietate, & sapientia nobis pollicebamur, paratissimos ad ipsius Concilij celebrationem adiuuandam inuenimus; ad Dei omnipotentis laudem, honorem, & gloriam, atque uniuersalis Ecclesiæ utilitatem de eorundem fratrum nostrorum consilio, & assensu sacrum œcumenicum, & generale Concilium ex auctoritate eiusdem Dei, & beatorum, Petri, & Pauli, Apostolorum, qua nos quoque in terris fungimur, freti, & subnixi, in ciuitate Tridentina, ad sacratissimum diem Resurrectionis Dominicæ proxime

futurum

futurum indicimus, & ibi celebrandum, sublata suspensione quacumque, statuimus, atque decernimus. Quocirca uenerabiles fratres nostros, omnibus ex locis, Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, & dilectos filios Abbates, ceterosque, quibus in Concilio generali sedere, & sententiam dicere, iure communi, uel ex priuilegio, uel ex antiqua consuetudine licet, uehementer in Domino hortamur, & monemus, atque etiam districte præcipiendo mandamus, in uirtute sanctæ obedientiæ, in ui quoque iuramenti, quod præstiterunt, & sub pœnis, quas in eos, qui ad Concilia generalia conuenire neglexerint, sacris sciunt esse Canonibus constitutas, ut ad Concilium ibi celebrandum conueniant intra eam diem; nisi forte impedimento fuerint legitimo præpediti: quod tamen impedimentum per legitimos procuratores Synodo probare debebunt. Monemus præterea omnes, & singulos, quorum interest, interesseue poterit, ut in Concilio adesse ne negligant. carissimos uero in Christo filios nostros, Romanorum Imperatorem electum, ceterosq. Reges, & Principes, quos optandum sane esset Concilio interesse posse, hortamur, & rogamus, ut, si ipsi interesse Concilio non potuerint, at Oratores suos prudentes, graues, & pios uiros utique mittant, qui ipsorum nomine illi intersint, curentq. diligenter pro sua pietate, ut ex eorum regnis, atque dominijs Prælati sine recusatione, ac mora, tam necessario tempore, Deo, & Ecclesiæ officium suum præstent; eosdem etiam curaturos esse minime dubitantes, ut per ipsorum regna, & dominia, tutum, ac liberum iter Prælatis, eorumq. familiaribus, comitibus, & alijs omnibus ad Concilium euntibus, & ab illo redeuntibus pateat; benigneque, ac comiter omnibus in locis recipiantur, atque tractentur, sicut, quod ad nos attinet, ipsi quoque curabimus; qui nihil omnino prætermittere decreuimus, quod ad tam pium, & salutare opus perficiendum, a nobis, in hoc loco constitutis, præstari possit; nihil, ut Deus scit, quærentes aliud; nil propositum habentes in hoc Concilio celebrando, nisi

honorem

honorem ipsius Dei, dispersarum ouium reductionem, ac salutem, & perpetuam Christianæ Reipublicæ tranquillitatem, ac quietem. Vt uero hæ litteræ, & quæ in eis continentur, ad omnium, quorum oportet, notitiam perueniant; nec quisquam ea excusatione uti possit, quod illa ignorauerit, præsertim cum non ad omnes, quos de his litteris certiores fieri oporteret, tutus forsitan pateat aditus, uolumus, & mandamus, ut in Basilica Vaticana Principis Apostolorum, & in ecclesia Lateranensi tunc, cum in eis populus, ut Missarum sollemnibus intersit, congregari solet, palam clara uoce a curiæ nostræ cursoribus, seu notarijs aliquibus publicis recitentur; & postquam recitatæ fuerint, ad ualuas earum ecclesiarum, itemq. Cancellariæ Apostolicæ, & in loco solito campi Floræ affigantur; ibique, quo legi, & omnibus innotescere possint, aliquandiu relinquantur. cum autem inde amouebuntur, earum exempla in ijsdem locis affixa remaneant. Nos enim per recitationem hanc, publicationem, & affixionem omnes, & singulos, qui his litteris comprehenduntur, post duos menses a die publicationis, & affixionis earum, uolumus perinde astrictos, & obligatos esse, ac si ipsismet illæ coram editæ, & lectæ fuissent. Transumptis quoque earum, quæ manu publici alicuius notarij scripta, subscriptaue, & sigillo, ac subscriptione alicuius personæ, in dignitate Ecclesiastica constitutæ, munitæ fuerint, ut sine dubitatione ulla fides habeatur, mandamus, atque decernimus. Nulli ergo omnino hominum liceat, hanc paginam nostræ indictionis, statuti, decreti, præcepti, admonitionis, & adhortationis infringere; uel ei ausu temerario contra ire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit; indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum, Petri, & Pauli, Apostolorum eius, se nouerit incursurum. Dat. Romæ, apud S. Petrum, anno incarnationis Dominicæ, M. D. LX. III Kal. Dec. Pontificatus nostri anno primo.

Antonius Florebellus. *Barengus.*

SACROSANCTI OECVMENICI, ET GENERALIS CONCILII TRIDENTINI,

SESSIO XVII

QVAE EST PRIMA SVB PIO IIII. PONTIFICE MAXIMO, CELEBRATA DIE XVIII IAN. M. D. LXII.

Decretum de celebrando Concilio.

PLACET ne uobis, *ad laudem, & gloriam sanctæ, ac indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ad incrementum & exaltationem fidei, & religionis Christianæ, sacrum œcumenicum, & generale Concilium Tridentinum, in Spiritu sancto legitime congregatum, ab hodierno die, qui est* XVIII *mensis Ian. anni a Natiuitate Domini* M. D. LXII, *Cathedræ Romanæ beati Petri, Apostolorum Principis, consecrato, sublata quacumque suspensione, iuxta formam, & tenorem literarum sanctissimi Domini nostri Pij* IIII, *Pont. Max. celebrari, & in eo ea, debito seruato ordine, tractari, quæ, proponentibus Legatis ac Præsidentibus, ad horum temporum leuandas calamitates, sedandas de religione controuersias, coercendas linguas dolosas, deprauatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiæ*

ueram atque Christianam pacem conciliandam apta & idonea ipsi sanctæ Synodo uidebuntur?

Responderunt, Placet.

Indictio futuræ Sessionis.

Placet ne uobis, proximam futuram Sessionem habendam, & celebrandam esse feria quinta, post secundam Dominicam Quadragesimæ, quæ erit die XXVI *mensis Februarij?*

Responderunt, Placet.

SESSIO XVIII

QVAE EST SECVNDA SVB PIO IIII, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XXVI FEBR. M. D. LXII.

Decretum de librorum delectu, & omnibus ad Concilium fide publica inuitandis.

SACROSANCTA *œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ sedis legatis, non humanis quidem uiribus confisa, sed Domini nostri, Iesu Christi, qui os, & sapientiam Ecclesiæ suæ daturum se promisit, ope & auxilio freta, illud præcipue cogitat, ut Catholicæ fidei doctrinam, multorum inter se dissidentium opinionibus, pluribus*

locis

locis inquinatam & obscuratam, in suam puritatem, & splendorem aliquando restituat; & mores, qui a ueteri instituto deflexerunt, ad meliorem uitæ rationem reuocet; corq. patrum ad filios, & cor filiorum ad patres conuertat. Cum itaque omnium primum animaduerterit, hoc tempore suspectorum, ac perniciosorum librorum, quibus doctrina impura continetur, & longe lateq. diffunditur, numerum nimis excreuisse, quod quidem in causa fuit, ut multæ censuræ in uarijs prouincijs, & præsertim in alma urbe Roma, pio quodam zelo editæ fuerint, neque tamen huic tam magno, ac pernicioso morbo salutarem ullam profuisse medicinam; censuit, ut delecti ad hanc disquisitionem Patres de censuris, librisq. quid facto opus esset, diligenter considerarent; atque etiam ad eandem sanctam Synodum suo tempore referrent, quo facilius ipsa possit uarias & peregrinas doctrinas, tamquam zizania, a Christianæ ueritatis tritico separare; deq. his commodius deliberare, & statuere, quæ ad scrupulum ex complurium animis eximendum & tollendas multarum querelarum causas, magis opportuna uidebuntur. Hæc autem omnia ad notitiam quorumcumque deducta esse uult, prout etiam præsenti Decreto deducit; ut si quis ad se pertinere aliquo modo putauerit, quæ uel de hoc librorum, & censurarum negotio, uel de alijs, quæ in hoc generali Concilio tractanda prædixit; non dubitet a sancta Synodo se benigne auditum iri.

Quoniam uero eadem sancta Synodus ex corde optat, Deumq. enixe rogat, quæ ad pacem sunt Ecclesiæ, ut uniuersi communem matrem in terris agnoscentes, quæ, quos peperit, obliuisci non potest, unanimes, uno ore, glorificemus Deum, & Patrem Domini nostri, Iesu Christi; per uiscera misericordiæ eiusdem Dei, & Domini nostri, omnes, qui nobiscum communionem non habent, ad concordiam & reconciliationem, & ut ad hanc sanctam Synodum ueniant, inuitat, atque hortatur; utq. caritatem, quod est uinculum perfectionis, amplectantur, pacemq.

Christi exultantem in cordibus suis præ se ferant, in quam uocati sunt, in uno corpore: Hanc ergo non humanam, sed Spiritus sancti uocem audientes, ne obdurent corda sua, sed in suo sensu non ambulantes, neque sibi placentes, ad tam piam, & salutarem matris suæ admonitionem excitentur, & conuertantur. omnibus enim caritatis officijs sancta Synodus eos ut inuitat, ita complectetur.

Insuper eadem sancta Synodus decreuit, fidem publicam in Congregatione generali concedi posse, & eandem uim habituram, eiusdemq. roboris & momenti futuram, ac si in publica Sessione data, & decreta fuisset.

Indictio futuræ Sessionis.

Eadem sacrosancta Synodus Tridentina, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, statuit, & decernit, proximam futuram Sessionem habendam & celebrandam esse feria quinta, post sacratissimum festum Ascensionis Domini, quæ erit XIIII *mensis Maij.*

SALVVS CONDVCTVS CONCESSVS GERMANICAE NATIONI,

In Congregatione generali die IIII Martii, M. D. LXII.

SACROSANCTA *œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, uniuersis fidem facit, quod omnibus, & singulis sacerdotibus,*

tibus, Electoribus, Principibus, Ducibus, Marchionibus, Comi tibus, Baronibus, Nobilibus, militaribus, popularibus, & alijs quibuſcumque uiris, cuiuſcumque ſtatus, & condicionis, aut qua litatis exiſtaut, Germanicæ Prouinciæ, & nationis, ciuitatibus, & alijs locis eiusdem, & omnibus alijs Eccleſiaſticis & ſæculari bus, præſertim Auguſtanæ confeſſionis perſonis, qui, aut quæ una cum ipſis ad hoc generale Tridentinũ Concilium uenient, aut mittẽtur, ac profecturi ſunt, aut hucuſque uenerunt, quocumque nomine cenſeantur, aut ualeant nuncupari, tenore præſentium pu blicam fidem, & pleniſſimã, ueriſſimamq. ſecuritatem, quam ſal uum conductum appellant, libere ad hanc ciuitatem Tridentinam ueniendi, ibidemq. manendi, ſtandi, morandi, proponendi, loquen di, una cum ipſa Synodo de quibuſcumque negotijs tractandi, exa minandi, diſcutiendi; & omnia, quæcumque ipſis libuerit, ac arti culos quoslibet tam ſcripto, quam uerbo libere offerendi, prop.-landi, eosq. Scripturis ſacris, & beatorum Patrum uerbis, ſen-tentijs, & rationibus declarandi, aſtruendi, & perſuadendi, &, ſi opus fuerit, etiam ad obiecta Concilij generalis reſpondendi, & cum ijs, qui a Concilio delecti fuerint, diſputandi, aut caritatiuẽ abſque omni impedimento conferendi, opprobrijs, conuicijs, ac contumelijs penitus ſemotis; & ſignanter, quod cauſæ controuerſæ, ſecundum ſacram Scripturam, & Apoſtolorum traditiones, probata Concilia, Catholicæ Eccleſiæ conſen ſum, & ſanctorum Patrum auctoritates in prædicto Concilio Tridentino tractentur; illo etiam addito, ut religionis prætextu aut delictorum, circa eam cõmiſſorum, aut committendorum minime puniantur, impertitur, ac omnino concedit; ſic etiam, ut propter illorum præſentiam neque in itinere, aut quocumque locorum eundo, manendo, aut redeundo, nec in ipſa ciuitate Tridentina a diuinis officijs quouis modo ceſſetur. Et ut, his peractis, uel non peractis, quandocumque ipſis libuerit, aut maiorum ſuorum mandato, & aſſenſu ad propria reuerti optabunt; aut aliquis eo

rum

rum optabit, mox absque ulla renitentia, & occasione, aut mora, saluis rebus eorum, & suorum pariter honore, & personis, uice uersa, possint iuxta beneplacitum libere, & secure redire; de scientia tamen ab eadem Synodo deputandorum; ut tunc opportune eorum securitati, absque dolo, & fraude prouideatur. Vult etiam sancta Synodus, in hac publica fide, saluoq. conductu omnes quascumque clausulas includi, ac contineri, ac pro inclusis haberi, quæ pro plena efficaci, & sufficienti securitate, in eundo, stando, & redeundo, necessariæ, & opportunæ fuerint. Illud etiam, ad maiorem securitatem, & pacis, ac conciliationis bonum, exprimens, quod, si quispiam, aut illorum aliqui, siue in itinere, Tridentum ueniendo, siue ibidem morando, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicæ, & assecurationis beneficium, eis concessum, annullari, aut cassari; uult, & concedit ut in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsis dumtaxat, & non ab alijs condigna animaduersione cum emenda sufficienti, per partem ipsius Synodi merito approbanda, & laudanda, mox puniantur; illorum assecurationis forma, condicionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Pariformiter etiam uult, ut, si quisquam, uel aliqui ex ipsa Synodo, siue in itinere, aut manendo, aut redeundo, aliquod enorme, quod absit, egerint, aut commiserint, quo posset huius fidei publicæ & assecurationis beneficium uiolari, aut quoquo modo tolli; in huiusmodi facinore deprehensi, ab ipsa Synodo dumtaxat, & non ab alijs condigna animaduersione, & emenda sufficienti, per partem dominorum Germanorum Augustanæ confessionis, tunc hic præsentium, merito laudanda, & approbanda, mox puniantur; præsenti assecurationis forma, condicionibus, & modis omnino manentibus illibatis. Vult præterea ipsa Synodus, quod liceat ipsis Ambasciatoribus omnibus & singulis toties, quotiescumque opportunum fuerit, seu necessarium, ad auram capiendam exire de ciuitate Tridentina, & reuerti

uerti

uerti ad eandem, necnō nuncium, uel nuncios suos ad quæcumque loca pro suis necessarijs negotijs ordinandis libere mittere, seu destinare, ac ipsos missos, seu destinatos, seu missum, & destinatum suscipere toties, quoties eis uidebitur expedire, ita quod aliqui, uel aliquis per deputandos Concilij socientur, qui eorum securitati prouideant, uel prouideat. Qui quidem saluus conductus, & securitates stare ac durare debent, & a tempore, & per tempus, quo ipsius Synodi, & suorum tuitionis curam ipsos suscipi contigerit, & usque ad Tridentum perduci, ac toto tempore mansionis eorum ibidem, & rursum post sufficientem audientiam habitam, spatio uiginti dierum præmisso, cum ipsi petierint; aut Concilium, habita huiusmodi audientia, ipsis recessum indixerit, a Tridento usque in quem quisque elegerit sibi locum tutum, Deo fauente, restituet, dolo, & fraude prorsus exclusis. Quæ quidem omnia pro uniuersis, & singulis Christi fidelibus, pro omnibus Principibus, tam Ecclesiasticis, quam sæcularibus quibuscumque, atque omnibus alijs Ecclesiasticis, ac sæcularibus personis, cuiuscumque status, & cōdicionis existant, aut quocumque nomine censeantur, inuiolabiliter obseruanda esse promittit, & bona fide spondet.

Insuper omni fraude, & dolo exclusis, uera, & bona fide promittit, ipsam Synodum nullam uel manifeste, uel occulte occasionem quæsituram; aut aliqua auctoritate, potentia, iure, uel statuto, priuilegio, legum, uel Canonum, aut quorumcumque Conciliorum, præsertim Constantiensis, & Senensis, quacumque forma uerborum expressa, in aliquod huius fidei publicæ, & plenissimæ assecurationis, ac publicæ, & liberæ audientiæ, ipsis per ipsam Synodum concessæ, præiudicium quouis modo usuram, aut quemquam uti permissuram: quibus in hac parte pro hac uice derogat. Quod si sancta Synodus, aut aliquis ex ea, uel suis, cuiuscumque condicionis, uel status, aut præeminentiæ existens, præscriptæ assecurationis & salui conductus formam & modum in quocumque puncto uel clausula uiolauerit, quod tamen auertere digne-

tur

tur Omnipotens, & sufficiens emenda non fuerit mox subsecuta, ipsorum arbitrio merito approbanda, & laudanda, habeant ipsam Synodum, & habere poterunt, incidisse in omnes pœnas, quas iure diuino & humano, aut consuetudine, huiusmodi saluorum conductuum uiolatores incurrere possunt, absque omni excusatione, aut quauis in hac parte contradictione.

Extensio ad alias nationes.

EADEM *sacrosancta Synodus, in Spiritu sancto legitime cõgregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis de latere Legatis, omnibus, & singulis alijs, qui nobiscum in ijs, quæ sunt fidei, communionem non habent, ex quibuscumque regnis, nationibus, prouincijs, ciuitatibus, ac locis, in quibus publice, & impune prædicatur, uel docetur, siue creditur contrarium eius, quod sancta Romana sentit Ecclesia, dat fidem publicam, siue saluum conductum sub eadem forma, & eisdem uerbis, quibus datur Germanis.*

SESSIO XIX

QVAE EST TERTIA SVB PIO IIII, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XIIII MAII, M. D. LXII.

Decretum prorogationis Sessionis.

SACROSANCTA *oecumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, praesidentibus in ea eisdem Apostolicae Sedis Legatis, Decreta ea, quae hodie in praesenti Sessione statuenda, ac sancienda erant, iustis nonnullis, ac honestis causis, in feriam quintam, post proximam sollemnitatem corporis Christi, quae erit pridie nonas Iunij, proroganda esse censuit, ac prorogat; dictaq. die Sessionem habendam esse, ac celebrandam, omnibus indicit. Interea rogandus est Deus, & Pater Domini nostri, Iesu Christi, auctor pacis, ut sanctificet corda omnium; quo adiuuante, sancta Synodus & nunc, & semper meditari, atque peragere ualeat, quae ad eius laudem, & gloriam pertineant.*

SESSIO XX

QVAE EST QVARTA

SVB PIO IIII, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE IIII IVN.

M. D. LXII.

Decretum prorogationis Seſſionis.

SACROSANCTA *œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu ſancto legitime congregata, præſidentibus in ea eisdem Apoſtolicæ Sedis Legatis, propter uarias difficultates, ex diuerſis cauſis exortas, atque etiam, ut congruentius, maioriq. cum deliberatione omnia procedant, nempe ut Dogmata cum ijs, quæ ad reformationem ſpectant, ſimul tractentur, & ſanciantur, ea, quæ ſtatuenda uidebuntur, tam de reformatione, quam de Dogmatibus, in proxima Seſſione, quam omnibus indicit in diem ſextam decimam ſubſequentis menſis Iulij, definienda eſſe decreuit: Hoc tamen adiecto, quod dictum terminum ipſa ſancta Synodus pro eius arbitrio, & uoluntate, ſicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in generali Congregatione, reſtringere, & prorogare libere poſſit, & ualeat.*

SESSIO XXI

QVAE EST QVINTA SVB PIO IIII, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XVI IVL.

M. D. LXII.

Doctrina de Communione sub utraque specie, & paruulorum.

SACROSANCTA *æcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, cum de tremendo, & sanctissimo Eucharistiæ Sacramento uaria diuersis in locis errorum monstra nequissimi Dæmonis artibus circumferantur, ob quæ in nonnullis prouinciis multi a Catholicæ Ecclesiæ fide, atque obedientia uideantur discessisse, censuit ea, quæ ad Communionem sub utraque specie, & paruulorum pertinent, hoc loco exponenda esse. Quapropter cunctis Christi fidelibus interdicit, ne posthac de iis aliter uel credere, uel docere, uel prædicare audeant, quam est his decretis explicatum, atque definitum.*

Laicos, & Clericos non conficientes, non astringi iure diuino ad Communionem sub utraque specie. Caput I.

ITAQVE *sancta ipsa Synodus, a Spiritu sancto, qui spiritus est sapientiæ, & intellectus, spiritus consilii, & pietatis, edocta*

atque ipsius Ecclesiæ iudicium, & consuetudinem secuta, declarat, ac docet, nullo diuino præcepto laicos, & clericos non conficientes, obligari ad Eucharistiæ Sacramentum sub utraque specie sumendum; neque ullo pacto, salua fide, dubitari posse, quin illis alterius speciei communio ad salutem sufficiat. nam, etsi Christus Dominus in ultima cœna uenerabile hoc Sacramentum in panis, & uini speciebus instituit, & Apostolis tradidit; non tamen illa institutio, & traditio eo tendunt, ut omnes Christi fideles statuto Domini ad utramque speciem accipiendam astringantur. sed neque ex sermone illo, apud Ioannẽ sexto, recte colligitur, utriusque speciei communionem a Domino præceptam esse; ut cumque iuxta uarias sanctorum Patrum, & doctorum interpretationes intelligatur. namque qui dixit: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis uitam in uobis: dixit quoque: Si quis manducauerit ex hoc pane, uiuet in æternum. Et qui dixit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet uitam æternam: dixit etiam: Panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi uita. Et denique qui dixit: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo: dixit nihilominus: Qui manducat hunc panem, uiuet in æternum.

Ecclesiæ potestas circa dispensationem Sacramenti Eucharistiæ. Cap. II.

PRAETEREA *declarat, hanc potestatem perpetuo in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salua illorum substantia, ea statueret, uel mutaret, quæ suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum uenerationi, pro rerum, temporum, & locorum uarietate, magis expedire iudicaret. id autem Apostolus non obscure uisus est innuisse, cum ait: Sic nos existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.*

Dei. atque ipsum quidem hac potestate usum esse satis constat, cum in multis alijs, tum in hoc ipso Sacramento, cum, ordinatis nonnullis circa eius usum, Cetera, inquit, cum uenero, disponam. Quare agnoscens sancta mater Ecclesia hanc suam in administratione Sacramentorum auctoritatem, licet ab initio Christianæ religionis non infrequens utriusque speciei usus fuisset: tamen progressu temporis, latissime iam mutata illa consuetudine, grauibus, & iustis causis adducta, hanc consuetudinem sub altera specie communicandi approbauit; & pro lege habendam decreuit: quam reprobare, aut sine ipsius Ecclesiæ auctoritate pro libito mutare non licet.

Totum & integrum Christum, ac uerum Sacramentum, sub qualibet specie sumi. Cap. III.

INSVPER *declarat, quamuis Redemptor noster, ut antea dictum est, in suprema illa cæna hoc Sacramentum in duabus speciebus instituerit, & Apostolis tradiderit; tamen fatendum esse, etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, uerumq. Sacramentum sumi; ac propterea, quod ad fructum attinet, nulla gratia, necessaria ad salutem, eos defraudari, qui unam speciem solam accipiunt.*

Paruulos non obligari ad communionem sacramentalem. Cap. IIII.

DENIQVE *eadem sancta Synodus docet, paruulos, usu rationis carentes, nulla obligari necessitate ad sacramentalem Eucharistiæ communionem. siquidem per Baptismi lauacrum regenerati, & Christo incorporati, adeptam iam filiorum Dei gratiam in illa ætate amittere non possunt. neque ideo tamen damnanda est antiquitas, si eum morem in quibusdam locis aliquando serua-*

seruauit. ut enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt; ita certe eos nulla salutis necessitate id fecisse, sine controuersia credendum est.

DE COMMVNIONE sub utraque specie, & paruulorum.

CANON I.

S I *quis dixerit, ex Dei præcepto, uel necessitate salutis omnes, & singulos Christi fideles utramque speciem sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti sumere debere; anathema sit.*

CANON II.

S I *quis dixerit, sanctam Ecclesiam Catholicam non iustis causis, & rationibus adductam fuisse, ut laicos, atque etiam clericos non conficientes sub panis tantummodo specie communicaret; aut in eo errasse; anathema sit.*

CANON III.

S I *quis negauerit, totum, & integrum Christum, omnium gratiarum fontem, & auctorem, sub una panis specie sumi, quia, ut quidam falso asserunt, non secundum ipsius Christi constitutionem sub utraque specie sumatur; anathema sit.*

CANON IIII.

S I *quis dixerit, paruulis antequam ad annos discretionis peruenerint, necessariam esse Eucharistiæ Communionem; anathema sit.*

Duos

Duos uero articulos, alias propositos, eos nondum tamen excussos, uidelicet: An rationes, quibus sancta Catholica Ecclesia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes sub una tantum panis specie, ita sint retinendæ, ut nulla ratione Calicis usus cuiquam sit permittendus: & An, si honestis, & Christianæ caritati consentaneis rationibus concedendus alicui uel nationi, uel regno Calicis usus uideatur, sub aliquibus condicionibus concedendus sit; & quænam sint illæ: Eadem sancta Synodus, in aliud tempus, oblata sibi quamprimum occasione, examinandos, atque definiendos reseruat.

DECRETVM
de reformatione.
Caput I.

EADEM *sacrosancta œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, ad Dei omnipotentis laudem, & sanctæ Ecclesiæ ornamentum, ea, quæ sequuntur, de reformationis negotio in præsenti statuenda esse censuit. Quoniam ab Ecclesiastico ordine omnis auaritiæ suspicio abesse debet; nihil pro collatione quorumcumque ordinum, etiam clericalis tonsuræ, nec pro litteris dimissorijs, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacumque de causa, etiam sponte oblatum, Episcopi, & alij Ordinum collatores, aut eorum ministri quouis prætextu accipiant. Notarij uero in his tantum locis, in quibus non uiget laudabilis consuetudo nihil accipiendi, pro singulis litteris dimissorijs, aut testimonialibus, decimam tantum unius aurei partem accipere possint, dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo: nec Episcopo ex notarij commodis aliquod emolumentum ex eisdem Ordinum collationibus directe, uel indirecte*

prouenire

prouenire possit. tunc enim gratis operam suam eos præstare omnino teneri decernit: contrarias taxas, ac statuta, & consuetudines, etiam immemorabiles, quorumcumque locorum, quæ potius abusus, & corruptelæ, simoniacæ prauitati fauentes, nuncupari possunt, penitus cassando, & interdicendo: & qui secus fecerint tam dantes, quam accipientes, ultra diuinam ultionem, pœnas a iure inflictas ipso facto incurrant.

Caput II.

CVM *non deceat eos, qui diuino ministerio ascripti sunt, cum Ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere; compertumq. sit, complures plerisque in locis sacros Ordines nullo fere delectu admitti, qui uarijs artibus, ac fallacijs confingunt, se beneficium Ecclesiasticum, aut etiam idoneas facultates obtinere: statuit sancta Synodus, ne quis deinceps clericus sæcularis, quamuis alias sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad sacros ordines promoueatur, nisi prius legitime constet, eum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad uictum honeste sufficiat, pacifice possidere. Id uero beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quod ad illius beneficij titulum sit promotus. neque ea resignatio admittatur, nisi constito, quod aliunde uiuere commode possit: & aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium uero, uel pensionem obtinentes, ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus iudicauerit assumendos pro necessitate, uel commoditate Ecclesiarum suarum; eo quoque prius perspecto, patrimonium illud, uel pensionem uere ab eis obtineri, taliaq. esse, quæ eis ad uitam sustentandam satis sint: atque illa deinceps sine licentia Episcopi alienari, aut extingui, uel remitti nullatenus possint; donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti; uel aliunde habeant, unde uiuere possint: antiquorum Canonum pœnas super his innouando.*

CVM

Caput III.

CVM beneficia ad diuinum cultum, atque Ecclesiastica munia obeunda sint constituta; ne qua in parte minuatur diuinus cultus, sed ei debitum omnibus in rebus obsequium præstetur; statuit sancta Synodus, in ecclesiis, tam cathedralibus, quam collegiatis, in quibus nullæ sunt distributiones quotidianæ, uel ita tenues, ut uerisimiliter negligantur, tertiam partem fructuum, & quorumcumque prouentuum, & obuentionum, tam dignitatum, quam canonicatuum, personatuum, portionum, & officiorum separari debere; & in distributiones quotidianas conuerti, quæ inter dignitates obtinentes, & ceteros diuinis interessentes, proportionabiliter iuxta diuisionem ab Episcopo, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegato, in ipsa prima fructuum deductione facienda, diuidantur: saluis tamen consuetudinibus earum ecclesiarum, in quibus non residentes, seu non seruientes, nihil, uel minus tertia parte percipiunt: non obstantibus exemptionibus, ac aliis consuetudinibus, etiam immemorabilibus, & appellationibus quibuscumque. Crescenteq. non seruientium contumacia, liceat contra eos procedere, iuxta iuris, ac sacrorum Canonum dispositionem.

Caput IIII.

EPISCOPI, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, in omnibus ecclesiis parochialibus, uel baptismalibus, in quibus populus ita numerosus sit, ut unus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & cultui diuino peragendo; cogant Rectores, uel alios, ad quos pertinet, sibi tot sacerdotes ad hoc munus adiungere, quot sufficiant ad Sacraméta exhibenda, & cultum diuinum celebrandum. In iis uero, in quibus ob locorum distantiam, siue difficultatem

parochiani sine magno incommodo ad percipienda sacramenta, & diuina officia audienda accedere non possunt; nouas parochias, etiam inuitis Rectoribus, iuxta formam constitutionis Alexandri III, quæ incipit, Ad audientiam, constituere possint. Illis autem sacerdotibus, qui de nouo erunt ecclesiis nouiter erectis præficiendi, competens assignetur portio arbitrio Episcopi ex fructibus, ad ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus: &, si necesse fuerit, compellere possit populum, ea subministrare, quæ sufficiant ad uitam dictorum sacerdotum sustentandam: quacumque reseruatione generali, uel speciali, uel affectione, super dictis ecclesiis, non obstantibus. Neque huiusmodi ordinationes, & erectiones possint tolli, nec impediri, ex quibuscumque prouisionibus, etiam uigore resignationis, aut quibusuis alijs derogationibus, uel suspensionibus.

Caput V.

Vt etiam ecclesiarum status, ubi sacra Deo officia ministrantur, ex dignitate conseruetur; possint Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, iuxta formam iuris, sine tamen præiudicio obtinentium, facere uniones perpetuas quarumcumque ecclesiarum parochialium, & baptismalium, & aliorum beneficiorum curatorum, uel non curatorum cum curatis propter earum paupertatem, & in ceteris casibus a iure permissis, etiam si dictæ ecclesiæ, uel beneficia essent generaliter, uel specialiter reseruata, aut qualitercumque affecta. Quæ uniones etiam non possint reuocari, nec quoquo modo infringi uigore cuiuscumque prouisionis, etiam ex causa resignationis, aut derogationis, aut suspensionis.

Caput VI.

QVIA illiterati, & imperiti parochialium ecclesiarum Rectores sacris minus apti sunt officijs, & alij propter eorum uitæ turpitudinem potius destruunt, quam ædificant; Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, eisdem illitteratis, & imperitis, si alias honestæ uitæ sint, coadiutores, aut Vicarios pro tempore deputare; partemq. fructuum eisdem pro sufficienti uictu assignare, uel aliter prouidere possint, quacumque appellatione, & exemptione remota. Eos uero, qui turpiter, & scandalose uiuunt, postquam præmoniti fuerint, coerceant, ac castigent; &, si adhuc incorrigibiles in sua nequitia perseuerent, eos beneficijs, iuxta sacrorum Canonum constitutiones, exemptione, & appellatione quacumque remota, priuandi facultatem habeant.

Caput VII.

CVM illud quoque ualde curandum sit, ne ea, quæ sacris ministerijs dedicata sunt, temporum iniuria obsolescant, & ex hominum memoria excidant; Episcopi, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, transferre possint beneficia simplicia, etiam iuris patronatus, ex ecclesiis, quæ uetustate, uel alias collapsæ sint, & ob eorum inopiam nequeant instaurari, uocatis ijs, quorum interest, in matrices, aut alias ecclesias locorum eorundem, seu uicmiorum, arbitrio suo; atque in eisdem ecclesiis erigant altaria, uel capellas sub eisdem inuocationibus; uel in iam erecta altaria, uel capellas transferant cum omnibus emolumentis, & oneribus, prioribus ecclesiis impositis. Parochiales uero ecclesias, etiam si iuris patronatus sint, ita collapsas refici, & instaurari procurent ex fructibus, & prouentibus quibuscumque, ad easdem ecclesias quomodocumque perti-

rentibus. qui si non fuerint sufficientes, omnes patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis ecclesiis prouenientes percipiunt; aut in illorum defectum, parochianos omnibus remedijs opportunis, ad prædicta cogant, quacumque appellatione, exemptione, & contradictione remota. Quod si nimia egestate omnes laborent, ad matrices, seu uiciniores ecclesias transferantur, cum facultate, tam dictas parochiales, quam alias ecclesias dirutas, in profanos usus, non sordidos, erecta tamen ibi Cruce, conuertendi.

Caput VIII.

Q VAECVMQVE *in diœcesi ad Dei cultum spectant, ab Ordinario diligenter curari, atque ijs, ubi oportet, prouideri, æquum est. propterea commendata monasteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpositurae nuncupatæ, in quibus non uiget Regularis obseruantia; necnon beneficia tam curata, quam non curata, sæcularia, & Regularia, qualitercumque commendata, etiam exempta, ab Episcopis, etiam tamquã Apostolicæ Sedis delegatis, annis singulis uisitentur; curentq. iidem Episcopi congruentibus remedijs, etiam per sequestrationem fructuum, ut, quæ renouatione indigent, aut restauratione, reficiantur; & cura animarum, si qua illis uel eorum annexis immineat, aliaq. debita obsequia recte exerceantur; appellationibus quibuscumque, priuilegijs, consuetudinibus, etiam immemorabili tempore præscriptis, conseruatorijs, iudicum deputationibus, & eorum inhibitionibus non obstantibus. et, si in eis uigeret obseruantia Regularis, prouideant Episcopi paternis admonitionibus, ut eorum Regularium Superiores iuxta eorum Regularia instituta debitam uiuendi rationem obseruent, & obseruari faciant, & sibi subditos in officio contineant ac moderentur. Quod si admoniti, intra sex menses eos non uisitauerint, uel correxerint; tunc*

ijdem

ijdem Episcopi, etiam ut delegati Sedis Apostolicæ, eos uisitare possint, & corrigere, prout ipsi Superiores possent, iuxta eorum instituta; quibuscumque appellationibus, priuilegijs, & exemptionibus penitus remotis, & non obstantibus.

Caput IX.

C V M *multa a diuersis antea Concilijs, tam Lateranensi ac Lugdunensi, quam Viennensi, aduersus prauos eleemosynarum Quæstorum abusus remedia tunc adhibita, posterioribus temporibus reddita fuerint inutilia; potiusq. eorum malitia ita quotidie magno fidelium omnium scandalo, & querela excrescere deprehendatur, ut de eorum emendatione nulla spes amplius relicta uideatur: statuit, ut posthac in quibuscumque Christianæ religionis locis eorum nomen, atque usus penitus aboleatur; nec ad officium huiusmodi exercendum ullatenus admittantur; non obstantibus priuilegijs, ecclesiis, monasterijs, hospitalibus, pijs locis, & quibusuis, cuiuscumque gradus, status, & dignitatis personis, concessis, aut consuetudinibus etiam immemorabilibus. Indulgentias uero, aut alias spirituales gratias, quibus non ideo Christi fideles decet priuari, deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus populo publicandas esse decernit. quibus etiam eleemosynas, atque oblata sibi caritatis subsidia, nulla prorsus mercede accepta, fideliter colligendi facultas datur: ut tandem, cælestes hos Ecclesiæ thesauros non ad quæstum, sed ad pietatem exerceri, omnes uere intelligant.*

Indictio futuræ Sessionis.

S A C R O S A N C T A *œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea*

in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, statuit & decreuit, proximam futuram Sessionem habendam, & celebrandam esse feria quinta post octauam festi Natiuitatis beatæ Mariæ uirginis, quæ erit XVII *mensis Septembris, proximi futuri: Hoc tamen adiecto, quod dictum terminum, ac unicuique Sessioni imposterum præfigendum, ipsa sancta Synodus pro eius arbitrio, & uoluntate, sicuti rebus Concilij putauerit expedire, etiam in generali Congregatione, restringere, & prorogare libere possit, & ualeat.*

SESSIO XXII

QVAE EST SEXTA

SVB PIO IIII, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XVII SEPT. M. D. LXII.

Doctrina de sacrificio Missæ.

SACROSANCTA *œcumenica, & generalis Tridentina Synodus, in Spiritu sancto legitime congregata, præsidentibus in ea eisdem Apostolicæ Sedis Legatis, ut uetus absoluta, atque omni ex parte perfecta de magno Eucharistiæ mysterio in sancta Catholica Ecclesia fides, atque doctrina retineatur; & in sua puritate, propulsatis erroribus, atque hæresibus, conseruetur; de ea, quatenus uerum, & singulare sacrificium est, Spiritus sancti illustratione edocta, hæc, quæ sequuntur, docet, declarat, & fidelibus populis prædicanda decernit.*

Ca-

Caput I.

QVONIAM *sub priori testamento, teste Apostolo Paulo, propter Leuitici sacerdotij imbecillitatem consummatio non erat; oportuit, Deo, patre misericordiarum, ita ordinante, sacerdotem alium secundum ordinem Melchisedech surgere, Dominum nostrum Iesum Christum, qui posset omnes, quotquot sanctificandi essent, consummare, & ad perfectum adducere. Is igitur Deus, & Dominus noster etsi semel se ipsum in ara crucis, morte intercedente, Deo Patri oblaturus erat, ut æternam illic redemptionem operaretur: quia tamen per mortem sacerdotium eius extinguendum non erat; in cæna nouissima, qua nocte tradebatur, ut dilectæ sponsæ suæ Ecclesiæ uisibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret sacrificium, quo cruentum illud, semel in Cruce peragendum, repræsentaretur; eiusq. memoria in finem usque sæculi permaneret; atque illius salutaris uirtus in remissionem eorum, quæ a nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur; sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in æternum constitutum declarans, corpus & sanguinem suum sub speciebus panis, & uini Deo Patri obtulit; ac sub earundem rerum symbolis, Apostolis, quos tunc noui Testamenti sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit; & eisdem, eorumq. in sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit, per hæc uerba:* Hoc facite in meam commemorationem: *uti semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit. nam celebrato ueteri Pascha, quod in memoriam exitus de Aegypto multitudo filiorum Israel immolabat, nouum instituit Pascha, se ipsum ab Ecclesia per sacerdotes sub signis uisibilibus immolandum in memoriam transitus sui ex hoc mundo ad Patrem, quando per sui sanguinis effusionem nos redemit, eripuitq. de potestate tenebrarum, & in regnum suum transtulit. Et hæc quidem illa*

munda

munda oblatio est, quæ nulla indignitate, aut malitia offerentium inquinari potest: quam Dominus per Malachiam nomini suo, quod magnum futurum esset in gentibus, in omni loco mundam offerendam prædixit: & quam non obscure innuit Apostolus Paulus, Corinthijs scribens, cum dicit: Non posse eos, qui participatione mensæ Dæmoniorum polluti sunt, mensæ Domini participes fieri: per mensam altare utrobique intelligens. Hæc denique illa est, quæ per uarias sacrificiorum, naturæ, & legis tempore, similitudines figurabatur: utpote, quæ bona omnia, per illa significata, uelut illorum omnium consummatio & perfectio complectitur.

Caput II.

Et quoniam in diuino hoc sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, & incruente immolatur, qui in ara Crucis semel se ipsum cruente obtulit; docet sancta Synodus, sacrificium istud uere propitiatorium esse, per ipsumq. fieri, ut, si cum uero corde, & recta fide, cum metu, & reuerentia, contriti, ac pœnitentes, ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in auxilio opportuno. Huius quippe oblatione placatus Dominus gratiam, & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata, etiam ingentia, dimittit. una enim eademq. est hostia, idemq. nunc offerens sacerdotum ministerio, qui se ipsum tunc in cruce obtulit, sola offerendi ratione diuersa. Cuius quidem oblationis, cruentæ, inquam, fructus per hanc incruentam uberrime percipiuntur: tantum abest, ut illi per hanc quouis modo derogetur. Quare non solum pro fidelium uiuorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus, sed & pro defunctis in Christo, nondum ad plenum purgatis, rite, iuxta Apostolorum traditionem, offertur.

Ca-

Caput III.

E T *quamuis in honorem, & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas Ecclesia celebrare consueuerit; non tamen illis sacrificium offerri docet, sed Deo soli, qui illos coronauit; unde nec sacerdos dicere solet, Offero tibi sacrificium Petre, uel Paule; sed Deo de illorum uictorijs gratias agens, eorum patrocinia implorat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in cælis, quorum memoriam facimus in terris.*

Caput IIII.

E T *cum sancta sancte administrari conueniat, sitq. hoc omnium sanctissimum sacrificium; Ecclesia Catholica, ut digne reuerenterq. offerretur, ac perciperetur, sacrum Canonem multis ante sæculis instituit, ita ab omni errore purum, ut nihil in eo contineatur, quod non maxime sanctitatem, & pietatem quandam redoleat, mentesq. offerentium in Deum erigat. is enim constat cum ex ipsis Domini uerbis, tum ex Apostolorum traditionibus, ac sanctorum quoque Pontificum pijs institutionibus.*

Caput V.

C VMQ. *natura hominum ea sit, ut non facile queat sine adminiculis exterioribus ad rerum diuinarum meditationem sustolli; propterea pia mater Ecclesia ritus quosdam, ut scilicet quædam summissa uoce, alia uero elatiore, in Missa pronunciarentur, instituit. Cærimonias item adhibuit, ut mysticas benedictiones, lumina, thymiamata, uestes, aliaq.*

id genus multa, ex Apostolica disciplina & traditione, quo & maiestas tanti sacrificij commendaretur, & mentes fidelium per hæc uisibilia religionis & pietatis signa ad rerum altissimarum, quæ in hoc sacrificio latent, contemplationem excitarentur.

Caput VI.

O P T A R E T *quidem sacrosancta Synodus, ut in singulis Missis fideles adstantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quo ad eos sanctissimi huius sacrificij fructus uberior proueniret: nec tamen si id non semper fiat, propterea Missas illas, in quibus solus sacerdos sacramentaliter communicat, ut priuatas & illicitas, damnat, sed probat, atque adeo commendat. siquidem illæ quoque Missæ uere communes censeri debent, partim, quod in eis populus spiritualiter communicet, partim uero, quod a publico Ecclesiæ ministro non pro se tantum, sed pro omnibus fidelibus, qui ad corpus Christi pertinent, celebrentur.*

Caput VII.

M O N E T *deinde sancta Synodus, præceptum esse ab Ecclesia sacerdotibus, ut aquam uino in calice offerendo miscerent, tum quod Christum Dominum ita fecisse credatur, tum etiam quia e latere eius aqua simul cum sanguine exierit. quod Sacramentum hac mixtione recolitur: & cum aquæ in Apocalypsi beati Ioannis populi dicantur; ipsius populi fidelis cum capite Christo unio repræsentatur.*

Ca-

Caput VIII.

E T s i Missa magnam contineat populi fidelis eruditionem; non tamen expedire uisum est Patribus, ut uulgari passim lingua celebraretur. Quamobrem retento ubique cuiusque Ecclesiæ antiquo, & a sáncta Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum matre, & magistra probato ritu, ne oues Christi esuriant, neue paruuli panem petant, & non sit qui frangat eis; mandat sancta Synodus Pastoribus, & singulis, curam animarum gerentibus, ut frequenter inter Missarum celebrationem uel per se, uel per alios ex ijs, quæ in Missa leguntur, aliquid exponant; atque inter cetera sanctissimi huius sacrificij mysterium aliquod declarent, diebus præsertim Dominicis, & festis.

Caput IX.

Q V I A uero aduersus ueterem hanc, in sacrosancto Euangelio, Apostolorum traditionibus, sanctorumq. Patrum doctrina fundatam fidem, hoc tempore multi disseminati sunt errores, multaq. a multis docentur, atque disputantur; sacrosancta Synodus, post multos, grauesq. his de rebus, mature habitos tractatus, unanimi Patrum omnium consensu, quæ huic purissimæ fidei, sacræq. doctrinæ aduersantur, damnare, & a sancta Ecclesia eliminare, per subiectos hos Canones, constituit.

De sacrificio Missæ.

CANON I.

S i quis dixerit, in Missa non offerri Deo uerum & proprium

sacrificium; aut quod offerri non sit aliud, quam nobis Christum ad manducandum dari; anathema sit.

CANON II.

S I *quis dixerit, illis uerbis, Hoc facite in meam commemorationem; Christum non instituisse Apostolos sacerdotes; aut non ordinasse, ut ipsi, aliiq. sacerdotes offerrent corpus, & sanguinem suum; anathema sit.*

CANON III.

S I *quis dixerit, Missæ sacrificium tantum esse laudis, & gratiarum actionis, aut nudam cõmemorationem sacrificij in Cruce peracti, non autem propitiatorium; uel soli prodesse sumenti; neque pro uiuis, & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus offerri debere; anathema sit.*

CANON IIII.

S I *quis dixerit, blasphemiam irrogari sanctissimo Christi sacrificio, in Cruce peracto, per Missæ sacrificium; aut illi per hoc derogari; anathema sit.*

CANON V.

S I *quis dixerit, imposturam esse, Missas celebrare in honorem Sanctorum, & pro illorum intercessione, apud Deum obtinenda, sicut Ecclesia intendit; anathema sit.*

CANON VI.

S I *quis dixerit, Canonem Missæ errores continere, ideoq. abrogandum; anathema sit.*

CA-

CANON VII.

S i *quis dixerit, cærimonias, ueſtes, & externa ſigna, quibus in Miſſarum celebratione Eccleſia Catholica utitur, irritabula impietatis eſſe, magis quam officia pietatis; anathema ſit.*

CANON VIII.

S i *quis dixerit, Miſſas, in quibus ſolus ſacerdos ſacramentaliter communicat illicitas eſſe, ideoq. abrogandas; anathema ſit.*

CANON IX.

S i *quis dixerit, Eccleſiæ Romanæ ritum, quo ſummiſſa uoce pars Canonis, & uerba conſecrationis proferuntur, damnandum eſſe; aut lingua tantum uulgari Miſſam celebrari debere; aut aquam non miſcendam eſſe uino in calice offerendo, eo quod ſit contra Chriſti inſtitutionem; anathema ſit.*

DECRETVM DE OBSERVANDIS, & euitandis in celebratione Miſſæ.

Q VANTA *cura adhibenda ſit, ut ſacroſanctum Miſſæ ſacrificium omni religionis cultu, ac ueneratione celebretur; quiuis facile exiſtimare poterit, qui cogitarit, maledictum in ſacris litteris eum uocari, qui facit opus Dei negligenter. Quod ſi neceſſario fatemur, nullum aliud opus adeo ſanctum, ac diuinum a Chriſti fidelibus tractari poſſe, quam hoc ipſum tremendum myſterium, quo uiuifica illa hoſtia, qua Deo Patri reconciliati ſumus, in altari per ſacerdotes quotidie immolatur:*

latur; satis etiam apparet omnem operam, & diligentiam in eo ponendam esse, ut quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia, & puritate, atque exteriori deuotionis, ac pietatis specie peragatur. Cum igitur multa iam siue temporum uitio, siue hominum incuria, & improbitate irrepsisse uideantur, quæ a tanti sacrificij dignitate aliena sunt, ut ei debitus honor & cultus ad Dei gloriam, & fidelis populi ædificationem restituatur; decernit sancta Synodus, ut Ordinarij locorum Episcopi ea omnia prohibere, atque e medio tollere sedulo curent, ac teneantur; quæ uel auaritia, idolorum seruitus, uel irreuerentia, quæ ab impietate uix seiuncta esse potest; uel superstitio, ueræ pietatis falsa imitatrix, induxit. Atque, ut multa paucis comprehendantur; in primis, quod ad auaritiam pertinet, cuiusuis generis mercedum condiciones, pacta, & quicquid pro Missis nouis celebrandis datur; necnon importunas, atque illiberales eleemosynarum exactiones, potius quam postulationes, aliaq. huiusmodi, quæ a simoniaca labe, uel certe a turpi quæstu non longe absunt, omnino prohibeant. Deinde, ut irreuerentia uitetur; singuli in suis diœcesibus interdicant, ne cui uago, & ignoto sacerdoti Missas celebrare liceat. Neminem præterea, qui publice, & notorie criminosus sit; aut sancto altari ministrare, aut sacris interesse permittant; neue patiantur priuatis in domibus, atque omnino extra ecclesiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinarijs designanda, & uisitanda, sanctum hoc sacrificium a sæcularibus, aut regularibus quibuscumque peragi: ac nisi prius qui intersint, decenter composito corporis habitu, declarauerint se mente etiam, ac deuoto cordis affectu, non solum corpore, adesse. Ab ecclesiis uero musicas eas, ubi siue organo, siue cantu lasciuum, aut impurum aliquid miscetur, item sæculares omnes actiones, uana, atque adeo profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant; ut domus Dei, uere domus orationis esse uideatur, ac dici possit. Postremo, ne superstitioni

tioni locus aliquis detur; edicto, & pœnis propositis caueant, ne sacerdotes alijs, quam debitis horis, celebrent, neue ritus alios, aut alias cærimonias & preces in Missarum celebratione adhibeant, præter eas, quæ ab Ecclesia probatæ, ac frequenti, & laudabili usu receptæ fuerint. Quarundam uero Missarum, & candelarum certum numerum, qui magis a superstitioso cultu, quam a uera religione, inuentus est, omnino ab Ecclesia remoueant: doceantq. populum, quis sit, & a quo potissimum proueniat sanctissimi huius sacrificij, tam pretiosus, ac cælestis fructus. Moneant etiam eundem populum, ut frequenter ad suas parochias, saltem diebus Dominicis, & maioribus festis accedant. Hæc igitur omnia, quæ summatim enumerata sunt, omnibus locorum Ordinarijs ita proponuntur, ut non solum ea ipsa, sed quæcmque alia huc pertinere uisa fuerint; ipsi pro data sibi a sacrosancta Synodo potestate, ac etiam, ut delegati Sedis Apostolicæ, prohibeant, mandent, corrigant, statuant; atque ad ea inuiolate seruanda, censuris Ecclesiasticis, alijsq. pœnis, quæ illorum arbitrio constituentur, fidelem populum compellant: non obstantibus priuilegijs, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscumque.

DECRETVM de reformatione.

Caput I.

EADEM *sacrosancta Synodus, ut reformationis negotium prosequatur; hæc, in præsenti Sessione, statuenda censuit. Nihil est, quod alios magis ad pietatem, & Dei cultum assidue instruat, quam eorum uita, & exemplum, qui se diuino ministerio dedicarunt. cum enim a rebus sæculi in altiorem sublati locum conspiciantur, in eos, tamquam*

tamquam in speculum, reliqui oculos conijciunt, ex ijsq. sumunt quod imitentur. Quapropter sic decet omnino clericos, in sortem Domini uocatos, uitam, moresq. suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone, alijsq. omnibus rebus nil, nisi graue, moderatum, ac religione plenum, præ se ferant; leuia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant; ut eorum actiones cunctis afferant uenerationem. Cum igitur, quo maiore in Ecclesia Dei & utilitate, & ornamento hæc sunt, ita etiam diligentius sint obseruanda; statuit sancta Synodus, ut quæ alias a summis Pontificibus, & a sacris Concilijs de clericorum uita, honestate, cultu, doctrinaq. retinenda, ac simul de luxu, commessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon sæcularibus negotijs fugiendis copiose, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum ijsdem pœnis, uel maioribus, arbitrio Ordinarij imponendis, obseruentur; nec appellatio executionem hanc, quæ ad morum correctionem pertinet, suspendat. Si qua uero ex his in desuetudinem abijsse compererint; ea quam primum in usum reuocari, & ab omnibus accurate custodiri studeant: non obstantibus consuetudinibus quibuscumque; ne subditorum neglectæ emendationis ipsi condignas, Deo uindice, pœnas persoluant.

Caput II.

Qvicvmqve *posthac ad ecclesias cathedrales erit assumendus, is non solum natalibus, ætate, moribus, & uita, ac alijs, quæ a sacris Canonibus requiruntur, plene sit præditus, uerum etiam in sacro Ordine antea, saltem sex mensium spatio, constitutus. quarum rerum instructio, si eius notitia nulla aut recens in Curia fuerit, a Sedis Apostolicæ Legatis, seu Nuncijs prouinciarum, aut eius Ordinario, eoq. deficiente, a uicinioribus Ordinarijs sumatur. Scientia uero præter hæc*

eiusmodi

eiuſmodi polleat, ut muneris ſibi iniungendi neceſſitati poſſit ſatisfacere. ideoq. antea in uniuerſitate ſtudiorum magiſter, ſiue doctor, aut licentiatus in ſacra Theologia, uel iure Canonico merito ſit promotus, aut publico alicuius Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos oſtendatur. Quod ſi Regularis fuerit, a Superioribus ſuæ religionis ſimilem fidem habeat. Prædicti autem omnes, unde inſtructio, ſeu teſtificatio erit ſumenda, hæc fideliter & gratis referre teneantur: alioquin eorum conſcientias grauiter oneratas eſſe ſcient; ac Deum, & Superiores ſuos habebunt ultores.

Caput III.

EPISCOPI, *etiam tamquam delegati Apoſtolici, ex fructibus, & prouentibus quibuſcumque omnium dignitatum, perſonatuum, & officiorum, in eccleſiis cathedralibus, uel collegiatis exiſtentium, tertiam partem in diſtributiones, eorum arbitrio aſſignandas, diuidere poſſint; ut ſcilicet, qui eas obtinent, ſi perſonaliter competens ibi ſeruitium iuxta formam, ab eisdem Epiſcopis præſcribendam, quolibet die ſtatuto non impleuerint; illius diei diſtributionem amittant, nec eius quoquo modo dominium acquirant, ſed fabricæ eccleſiæ, quatenus indigeat, aut alteri pio loco, arbitrio Ordinarij applicetur. Creſcente uero contumacia, contra eos iuxta ſacrorum Canonum conſtitutiones procedant. Quod ſi alicui ex prædictis dignitatibus in eccleſiis cathedralibus, uel collegiatis, de iure, ſeu conſuetudine, iuriſdictio, adminiſtratio, uel officium non competat, ſed extra ciuitatem in diœceſi cura animarum immineat, cui is, qui dignitatem obtinet, incumbere uoluerit; tunc pro tempore, quo in curata eccleſia reſederit, ac miniſtrauerit, tamquam præſens ſit, ac diuinis interſit, in eccleſiis cathedralibus, ac collegiatis habeatur. Hæc in ijs tantum eccleſiis conſtituta intelligantur,*

gantur, in quibus nulla est consuetudo, uel statutum, ut dictæ dignitates non seruientes aliquid amittant, quod ad tertiam partem dictorum fructuum, & prouentuum ascendat: non obstantibus consuetudinibus, etiam immemorabilibus, & constitutionibus, etiam iuramento, & quauis auctoritate firmatis.

Caput IIII.

QVICVMQVE *in cathedrali, uel collegiata, sæculari, uel Regulari ecclesia diuinis mancipatus officijs, in Subdiaconatus Ordine saltem constitutus non sit; uocem in huiusmodi ecclesiis in Capitulo non habeat, etiam si hoc sibi ab alijs libere fuerit concessum. Ii uero, qui dignitates, personatus, officia, præbendas, portiones, ac quælibet alia beneficia in dictis ecclesiis obtinent, aut in posterum obtinebunt, quibus onera uaria sunt annexa, uidelicet; ut alij Missas, alij Euangelium, alij Epistolas dicant, seu cantent; quocumque ij priuilegio, exemptione, prærogatiua, generis nobilitate sint insigniti, teneantur, iusto impedimento cessante, infra annum Ordines suscipere requisitos: alioquin pœnas incurrant, iuxta constitutionem Concilij Viennensis quæ incipit: Vt ij, qui: quam præsenti decreto innouat. cogantq. Episcopi eos diebus statutis dictos Ordines per se ipsos exercere, ac cetera omnia officia, quæ debent in cultu diuino præstare, sub eisdem, & alijs, etiam grauioribus pœnis, arbitrio eorum imponendis. Nec alijs in posterum fiat prouisio; nisi ijs, qui iam ætatem, & ceteras habilitates integre habere dignoscantur: aliter irrita sit prouisio.*

Ca-

Caput V.

DISPENSATIONES quacumque auctoritate concedendæ, si extra Romanam Curiam committendæ erunt, committantur Ordinarijs illorum, qui eas impetrauerint. eæ uero, quæ gratiose concedentur, suum non sortiantur effectum, nisi prius ab eisdem, tamquam delegatis Apostolicis, summarie tantum, & extraiudicialiter cognoscatur, expressas preces subreptionis uel obreptionis uitio non subiacere.

Caput VI.

IN commutationibus ultimarum uoluntatum, quæ non nisi ex iusta, & necessaria causa fieri debent, Episcopi, tamquam delegati Sedis Apostolicæ, summarie, & extraiudicialiter cognoscant, nihil in precibus, tacita ueritate, uel suggesta falsitate fuisse narratum, priusquam commutationes prædictæ executioni demandentur.

Caput VII.

LEGATI, & Nuncij Apostolici, Patriarchæ, Primates, & Metropolitani in appellationibus ad eos interpositis, in quibusuis causis, tam in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus post appellationem, seruare teneantur formam & tenorem sacrarum constitutionum, & præsertim Innocentij IIII, quæ incipit: Romana: quacumque consuetudine, etiam immemorabili, aut stylo, uel priuilegio, in contrarium non obstantibus: aliter inhibitiones, & Processus, & inde secuta quæcumque sint ipso iure nulla.

Caput VIII.

E PISCOPI, *etiam tamquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus a iure concessis, omnium piarum dispositionum tam in ultima uoluntate, quam inter uiuos, sint executores; habeant ius uisitandi hospitalia, collegia quæcumque, ac confraternitates laicorum, etiam quas scholas, siue quocumque alio nomine uocant; non tamen quæ sub regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia: eleemosynas Montis pietatis, siue caritatis, & pia loca omnia, quomodocumque nuncupentur, etiam si prædictorum locorum cura ad laicos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis priuilegio sint munita; ac omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo iuxta sacrorum Canonum statuta cognoscant, & exequantur: non obstantibus, quacumque consuetudine, etiam immemorabili, priuilegio, aut statuto.*

Caput IX.

A DMINISTRATORES, *tam Ecclesiastici, quam laici, fabricæ cuiusuis ecclesiæ, etiam cathedralis, hospitalis, confraternitatis, eleemosynæ Montis pietatis, & quorumcumque piorum locorum singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario: consuetudinibus, & priuilegijs quibuscumque in contrarium sublatis: nisi secus forte in institutione, & ordinatione talis ecclesiæ, seu fabricæ expresse cautum esset. Quod si ex consuetudine, aut priuilegio, aut ex constitutione aliqua loci, alijs ad id deputatis ratio reddenda esset; tunc cum ijs adhibeatur etiam Ordinarius: & aliter factæ liberationes dictis administratoribus minime suffragentur.*

Ca-

Caput X.

CVM ex notariorum imperitia plurima damna, & multarum occasio litium oriatur; possit Episcopus quoscumque notarios, etiam si Apostolica, Imperiali, aut Regia auctoritate creati fuerint, etiam tamquam delegatus Sedis Apostolicæ, examinatione adhibita, eorum sufficientiam scrutari; illisq. non idoneis repertis, aut quandocumque in officio delinquentibus, officij eius in negotijs, litibus, & causis Ecclesiasticis, ac spiritualibus exercendi usum perpetuo, aut ad tempus prohibere. Neque eorum appellatio interdictionem Ordinarij suspendat.

Caput XI.

SI quem clericorum, aut laicorum, quacumque is dignitate, etiam Imperiali, aut Regali præfulgeat, in tantum malorum omnium radix, cupiditas occupauerit, ut alicuius ecclesiæ, seu cuiusuis sæcularis, uel regularis beneficij, Montium pietatis, aliorumq. piorum locorum iurisdictiones, bona, census, ac iura, etiam feudalia, & emphyteotica, fructus, emolumenta, seu quascumque obuentiones, quæ in ministrorum, & pauperum necessitates conuerti debent; per se, uel per alios ui, uel timore incusso, seu etiam per suppositas personas clericorum, aut laicorum, seu quacumque arte, aut quocumque quæsito colore in proprios usus conuertere, illosq. usurpare præsumpserit, seu impedire, ne ab ijs, ad quos iure pertinent, percipiantur: is anathemati tamdiu subiaceat, quamdiu iurisdictiones, bona, res, iura, fructus, & redditus, quos occupauerit, uel qui ad eum quomodocumque, etiam ex donatione suppositæ personæ, peruenerint; ecclesiæ, eiusq. administratori, siue beneficiato integre restitue-

restituerit; ac deinde a Romano Pontifice absolutionem obtinuerit. Quod si eiusdem ecclesiæ patronus fuerit; etiam iure patronatus ultra prædictas pœnas eo ipso priuatus existat. Clericus uero, qui nefandæ fraudis, & usurpationis huiusmodi fabricator, seu consentiens fuerit, eisdem pœnis subiaceat; necnon quibuscumque beneficijs priuatus sit, & ad quæcumque alia beneficia inhabilis efficiatur; & a suorum Ordinum executione, etiam post integram satisfactionem, & absolutionem, sui Ordinarij arbitrio suspendatur.

DECRETVM SVPER petitione concessionis Calicis.

INSVPER, *cum eadem sancta Synodus superiori Sessione duos articulos, alias propositos, & tum nondum discussos, uidelicet: An rationes, quibus sancta Catholica Ecclesia adducta fuit, ut communicaret laicos, atque etiam non celebrantes sacerdotes, sub una panis specie, ita sint retinendæ, ut nulla ratione Calicis usus cuiquam sit permittendus: &, An, si honestis, & Christianæ caritati consentaneis rationibus concedendus alicui uel nationi, uel regno Calicis usus uideatur; sub aliquibus condicionibus concedendus sit, & quænam illæ sint; in aliud tempus, oblata sibi occasione, examinandos, atque definiendos reseruauerit: nunc eorum, pro quibus petitur, saluti optime consultum uolens, decreuit, integrum negotium ad Sanctissimum Dominum nostrum esse referendum, prout præsenti decreto refert: qui pro sua singulari prudentia id efficiat, quod utile Reip. Christianæ, & salutare petentibus usum Calicis, fore iudicauerit.*

Indictio

Indictio futuræ Sesſionis.

Inſuper eadem ſacroſancta Tridentina Synodus diem futuræ Seſſionis ad feriam quintam, poſt octauam feſtiuitatis omnium ſanctorum, quæ erit dies XII *menſis Nou. indicit; & in ea decernetur de Sacramento Ordinis, & de Sacramento Matrimonij. &c.*

Prorogata fuit Seſsio uſque ad diem XV. Iul. M. D. LXIII.

SESSIO XXIIII

QVAE EST SEPTIMA SVB PIO IIII, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XV IVL. M. D. LXIII.

Doctrina, de Sacramento Ordinis. Cap. I.

SACRIFICIVM, & ſacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta ſunt, ut utrumque in omni lege extiterit. Cum igitur in nouo Teſtamento ſanctum Euchariſtiæ ſacrificium uiſibile ex Domini inſtitutione Catholica Eccleſia acceperit; fateri etiam oportet, in ea nouum eſſe uiſibile, & externum ſacerdotium, in quod uetus translatum eſt. Hoc autem ab eodem Domino Saluatore noſtro inſtitutum eſſe, atque Apoſtolis, eorumq. ſuccesſoribus in ſacerdotio, poteſtatem traditam conſecrandi, offerendi, & miniſtrandi corpus, & ſanguinem eius, necnon & peccata dimittendi, & retinendi, ſacræ litteræ oſtendunt, & Catholicæ Eccleſiæ traditio ſemper docuit.

Ca-

Caput II.

CVM autem diuina res sit tam sancti sacerdotij ministerium, consentaneum fuit, quo dignius, & maiori cum ueneratione exerceri posset, ut in Ecclesiæ ordinatissima dispositione plures, & diuersi essent ministrorum Ordines, qui Sacerdotio ex officio deseruirent; & ita distributi, ut, qui iam clericali tonsura insigniti essent, per minores ad maiores ascenderent. nam non solum de sacerdotibus, sed & de Diaconis sacræ litteræ apertam mentionem faciunt; & quæ maxime in illorum ordinatione attendenda sunt, grauissimis uerbis docent; & ab ipso ecclesiæ initio sequentiũ Ordinum nomina, atque uniuscuiusque eorum propria ministeria, Subdiaconi scilicet, Acolyti, Exorcistæ, Lectoris, & Ostiarij in usu fuisse cognoscuntur; quamuis non pari gradu. nam Subdiaconatus ad maiores ordines a Patribus, & sacris Concilijs refertur, in quibus & de alijs inferioribus frequentissime legimus.

Caput III.

CVM Scripturæ testimonio, Apostolica traditione, & Patrum unanimi consensu perspicuum sit, per sacram ordinationem, quæ uerbis, & signis exterioribus perficitur, gratiam conferri; dubitare nemo debet, Ordinem esse uere, & proprie unum ex septem sanctæ Ecclesiæ Sacramentis. inquit enim Apostolus: Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum. non enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed uirtutis, & dilectionis, & sobrietatis.

Ca-

Caput IIII.

QVONIAM *uero in* Sacramento *Ordinis, sicut & in Baptismo, & Confirmatione, character imprimitur, qui nec deleri, nec auferri potest; merito sancta Synodus damnat eorum sententiam, qui asserunt noui Testamenti sacerdotes temporariam tantummodo potestatem habere; ac semel rite ordinatos, iterum laicos effici posse, si uerbi Dei ministerium non exerceant. Quod si quis omnes christianos promiscue noui Testamenti sacerdotes esse, aut omnes pari inter se potestate spirituali præditos affirmet, nihil aliud facere uidetur, quam Ecclesiasticam hierarchiam, quæ est ut castrorum acies ordinata, confundere; perinde ac si contra beati Pauli doctrinam omnes Apostoli, omnes Prophetæ, omnes Euāgelistæ, omnes Pastores, omnes sint Doctores. Proinde sacrosancta Synodus declarat, præter ceteros Ecclesiasticos gradus, Episcopos, qui in Apostolorum locum successerunt, ad hunc hierarchicum Ordinem præcipue pertinere; & positos, sicut idem Apostolus ait, a Spiritu sancto, regere Ecclesiam Dei; eosq. presbyteris superiores esse; ac Sacramentum Confirmationis conferre; ministros Ecclesiæ ordinare; atque alia pleraque peragere ipsos posse: quarum functionum potestatem reliqui inferioris Ordinis nullam habent. Docet insuper sacrosancta Synodus, in ordinatione Episcoporum, sacerdotum, & ceterorum Ordinum nec populi, nec cuiusuis sæcularis potestatis, & magistratus consensum, siue uocationem, siue auctoritatem ita requiri, ut sine ea irrita sit ordinatio: quin potius decernit, eos, qui tantummodo a populo, aut sæculari potestate, ac magistratu uocati, & instituti, ad hæc ministeria exercenda ascendunt; & qui ea propria temeritate sibi sumunt; omnes non Ecclesiæ ministros, sed fures, & latrones, per ostium non ingressos, habendos esse. Hæc sunt, quæ generatim sacræ Synodo*

uisum est Christi fideles de Sacramento Ordinis docere. His autem contraria, certis, & proprijs Canonibus in hunc, qui sequitur, modum damnare constituit, ut omnes, adiuuante Christo, fidei regula utentes, in tot errorum tenebris Catholicam ueritatem facilius agnoscere, & tenere possint.

De Sacramento Ordinis.

CANON I.

SI *quis dixerit, non esse in nouo Testamento sacerdotium uisibile, & externum; uel non esse potestatem aliquam consecrandi, & offerendi uerum corpus, & sanguinem Domini, & peccata remittendi, & retinendi; sed officium tantum, & nudum ministerium prædicandi Euangelium; uel eos, qui non prædicant, prorsus non esse sacerdotes; anathema sit.*

CANON II.

SI *quis dixerit, præter sacerdotium non esse in Ecclesia Catholica alios Ordines, & maiores, & minores, per quos, uelut per gradus quosdam, in sacerdotium tendatur; anathema sit.*

CANON III.

SI *quis dixerit, Ordinem, siue sacram ordinationem non esse uere & proprie Sacramentum, a Christo Domino institutum; uel esse figmentum quoddam humanum, excogitatum a uiris rerum Ecclesiasticarum imperitis; aut esse tantum ritum quendam eligendi ministros uerbi Dei, & Sacramentorum; anathema sit.*

CA-

CANON IIII.

Si quis dixerit, per sacram ordinationem non dari Spiritum sanctum; ac proinde, frustra Episcopos dicere: Accipe Spiritum sanctum: aut per eam non imprimi characterem; uel eum, qui sacerdos semel fuit, laicum rursus fieri posse; anathema sit.

CANON V.

Si quis dixerit, sacram Unctionem, qua Ecclesia in sancta ordinatione utitur, non tantum non requiri, sed contemnendam & perniciosam esse; similiter, & alias Ordinis cærimonias; anathema sit.

CANON VI.

Si quis dixerit, in Ecclesia Catholica non esse hierarchiam diuina ordinatione institutam, quæ constat ex Episcopis, presbyteris, & ministris; anathema sit.

CANON VII.

Si quis dixerit, Episcopos non esse presbyteris superiores, uel non habere potestatem confirmandi, & ordinandi; uel eam, quam habent, illis esse cum presbyteris communem; uel Ordines ab ipsis collatos sine populi, uel potestatis sæcularis consensu, aut uocatione irritos esse; aut eos, qui nec ab Ecclesiastica & Canonica potestate rite ordinati, nec missi sunt, sed aliunde ueniunt, legitimos esse uerbi & Sacramentorum ministros; anathema sit.

CANON VIII.

Si *quis dixerit, Episcopos, qui auctoritate Romani Pontificis assumuntur, non esse legitimos, ac ueros Episcopos, sed figmentum humanum; anathema sit.*

DECRETVM
de reformatione.

Caput I.

EADEM *sacrosancta Tridentina Synodus reformationis materiam prosequens, hæc, quæ sequuntur, in præsenti decernenda esse statuit, & decernit. Cum præcepto diuino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere; pro his sacrificium offerre; uerbiq. diuini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere; pauperum, aliarumq. miserabilium personarum curam paternam gerere; & in cetera munia pastoralia incumbere; quæ omnia nequaquam ab his præstari, & impleri possunt, qui gregi suo non inuigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more deserunt: sacrosancta Synodus eos admonet, & hortatur, ut diuinorum præceptorum memores, factiq. forma gregis, in iudicio, & ueritate pascant, & regant. Ne uero ea, quæ de residentia sancte, & utiliter iam ante sub fel. rec. Paulo III. sancita fuerunt, in sensus a sacrosanctæ Synodi mente alienos trahantur, ac si uigore illius decreti quinque mensibus continuis abesse liceat; illis inhærendo, declarat sacrosancta Synodus, omnes Patriarchalibus, Primatialibus, Metropolitanis, ac cathedralibus ecclesiis quibuscumque, quocumque nomine, & titulo præfectos, etiam si sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, obligari ad personalem in sua ecclesia uel diœcesi residentiam,*

dentiam, ubi iniuncto sibi officio defungi teneantur; neque abesse posse, nisi ex causis, & modis infrascriptis. Nam cum Christiana caritas, urgens necessitas, debita obedientia, ac euidens Ecclesiæ, uel Reip. utilitas aliquos nonnumquam abesse postulent, & exigant; decernit eadem sancta Synodus, has legitimæ absentiæ causas a Beatissimo Romano Pontifice, aut a Metropolitano, uel, eo absente, Suffraganeo Episcopo antiquiori residente, qui idem Metropolitani absentiam probare debebit, in scriptis esse approbandas; nisi cum absentia inciderit propter aliquod munus, & Reip. officium, Episcopatibus adiunctum: cuius quoniam causæ sunt notoriæ, & interdum repentinæ, ne eas quidem significari Metropolitano necesse erit: ad eundem tamen cum Concilio prouinciali spectabit iudicare de licentijs a se, uel a Suffraganeo datis; & uidere, ne quis eo iure abutatur; & ut pœnis canonicis errantes puniantur. Interea meminerint discessuri, ita ouibus suis prouidendum, ut, quantum fieri poterit, ex ipsorum absentia nullum damnum accipiant. Quoniam autem qui aliquantisper tantum absunt, ex ueterum Canonum sententia non uidentur abesse, quia statim reuersuri sunt; sacrosancta Synodus uult, illud absentiæ spatium singulis annis siue continuum, siue interruptum, extra prædictas causas, nullo pacto debere duos, aut ad summum tres menses excedere; & haberi rationem, ut id æqua ex causa fiat, & absque ullo gregis detrimento: quod an ita sit, abscedentium conscientiæ relinquit, quam sperat religiosam, & timoratam fore, cum Deo corda pateant; cuius opus non fraudulenter agere, suo periculo tenentur. Eosdem interim admonet, & in Domino hortatur, ne per illius temporis spatium, Dominici aduentus, Quadragesimæ, Natiuitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes item, & Corporis Christi diebus, quibus refici maxime, & in Domino gaudere Pastoris præsentia oues debeant, ipsi ab ecclesia sua cathedrali ullo pacto absint, nisi Episcopalia munia in sua diœcesi eos alio uocent.

Si quis autem, quod utinam numquam eueniat, contra huius decreti dispositionem abfuerit; statuit sacrosancta Synodus, præter alias pœnas aduersus non residentes, sub Paulo III impositas & innouatas, ac mortalis peccati reatum, quem incurrit; eum, pro rata temporis absentiæ fructus suos non facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere posse; sed teneri aut, ipso cessante, per Superiorem Ecclesiasticum illos fabricæ ecclesiæ; aut pauperibus loci erogare: prohibita quacumque conuentione, uel compositione, quæ pro fructibus male perceptis appellatur; ex qua etiam prædicti fructus in totum, aut pro parte, ei remitterentur: non obstantibus quibuscumque priuilegijs cuicumque Collegio, aut fabricæ concessis. Eadem omnino, etiam quo ad culpam & amissionem fructuum, & pœnas de curatis inferioribus, & alijs quibuscumque, qui beneficium aliquod ecclesiasticum, curam animarum habens, obtinent, sacrosancta Synodus declarat, & decernit: ita tamen, ut quandocumque eos, causa prius per Episcopum cognita, & probata, abesse contigerit; Vicarium idoneum, ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquant. Discedendi autem licentiam in scriptis gratisq. concedendam ultra bimestre tempus, nisi ex graui causa, non obtineant. Quod si per edictum citati etiam non personaliter, contumaces fuerint; liberum esse uult Ordinarijs, per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliaq. iuris remedia, etiam usque ad priuationem, compellere; nec executionem hanc, quolibet priuilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cuiuscumque beneficij, pactione, statuto, etiam iuramento, uel quacumque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela censenda est, siue appellatione, aut inhibitione, etiam in Romana Curia, uel uigore Eugenianæ constitutionis suspendi posse. Postremo, tam decretum illud sub Paulo III, quam hoc ipsum in Concilijs prouincialibus, &

Episcopalibus

Episcopalibus publicari, sancta Synodus præcipit. cupit enim, quæ adeo ex Pastorum munere, animarumq. salute sunt, frequenter omnium auribus, mentibusq. infigi, ut in posterum, Deo iuuante, nulla temporum iniuria, aut hominum obliuione, aut desuetudine aboleantur.

Caput II.

E C C L E S I I S *cathedralibus, seu superioribus, quocumque nomine, ac titulo præfecti, etiam si Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, si munus consecrationis inter tres menses non susceperint, ad fructuum perceptorum restitutionem teneantur. Si intra totidem menses postea id facere neglexerint; ecclesiis ipso iure sint priuati. Consecratio uero, si extra Curiam Romanam fiat, in ecclesia, ad quam promoti fuerint, aut in prouincia, si commode fieri poterit, celebretur.*

Caput III.

E P I S C O P I *per semet ipsos Ordines conferant. quod si ægritudine fuerint impediti, subditos suos non aliter, quam iam probatos, & examinatos, ad alium Episcopum ordinandos dimittant.*

Caput IIII.

P R I M A *Tonsura nõ initientur, qui Sacramentum Confirmationis non susceperint; & fidei rudimenta edocti non fuerint; quiq. legere, & scribere nesciant; & de quibus probabilis coniectura non sit, eos non sæcularis iudicij fugiendi fraude, sed ut Deo fidelem cultum præstent, hoc uitæ genus elegisse.*

Ca-

Caput V.

A D minores Ordines promouendi bonum a Parocho, & a magistro scholæ, in qua educantur, testimonium habeant. Hi uero, qui ad singulos maiores erunt assumendi, per mensem ante ordinationem Episcopum adeant, qui Parocho, aut alteri, cui magis expedire uidebitur, committat, ut nominibus, ac desiderio eorum, qui uolent promoueri, publice in ecclesia propositis, de ipsorum ordinandorum natalibus, ætate, moribus, & uita a fide dignis diligenter inquirat; & litteras testimoniales, ipsam inquisitionem factam continentes, ad ipsum Episcopum quamprimum transmittat.

Caput VI.

N VLLVS prima Tonsura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus constitutus, ante decimum quartum annum beneficium possit obtinere. Is etiam fori priuilegio non gaudeat, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat; aut clericalem habitum, & Tonsuram deferens, alicui ecclesiæ ex mandato Episcopi inseruiat; uel in seminario clericorum, aut in aliqua schola, uel Vniuersitate, de licentia Episcopi, quasi in uia ad maiores Ordines suscipiendos uersetur. In clericis uero coniugatis seruetur constitutio Bonifacij. IX. quæ incipit, Clerici, qui cum unicis: modo hi clerici, alicuius ecclesiæ seruitio, uel ministerio ab Episcopo deputati, eidem ecclesiæ seruiant, uel ministrent; & clericali habitu, & Tonsura utantur: nemini, quo ad hoc, priuilegio, uel consuetudine, etiam immemorabili, suffragante.

Ca-

Caput VII.

SANCTA *Synodus, antiquorum Canonum uestigijs inhærendo, decernit, ut quando Episcopus ordinationem facere disposuerit, omnes, qui ad sacrum ministerium accedere uoluerint, feria quarta ante ipsam ordinationem, uel quando Episcopo uidebitur, ad ciuitatem euocentur. Episcopus autem sacerdotibus, & alijs prudentibus uiris, peritis diuinæ legis, ac in Ecclesiasticis sanctionibus exercitatis, sibi ascitis, ordinandorum genus, personam, ætatem, institutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inuestiget, & examinet.*

Caput VIII.

ORDINATIONES *sacrorum Ordinum, statutis a iure temporibus, ac in cathedrali ecclesia uocatis, præsentibus ad id ecclesiæ Canonicis, publice celebrentur. Si autem in alio diœcesis loco, præsente clero loci, dignior, quantum fieri poterit, ecclesia semper adeatur. Vnusquisque autem a proprio Episcopo ordinetur. Quod si quis ab alio promoueri petat, nullatenus id ei, etiam cuiusuis generalis, aut specialis rescripti, uel priuilegij prætextu, etiam statutis temporibus permittatur; nisi eius probitas, ac mores Ordinarij sui testimonio commendentur. Si secus fiat; ordinans a collatione ordinum per annum; & ordinatus a susceptorum ordinum executione, quamdiu proprio Ordinario uidebitur expedire, sit suspensus.*

Caput IX.

EPISCOPVS *familiarem suum non subditum ordinare non possit, nisi per triennium secum fuerit commoratus; & be-*

neficium, quacumque fraude cessante, statim re ipsa illi conferat: consuetudine quacumque, etiam immemorabili, in contrarium non obstante.

Caput X.

A BBATIBVS, *ac alijs quibuscumque, quantumuis exemptis, non liceat in posterum, intra fines alicuius diœcesis consistentibus, etiam si nullius diœcesis, uel exempta esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit, Tonsuram, uel minores Ordines conferre: nec ipsi Abbates, & alij exempti, aut Collegia, uel Capitula quæcumque, etiam ecclesiarum cathedralium, litteras dimissorias aliquibus clericis sæcularibus, ut ab alijs ordinentur, concedant. Sed horum omnium ordinatio, seruatis omnibus, quæ in huius sacrosanctæ Synodi decretis continentur, ad Episcopos, intra quorum diœcesis fines existant, pertineat: non obstantibus quibuscumque priuilegijs, præscriptionibus, aut consuetudinibus etiam immemorabilibus. Pœnam quoque impositam ijs, qui contra huius sanctæ Synodi sub Paulo* III. *decretum a Capitulo Episcopali, Sede uacante, litteras dimissorias impetrant; ad illos, qui easdem litteras non a Capitulo, sed ab alijs quibusuis, in iurisdictione Episcopi loco Capituli, Sede uacante, succedentibus, obtinerent, mandat extendi. Concedentes autem dimissorias contra formam decreti ab officio, & beneficio per annum sint ipso iure suspensi.*

Caput XI.

M INORES *Ordines ijs, qui saltem latinam linguam intelligant, per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis uideretur, conferantur; ut eo accuratius, quantum sit huius disciplinæ pondus, possint edoceri; ac in unoquo-*

unoquoque munere, iuxta præscriptum Episcopi, se exerceant; idq. in ea, cui adscripti erunt, ecclesia; nisi forte ex causa studiorum absint; atque ita de gradu in gradum ascendant; ut in eis cum ætate uitæ meritum, & doctrina maior accrescat. Quod & bonorum morum exemplum & assiduum in ecclesia ministerium, atque maior erga presbyteros, & superiores Ordines reuerentia, & crebrior, quam antea, corporis Christi Communio maxime comprobabunt. Cumq. hinc ad altiores gradus, & sacratissima mysteria sit ingressus; nemo ijs initietur, quem non scientiæ spes maioribus Ordinibus dignum ostendat. Hi uero non nisi post annum a susceptione postremi gradus minorum Ordinum ad sacros ordines promoueantur: nisi necessitas, aut Ecclesiæ utilitas, iudicio Episcopi, aliud exposcat.

Comprobat ... causa studiorum.

Caput XII.

N VLLVS *in posterum ad Subdiaconatus Ordinem ante uigesimum secundum, ad Diaconatus ante uigesimum tertium, ad presbyteratus ante uigesimum quintum ætatis suæ annum promoueatur. Sciant tamen Episcopi non singulos, in ea ætate constitutos, debere ad hos Ordines assumi; sed dignos dumtaxat, & quorum probata uita senectus sit. Regulares quoque nec in minori ætate, nec sine diligenti Episcopi examine ordinentur: priuilegijs quibuscumque, quo ad hoc, penitus exclusis.*

Caput XIII.

S VBDIACONI, *& Diaconi ordinentur, habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus iam probati, ac litteris, & ijs, quæ ad Ordinem exercendum pertinent, instructi. Qui sperant, Deo auctore, se continere posse,*

ecclesiis, quibus ascribentur, inseruiant; sciantq. maxime decere, si saltem diebus Dominicis, & sollemnibus, cum altari ministrauerint, sacram Communionem perceperint. Promoti ad sacrum Subdiaconatus Ordinem, si per annum saltem in eo non sint uersati, ad altiorem gradum, nisi aliud Episcopo uideatur, ascendere non permittantur. Duo sacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus, conferantur: priuilegijs, ac indultis quibusuis concessis non obstantibus quibuscumque.

Caput XIIII.

QVI pie & *fideliter in ministerijs ante actis se gesserint, & ad presbyteratus Ordinem assumuntur, bonum habeant testimonium. et hi sint, qui non modo in Diaconatu, ad minus annum integrum, nisi ob ecclesiæ utilitatem, ac necessitatem aliud Episcopo uideretur, ministrauerint; sed etiam ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem; ac ministrandi Sacramenta, diligenti examine præcedente, comprobentur: atque ita pietate, ac castis moribus conspicui, ut præclarum bonorum operum exemplum, & uitæ monita ab eis possint expectari. Curet Episcopus, ut ij saltem diebus Dominicis, & festis sollemnibus, si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant, Missas celebrent. Cum promotis per saltum, si non ministrauerint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare.*

Caput XV.

QVAMVIS *presbyteri in sua ordinatione a peccatis absoluendi potestatem accipiant; decernit tamen sancta Synodus, nullum, etiam Regularem, posse confessiones sæcularium, etiam sacerdotum, audire; nec ad id idoneum reputari; nisi*

ri; nisi aut parochiale beneficium; aut ab Episcopis per examen, si illis uidebitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur: & approbationem, quæ gratis detur, obtineat: priuilegijs, consuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obstantibus.

Caput XVI.

Ne aliquis ordinetur sine titulo beneficij

CVM *nullus debeat ordinari, qui iudicio sui Episcopi non sit utilis, aut necessarius suis ecclesiis; sancta Synodus, uestigijs sexti Canonis Concilij Chalcedonensis inhærendo, statuit, ut nullus in posterum ordinetur, qui illi ecclesiæ, aut pio loco, pro cuius necessitate, aut utilitate assumitur, non ascribatur, ubi suis fungatur muneribus; nec incertis uagetur sedibus. Quod si locum inconsulto Episcopo deseruerit; ei sacrorum exercitium interdicatur. Nullus præterea clericus peregrinus sine commendaticijs sui Ordinarij litteris ab ullo Episcopo ad diuina celebranda, & Sacramenta administranda admittatur.*

Caput XVII.

VT *sanctorum Ordinum a Diaconatu ad Ostiariatum functiones ab Apostolorum temporibus in Ecclesia laudabiliter receptæ, & pluribus in locis aliquamdiu intermissæ, in usum iuxta sacros Canones reuocentur; nec ab hæreticis tamquam otiosæ traducantur; illius pristini moris restituendi desiderio flagrans sancta Synodus decernit, ut in posterum huiuscemodi ministeria non nisi per constitutos in dictis Ordinibus exerceantur; omnesque, & singulos Prælatos ecclesiarum in Domino hortatur, & illis præcipit, ut, quantum fieri commode poterit, in ecclesiis cathedralibus, collegiatis, & parochialibus suæ diœcesis, si populus frequens, & ecclesiæ prouentus id ferre queant, huiusmodi functiones curent restituendas, & ex aliqua parte red-*

te red-

te dituum aliquorum simplicium beneficiorum, uel fabricæ eccle siæ, si prouentus suppetant; aut utrisque illorum, eas functiones exercentibus stipendia assignent: quibus, si negligentes fuerint, Ordinarij iudicio, aut ex parte mulctari, aut in totum priuari possint. Quod si ministerijs quattuor minorum Ordinum exercendis clerici cælibes præsto non erunt, suffici possint etiam coniugati, uitæ probatæ, dummodo non bigami, ad ea munia obeunda idonei, & qui Tonsuram, & habitum clericalem in ecclesia gestent.

Caput XVIII.

C V M *adolescentium ætas, nisi recte instituatur, prona sit ad mundi uoluptates sequendas; & nisi a teneris annis ad pietatem & religionem informetur, antequam uitiorum habitus totos homines possideat, numquam perfecte, ac sine maximo, ac singulari propemodum Dei omnipotentis auxilio in disciplina ecclesiastica perseueret: sancta Synodus statuit, ut singulæ cathedrales, Metropolitanæ, atque his maiores ecclesiæ, pro modo facultatum, & diœcesis amplitudine certum puerorum ipsius ciuitatis, & diœcesis, uel eius prouinciæ, si ibi non reperiantur, numerum in collegio ad hoc prope ipsas ecclesias, uel alio in loco conuenienti, ab Episcopo eligendo, alere, ac religiose educare, & ecclesiasticis disciplinis instituere teneantur. In hoc uero collegio recipiantur, qui ad minimum duodecim annos, & ex legitimo matrimonio nati sint; ac legere, & scribere competenter nouerint; & quorum indoles, & uoluntas spem afferat, eos ecclesiasticis ministerijs perpetuo inseruituros. Pauperum autem filios præcipue eligi uult; nec tamen ditiorum excludit: modo suo sumptu alantur, & studium præ se ferant Deo & ecclesiæ inseruiendi. Hos pueros Episcopus in tot classes, quot ei uidebitur, diuisos iuxta eorum numerum, ætatem, ac in disciplina ecclesiastica*

clesiastica progressum, partim cum ei opporuunum uidebitur, ecclesiarum ministerio addicet; partim in collegio erudiendos retinebit; aliosq. in locum eductorum sufficiet: ita ut hoc collegium Dei ministrorum perpetuum seminarium sit. Vt uero in eadem disciplina Ecclesiastica commodius instituantur; Tonsura statim, atque habitu clericali semper utentur: grammatices, cantus, computi Ecclesiastici, aliarumq. bonarum artium disciplinam discent: sacram Scripturam, libros Ecclesiasticos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum tradendorum, maxime quæ ad confessiones audiendas uidebuntur opportuna, & rituum, ac cærimoniarum formas edifcent. Curet Episcopus, ut singulis diebus Missæ sacrificio intersint; ac saltem singulis mensibus confiteantur peccata; & iuxta confessoris iudicium sumant corpus Domini nostri Iesu Christi; cathedrali, & alijs loci ecclesiis diebus festis inseruiant. Quæ omnia, atque alia ad hanc rem opportuna, & necessaria Episcopi singuli cum consilio duorum Canonicorum seniorum, & grauiorum, quos ipsi elegerint, prout Spiritus sanctus suggesserit, constituent; eaq. ut semper obseruentur, sæpius uisitando operam dabunt. Discolos, & incorrigibiles, ac malorum morum seminatores acriter punient, eos etiam, si opus fuerit, expellendo: omniaq. impedimenta auferentes, quæcumque ad conseruandum, & augendum, tam pium, & sanctum institutum pertinere uidebuntur, diligenter curabunt. Et quia ad collegij fabricam instituendam, & ad mercedem præceptoribus & ministris soluendam, & ad alendam iuuentutem, & ad alios sumptus certi redditus erunt necessarij; ultra ea, quæ ad instituendos uel alendos pueros sunt in aliquibus ecclesiis, & locis destinata, quæ eo ipso huic seminario sub eadem Episcopi cura applicata censeantur: idem Episcopus cum consilio duorum de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter ab ipso Capitulo eligatur; itemq. duorum de clero ciuitatis, quorum quidem alterius electio similiter ad Episcopum, alterius uero ad clerum

pertineat:

pertineat: ex fructibus integris mensæ Episcopalis, & Capituli, & quarumcumque dignitatum, personatuum, officiorum, præbendarum, portionum, Abbatiarum, & Prioratuum, cuiuscumque Ordinis, etiam Regularis, aut qualitatis, uel condicionis fuerint, & hospitalium, quæ dantur in titulum, uel administrationem, iuxta constitutionem Concilij Viennensis, quæ incipit, Quia contingit: & beneficiorum quorumcumque, etiam Regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diœcesis, uel alijs ecclesijs, monasterijs, & hospitalibus, & alijs quibusuis locis pijs, etiam exemptis, annexa, & ex fabricis ecclesiarum, & aliorum locorum, etiam ex quibuscumque alijs ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum collegiorum: in quibus tamen seminaria discentium, uel docentium ad commune Ecclesiæ bonum promouendum actu non habentur: hæc enim exempta esse uoluit: præterquam ratione redditiuum, qui superflui essent ultra conuenientem ipsorum seminariorum sustentationem; seu corporum, uel confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia Ecclesiastica solui solent, & milites cuiuscumque militiæ, aut ordinis, pertinentibus, fratribus sancti Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis, partem aliquam, uel portionem detrahent: & eam portionem sic detractam, necnon beneficia aliquot simplicia cuiuscumque qualitatis, & dignitatis fuerint, uel etiam præstimonia, uel præstimoniales portiones, etiam ante uacationem nuncupatæ, sine cultus diuini, & illa obtinentium præiudicio, huic collegio applicabunt, & incorporabunt. quod locum habeat, etiam si beneficia sint reseruata, uel affecta; nec per resignationem ipsorum beneficiorum, uniones & applicationes suspendi, uel ullo modo impediri possint, sed omnino quacumque uacatione, etiam si in curia effectum suum sortiantur, quacumque constitutione non obstante.

obstante. Ad hanc autem portionem soluendam, beneficiorum, dignitatum, personatuum, & omnium, & singulorum supra commemoratorum possessores, non modo pro se, sed pro pensionibus, quas alijs forsan ex dictis fructibus soluerent, retinendo tamen pro rata, quidquid pro dictis pensionibus, illis erit soluendum, ab Episcopo loci per censuras Ecclesiasticas, ac alia iuris remedia compellantur; etiam uocato ad hoc, si uidebitur, auxilio brachij saecularis: quibusuis, quo ad omnia & singula supradicta, priuilegijs, exemptionibus, etiam si specialem derogationem requirerent, consuetudine, etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quae executionem impediat, non obstantibus. Succedente uero casu; quo per uniones effectum suum sortientes, uel aliter seminarium ipsum in totum, uel in partem dotatum reperiatur; tunc portio ex singulis beneficijs, ut supra, detracta, & incorporata ab Episcopo, prout res ipsa exegerit, in totum, uel pro parte remittatur. Quod si cathedralium, & aliarum maiorum ecclesiarum Praelati in hac seminarij erectione, eiusq. conseruatione negligentes fuerint, ac suam portionem soluere detrectauerint; Episcopum Archiepiscopus, Archiepiscopum, & Superiores Synodus prouincialis acriter corripere, eosq. ad omnia supradicta cogere debeat; & ut quamprimum hoc sanctum, & pium opus, ubicumque fieri poterit, promoueatur, studiose curabit. Rationes autem redditutum huius seminarij Episcopus annis singulis accipiat, praesentibus duobus a Capitulo, & totidem a Clero ciuitatis deputatis.

Deinde, ut cum minori impensa huiusmodi scholis instituendis prouideatur; statuit sancta Synodus, ut Episcopi, Archiepiscopi, Primates, & alij locorum Ordinarij, scholasterias obtinentes, & alios, quibus est lectionis, uel doctrinae munus annexum, ad docendum in ipsis scholis instituendos, per se ipsos, si idonei fuerint, alioquin per idoneos substitutos, ab eisdem scholasticis eligendos, & ab Ordinarijs approbandos, etiam per subtractio-

nem fructuum, cogant, & compellant. Quod si iudicio Episcopi digni non fuerint; alium, qui dignus sit, nominent, omni appellatione remota. quod si neglexerint, Episcopus ipse deputet. Docebunt autem prædicti, quæ uidebuntur Episcopo expedire. De cetero uero officia, uel dignitates illæ, quæ scholasteriæ dicuntur, non nisi doctoribus, uel magistris, aut licentiatis in sacra pagina, aut in iure Canonico, & alias personis idoneis, & qui per se ipsos id munus explere possint, conferantur: & aliter facta prouisio nulla sit, & inualida: non obstantibus quibusuis priuilegijs, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Si uero in aliqua prouincia ecclesiæ tanta paupertate laborent, ut collegium in aliquibus erigi non possit; Synodus prouincialis, uel Metropolitana cum duobus antiquioribus Suffraganeis in ecclesia Metropolitana, uel alia prouinciæ ecclesia commodiori unum aut plura collegia, prout opportunum iudicabit, ex fructibus duarum, aut plurium ecclesiarum, in quibus singulis collegium commode institui non potest, erigenda curabit, ubi pueri illarum ecclesiarum educentur.

In ecclesiis autem, amplas diœceses habentibus, possit Episcopus unum, uel plura in diœcesi, prout sibi opportunum uidebitur, habere seminaria: quæ tamen ab illo uno, quod in ciuitate erectum, & constitutum fuerit, in omnibus dependeant.

Postremo si uel pro unionibus, seu pro portionum taxatione, uel assignatione, & incorporatione, aut qualibet alia ratione difficultatem aliquam oriri contigerit, ob quam huius seminarij institutio, uel conseruatio impediretur, aut perturbaretur: Episcopus cum supra deputatis, uel Synodus prouincialis pro regionis more, pro ecclesiarum & beneficiorum qualitate, etiam suprascripta, si opus fuerit, moderando aut augendo, omnia & singula, quæ ad felicem huius seminarij profectum necessaria, & opportuna uidebuntur, decernere, ac prouidere ualeat.

Indictio futuræ Sessionis.

Insuper eadem sacrosancta Tridentina Synodus proximam futuram Sessionem in diem decimam sextam mensis Septembris indicit: in qua agetur de Sacramento matrimonij, & de alijs, si qua erunt ad doctrinam fidei pertinentia, quæ expediri possint: item de prouisionibus Episcopatuum, dignitatum, aliorumq. beneficiorum Ecclesiasticorum, ac de diuersis reformationis articulis.

Prorogata fuit Sessio ad diem XI Nou. M. D. LXIII.

SESSIO XXIIII

QVAE EST OCTAVA

SVB PIO IIII, PONT. MAX.

CELEBRATA DIE XI NOV.

M. D. LXIII.

Doctrina de Sacramento Matrimonii.

MATRIMONII *perpetuum, indissolubilemq. nexum primus humani generis parens diuini spiritus instinctu pronunciauit, cum dixit: Hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea. quamobrem relinquet homo patrem suum, & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una. Hoc autem uinculo duos tantummodo copulari, & coniungi Christus Dominus apertius docuit, cum postrema illa*

uerba, tamquam a Deo prolata, referens dixit: Itaque iam non sunt duo, sed una caro: statimq. eiusdem nexus firmitatem, ab Adamo tanto ante pronunciatam, his uerbis confirmauit: Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.

Gratiam uero, quæ naturalem illum amorem perficeret, & indissolubilem unitatem confirmaret, coniugesq. sanctificaret, ipse Christus, uenerabilium Sacramentorum institutor, atque perfector, sua nobis passione promeruit. quod Paulus Apostolus innuit dicens: Viri diligite uxores uestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea: Mox subiungens: Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo, & in Ecclesia.

Cum igitur matrimonium in lege Euangelica ueteribus connubijs per Christum gratiam præstet; merito inter nouæ legis Sacramenta annumerandum, sancti Patres nostri, Concilia, & uniuersalis Ecclesiæ traditio semper docuerunt: aduersus quam impij homines huius sæculi insanientes non solum perperam de hoc uenerabili Sacramento senserunt, sed de more suo prætextu Euangelij libertatem carnis introducentes, multa ab Ecclesiæ Catholicæ sensu, & ab Apostolorum temporibus probata consuetudine aliena, scripto, & uerbo asseruerunt, non sine magna Christi fidelium iactura: quorum temeritati sancta, & uniuersalis Synodus cupiens occurrere, insigniores prædictorum Schismaticorum hæreses, & errores, ne plures ad se trahat perniciosa eorum contagio, exterminandos duxit, hos in ipsos hæreticos, eorumq. errores decernens anathematismos.

De Sacramento Matrimonii.

CANON I.

Si quis dixerit, Matrimonium non esse uere, & proprie unum

unum ex septem legis Euangelicæ Sacramentis a Christo Domino institutum, sed ab hominibus in Ecclesiam inuectum, neque gratiam conferre; anathema sit.

CANON II.

SI *quis dixerit, licere Christianis plures simul habere uxores, & hoc nulla lege diuina esse prohibitum; anathema sit.*

CANON III.

SI *quis dixerit, eos tantum consanguinitatis, & affinitatis gradus, qui Leuitico exprimuntur, posse impedire matrimonium contrahendum, & dirimere contractum; nec posse Ecclesiam in nonnullis illorum dispensare, aut constituere, ut plures impediant, & dirimant; anathema sit.*

CANON IIII.

SI *quis dixerit, Ecclesiam non potuisse constituere impedimenta, matrimonium dirimentia, uel in ijs constituendis errasse; anathema sit.*

CANON V.

SI *quis dixerit, propter hæresim, aut molestam cohabitationem, aut affectatam absentiam a coniuge, dissolui posse matrimonij uinculum; anathema sit.*

CANON VI.

SI *quis dixerit, matrimonium ratum, non consummatum,*

per

per sollemnem religionis professionem alterius coniugum non dirimi; anathema sit.

CANON VII.

S i *quis dixerit, Ecclesiam errare, cum docuit, & docet, iuxta Euangelicam, & Apostolicam doctrinam, propter adulterium alterius coniugum matrimonij uinculum non posse dissolui; & utrumque, uel etiam innocentem, qui causam adulterio non dedit, non posse, altero coniuge uiuente, aliud matrimonium contrahere; mœchariq. eum, qui, dimissa adultera, aliam duxerit, & eam, quæ, dimisso adultero, alij nupserit; anathema sit.*

CANON VIII.

S i *quis dixerit, Ecclesiam errare, cum ob multas causas separationem inter coniuges, quo ad thorum, seu quo ad cohabitationem, ad certum, incertumue tempus fieri posse decernit; anathema sit.*

CANON IX.

S i *quis dixerit, clericos in sacris Ordinibus constitutos, uel Regulares, castitatem sollemniter professos, posse matrimonium contrahere, contractumq. ualidum esse, non obstante lege Ecclesiastica, uel uoto; & oppositum nil aliud esse, quam damnare matrimonium; posseq. omnes contrahere matrimonium, qui non sentiunt se castitatis, etiam si eam uouerint, habere donum; anathema sit; cum Deus id recte petentibus non deneget, nec patiatur nos supra id, quod possumus, tentari.*

CANON X.

S I *quis dixerit, statum coniugalem anteponendum esse statui uirginitatis, uel cælibatus, & non esse melius, ac beatius manere in uirginitate, aut cælibatu, quam iungi matrimonio; anathema sit.*

CANON XI.

S I *quis dixerit, prohibitionem sollemnitatis nuptiarum certis anni temporibus superstitionem esse tyrannicam, ab ethnicorum superstitione profectam; aut benedictiones, & alias cærimonias, quibus Ecclesia in illis utitur, damnauerit; anathema sit.*

CANON XII.

S I *quis dixerit, causas matrimoniales non spectare ad iudices Ecclesiasticos; anathema sit.*

DECRETVM
de reformatione Matrimonii.

Caput I.

TAMETSI *dubitandum non est, clandestina matrimonia, libero contrahentium consensu facta, rata, & uera esse matrimonia, quamdiu Ecclesia ea irrita non fecit; & proindę iure damnandi sint illi, ut eos sancta Synodus anathemate damnat, qui ea uera, ac rata esse negant; quiq. falso affirmant, matrimonia, a filijs familias sine consensu parentum*

contracta, irrita esse, & parentes ea rata, uel irrita facere posse: nihilominus sancta Dei Ecclesia ex iustissimis causis illa semper detestata est, atque probibuit. uerum cum sancta Synodus animaduertat, probibitiones illas propter hominum inobedientiam iam non prodesse; & grauia peccata perpendat, quæ ex eisdem clandestinis coniugijs ortum habent, præsertim uero eorum, qui in statu damnationis permanēt, dum priore uxore, cum qua clam contraxerant, relicta, cum alia palam contrahunt, & cum ea in perpetuo adulterio uiuunt: cui malo cum ab Ecclesia, quæ de occultis non iudicat, succurri non possit, nisi efficacius aliquod remedium adhibeatur: idcirco sacri Lateranensis Concilij, sub Innocentio III celebrati, uestigijs inhærendo præcipit, ut in posterum, antequam matrimonium contrahatur, ter a proprio contrahentium Parocho tribus continuis diebus festiuis in ecclesia inter Missarum sollemnia publice denuncietur, inter quos matrimonium sit contrahendum: quibus denunciationibus factis, si nullum legitimum opponatur impedimentum, ad celebrationem matrimonij in facie Ecclesiæ procedatur; ubi Parochus, uiro & muliere interrogatis, & eorum mutuo consensu intellecto, uel dicat, Ego uos in matrimonium coniungo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti: uel alijs utatur uerbis, iuxta receptum uniuscuiusque prouinciæ ritum. Quod si aliquando probabilis fuerit suspicio, matrimonium malitiose impediri posse, si tot præcesserint denunciationes; tunc uel una tantum denunciatio fiat; uel saltem Parocho, & duobus, uel tribus testibus præsentibus matrimonium celebretur. Deinde ante illius consummationem denunciationes in ecclesia fiant; ut, si aliqua subsunt impedimenta, facilius detegantur: nisi Ordinarius ipse expedire iudicauerit, ut prædictæ denunciationes remittantur: quod illius prudentiæ, & iudicio sancta Synodus relinquit. Qui aliter, quam præsente Parocho, uel alio sacerdote, de ipsius Parochi, seu Ordinarij licentia, & duobus, uel tribus testibus matrimonium contrahere attentabunt;

bunt; eos sancta Synodus ad sic contrahendum omnino inhabiles reddit; & huiusmodi contractus irritos, & nullos esse decernit, prout eos praesenti decreto irritos facit, & annullat. Insuper Parochum, uel alium sacerdotem, qui cũ minore testium numero, et testes, qui sine Parocho, uel sacerdote huiusmodi cõtractui interfuerint, necnon ipsos contrahentes grauiter arbitrio Ordinarij puniri praecipit. Praeterea eadem sancta Synodus hortatur, ut coniuges ante benedictionem sacerdotalem, in templo suscipiendam, in eadem domo non cohabitent; statuitq. benedictionem a proprio Parocho fieri; neque a quoquam, nisi ab ipso Parocho, uel ab Ordinario licentiam ad praedictam benedictionem faciendam aliũ sacerdoti concedi posse: quacumque consuetudine, etiam immemorabili, quae potius corruptela dicenda est, uel priuilegio, non obstantibus. Quod si quis Parochus, uel alius sacerdos, siue Regularis, siue saecularis sit, etiam si id sibi ex priuilegio, uel immemorabili consuetudine licere contendat, alterius Parochiae sponsos sine illorum Parochiae licentia matrimonio cõiungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tamdiu suspensus maneat, quamdiu ab Ordinario eius Parochi, qui matrimonio interesse debebat, seu a quo benedictio suscipienda erat, absoluatur. Habeat Parochus librum, in quo coniugum, & testium nomina, diemq. & locum contracti matrimonii describat, quem diligenter apud se custodiat. Postremo sancta Synodus coniuges hortatur, ut, antequam contrahant, uel saltem triduo ante matrimonii consummationem sua peccata diligenter confiteantur, & ad sanctissimũ Eucharistiae Sacramentum pie accedant. Si quae prouinciae alijs, ultra praedictas, laudabilibus cõsuetudinibus, & caerimoniis hac in re utuntur, eas omnino retineri sancta Synodus uehementer optat. Ne uero haec tam salubria praecepta quemquam lateant, Ordinariis omnibus praecipit, ut, quamprimum poterint, curent hoc decretum populo publicari, ac explicari in singulis suarum diaecesum Parochialibus ecclesiis, idq. in primo anno quamsae-

pissime fiat; deinde uero quoties expedire uiderint. Decernit insuper, ut huiusmodi decretum in unaquaque Parochia suum robur post triginta dies habere incipiat, a die primæ publicationis, in eadem Parochia factæ, numerandos.

Caput II.

D OCET *experientia, propter multitudinẽ prohibitionum, multoties in casibus prohibitis ignoranter cõtrahi matrimonia: in quibus uel non sine magno peccato perseueratur; uel ea non sine magno scandalo dirimuntur. Volens itaque sancta Synodus huic incommodo prouidere, & a cognationis spiritualis impedimento incipiens, statuit, ut unus tantũ siue uir, siue mulier, iuxta sacrorum Canonum instituta, uel ad summum unus, & una baptizatum de Baptismo suscipiant; inter quos, ac baptizatum ipsum, & illius patrem, & matrẽ, necnon inter baptizantẽ, & baptizatum, baptizatiq. patrẽ, ac matrem tantũ spiritualis cognatio contrahatur. Parochus, antequã ad Baptismũ conferendum accedat, diligenter ab ijs, ad quos spectabit, sciscitetur, quem, uel quos elegerint, ut baptizatum de sacro fonte suscipiant; et eum, uel eos tantum ad illum suscipiendum admittat; & in libro eorum nomina describat; doceatq. eos quam cognationem contraxerint; ne ignorantia ulla excusari ualeant. Quod si alij, ultra designatos, baptizatum tetigerint; cognationem spiritualem nullo pacto cõtrahant: constitutionibus, in contrarium facientibus, non obstantibus. si Parochi culpa, uel negligentia secus factum fuerit; arbitrio Ordinarii puniatur. Ea quoque cognatio, quæ ex Confirmatione contrahitur, confirmantem, & confirmatum, illiusq. patrem, & matrem, ac tenentem non egrediatur: omnibus inter alias personas huius spiritualis cognationis impedimentis omnino sublatis.*

Ca-

Caput III.

IVSTITIAE publicæ honestatis impedimentum, ubi sponsalia quacumque ratione ualida non erunt; sancta Synodus prorsus tollit; ubi autẽ ualida fuerint, primum gradum non excedant: quoniã in ulterioribus gradibus iam non potest huiusmodi prohibitio absque dispendio obseruari.

Caput IIII.

PRAETEREA sancta Synodus eisdem, et alijs grauissimis de causis adducta, impedimentũ, quod propter affinitatem ex fornicatione contractum, inducitur, & matrimonium postea factum dirimit; ad eos tantum, qui in primo, & secundo gradu coniunguntur, restringit. In ulterioribus uero gradibus statuit, huiusmodi affinitatem matrimonium postea contractum non dirimere.

Caput V.

SI quis intra gradus prohibitos scienter matrimonium contrahere præsumpserit; separetur, & spe dispensationis consequendæ careat; idq. in eo multo magis locum habeat, qui non tantum matrimonium contrahere, sed etiã consummare ausus fuerit. Quod si ignoranter id fecerit, siquidem sollemnitates requisitas in contrahendo matrimonio neglexerit; eisdem subijciatur pœnis. non enim dignus est, qui Ecclesiæ benignitatem facile experiatur, cuius salubria præcepta temere contempsit. Si uero, sollemnitatibus adhibitis, impedimentũ aliquod postea subesse cognoscatur, cuius ille probabilẽ ignorantiam habuit; tunc facilius cũ eo, et gratis dispensari poterit. In contrahendis matrimoniis uel nulla omnino detur dispensatio, uel raro: idq. ex causa, & gratis cõcedatur. In secundo gradu numquã dispensetur, nisi inter magnos Principes, & ob publicam causam.

Caput VI.

DECERNIT *sancta Synodus, inter raptorem, & raptam, quamdiu ipsa in potestate raptoris manserit, nullum posse consistere matrimonium. Quod si rapta a raptore separata, & in loco tuto, & libero constituta, illum in uirum habere consenserit; eam raptor in uxorem habeat; & nihilominus raptor ipse, ac omnes illi consilium, auxilium, & fauorem præbentes, sint ipso iure excommunicati, ac perpetuo infames, omniumq. dignitatum incapaces; et, si clerici fuerint, de proprio gradu decidant. Teneatur præterea raptor mulierem raptam, siue eam in uxorem duxerit, siue non duxerit, decenter arbitrio iudicis dotare.*

Caput VII.

MULTI *sunt, qui uagantur, & incertas habent sedes, &, ut improbi sunt ingenij, prima uxore relicta, aliã & plerumque plures, illa uiuente, diuersis in locis ducunt. cui morbo cupiens sancta Synodus occurrere, omnes, ad quos spectat, paterne monet, ne hoc genus hominũ uagantium ad matrimonium facile recipiant: magistratus etiam sæculares hortatur, ut eos seuere coerceant: Parochis auté præcipit, ne illorũ matrimonijs intersint, nisi prius diligenté inquisitionem fecerint, et, re ad Ordinariũ delata, ab eo licentiã id faciendi obtinuerint.*

Decretum contra concubinarios uxoratos.

Caput VIII.

GRAVE *peccatũ est, homines solutos concubinas habere; grauissimum uero, & in huius magni Sacramenti singularem contemptũ admissum, uxoratos quoque in hoc damnationis statu uiuere, ac audere eas quandoque domi, etiam cum uxoribus alere, & retinere. quare, ut huic tanto malo*

sancta

sancta Synodus opportunis remediis prouideat, statuit huiusmodi concubinarios, tam solutos, quam uxoratos, cuiuscumque status, dignitatis, & condicionis existant, si postquam ab Ordinario, etiam ex officio ter admoniti ea de re fuerint, concubinas non eiecerint, seq. ab earum consuetudine non seiunxerint, excommunicatione feriendos esse; a qua non absoluantur, donec re ipsa admonitioni factæ paruerint. Quod si in concubinatu per annũ, censuris neglectis, permanserint; contra eos ab Ordinario seuere pro qualitate criminis procedatur. Mulieres, siue coniugatæ, siue solutæ, quæ cum adulteris, seu concubinarijs publice uiuunt, si ter admonitæ non paruerint; ab Ordinarijs locorum, nullo etiam requirente, ex officio grauiter pro modo culpæ puniantur; & extra opidum, uel diœcesim, si id eisdem Ordinarijs uidebitur, inuocato, si opus fuerit, brachio sæculari, eiiciantur: alijs pœnis, contra adulteros, & concubinarios inflictis, in suo robore permanentibus.

Caput IX.

ITA *plerumque temporalium Dominorum, ac Magistratuum mentis oculos terreni affectus, atque cupiditates excæcant, ut uiros, & mulieres, sub eorum iurisdictione degentes, maxime diuites, uel spem magnæ hereditatis habentes, minis, & pœnis adigant cum ijs matrimonium inuitos contrahere, quos ipsi Domini, uel Magistratus illis præscripserint. Quare cum maxime nefarium sit, matrimonii libertatem uiolare, & ab eis iniurias nasci, a quibus iura expectantur; præcipit sancta Synodus omnibus, cuiuscumque gradus, dignitatis, & condicionis existant, sub anathematis pœna, quam ipso facto incurrant; ne quouis modo directe, uel indirecte subditos suos, uel quoscumque alios cogant, quo minus libere matrimonia contrahant.*

Ca-

Caput X.

A B aduentu Domini nostri Iesu Christi usque in diem Epiphaniæ, & a feria quarta Cinerum usque in octauã Paschatis inclusiue, antiquas sollemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus obseruari sancta Synodus præcipit: in alijs uero temporibus nuptias sollemniter celebrari permittit: quas Episcopi, ut ea, qua decet, modestia, et honestate fiant, curabunt. sancta enim res est matrimoniũ, et sancte tractandũ.

Decretum de reformatione.

Caput I.

E A D E M sacrosancta Synodus, reformationis materiã prosequens, hæc in præsenti Sessione statuenda decreuit. Si in quibuslibet Ecclesiæ gradibus prouidenter, scienterq. curandum est, ut in Domini domo nihil sit inordinatum, nihilq. præposterum; multo magis elaborandum est, ut in electione eius, qui supra omnes gradus constituitur, non erretur. nam totius familiæ dominis status, & ordo nutabit, si, quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite. unde etsi alias sancta Synodus de promouendis ad cathedrales, & superiores ecclesias nonnulla utiliter decreuit: hoc tamen munus huiusmodi esse censet, ut si pro rei magnitudine expendatur, numquam satis cautum de eo uideri possit. Itaque statuit, ut, cumprimum ecclesia uacauerit, supplicationes, ac preces publice, priuatimq. habeantur; atque a Capitulo per ciuitatem, & diœcesim indicantur; quibus clerus, populusq. bonum a Deo Pastorem ualeat impetrare. Omnes uero, & singulos, qui ad promotionem præficiendorum, quodcumque ius, quacumque ratione, a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suã præstant, nihil in ijs pro præ-

senti

senti temporum ratione innouando, hortatur, et monet, ut in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam, & populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos Pastores, & ecclesiæ gubernandæ idoneos promoueri studeant; eosq. alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi, quos digniores, & ecclesiæ magis utiles ipsi iudicauerint, non quidem precibus, uel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed, eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curauerint; et quos ex legitimo matrimonio natos, & uita, ætate, doctrina, atque alijs omnibus qualitatibus præditos sciant, quæ iuxta sacros Canones, & Tridentinæ huius Synodi decreta requiruntur. Quoniam uero in sumendo de prædictis omnibus qualitatibus graui, idoneoq. bonorum, & doctorum uirorum testimonio, non uniformis ratio ubique ex nationum, populorum, ac morum uarietate potest adhiberi; mandat sancta Synodus, ut in prouinciali Synodo, per Metropolitanum habenda, præscribatur quibusque locis, & prouincijs propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma, Sanctissimi Romani Pontificis arbitrio approbanda, quæ magis eisdem locis utilis, atque opportuna esse uidebitur: ita tamen, ut cum deinde hoc examen, seu inquisitio de persona promouenda perfecta fuerit; ea in instrumentum publicum redacta, cũ toto testimonio, ac professione fidei ab eo facta, quamprimum ad Sanctissimum Romanum Pontificem omnino transmittatur: ut ipse summus Pontifex, plena totius negotii, ac personarũ notitia habita, pro gregis Dominici commodo de illis, si idonei per examen, seu per inquisitionem factam reperti fuerint, ecclesiis possit utilius prouidere. Omnes uero inquisitiones, informationes, testimonia, ac probationes, quæcumque de promouendi qualitatibus, & ecclesiæ statu a quibuscumque, etiam in Romana Curia, habitæ, per Cardinalem, qui relationẽ facturus erit in Consistorio, & alios tres Cardinales diligenter examinentur; ac relatio ipsa Cardinalis relatoris & trium Cardinalium subscriptione roboretur:

tur: in qua ipsi singuli quattuor Cardinales affirment, se, adhibita accurata diligentia, inuenisse promouendos qualitatibus a iure, & ab hac sancta Synodo requisitis, præditos; ac certo existimare sub periculo salutis æternæ idoneos esse, qui ecclesiis præficiantur: ita ut relatione in uno Consistorio facta, quo maturius interea de ipsa inquisitione cognosci possit, in aliud Consistorium iudicium differatur; nisi aliud Beatissimo Pontifici uidebitur expedire. Ea uero omnia, & singula, quæ de Episcoporum præficiendorum uita, ætate, doctrina, & ceteris qualitatibus alias in eadem Synodo constituta sunt, decernit eadem, etiam in creatione sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium, etiã si Diaconi sint, exigenda; quos Sanctissimus Romanus Põtifex ex omnibus Christianitatis nationibus, quantum commode fieri poterit, prout idoneos repererit, assumet. Postremo, eadem sancta Synodus, tot grauissimis Ecclesiæ incommodis commota, non potest non cõmemorare, nihil magis Ecclesiæ Dei esse necessarium, quã ut Beatissimus Romanus Pontifex, quã solicitudinem uniuersæ Ecclesiæ ex muneris sui officio debet, eam hic potissimum impendat, ut lectissimos tantum sibi Cardinales asciscat; & bonos maxime, atque idoneos Pastores singulis ecclesiis præficiat; idq. eo magis, quod ouium Christi sanguinem, quæ ex malo negligentium, & sui officii immemorum Pastorum regimine peribunt, Dominus noster Iesus Christus de manibus eius sit requisiturus.

Caput II.

PROVINCIALIA *Cõcilia, sicubi omissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersiis cõponendis, alijsq. ex sacris Canonibus permissis renouentur. Quare Metropolitani per se ipsos, seu, illis legitime impeditis, Coepiscopus antiquior intra annum ad minus a fine præsentis Concilii, & deinde quolibet saltem triennio post octauã*

Paschæ

Paschæ Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, seu alio commodiori tempore pro more prouinciæ non prætermittat Synodum in prouincia sua cogere: quo Episcopi omnes, & alij, qui de iure, uel consuetudine interesse debent, exceptis ijs, quibus cum imminenti periculo transfretandum esset, conuenire omnino teneantur. Nec Episcopi comprouinciales prætextu cuiuslibet consuetudinis ad Metropolitanam ecclesiam in posterum accedere inuiti compellantur. Itidem Episcopi, qui nulli Archiepiscopo subijciuntur, aliquẽ uicinum Metropolitanum semel eligant; in cuius Synodo prouinciali cum alijs interesse debeant; & quæ ibi ordinata fuerint, obseruent, ac obseruari faciant. In reliquis omnibus eorum exemptio, & priuilegia salua, atque integra maneant. Synodi quoque diœcesanæ quotannis celebrentur: ad quas exempti etiam omnes, qui alias, cessante exemptione, interesse deberent, nec Capitulis generalibus subduntur, accedere teneantur, ratione tamen Parochialium, aut aliarum sæcularium ecclesiarum, etiam annexarum, debeant ij, qui illarum curam gerunt, quicumque illi sint, Synodo interesse. Quod si in his tam Metropolitani, quam Episcopi, & alij suprascripti negligentes fuerint; pœnas, sacris Canonibus sancitas, incurrant.

Caput III.

PATRIARCHAE, *Primates, Metropolitani, & Episcopi propriam diœcesim per se ipsos, aut, si legitime impediti fuerint, per suum generalem Vicarium, aut Visitatorem, si quotannis totam propter eius latitudinem uisitare non poterunt, saltem maiorem eius partem, ita tamen, ut tota biennio per se, uel Visitatores suos compleatur, uisitare non prætermittant. A Metropolitanis uero, etiam post plene uisitatam propriam diœcesim, non uisitentur cathedrales ecclesiæ, neque diœceses suorum comprouincialium, nisi causa cognita, & probata*

in Concilio prouinciali. Archidiaconi autem, Decani, & alij inferiores in ijs ecclesiis, ubi hactenus uisitationem exercere legitime consueuerunt, debeant quidem, assumpto notario, de consensu Episcopi deinceps per se ipsos tantum ibidem uisitare. Visitatores etiam, a Capitulo deputandi, ubi Capitulum ius uisitandi habet, prius ab Episcopo approbentur: sed non ideo Episcopus, uel, eo impedito, eius Visitator easdem ecclesias seorsum ab his uisitare prohibeatur: cui ipsi Archidiaconi, uel alij inferiores, uisitationis factæ infra mensem rationem reddere, & depositiones testium, ac integra acta ei exhibere teneantur: non obstantibus quacumque consuetudine, etiam immemorabili, atque exemptionibus, & priuilegijs quibuscumque. Visitationum autem omnium istarum præcipuus sit scopus, sanam, orthodoxamq. doctrinam, expulsis hæresibus, inducere; bonos mores tueri, prauos corrigere; populum cohortationibus, & admonitionibus ad religionem, pacem, innocentiamq. accendere; cetera, prout locus, tempus, & occasio feret, ex uisitantium prudentia ad fidelium fructum constituere. Quæ ut facilius, feliciusq. succedant; monentur prædicti omnes, & singuli, ad quos uisitatio spectat, ut paterna caritate, Christianoq. zelo omnes amplectantur; ideoq. modesto contenti equitatu, famulatuq. studeant quamcelerrime, debita tamē cum diligentia, uisitationem ipsam absoluere. Interimq. caueant, ne inutilibus sumptibus cuiquam graues, onerosiue sint; neue ipsi, aut quisquam suorum quidquam procurationis causa pro uisitatione, etiam testamentorum ad pios usus, præter id, quod ex relictis pijs iure debetur, aut alio quouis nomine, nec pecuniam, nec munus, quodcumque sit, etiam qualitercumque offeratur, accipiant: non obstante quacumque consuetudine, etiam immemorabili: exceptis tamen uictualibus, quæ sibi, ac suis frugaliter, moderateq. pro temporis tantum necessitate, & non ultra erunt ministranda. Sit tamen in optione eorum, qui uisitantur, si malint soluere, id quod erat ab ipsis antea solui, certa pecunia taxata,

xata,

xata, consuetum ;an uero prædicta uictualia subministrare: saluo item iure conuentionum antiquarum cum monasterijs, alijsue pijs locis, aut ecclesiis non Parochialibus inito, quod illæsum permaneat. In ijs uero locis, seu prouincijs, ubi consuetudo est, ut nec uictualia, nec pecunia, nec quidquam aliud a Visitatoribus accipiatur, sed omnia gratis fiant; ibi id obseruetur. Quod si quisquam, quod absit, aliquid amplius in supradictis omnibus casibus accipere præsumpserit; is præter dupli restitutionem, intra mensem faciendam, alijs etiam pœnis iuxta, Constitutionem Concilij generalis Lugdunensis, quæ incipit, Exigit; necnon & alijs pœnis in Synodo prouinciali arbitrio Synodi, absque ulla spe ueniæ multetur. Patroni uero in ijs, quæ ad Sacramentorum administrationem spectant, nullatenus se præsumant ingerere; neque uisitationi ornamentorum ecclesiæ, aut bonorum stabilium, seu fabricarum prouentibus immisceant; nisi quatenus id eis ex institutione, ac fundatione competat; sed Episcopi ipsi hæc faciant, & fabricarum redditus in usus ecclesiæ necessarios, & utiles, prout sibi expedire magis uisum fuerit, expendi curent.

Caput IIII.

PRAEDICATIONIS *munus, quod Episcoporũ præcipuum est, cupiens sancta Synodus, quo frequentius possit ad fidelium salutem exerceri, Canones alias super hoc editos, sub fel. rec. Paulo* III, *aptius præsentium temporum usui accõmodando, mandat, ut in ecclesia sua ipsi per se, aut, si legitime impediti fuerint, per eos, quos ad prædicationis munus assument, in alijs autem ecclesiis per Parochos, siue, ijs impeditis, per alios ab Episcopo impensis eorum, qui eas præstare uel tenentur, uel solent, deputandos in ciuitate, aut in quacumque parte diœcesis, censebunt expedire, saltem omnibus Dominicis, & sollemnibus diebus festis: tempore autem Ieiuniorum,*

Quadragesimæ, & Aduentus Domini quotidie; uel saltem tribus in hebdomada diebus, si ita oportere duxerint, sacras Scripturas, diuinamq. legem annuncient; & alias, quotiescumque id opportune fieri posse iudicauerint. Moneatq. Episcopus populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ suæ interesse, ubi commode id fieri potest, ad audiendum uerbum Dei. Nullus autem sæcularis, siue Regularis, etiam in ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo, prædicare præsumat. Iidem etiam saltem Dominicis, & alijs festiuis diebus pueros in singulis Parochijs fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & parentes diligenter ab ijs, ad quos spectabit, doceri curabunt; &, si opus sit, etiam per censuras Ecclesiasticas compellent: non obstantibus priuilegijs, & consuetudinibus. In reliquis ea, quæ de prædicationis munere sub eodem Paulo III decreta fuerunt, suum robur obtineant.

Caput V.

CAUSAE *criminales grauiores contra Episcopos, etiam hæresis, quod absit, quæ depositione, aut priuatione dignæ sunt, ab ipso tantum summo Romano Pontifice cognoscantur, & terminentur: Quod si eiusmodi sit causa, quæ necessario extra Romanam Curiam sit committenda; nemini prorsus ea committatur, nisi Metropolitanis, aut Episcopis, a Beatissimo Papa eligendis. Hæc uero commissio & specialis sit, & manu ipsius Sanctissimi Pontificis signata; nec umquam plus his tribuat, quam ut solam facti instructionem sumant, processumq. conficiant, quem statim ad Romanum Pontificem transmittant: reseruata eidem Sanctissimo sententia definitiua. Cetera alias sub fel. rec. Iulio III super his decreta, necnon & constitutio sub Innocentio III, in Concilio Generali, quæ incipit, Qualiter & quando; quam sancta Synodus in præsenti innouat, ab omnibus obserue-*

obſeruetur. Minores uero criminales cauſæ Epiſcoporum in Concilio tantum prouinciali cognoſcantur, & terminentur, uel a deputandis per Concilium prouinciale.

Caput VI.

LICEAT *Epiſcopis in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus, ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio uoluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentioſum, diſpenſare; & in quibuſcumque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, delinquentes quoſcumque ſibi ſubditos, in diœceſi ſua per ſe ipſos, aut Vicarium, ad id ſpecialiter deputandum, in foro conſcientiæ gratis abſoluere, impoſita pænitentia ſalutari. Idem & in hæreſis crimine in eodem foro conſcientiæ eis tantum, non eorum Vicarijs, ſit permiſſum.*

Caput VII.

VT *fidelis populus ad ſuſcipienda Sacramēta maiori cum reuerentia, atque animi deuotione accedat; præcipit ſancta Synodus Epiſcopis omnibus, ut non ſolum, cum hæc per ſe ipſos erunt populo adminiſtranda, prius illorum uim, & uſum pro ſuſcipientium captu explicent, ſed etiam idem a ſingulis Parochis pie, prudenterq. etiam lingua uernacula, ſi opus ſit, & commode fieri poterit, ſeruari ſtudeant, iuxta formam a ſancta Synodo in catecheſi ſingulis Sacramentis præſcribendam; quam Epiſcopi in uulgarem linguam fideliter uerti, atque a Parochis omnibus populo exponi curabunt: necnon ut inter Miſſarum ſollemnia, aut diuinorum celebrationem ſacra eloquia, & ſalutis monita eadem uernacula lingua ſingulis diebus feſtis, uel ſollemnibus explanent; eademq. in omnium cordibus, poſtpoſitis inutili-*

inutilibus quæstionibus, inserere, atque eos in lege Domini erudire studeant.

Caput VIII.

A POSTOLVS *monet, publice peccantes palam esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo publice, & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos, commotosq. fuisse, non sit dubitandum; huic condignam pro modo culpæ pænitentiam publice iniungi oportet; ut quos exemplo suo ad malos mores prouocauit, suæ emendationis testimonio ad rectam reuocet uitam. Episcopus tamen publicæ hoc pænitentiæ genus in aliud secretum poterit commutare, quando ita magis iudicauerit expedire. In omnibus etiam cathedralibus ecclesiis, ubi id commode fieri poterit, Pænitentiarius aliquis cum unione præbendæ, proxime uacaturæ, ab Episcopo instituatur, qui magister sit, uel doctor, aut licentiatus in Theologia, uel iure Canonico, & annorum quadraginta, seu alias qui aptior pro loci qualitate reperiatur; qui dum confessiones in ecclesia audiet, interim præsens in choro censeatur.*

Caput IX.

Q VAE *alias sub fel. rec. Paulo III, & nuper sub Beatissimo Domino nostro, Pio IIII, in hoc eodem Concilio de adhibenda ab Ordinarijs diligētia in beneficiorum, etiam exemptorum, uisitatione constituta sunt; eadem etiam in ijs ecclesiis sæcularibus obseruentur, quæ in nullius diœcesi esse dicuntur; ut ab Episcopo, cuius cathedralis ecclesia est proximior, si id possit, alioquin ab eo, qui semel in Concilio prouinciali a Prælato loci illius electus fuerit, tamquam sedis Apostolicæ delegato, uisitentur: non obstantibus priuilegijs, & consuetudinibus quibuscumque, etiam immemorabilibus.*

Caput X.

EPISCOPI, *ut aptius, quem regunt, populum possint in officio, atque obedientia continere, in omnibus ijs, quæ ad uisitationem, ac morum correctionem subditorum suorum spectant, ius & potestatem habeant, etiam tamquam Apostolicæ Sedis delegati, ea ordinandi, moderandi, punien di, & exequendi, iuxta Canonum sanctiones, quæ illis ex prudentia sua pro subditorum emendatione, ac diœcesis suæ utilitate necessaria uidebuntur. Nec in his, ubi de uisitatione, aut morum correctione agitur, exemptio, aut ulla inhibitio, appellatio, seu querela, etiam ad Sedem Apostolicam interposita, executionem eorum, quæ ab his mandata, decreta, aut indicata fuerint, quoquo modo impediat, aut suspendat.*

Caput XI.

QVONIAM *priuilegia, & exemptiones, quæ uarijs titulis plerisque conceduntur, hodie perturbationem in Episcoporum iurisdictione excitare, & exemptis occasionem laxioris uitæ præbere dignoscuntur; decernit sancta Synodus, ut, si quando iustis, grauibus, & fere necessarijs suadentibus causis, aliquos honorarijs titulis Protonotariatus, Acolythatus, Comitis Palatini, Capellani Regij, aut alijs huiusmodi in Romana Curia, uel extra, insignibus decorádos esse placuerit; necnon alios, cuicumque monasterio oblatos, uel quomodocumque addictos, aut sub nomine seruientium militijs, seu monasterijs, hospitalibus, collegijs, aut quocumque alio titulo assumi; nihil ex ijs priuilegijs detractum esse Ordinarijs intelligatur; quo minus ij, quibus ea iam concessa sunt, uel in posterum concedi contigerit, ipsis Ordinarijs, tamquam Apostolicæ Sedis delegatis,*

plene

plene in omnibus, & quo ad Capellanos Regios, iuxta Constitutionem Innocentij I I I, *quæ incipit, Cum capellæ, subiecti existant: exceptis tamen ijs, qui prædictis locis, aut militijs actu seruiunt, & intra eorum septa, ac domos resident, subq. eorum obedientia uiuunt; siue ijs, qui legitime, & secundum regulam earundem militiarum professionem fecerint, de qua Ordinario constare debeat: non obstantibus priuilegijs quibuscumque, etiam religionis sancti Ioannis Hierosolymitani, & aliarum militiarum. Quæ uero priuilegia residentibus in Curia Romana uigore Eugenianæ Constitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere solent; ea in ijs, qui beneficia Ecclesiastica obtinent, ratione prædictorum beneficiorum minime intelligantur; sed Ordinarii iurisdictioni subiecti permaneant: non obstantibus quibuscumque inhibitionibus.*

Caput XII.

C V M *dignitates, in ecclesiis præsertim cathedralibus, ad conseruandam augendamq. Ecclesiasticam disciplinam fuerint institutæ; ut qui eas obtinerent, pietate præcellerent, alijsq. exemplo essent, atque Episcopos opera, & officio iuuarent; merito qui ad eas uocantur, tales esse debent, qui suo muneri respondere possint. Nemo igitur deinceps ad dignitates quascumque, quibus animarum cura subest, promoueatur, nisi qui saltem* X X V *suæ ætatis annum attigerit & in clericali Ordine uersatus, doctrina ad suum munus exequendum necessaria, ac morum integritate commendetur; iuxta Constitutionem Alexandri Tertij, in Concilio Lateranensi promulgatam, quæ incipit, Cum in cunctis. Archidiaconi etiam, qui oculi dicuntur Episcopi, sint in omnibus ecclesiis, ubi fieri poterit, magistri in Theologia, seu doctores, aut licentiati in iure Canonico. Ad ceteras autem dignitates, uel personatus, quibus animarum cura nulla subest,*

ſubeſt, clerici alioquin idonei, & XXII annis non minores, aſci ſcantur. Prouiſi etiam de beneficijs quibuſcumque, curam animarum habentibus, teneantur a die adeptæ poſſeſſionis, ad minus intra duos menſes, in manibus ipſius Epiſcopi, uel, eo impedito, coram generali eius Vicario, ſeu Officiali, orthodoxæ ſuæ fidei publicam facere profeſſionem, & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondeant, ac iurent. Prouiſi autem de Canonicatibus, & dignitatibus, in eccleſiis cathedralibus non ſolum coram Epiſcopo, ſeu eius Officiali, ſed etiam in Capitulo idem facere teneantur: alioquin prædicti omnes prouiſi, ut ſupra, fructus non faciant ſuos; nec illis poſſeſſio ſuffragetur. Neminem etiam deinceps ad dignitatem, Canonicatum, aut portionem recipiant, niſi qui eo Ordine ſacro aut ſit initiatus, quem illa dignitas, præbenda, aut portio requirit; aut in tali ætate, ut infra tempus a iure, & ab hac ſancta Synodo ſtatutum, initiari ualeat. In omnibus uero eccleſiis cathedralibus omnes canonicatus, ac portiones habeant annexum Ordinem Presbyterij, Diaconatus, uel Subdiaconatus. Epiſcopus autem cum conſilio Capituli deſignet, ac diſtribuat, prout uiderit expedire, quibus quiſque Ordo ex ſacris annexus in poſterum eſſe debeat: ita tamen, ut dimidia ſaltem pars Presbyteri ſint; ceteri uero Diaconi, aut Subdiaconi: ubi uero conſuetudo laudabilior habet, ut plures, uel omnes ſint Presbyteri, omnino obſeruetur. Hortatur etiam ſancta Synodus, ut in prouincijs, ubi id commode fieri poteſt, dignitates omnes, & ſaltem dimidia pars Canonicatuum, in cathedralibus eccleſijs, & collegiatis inſignibus conferantur tantum magiſtris, uel doctoribus, aut etiam licentiatis in Theologia, uel iure Canonico. Præterea obtinentibus in eiſdem cathedralibus, aut collegiatis dignitates, Canonicatus, præbendas, aut portiones, non liceat uigore cuiuslibet ſtatuti, aut conſuetudinis, ultra tres menſes, ab eiſdem eccleſiis quolibet anno abeſſe: ſaluis nihilominus earum eccleſiarum conſtitutionibus, quæ longius ſeruitij tempus requirunt:

alioquin primo anno priuetur unusquisque dimidia parte fructuum, quos ratione etiam praebendae, ac residentiae fecit suos. quod si iterum eadem fuerit usus negligentia, priuetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit. crescente uero contumacia, contra eos, iuxta sacrorum Canonum constitutiones, procedatur. Distributiones uero, qui statis horis interfuerint, recipiant: reliqui, quauis collusione, aut remissione exclusa, his careant, iuxta Bonifacij VIII *decretum, quod incipit, Consuetudinem: quod sancta Synodus in usum reuocat, non obstantibus quibuscumque statutis, & consuetudinibus. Omnes uero diuina per se, & non per substitutos, compellantur obire officia; & Episcopo celebranti, aut alia pontificalia exercenti, adsistere, & inseruire; atque in choro, ad psallendum instituto, hymnis, & canticis Dei nomen reuerenter, distincte, deuoteq. laudare. Vestitu insuper decenti tam in ecclesia, quam extra, assidue utantur; ab illicitisq. uenationibus, aucupijs, choreis, tabernis, lusibusq. abstineant; atque ea morum integritate polleant, ut merito Ecclesiae Senatus dici possit. Cetera, quae ad debitum in diuinis officijs regimen spectant; deq. congrua in his canendi, seu modulandi ratione, de certa lege in choro conueniendi, & permanendi, simulq. de omnibus ecclesiae ministris, quae necessaria erunt, & si qua huiusmodi; Synodus prouincialis, pro cuiusque prouinciae utilitate, & moribus, certam cuique formulam praescribet. Interea uero Episcopus non minus, quam cum duobus Canonicis, quorum unus ab Episcopo, alter a Capitulo eligatur, in ijs, quae expedire uidebuntur, poterit prouidere.*

Caput XIII.

QUONIAM *pleraeque cathedrales ecclesiae tam tenuis redditus sunt, & angustae, ut Episcopali dignitati nullo modo respondeant, neque ecclesiarum necessitati sufficiunt; examinet Concilium prouinciale, uocatis ijs, quorum interest,*

tereſt, & diligenter expendat, quas propter anguſtias, tenuitatemq. uicinis unire, uel nouis prouentibus augere expediat; confectaq. de præmiſſis inſtrumenta ad ſummum Romanum Pontificem mittat; quibus inſtructus ſummus Pontifex ex prudentia ſua, prout expedire indicauerit, aut tenues inuicem uniat, aut aliqua acceſſione ex fructibus augeat. Interim uero, donec prædicta effectum ſortiantur, huiuſmodi Epiſcopis, qui fructuum ſubuentione pro diœceſis ſuæ tenuitate indigent; poterit de beneficijs aliquibus, dum tamen curata non ſint, nec dignitates, ſeu Canonicatus, & præbendæ, nec monaſteria, in quibus uiget Regularis obſeruantia, uel quæ Capitulis generalibus, & certis Viſitatoribus ſubduntur, a ſummo Pontifice prouideri. In Parochialibus etiam eccleſiis, quarum fructus æque adeo exigui ſunt, ut debitis nequeant oneribus ſatisfacere; curabit Epiſcopus, ſi per beneficiorum unionem, non tamen Regularium, id fieri non poſſit, ut primitiarum, uel decimarum aſſignatione, aut per Parochianorum ſymbola, ac collectas, aut qua commodiori ei uidebitur ratione, tantum redigatur, quod pro Rectoris, ac Parochiæ neceſſitate decenter ſufficiat. In unionibus uero quibuslibet ſeu ex ſupradictis, ſeu alijs cauſis faciendis, eccleſiæ Parochiales monaſterijs quibuſcumque, aut Abbatijs, ſeu dignitatibus, ſiue præbendis eccleſiæ cathedralis, uel collegiatæ, ſiue alijs beneficijs ſimplicibus, aut hoſpitalibus, militijsue non uniantur: & quæ unitæ ſunt, reuideantur ab Ordinarijs, iuxta alias decretũ in eadem Synodo, ſub fel. rec. Paulo III. quod etiam in unitis ab eo tempore citra æque obſeruetur: non obſtantibus in ijs, quibuſcumque uerborum formis, quæ hic pro ſufficienter expreſſis habeantur. Ad hæc in poſterum, omnes hæ cathedrales eccleſiæ, quarum redditus ſummam ducatorum mille, & Parochiales, quæ ſummam ducatorum centum ſecundum uerum annuum ualorem non excedunt, nullis penſionibus, aut reſeruationibus fructuum grauentur. In ijs quoque ciuitatibus, ac locis, ubi Parochiales eccleſiæ

FF 2 certos

certos non habent fines, nec earum Rectores proprium populum, quem regant, sed promiscue petentibus Sacraméta administrant; mandat sancta Synodus Episcopis pro tutiori animarum eis commissarum salute, ut distincto populo in certas, propriasq. Parochias, unicuique suum perpetuum, peculiaremq. Parochum assignent, qui eas cognoscere ualeat; & a quo solo licite Sacramenta suscipiant; aut alio utiliori modo, prout loci qualitas exegerit, prouideant. Idemq. in ijs ciuitatibus, ac locis, ubi nullæ sunt Parochiales, quamprimum fieri curent: non obstantibus quibuscumque priuilegijs, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Caput XIIII.

IN pluribus ecclesiis, tam cathedralibus, quam collegiatis, & parochialibus, ex earum constitutionibus, aut ex praua consuetudine obseruari intelligitur, ut in electione, præsentatione, nominatione, institutione, confirmatione, collatione, uel alia prouisione, siue admissione ad possessionem alicuius cathedralis ecclesiæ, uel beneficij, Canonicatuum, aut præbendarum, uel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas certæ condiciones, seu deductiones ex fructibus, solutiones, promissiones, compensationesue illicitæ, aut etiam, quæ in aliquibus ecclesiis dicuntur Turnorum lucra, interponantur: hæc cum sancta Synodus detestetur, mandat Episcopis, ut quæcumque huiusmodi in usus pios non conuertuntur, atque ingressus eos, qui simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem habent, fieri non permittant; ipsiq. diligenter de eorum constitutionibus, siue consuetudinibus super prædictis cognoscant; & illis tantum, quas ut laudabiles probauerint, exceptis, reliquas, ut prauas, ac scandalosas reijciant, & aboleant. Eos uero, qui aduersus hæc in præsenti decreto comprehensa, quauis ratione commiserint, pœnis, contra simoniacos editis, sacris Canonibus, & uarijs summorum

rum Pontificum Constitutionibus, quas omnes innouat, teneri decernit: non obstantibus quibuscumque statutis, constitutionibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus, etiam Apostolica auctoritate confirmatis: de quarum subreptione, obreptione, & intentionis defectu, Episcopus, tamquam Apostolicæ Sedis delegatus, cognoscere possit.

Caput XV.

I N *ecclesiis cathedralibus, & collegiatis insignibus, ubi frequentes, adeoq. tenues sunt præbendæ simul cum distributionibus quotidianis, ut sustinendo decenti Canonicorum gradui pro loci, & personarum qualitate non sufficiant; liceat Episcopis cum consensu Capituli, uel aliquot simplicia beneficia, non tamen Regularia, ijs unire; uel, si hac ratione prouideri non possit, aliquibus ex ijs suppressis, cum patronorum consensu, si de iure patronatus laicorum sint, quarum fructus, & prouentus reliquarum præbendarum distributionibus quotidianis applicentur, eas ad pauciorem numerum reducere; ita tamen, ut tot supersint, quæ diuino cultui celebrando, ac dignitati ecclesiæ commode ualeant respondere: non obstantibus quibuscumque constitutionibus, & priuilegijs, aut quacumque reseruatione generali, uel speciali, aut affectione: neque prædictæ uniones, aut suppressiones tolli, seu impediri possint ex quibuscumque prouisionibus, etiam uigore resignationis, aut quibusuis alijs derogationibus, uel suspensionibus.*

Caput XVI.

C APITVLVM, *Sede uacante, ubi fructuum percipiendorum ei munus incumbit, Oeconomum unum, uel plures fideles, ac diligentes decernat, qui rerum Ecclesiasticarum, & prouentuum curam gerant; quorum rationem*

ei, ad

ei, ad quem pertinebit, sint reddituri. Item Officialem, seu Vicarium infra octo dies post mortem Episcopi constituere, uel existentem confirmare omnino teneatur; qui saltem in iure Canonico sit doctor, uel licentiatus, uel alias, quantum fieri poterit, idoneus: si secus factum fuerit, ad Metropolitanum deputatio huiusmodi deuoluatur. & si ecclesia ipsa Metropolitana fuerit, aut exempta, Capitulumq., ut praefertur, negligens fuerit; tunc antiquior Episcopus ex Suffraganeis in Metropolitana, & propinquior Episcopus in exempta Oeconomum, & Vicarium idoneos possit constituere. Episcopus uero ad eandem ecclesiam uacantem promotus ex ijs, quae ad eum spectant, ab eisdem Oeconomo, Vicario, & alijs quibuscumque Officialibus, & administratoribus, qui, Sede uacante, fuerunt a Capitulo, uel ab alijs in eius locum constituti, etiam si fuerint ex eodem Capitulo, rationem exigant officiorum, iurisdictionis, administrationis, aut cuiuscumque eorum muneris; possitq. eos punire, qui in eorum officio, seu administratione deliquerint: etiam si praedicti Officiales, redditis rationibus, a Capitulo, uel a deputatis ab eodem, absolutionem, aut liberationem obtinuerint. Eidem quoque Episcopo teneatur Capitulum de scripturis ad ecclesiam pertinentibus, si quae ad Capitulum peruenerunt, rationem reddere.

Caput XVII.

C*VM Ecclesiasticus ordo peruertatur, quando unus plurium officia occupat clericorum; sancte sacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus ecclesiis conscribi. uerum quoniam multi improbae cupiditatis affectu se ipsos, non Deum, decipientes, ea, quae bene constituta sunt, uarijs artibus eludere, & plura simul beneficia obtinere non erubescunt: sancta Synodus debitam regendis ecclesiis disciplinam restituere*

stituere cupiens, præsenti decreto, quod in quibuscumque personis, quocumque titulo, etiamsi Cardinalatus honore fulgeant, mandat obseruari; statuit, ut in posterum unum tantum beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur. quod quidem si ad uitam eius, cui confertur, honeste sustentandam non sufficiat; liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Hæcq. non modo ad cathedrales ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia, tam sæcularia, quam Regularia quæcumque, etiam commendata, pertineant, cuiuscumque tituli, ac qualitatis existant. Illi uero, qui præsenti plures Parochiales ecclesias, aut unam cathedralem, & aliam Parochialem obtinent; cogantur omnino, quibuscumque dispensationibus, ac unionibus ad uitam non obstantibus, una tantum Parochiali, uel sola cathedrali retenta, alias Parochiales infra spatium sex mensium dimittere: alioquin tam Parochiales, quam beneficia omnia, quæ obtinent, ipso iure uacare censeantur; ac tamquam uacantia libere alijs idoneis conferantur; nec ipsi antea illa obtinentes, tuta conscientia, fructus post dictum tempus retineant. Optat autem sancta Synodus, ut resignantium necessitatibus commoda aliqua ratione, prout summo Pontifici uidebitur, prouideatur.

Decretum de prouisione curatorum.

Caput XVIII.

E X P E D I T *maxime animarum saluti, a dignis, atque idoneis Parochis gubernari. id ut diligentius, ac rectius perficiatur, statuit sancta Synodus, ut, cum Parochialis ecclesiæ uacatio, etiam si cura ecclesiæ uel Episcopo incumbere dicatur, & per unum, uel plures administretur, etiam in ecclesiis patrimonialibus, seu receptiuis nuncupatis, in quibus consueuit Episcopus uni, uel pluribus curam animarum dare, quos omnes ad infrascriptum examen teneri mandat, per obitum, uel re-*

uel resignationẽ, etiam in Curia, seu aliter quomodocumque contigerit, etiam si ipsa Parochialis ecclesia reseruata, uel affecta fuerit generaliter, uel specialiter, etiam uigore indulti, seu priuilegij in fauorem sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinalium, seu Abbatum, uel Capitulorum: debeat Episcopus statim, habita notitia uacationis ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, eius arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere; qui onera ipsius ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore prouideatur. Porro Episcopus, & qui ius patronatus habet, intra decem dies, uel aliud tempus, ab Episcopo præscribendum, idoneos aliquot clericos ad regendam ecclesiam coram deputandis examinatoribus nominet. Liberum sit tamen etiam alijs, qui aliquos ad id aptos nouerint, eorum nomina deferre, ut possit postea de cuiuslibet ætate, moribus, & sufficientia fieri diligens inquisitio. Et si Episcopo, aut Synodo prouinciali, pro regionis more uidebitur magis expedire, per edictum etiam publicum uocentur, qui uolent examinari. Transacto constituto tempore omnes, qui descripti fuerint, examinentur ab Episcopo, siue, eo impedito, ab eius Vicario generali, atque ab alijs examinatoribus non paucioribus, quam tribus; quorum uotis, si pares, aut singulares fuerint, accedere possit Episcopus, uel Vicarius, quibus magis uidebitur. Examinatores autem singulis annis in diœcesana Synodo ab Episcopo, uel eius Vicario ad minus sex proponantur; qui Synodo satisfaciant, & ab ea probentur. Adueniente q. uacatione cuiuslibet ecclesiæ, tres ex illis eligat Episcopus, qui cum eo examen perficiant; indeq. succedente alia uacatione, aut eosdem, aut alios tres, quos maluerit, ex prædictis illis sex eligat. Sint uero hi examinatores, magistri, seu doctores, aut licentiati in Theologia, aut iure Canonico, uel alij clerici, seu Regulares, etiam ex ordine mendicantium, aut etiam sæculares, qui ad id uidebuntur magis idonei, iurentq. omnes ad sancta Dei Euangelia se, quacumque humana affectione postposita, fideliter

munus

munus executuros. caueantq. ne quidquam prorſus occaſione huius examinis nec ante, nec poſt accipiant: alioqui ſimoniæ uitium tam ipſi, quam alij dantes incurrant; a qua abſolui nequeant, niſi dimiſſis beneficijs, quæ quomodocumque etiam antea obtinebant; & ad alia in poſterum inhabiles reddantur. Et de his omnibus non ſolum coram Deo, ſed etiam in Synodo prouinciali, ſi opus erit, rationem reddere teneantur; a qua, ſi quid contra officium eos feciſſe compertum fuerit, grauiter eius arbitrio puniri poſſint. Peracto deinde examine renuncientur, quotcumque ab his idonei iudicati fuerint ætate, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad uacantem eccleſiam gubernandam opportunis. ex hisq. Epiſcopus eum eligat, quem ceteris magis idoneum iudicauerit; atque illi, & non alteri collatio eccleſiæ ab eo fiat, ad quẽ ſpectabit eam conferre. Si uero iuriſpatronatus Eccleſiaſtici erit; ac inſtitutio ad Epiſcopum, & non alium pertineat; is, quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus iudicabit, Epiſcopo præſentare teneatur, ut ab eo inſtituatur. Cum uero inſtitutio ab alio, quã ab Epiſcopo, erit facienda; tunc Epiſcopus ſolus ex dignis eligat digniorem, quem patronus ei præſentet, ad quem inſtitutio ſpectat. Quod ſi iuspatronatus laicorum fuerit; debeat qui a patrono præſentatus erit, ab eiſdem deputatis, ut ſupra, examinari, & non, niſi idoneus repertus fuerit, admitti. In omnibusq. ſupradictis caſibus non cuiquam alteri, quam uni ex prædictis examinatis, & ab examinatoribus approbatis, iuxta ſupradictã regulam, de eccleſia prouideatur; nec prædictorum examinatorum relationem, quo minus executionem habeat, ulla deuolutio, aut appellatio, etiam ad Sedem Apoſtolicam, ſiue eiuſdem Sedis Legatos, aut Vicelegatos, aut Nuncios; ſeu Epiſcopos, aut Metropolitanos, Primates, uel Patriarchas interpoſita, impediat, aut ſuſpendat: alioquin Vicarius, quem eccleſiæ uacanti antea Epiſcopus arbitrio ſuo ad tempus deputauit, uel forſan poſtea deputabit, ab eius eccleſiæ cuſtodia, &

administratione non amoueatur, donec aut eisdem, aut alteri, qui probatus, & electus fuerit, ut supra, sit prouisum: alias prouisiones omnes, seu institutiones, præter supradictam formam factæ, subreptitiæ esse censeantur: non obstatibus huic decreto exemptionibus, indultis, priuilegiis, præuentionibus, affectionibus, nouis prouisionibus, indultis concessis quibuscumque Vniuersitatibus, etiam ad certam summá, & aliis impedimentis quibuscumque. Si tamen adeo exigui redditus dictæ Parochialis fuerint, ut totius huius examinationis operam non ferant; aut nemo sit, qui se examini quærat subiicere; aut ob apertas factiones, seu dissidia, quæ in aliquibus locis reperiuntur, facile grauiores rixæ, ac tumultus possint excitari; poterit Ordinarius, si pro sua conscientia cum deputatorum consilio ita expedire arbitrabitur, hac forma omissa, priuatum aliud examen, ceteris tamen, ut supra, seruatis, adhibere. Licebit etiam Synodo *prouinciali, si qua in supradictis circa examinationis formam addenda, remittendaue esse censuerit, prouidere.*

Caput XIX.

Decretum contra expectativas.

DECERNIT *sancta Synodus, Mandata de prouidendo, & gratias, quæ Expectatiuæ dicuntur, nemini amplius, etiam collegiis, Vniuersitatibus, senatibus, & aliis singularibus personis, etiam sub nomine indulti, aut ad certam summam, uel alio quouis colore concedi; nec hactenus concessis cuiquam uti licere. Sed nec reseruationes mentales, nec aliæ quæcumque gratiæ ad uacatura, nec indulta ad alienas ecclesias, uel monasteria alicui, etiam ex sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, concedantur; & hactenus concessa, abrogata esse censeantur.*

Decretu ut ca co- noscantur coram ordinarijs in p[ri]ma i[n]stan[tia]

Caput XX.

CAVSAE omnes, ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiam si beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinarijs locorum dumtaxat cognoscantur, atque omnino, saltem infra biennium a die motæ litis terminentur: alioquin post id spatium liberum sit partibus, uel alteri illarum indices superiores, alias tamen competentes adire; qui causam in eo statu, quo fuerit, assumant; & quamprimum terminari curent; nec antea alijs committantur, nec auocentur: neque appellationes ab eisdem interpositæ, per Superiores quoscumque recipiantur; eorumue commissio, aut inhibitio fiat nisi a definitiua, uel a definitiuæ uim habente; & cuius grauamen per appellationem a definitiua reparari nequeat. Ab his excipiantur causæ, quæ iuxta canonicas sanctiones apud Sedem Apostolicam sunt tractandæ; uel quas ex urgenti, rationabiliq. causa iudicauerit summus Romanus Pontifex per speciale rescriptum Signaturæ Sanctitatis suæ, manu propria subscribendum, committere, aut auocare. Ad hæc, causæ matrimoniales, & criminales non Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum iudicio, etiã uisitando, sed Episcopi tantum examini, & iurisdictioni relinquantur; etiam si in præsenti inter Episcopum, & Decanum, seu Archidiaconum, aut alios inferiores super causarum istarum cognitione lis aliqua in quacumque instantia pendeat: corã quo, si pars uere paupertatem probauerit, non cogatur extra prouinciam nec in secunda, nec in tertia instantia in eadem causa matrimoniali litigare; nisi pars altera & alimenta, & expensas litis uelit subministrare. Legati quoque, etiam de latere, Nuncij, gubernatores Ecclesiastici, aut alij quarumcumque facultatum uigore, non solum Episcopos in prædictis causis impedire, aut aliquo modo eorum iurisdictionem iis præripere, aut turbare non præsumant; sed nec etiam contra clericos, aliasue personas

Ecclesiasticas, nisi Episcopo prius requisito, eoq. negligente, procedant: alias eorum processus, ordinationesue nullius momenti sint; atque ad damni satisfactionem, partibus illati, teneantur. Præterea, si quis in casibus a iure permissis appellauerit; aut de aliquo grauamine conquestus fuerit; seu alias ob lapsum biennij, de quo supra, ad alium iudicem recurrerit; teneatur acta omnia, coram Episcopo gesta, ad iudicem appellationis expensis suis transferre: eodem tamen Episcopo prius admonito, ut, si quid ei pro causæ instructione uidebitur, possit iudici appellationis significare. Quod si appellatus compareat; cogatur tunc is quoque actorum, quæ translata sunt, expensas, pro portione sua, si illis uti uoluerit, subire; nisi aliter ex loci consuetudine seruetur, ut scilicet ad appellantem integrum hoc onus pertineat. Porro ipsam actorum copiam teneatur notarius, congrua mercede accepta, appellanti quanto citius, & ad minus intra mensem exhibere. Qui notarius si in differenda exhibitione fraudem fecerit; ab officii administratione arbitrio Ordinarii suspendatur; & ad dupli pœnam, quanti ea lis fuerit, inter appellantem, & pauperes loci distribuendam, compellatur. Iudex uero, si & ipse impedimenti huius conscius, particepsue fuerit, aliterue obstiterit, ne appellanti integre actu intra tempus traderentur; ad eandem dupli pœnam, prout supra, teneatur: non obstantibus, quo ad omnia suprascripta, priuilegijs, indultis, concordijs, quæ suos tantum teneant auctores, & alijs quibuscumque consuetudinibus.

Caput XXI.

C V P I E N S *sancta Synodus, ut ex decretis ab ea editis nulla umquam futuris temporibus dubitandi occasio oriatur, uerba illa, posita in decreto, publicato Sessione prima, sub Beatissimo Domino nostro Pio Quarto, uidelicet:*

Quæ

Quæ proponentibus Legatis, ac Præsidentibus, ad horum temporum leuandas calamitates, sedandas de religione cōtrouersias, coercendas linguas dolosas, deprauatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiæ ueram, & Christianā pacem conciliandam apta, et idonea ipsi sanctæ Synodo uidebuntur: explicando declarat, mentis suæ non fuisse, ut ex prædictis uerbis solita ratio tractandi negotia in generalibus Concilijs ulla ex parte immutaretur; neque noui quidquam, præter id, quod a sacris Canonibus, uel generalium Synodorum forma hactenus statutum est, cuiquam adderetur, uel detraheretur.

Indictio futuræ Sessionis.

INSVPER, *eadem sacrosancta Synodus proximam futuram Sessionem feria quinta post conceptionem beatæ Mariæ uirginis, quæ erit dies nona mensis Decembris, proxime uenturi, habendam esse statuit, & decernit, cum potestate etiam abbreuiandi. in qua Sessione tractabitur de sexto nunc in eam dilato capite, & de reliquis reformationis capitibus iam exhibitis, deq. alijs ad eam pertinentibus. Si uero opportunum uidebitur, & tempus patietur; poterit etiam de nonnullis Dogmatibus tractari, prout suo tempore in Congregationibus proponetur.*

Abbreuiata est dies Sessionis.

SESSIO

SESSIO XXV

QVAE EST NONA, ET VLTIMA SVB PIO IIII, PONT. MAX.

COEPTA DIE TERTIA, ABSOLVTA DIE QVARTA DECEMB. M. D. LXIII.

Decretum de Purgatorio.

CVM *Catholica Ecclesia, Spiritu sancto edocta, ex sacris litteris, & antiqua Patrum traditione, in sacris Concilijs; & nouissime in hac oecumenica Synodo docuerit, Purgatorium esse; animasq. ibi detentas, fidelium suffragijs, potissimum uero acceptabili altaris sacrificio iuuari; praecipit sancta Synodus Episcopis, ut sanam de Purgatorio doctrinam, a sanctis Patribus, & sacris Concilijs traditam, a Christi fidelibus credi, teneri, doceri, & ubique praedicari, diligenter studeant. Apud rudem uero plebem difficiliores, ac subtiliores quaestiones, quaeq. ad aedificationem non faciunt, et ex quibus plerumque nulla fit pietatis accessio, a popularibus concionibus secludantur. Incerta item, uel quae specie falsi laborant, euulgari, ac tractari non permittant. Ea uero, quae ad curiositatem quandam, aut superstitionem spectant, uel turpe lucrum sapiunt; tamquam scandala, & fidelium offendicula prohibeant. Curent autē Episcopi, ut fidelium uiuorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, eleemosynae, aliaq. pietatis opera, quae a fidelibus pro alijs fidelibus defunctis fieri cōsueuerunt, secundum Ecclesiae instituta pie, & deuote fiant; & quae pro illis ex testatorum fundationibus, uel alia ratione debentur, non perfunctorie,*

sed

sed a sacerdotibus, & Ecclesiæ ministris, & alijs, qui hoc præstare tenentur, diligenter, & accurate persoluantur.

De inuocatione, ueneratione, & Reliquiis Sanctorum, & sacris imaginibus.

MANDAT *sancta Synodus omnibus Episcopis, & ceteris docendi munus, curamq. sustinentibus, ut iuxta Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ usum, a primæuis Christianæ religionis temporibus receptum, sanctorumq. Patrū consensionem, & sacrorum Conciliorum decreta in primis de Sanctorum intercessione, inuocatione, Reliquiarum honore, & legitimo imaginum usu, fideles diligenter instruant, docentes eos, Sanctos, una cum Christo regnantes, orationes suas pro hominibus Deo offerre; bonum, atque utile esse suppliciter eos inuocare; & ob beneficia impetranda a Deo per filium eius Iesum Christum, Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor & Saluator est, ad eorum orationes, opem auxiliumq. confugere; illos uero, qui negant Sanctos, æterna felicitate in cælo fruentes, inuocandos esse; aut qui asserunt, uel illos pro hominibus non orare; uel eorum, ut pro nobis etiam singulis orent, inuocationem esse idolatriam; uel pugnare cum uerbo Dei; aduersariq. bonori unius mediatoris Dei, et hominum Iesu Christi; uel stultum esse, in cælo regnantibus uoce, uel mente supplicare; impie sentire.*

Sanctorum quoque Martyrum, & aliorum cum Christo uiuentium sancta corpora, quæ uiua membra fuerunt Christi, & templum Spiritus sancti, ab ipso ad æternam uitam suscitanda, & glorificanda, a fidelibus ueneranda esse; per quæ multa beneficia a Deo hominibus præstantur: ita ut affirmantes, Sanctorum Reliquiis uenerationem, atque honorem non deberi; uel eas, aliaq. sacra monumenta a fidelibus inutiliter honorari; atque eorum opis impetrandæ causa Sanctorū memorias frustra frequentari;

tari; omnino damnandos esse; prout iampridem eos damnauit, & nunc etiam damnat Ecclesia. Imagines porro Christi, Deiparæ uirginis, & aliorum Sanctorum, in templis præsertim habendas, & retinendas; eisq. debitum honorem, et uenerationem impertiendam; non quod credatur inesse aliqua in iis diuinitas, uel uirtus, propter quam sint colendæ; uel quod ab eis sit aliquid petendum; uel quod fiducia in imaginibus sit figenda; ueluti olim fiebat a gentibus, quæ in idolis spem suam collocabant; sed quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad prototypa, quæ illæ repræsentant: ita ut per imagines, quas osculamur, & coram quibus caput aperimus, & procumbimus, Christum adoremus; & Sanctos, quorum illæ similitudinem gerunt, ueneremur. id quod Conciliorum, præsertim uero secundæ Nicænæ Synodi decretis contra imaginum oppugnatores est sancitum.

Illud uero diligenter doceant Episcopi, per historias mysteriorum nostræ redemptionis, picturis, uel aliis similitudinibus expressas, erudiri, & confirmari populum in articulis fidei commemorandis, & assidue recolendis: tum uero ex omnibus sacris imaginibus magnum fructum percipi, non solum quia admonetur populus beneficiorum, & munerum, quæ a Christo sibi collata sunt; sed etiam quia Dei per Sanctos miracula, & salutaria exempla oculis fidelium subiiciuntur: ut pro iis Deo gratias agant, ad Sanctorumq. imitationem uitam, moresq. suos componant: excitenturq. ad adorandum, ac diligendum Deum, & ad pietatem colendam. Si quis autem his decretis contraria docuerit, aut senserit; anathema sit. In has autem sanctas & salutares obseruationes si qui abusus irrepserint, eos prorsus aboleri sancta Synodus uehementer cupit; ita ut nullæ falsi Dogmatis imagines, & rudibus periculosi erroris occasionem præbentes, statuantur. Quod si aliquando historias, & narrationes sacræ Scripturæ, cum id indoctæ plebi expediet, exprimi, & figurari contigerit; doceatur populus, non propterea diuinitatem

figurari,

figurari, quasi corporeis oculis conspici, uel coloribus, aut figuris exprimi possit. Omnis porro superstitio in Sanctorum inuocatione, Reliquiarum ueneratione, & imaginum sacro usu tollatur; omnis turpis quæstus eliminetur; omnis denique lasciuia uitetur; ita ut procaci uenustate imagines non pingantur, nec ornentur; & Sanctorum celebratione, ac Reliquiarum uisitatione homines ad comessationes atque ebrietates non abutantur; quasi festi dies in honorem Sanctorum per luxum, ac lasciuiam agantur. Postremo, tanta circa hæc diligentia, & cura ab Episcopis adhibeatur, ut nihil inordinatum, aut præpostere, & tumultuarie accommodatum; nihil profanum, nihilq. inhonestum appareat; cum domum Dei deceat sanctitudo. Hæc ut fidelius obseruentur, statuit sancta Synodus, nemini licere ullo in loco, uel ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere, uel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit; nulla etiam admittenda esse noua miracula, nec nouas Reliquias recipiendas, nisi eodem recognoscente & approbante Episcopo. qui simulatque de ijs aliquid compertum habuerit; adhibitis in consilium Theologis, & alijs pijs uiris, ea faciat, quæ ueritati, & pietati consentanea iudicauerit. Quod si aliquis dubius, aut difficilis abusus sit extirpandus; uel omnino aliqua de ijs rebus grauior quæstio incidat; Episcopus, antequam controuersiam dirimat, Metropolitani, & comprouincialium Episcoporum in Concilio prouinciali sententiam expectet; ita tamen, ut nihil, inconsulto Sanctissimo Romano Pontifice, nouum, aut in Ecclesia hactenus inusitatum decernatur.

De Regularibus, & Monialibus. Cap. I.

E A D E M *sacrosancta Synodus, reformationem prosequens, ea, quæ sequuntur, statuenda esse censuit.*

Quoniam non ignorat sancta Synodus, quantum ex monasterijs pie institutis, & recte administratis, in Ecclesia Dei

ſplendoris, atque utilitatis oriatur; neceſſarium eſſe cenſuit, quò facilius, ac maturius, ubi collapſa eſt, uetus, & regularis diſciplina inſtauretur, & conſtantius, ubi conſeruata eſt, perſeueret; præcipere, prout hoc decreto præcipit, ut omnes Regulares, tam uiri, quam mulieres, ad Regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum uitam inſtituant, & componant; atque in primis, quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, ut obedientiæ, paupertatis, & castitatis, ac ſi quæ alia ſunt alicuius Regulæ, & Ordinis peculiaria uota, & præcepta, ad eorum reſpectiue eſſentiam, necnon ad communem uitam, uictum, & ueſtitum conſeruanda pertinentia, fideliter obſeruent. Omniſq. cura, & diligentia a Superioribus adhibeatur tam in Capitulis generalibus, & prouincialibus, quam in eorum uiſitationibus, quæ ſuis temporibus facere non prætermittant, ut ab illis non recedatur: cum compertum ſit, ab eis non poſſe ea, quæ ad ſubſtantiam Regularis uitæ pertinent, relaxari. ſi enim illa, quæ baſes ſunt, & fundamenta totius Regularis diſciplinæ, exacte non fuerint conſeruata; totum corruat ædificium neceſſe eſt.

Caput II.

N EMINI *igitur Regularium, tam uirorum, quam mulierum, liceat bona immobilia, uel mobilia, cuiuſcumque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquiſita, tamquam propria, aut etiam nomine conuentus poſſidere, uel tenere; ſed ſtatim ea Superiori tradantur, conuentuiq. incorporentur. Nec deinceps liceat Superioribus bona ſtabilia alicui Regulari concedere, etiam ad uſumfructum, uel uſum, adminiſtrationem, aut commendam. Adminiſtratio autem bonorum, monaſteriorum, ſeu conuentuum ad ſolos Officiales eorundem, ad nutum Superiorum amouibiles, pertineat. Mobilium uero uſum ita Superiores permittant, ut eorum ſupellex ſtatui paupertatis,*

pertatis, quam professi sunt, conueniat; nihilq. superflui in ea fit; nihil etiam, quod sit necessarium, eis denegetur. Quod si quis aliter quidquam tenere deprehensus, aut conuictus fuerit; is biennio actiua & passiua uoce priuatus sit; atque etiam iuxta suæ Regulæ, & Ordinis constitutiones puniatur.

Caput III.

CONCEDIT sancta Synodus omnibus monasterijs, & domibus tam uirorum, quam mulierum, & mendicantium, exceptis domibus Fratrum sancti Francisci Capuccinorum, & eorum, qui Minorum de obseruantia uocantur, etiam quibus aut ex constitutionibus suis erat prohibitum, aut ex priuilegio Apostolico non erat concessum, ut deinceps bona immobilia eis possidere liceat. Quod si aliqua loca ex prædictis, quibus auctoritate Apostolica similia bona possidere permissum erat, eis spoliata sint; eadem omnia illis restituenda esse decernit. In prædictis autem monasterijs, & domibus tam uirorum, quam mulierum, bona immobilia possidentibus, uel non possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui uel ex redditibus proprijs monasteriorum, uel ex consuetis eleemosynis commode possit sustentari: nec de cetero similia loca erigantur sine Episcopi, in cuius diœcesi erigenda sunt, licentia prius obtenta.

Caput IIII.

PROHIBET sancta Synodus, ne quis Regularis, sine sui Superioris licentia, prædicationis, uel lectionis, aut cuiusuis pij operis prætextu, subijciat se obsequio alicuius Prælati, Principis, uel Vniuersitatis, uel Communitatis, aut alterius cuiuscumque personæ, seu loci; neque ei aliquod pri-

uilegium, aut facultas, ab alijs super ijs obtenta, suffragetur. Quod si contra fecerit; tamquam inobediens arbitrio Superioris puniatur. Nec liceat Regularibus a suis conuentibus recedere, etiam prætextu ad Superiores suos accedendi; nisi ab eisdem missi, aut uocati fuerint. Qui uero sine prædicto mandato, in scriptis obtento, repertus fuerit; ab Ordinarijs locorum tamquam desertor sui instituti puniatur. Illi autem, qui studiorum causa ad Vniuersitates mittuntur; in conuentibus tantum habitent: alioquin ab Ordinarijs contra eos procedatur.

Caput V.

BONIFACII *Octaui constitutionem, quæ incipit, Periculoso, renouans sancta Synodus, uniuersis Episcopis sub obtestatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ, præcipit, ut in omnibus monasterijs, sibi subiectis, ordinaria, in alijs uero Sedis Apostolicæ auctoritate clausuram Sanctimonialium, ubi uiolata fuerit, diligenter restitui, &, ubi inuiolata est, conseruari maxime procurent; inobedientes, atque contradictores per censuras Ecclesiasticas, aliasq. pœnas, quacumque appellatione postposita, compescentes, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Quod auxilium ut præbeatur, omnes Christianos Principes hortatur sancta Synodus, & sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda, omnibus magistratibus sæcularibus iniungit. Nemini autem Sanctimonialium liceat post professionem exire a monasterio, etiam ad breue tempus, quocumque prætextu, nisi ex aliqua legitima causa, ab Episcopo approbanda: indultis quibuscumque & priuilegijs non obstantibus. Ingredi autem intra septa monasterij nemini liceat, cuiuscumque generis, aut condicionis, sexus, uel ætatis fuerit, sine Episcopi, uel Superioris licentia, in scriptis obtenta, sub*

ta, sub excommunicationis pœna, ipso facto incurrenda. Dare autem tantum Episcopus, uel Superior licentiam debet in casibus necessarijs; neque alijs ullo modo possit, etiam uigore cuiuscumque facultatis, uel indulti hactenus concessi, uel in posterum concedendi. Et quia monasteria Sanctimonialium extra mœnia urbis, uel opidi constituta, malorum hominum prædæ, & alijs facinoribus sine ulla sæpe custodia sunt exposita; curent Episcopi, & alij Superiores, si ita uidebitur expedire, ut Sanctimoniales ex eis ad noua, uel antiqua monasteria intra urbes, uel opida frequentia reducantur, inuocato etiam auxilio, si opus fuerit, brachij sæcularis. Impedientes uero, uel non obedientes per censuras Ecclesiasticas parere compellant.

Caput VI.

IN electione Superiorum quorumcumque, Abbatum temporalium, & aliorum Officialium, ac Generalium, & Abbatissarum, atque aliarum Præpositarum, quo omnia recte, & sine ulla fraude fiant, in primis sancta Synodus districte præcipit, omnes supradictos eligi debere per uota secreta; ita ut singulorum eligentium nomina numquam publicentur. Nec in posterum liceat, Prouinciales, aut Abbates, Priores, aut alios quoscumque Titulares ad effectum electionis faciendæ constituere; aut uoces, & suffragia absentium supplere. Si uero contra huius decreti constitutionem aliquis electus fuerit; electio irrita sit; & is, qui ad hunc effectum se in Prouincialem, Abbatem, aut Priorem creari permiserit; deinceps ad omnia Officia, in religione obtinenda, inhabilis existat; facultatesq. super his concessæ, eo ipso abrogatæ censeantur; & si in posterum aliæ concedantur, tamquam subreptitiæ habeantur.

Ca-

Caput VII.

A BBATISSA, & Priorissa, & quocumque alio nomine Præfecta, uel Præposita appelletur, eligatur non minor annis quadraginta, & quæ octo annis post expressam professionem laudabiliter uixerit. Quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio; ex alio eiusdem Ordinis eligi possit. Si hoc etiam incommodum Superiori, qui electioni præest, uideatur; ex ijs, quæ in eodem monasterio annum trigesimum excesserint, & quinque saltem annis post professionem recte uixerint, Episcopo, uel alio Superiore consentiente, eligatur. Duobus uero monasterijs nulla præficiatur. Et, si quæ duo, uel plura quocumque modo obtinent; cogantur, uno excepto, intra sex menses cetera resignare. Post id uero tempus, nisi resignauerit, omnia ipso iure uacent. Is uero, qui electioni præest, Episcopus, siue alius Superior claustra monasterij non ingrediatur; sed ante cancellorum fenestellam uota singularum audiat, uel accipiat. In reliquis seruentur singulorum Ordinum, uel monasteriorum constitutiones.

Caput VIII.

M ONASTERIA omnia, quæ generalibus Capitulis, aut Episcopis non subsunt, nec suos habent ordinarios regulares Visitatores, sed sub immediata Sedis Apostolicæ protectione, ac directione regi consueuerunt; teneantur infra annum a fine præsentis Concilij, & deinde quolibet triennio sese in congregationes redigere, iuxta formam Constitutionis Innocentij tertij in Concilio generali, quæ incipit, In singulis: ibiq. certas Regulares personas deputare, quæ de modo, & ordine, de prædictis congregationibus erigendis, ac statutis in eis exequendis deliberent, & statuant. Quod si in his negligentes fuerint; liceat Metro-

Metropolitano, in cuius prouincia prædicta monasteria sunt, tamquam Sedis Apostolicæ delegato, eos pro prædictis causis conuocare. Quod si infra limites unius prouinciæ non sit sufficiens talium monasteriorum numerus ad erigendam congregationem; possint duarum, uel trium prouinciarum monasteria unam facere congregationem. Ipsis autem congregationibus constitutis, illarum generalia Capitula, & ab illis electi Præsides, uel Visitatores eandem habeant auctoritatem in suæ congregationis monasteria, ac Regulares in eis commorantes, quam alij Præsides, ac Visitatores in ceteris habent Ordinibus: teneanturq. suæ congregationis monasteria frequenter uisitare; & illorum reformationi incumbere; & ea obseruare, quæ in sacris Canonibus, & in hoc sacro Concilio sunt decreta. Quod si etiam, Metropolitano instante, prædicta exequi non curauerint; Episcopis, in quorum diœcesibus loca prædicta sita sunt, tamquam Sedis Apostolicæ delegatis, subdantur.

Caput IX.

MONASTERIA *Sanctimonialium, sanctæ Sedi Apostolicæ immediate subiecta, etiam sub nomine Capitulorum sancti Petri, uel sancti Ioannis, uel alias quomodocumque nuncupentur, ab Episcopis, tamquam dictæ Sedis delegatis, gubernentur, non obstantibus quibuscumque. Quæ uero a deputatis in Capitulis generalibus, uel ab alijs Regularibus reguntur; sub eorum cura, & custodia relinquantur.*

Caput X.

ATTENDANT *diligenter Episcopi, & ceteri Superiores monasteriorum Sanctimonialium, ut in constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, ut saltem semel singulis mensibus confessionem peccatorum faciant; & sacrosan-*

sacrosanctam Eucharistiam suscipiant; ut eo se salutari præsidio muniant ad omnes oppugnationes Dæmonis fortiter superandas. Præter ordinarium autem confessorem alius extraordinarius ab Episcopo, & alijs Superioribus bis aut ter in anno offeratur; qui omnium confessiones audire debeat. Quod uero sanctissimum Christi corpus intra chorum, uel septa monasterij, & non in publica ecclesia conseruetur, prohibet sancta Synodus: non obstante quocumque indulto, aut priuilegio.

Caput XI.

In monasterijs, seu domibus uirorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorum monasteriorum, seu locorum familia personæ, tam Regulares, quam sæculares, huiusmodi curam exercentes, subsint immediate in ijs, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, iurisdictioni, uisitationi, & correctioni Episcopi, in cuius diœcesi sunt sita. Nec ibi aliqui, etiam ad nutum amouibiles, deputentur, nisi de eiusdem consensu, ac præuio examine, per eum, aut eius Vicarium faciendo; excepto monasterio Cluniacensium cum suis limitibus, & exceptis etiam ijs monasterijs, seu locis, in quibus Abbates, Generales, aut Capita ordinum sedem ordinariam principalem habent; atque alijs monasterijs, seu domibus, in quibus Abbates, aut alij Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem, & temporalem in Parochos, & parochianos exercent: saluo tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in prædicta loca, uel personas iurisdictionem exercent.

Caput XII.

C ENSVRAE, & interdicta, nedum a Sede Apostolica emanata; sed etiam ab Ordinarijs promulgata, mandante Episcopo, a Regularibus in eorum ecclesiis publicentur, atque seruentur. Dies etiam festi, quos in diœcesi sua seruandos idem Episcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam Regularibus, seruentur.

Caput XIII.

C ONTROVERSIAS omnes de præcedentia, quæ persæpe maximo cum scandalo oriuntur inter Ecclesiasticas personas, tam sæculares, quam Regulares, cum in processionibus publicis, tum in ijs, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, & in deferenda umbella, & aliis similibus; Episcopus, amota omni appellatione, & non obstantibus quibuscunque, componat. Exempti autem omnes, tam clerici sæculares, quam Regulares, quicumque, etiam monachi, ad publicas processiones uocati, accedere compellantur; ijs tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuo uiuunt.

Caput XIIII.

R EGVLARIS, non subditus Episcopo, qui intra claustra monasterij degit, & extra ea ita notorie deliquerit, ut populo scandalo sit; Episcopo instante, a suo Superiore intra tempus, ab Episcopo præfigendum, seuere puniatur; ac de punitione Episcopum certiorem faciat: sin minus, a suo Superiore officio priuetur; & delinquens ab Episcopo puniri possit.

Caput XV.

I N quacumque religione, tam uirorum, quam mulierum professio non fiat ante decimum sextum annum expletum; nec qui in minore tempore, quã per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professioné admittatur. Professio autem antea facta, sit nulla; nullamq. inducat obligationem ad alicuius Regulæ, uel religionis, uel ordinis obseruationem, aut ad alios quoscumque effectus.

Caput XVI.

N VLLA quoque renunciatio, aut obligatio, antea facta, etiam cum iuramento, uel in fauorem cuiuscumque causæ piæ, ualeat, nisi cum licentia Episcopi, siue eius Vicarij fiat, intra duos menses proximos ante professionem; ac non alias intelligatur effectum suum sortiri; nisi secuta professione: aliter uero facta, etiam si cum huius fauoris expressa renunciatione, etiam iurata, sit irrita, & nullius effectus. Finito tempore nouitiatus, Superiores, nouitios; quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant; aut e monasterio eos eijciant. Per hæc tamé sancta Synodus non intendit aliquid innouare; aut prohibere, quin religio clericorum Societatis Iesu, iuxta pium eorum institutum, a sancta Sede Apostolica approbatum, Domino, & eius Ecclesiæ inseruire possint: sed neque ante professionem, excepto uictu, & uestitu, nouitij, uel nouitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumque prætextu, a parentibus, uel propinquis, aut curatoribus eius monasterio aliquid ex bonis eiusdé tribuatur: ne hac occasione discedere nequeat; quod totum, uel maiorem partem substantiæ suæ monasterium possideat; nec facile, si discesserit, id recuperare possit: quin potius præcipit sancta Synodus sub anathematis pœna dantibus, & reci-

recipientibus, ne hoc ullo modo fiat; & ut abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant. quod ut recte fiat, Episcopus, etiam per censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat.

Caput XVII.

LIBERTATI *professionis uirginum Deo dicandarum prospiciens sancta Synodus, statuit, atque decernit, ut, si puella, quæ habitum Regularem suscipere uoluerit, maior duodecim annis sit; non ante, eum suscipiat; nec postea ipsa, uel alia professionem emittat, quam explorauerit Episcopus, uel, eo absente, uel impedito, eius Vicarius, aut aliquis eorum sumptibus ab eis deputatus, uirginis uoluntatem diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat, quid agat. et si uoluntas eius pia, ac libera cognita fuerit; habueritq. condiciones requisitas iuxta monasterij illius, & Ordinis regulam; necnon monasterium fuerit idoneum; libere ei profiteri liceat. cuius professionis tempus ne Episcopus ignoret; teneatur Præfecta monasterio eum ante mensem certiorem facere. quod si Præfecta certiorem Episcopum non fecerit; quamdiu Episcopo uidebitur, ab officio suspensa sit.*

Caput XVIII.

ANATHEMATI *sancta Synodus subijcit omnes, & singulas personas, cuiuscumque qualitatis, uel condicionis fuerint, tam clericos, quam laicos, sæculares, uel Regulares; atque etiam qualibet dignitate fungentes, si quo modocumque coegerint aliquam uirginem, uel uiduam, aut aliam quamcumque mulierem inuitam, præterquam in casibus in iure expressis, ad ingrediendum monasterium, uel ad suscipiendum*

bitum cuiuscumque religionis, uel ad emittendam professionem; quiq. consilium, auxilium, uel fauorem dederint; quiq. scientes eam non sponte ingredi monasterium, aut habitum suscipere, aut professioné emittere; quoquo modo eidem actui uel præsentiam, uel consensum, uel auctoritatem interposuerint. Simili quoque anathemati subijcit eos, qui sanctam uirginum, uel aliarum mulierum uoluntatem ueli accipiendi, uel uoti emittendi, quoquo modo sine iusta causa impedierint. Eaq. omnia, & singula, quæ ante professionem, uel in ipsa professione fieri oportet, seruentur non solum in monasterijs subiectis Episcopo, sed & in alijs quibuscumque. Ab his tamen excipiuntur mulieres, quæ Pœnitentes, aut Conuertitæ appellantur: in quibus constitutiones earum seruentur.

Caput XIX.

QVICVMQVE *Regularis prætendat, se per uim, & metum ingressum esse religionem; aut etiam dicat, ante ætatem debitam professum fuisse; aut quid simile; uelitq. habitum dimittere quacumque de causa; aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum; non audiatur, nisi intra quinquennium tantum a die professionis, & tunc non aliter, nisi causas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore suo, & Ordinario. Quod si ante habitum sponte dimiserit; nullatenus ad allegandum quácumque causam admittatur; sed ad monasterium redire cogatur, & tamquam apostata puniatur: interim uero nullo priuilegio suæ religionis iuuetur. Nemo Regularis cuiuscumque facultatis uigore transferatur ad laxiorem religionem; nec detur licentia cuiquam Regulari occulte ferendi habitum suæ religionis.*

Caput XX.

ABBATES, qui sunt Ordinũ Capita, ac ceteri prædictorum Ordinum Superiores, Episcopis non subiecti, quibus est in alia inferiora monasteria, Prioratusue legitima iurisdictio, eadem illa sibi subdita monasteria, & Prioratus, suo quisque loco, atque ordine, ex officio uisitent, etiam si commendata existant. Quæ cum Ordinum suorum Capitibus subsint, declarat sancta Synodus, in iis, quæ alias de uisitatione monasteriorum commendatorum definita sunt, non esse comprehensa: teneanturq. quicumque prædictorũ Ordinum monasteriis præsunt, prædictos Visitatores recipere, & illorum ordinationes exequi. Ipsa quoque monasteria, quæ sunt Ordinum Capita, iuxta sanctæ Sedis Apostolicæ, & cuiusque Ordinis constitutiones uisitentur. Et quamdiu durabunt huiusmodi commendæ, Priores claustrales, aut in Prioratibus conuentum habentibus, Subpriores, qui correctiones, & spirituale regimen exercent, a Capitulis generalibus, uel ipsorum Ordinum Visitatoribus instituantur. In ceteris omnibus præfatorum Ordinum priuilegia, & facultates, quæ ipsorum personas, loca, & iura concernunt, firma sint, & illæsa.

Caput XXI.

CVM pleraque monasteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præposituræ ex mala eorum, quibus commissa fuerunt, administratione non leuia passa fuerint tam in spiritualibus, quam in temporalibus detrimenta; cupit sancta Synodus ea ad congruam monasticæ uitæ disciplinam omnino reuocare. uerum adeo dura, difficilisq. est præsentium temporum condicio, ut nec statim omnibus, nec commune ubique, quod optaret, remedium possit adhiberi: ut tamen nihil prætermittat, unde

unde prædictis salubriter aliquando prouideri possit; primum quidem confidit, Sanctissimum Romanum Pontificem pro sua pietate, & prudentia curaturum, quantum hæc tempora ferre posse uiderit, ut ijs, quæ nunc commendata reperiuntur, & quæ suos conuentus habent, Regulares personæ, eiusdem Ordinis expresse professæ, & quæ gregi præire, & præesse possint, præficiantur. Quæ uero in posterum uacabunt, non nisi Regularibus spectatæ uirtutis, & sanctitatis conferantur. Quo ad uero ea monasteria, quæ Capita sunt, ac Primates Ordinum, siue Abbatiæ, siue Prioratus, filiæ illorum Capitum nuncupantur; teneantur illi, qui in præsenti ea in commendam obtinent, nisi sit eis de Regulari successore prouisum, infra sex menses religionem illorum Ordinum propriã sollemniter profiteri, aut ijs cedere: aliàs commendæ prædictæ ipso iure uacare censeantur. Ne autem in prædictis omnibus, & singulis fraus aliqua adhiberi possit; mandat sancta Synodus, ut in prouisionibus dictorum monasteriorum qualitas singulorum nominatim exprimatur: aliterq. facta prouisio subreptitia esse censeatur: nullaq. subsequenti possessione, etiam triennali, adiuuetur.

Caput XXII.

HAEC omnia, & singula in superioribus decretis contenta, obseruari sancta Synodus præcipit in omnibus cœnobijs, ac monasterijs, collegijs, ac domibus quorumcumque monachorum, ac Regularium, necnon quarumcumque Sanctimonialium uirginum, ac uiduarum, etiam si illæ sub gubernio militiarum, etiam Hierosolymitanæ, uiuant, & quocumque nomine appellentur, sub quacumque regula, uel constitutionibus, & sub custodia, uel gubernatione, uel quauis subiectione, aut annexione, uel dependentia cuiuscumque Ordinis, mendicantium, uel non mendicantium, uel aliorum Regularium monachorum,

nachorum, aut Canonicorum quorumcumque: non obstantibus eorum omnium, et singulorum priuilegijs sub quibuscumque formulis uerborum conceptis, ac, Mare magnum, appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon constitutionibus, & regulis etiam iuratis, atque etiam consuetudinibus, uel præscriptionibus, etiam immemorabilibus. Si qui uero Regulares tam uiri, quam mulieres sunt, qui sub arctiori regula, uel statutis uiuunt, excepta facultate habendi bona stabilia in communi, eos ab eorum instituto, & obseruantia sancta Synodus amouere non intendit. Et quia sancta Synodus desiderat, ut omnia, & singula supradicta quamprimum executioni demandentur; præcipit omnibus Episcopis, in monasterijs sibi subiectis, & in omnibus alijs, ipsis in superioribus decretis specialiter commissis, atque omnibus Abbatibus, & Generalibus, & alijs Superioribus Ordinum supradictorum, ut statim prædicta exequantur. Et si quid executioni mandatum non sit; Episcoporum negligentiam Concilia prouincialia suppleant, & coerceant. Regularium uero Capitula prouincialia, & generalia, & in defectum Capitulorum generalium Concilia prouincialia per deputationem aliquorum eiusdem Ordinis prouideant. Hortatur etiam sancta Synodus omnes Reges, Principes, Resp. & Magistratus, & in uirtute sanctæ obedientiæ præcipit, ut uelint prædictis Episcopis, Abbatibus, ac Generalibus, & ceteris Præfectis in superius contentæ reformationis executione suum auxilium, & auctoritaté interponere, quoties fuerint requisiti; ut sine ullo impedimento præmissa recte exequantur ad laudem Dei omnipotentis.

Decretum de reformatione. Cap. I.

OPTANDVM *est, ut ij, qui Episcopale ministerium suscipiunt, quæ suæ sint partes, agnoscant; ac se non ad propria commoda, non ad diuitias, aut luxum, sed ad labores & solicitudines*

tudines pro Dei gloria uocatos esse intelligant. nec enim dubitandum est, & fideles reliquos ad religionem, innocentiamq. facilius inflammandos, si Præpositos suos uiderint non ea, quæ mundi sunt, sed animarum salutem, ac cælestem patriam cogitantes. Hæc cum ad restituendam Ecclesiasticam disciplinam præcipua esse sancta Synodus animaduertat; admonet Episcopos omnes, ut secum ea sæpe meditantes, factis etiam ipsis, ac uita actionibus, quod est ueluti perpetuum quoddam prædicandi genus, se muneri suo conformes ostendant: in primis uero ita mores suos omnes componant, ut reliqui ab eis frugalitatis, modestiæ, continentiæ, ac, quæ nos tantopere commendat Deo, sanctæ humilitatis exempla petere possint. Quapropter exemplo Patrum nostrorum in Concilio Carthaginensi non solum iubet, ut Episcopi modesta supellectili, & mensa, ac frugali uictu contenti sint; uerum etiam in reliquo uitæ genere, ac tota eius domo caueant, ne quid appareat, quod a sancto hoc instituto sit alienum; quodq. non simplicitatem, Dei zelum, ac uanitatum contemptum præ se ferat. Omnino uero eis interdicit, ne ex reddibus ecclesiæ consanguineos, familiaresue suos augere studeant: cum & Apostolorum Canones prohibeant, ne res Ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent; sed, si pauperes sint, ijs, ut pauperibus, distribuant; eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa: immo, quammaxime potest, eos sancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquosq. carnis affectum, unde multorum malorum in Ecclesia seminarium extat, penitus deponant. Quæ uero de Episcopis dicta sunt; eadem non solum in quibuscumque beneficia Ecclesiastica, tam sæcularia, quam Regularia obtinentibus, pro gradus sui condicione obseruari, sed ad sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales pertinere decernit: quorum consilio apud Sanctissimum Romanum Pontificem cum uniuersalis Ecclesiæ administratio nitatur, nefas uideri potest, non ijs etiam uirtutum insignibus,

gnibus, ac uiuendi disciplina eos fulgere, quæ merito omnium in se oculos conuertant.

Caput II.

COGIT temporum calamitas, & inualescentium hæresum malitia, ut nihil sit prætermittendum, quod ad populorum ædificationem, & Catholicæ fidei præsidium uideatur posse pertinere. Præcipit igitur sancta Synodus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, & omnibus alijs, qui de iure, uel consuetudine in Concilio prouinciali interesse debent, ut in ipsa prima Synodo prouinciali, post finem præsentis Concilij habenda, ea omnia, & singula, quæ ab hac sancta Synodo definita, & statuta sunt, palam recipiant; necnon ueram obedientiam summo Romano Pontifici spondeant, & profiteantur; simulq. hæreses omnes, a sacris Canonibus, & generalibus Concilijs, præsertimq. ab hac eadem Synodo damnatas, publice detestentur; & anathematizent. Idemq. in posterum quicumque in Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, Episcoposq. promouendi, in prima Synodo prouinciali, in qua ipsi interfuerint, omnino obseruent. Quod si quis ex supradictis omnibus, quod absit, renuerit; Episcopi comprouinciales statim summum Romanũ Pontificem admonere sub pœna diuinæ indignationis teneantur; interimq. ab eiusdem communione abstineant. Ceteri uero omnes siue in præsenti, siue in futurum beneficia Ecclesiastica habituri, & qui in Synodo diœcesana conuenire debent; idem, ut supra, in ea Synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, faciant, & obseruent, alias secundum formam sacrorum Canonum puniantur. Adhæc, omnes ij, ad quos Vniuersitatum, & Studiorum generalium cura, uisitatio, & reformatio pertinet, diligenter curent, ut ab eisdem Vniuersitatibus Canones, & decreta huius sanctæ Synodi integre recipiantur; ad eorumq. normam magi-

stri, doctores, & alij in eisdem Vniuersitatibus ea, quæ Catholicæ fidei sunt, doceant, & interpretentur; seq. ad hoc institutum initio cuiuslibet anni sollemni iuramento obstringant: sed & si aliqua alia in prædictis Vniuersitatibus correctione, & reformatione digna fuerint, ab eisdem, ad quos spectat, pro religionis, & disciplinæ Ecclesiasticæ augumento emendentur, & statuantur. Quæ uero Vniuersitates immediate summi Romani Pontificis protectioni, & uisitationi sunt subiectæ; has sua Beatitudo per eius delegatos eadem, quà supra, ratione, &, prout ei utilius uisum fuerit, salubriter uisitari, & reformari curabit.

Caput III.

QVAMVIS excommunicationis gladius neruus sit Ecclesiasticæ disciplinæ, & ad continendos in officio populos ualde salutaris: sobrie tamen, magnaq. circumspectione exercendus est: cum experientia doceat, si temere, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quam formidari, & perniciem potius parere, quam salutem. Quapropter excommunicationes illæ, quæ monitionibus præmissis, ad finem reuelationis, ut aiunt, aut pro deperditis, seu subtractis rebus ferri solent, a nemine prorsus, præterquam ab Episcopo, decernantur; & tunc non alias, quam ex re non uulgari, causaq. diligenter, ac magna maturitate per Episcopum examinata, quæ eius animum moueat; nec ad eas concedendas cuiusuis sæcularis, etiam Magistratus auctoritate adducatur: sed totum hoc in eius arbitrio, & conscientia sit positum: quando ipse pro re, loco, persona, aut tempore eas decernendas esse iudicauerit. In causis uero iudicialibus mandatur omnibus iudicibus Ecclesiasticis, cuiuscumque dignitatis existant, ut quádocumque executio realis, uel personalis in qualibet parte iudicij propria auctoritate ab ipsis fieri poterit, abstineant se tam in procedendo, quam definiendo, a cen-

Iuris Ecclesiasticis, seu interdicto: sed liceat eis, si expedire uidebitur, in causis ciuilibus, ad forum Ecclesiasticū quomodolibet pertinentibus, contra quoscumque, etiam laicos, per multas pecuniarias, quæ locis pijs, ibi existentibus, eo ipso, quod exactæ fuerint, assignantur; seu per captionem pignorum, personarumq. distrinctionem, per suos proprios, aut alienos executores faciendam; siue etiam per priuationem beneficiorum, aliaq. iuris remedia procedere, & causas definire. Quod si executio realis, uel personalis aduersus reos hac ratione fieri non poterit; sitq. erga iudicem contumacia: tunc eos etiam anathematis mucrone, arbitrio suo, præter alias pœnas ferire poterit. In causis quoque criminalibus, ubi executio realis, uel personalis, ut supra, fieri poterit; erit a censuris abstinendum: sed si dictæ executioni facile locus esse non possit; licebit iudici hoc spirituali gladio in delinquentes uti; si tamen delicti qualitas, præcedente bina saltem monitione, etiam per edictum, id postulet. Nefas autem sit sæculari cuilibet Magistratui prohibere Ecclesiastico iudici, ne quem excommunicet; aut mandare, ut latam excommunicationem reuocet, sub prætextu, quod contenta in præsenti decreto non sint obseruata; cum non ad sæculares, sed ad Ecclesiasticos hæc cognitio pertineat. Excommunicatus uero quicumque, si post legitimas monitiones non resipuerit, non solum ad Sacramenta, & communionem fidelium, ac familiaritatem non recipiatur: sed si obdurato animo, censuris annexus, in illis per annum insorduerit; etiam contra eum, tamquam de hæresi suspectum, procedi possit.

Caput IIII.

CONTINGIT *sæpe in quibusdā ecclesijs uel tam magnum Missarum celebrandarum numerum ex uarijs defunctorum relictis impositum esse, ut illis pro singulis diebus, a testatoribus præscriptis, nequeat satisfieri; uel eleemosynam huiusmodi pro illis celebrandis adeo tenuem esse, ut*

non facile inueniatur, qui uelit huic se muneri subijcere; unde depereunt piæ testantium uoluntates; & eorum conscientias, ad quos prædicta spectant, onerandi occasio datur. Sancta Synodus, cupiens hæc, ad pios usus relicta, quo plenius, & utilius potest impleri, facultatē dat Episcopis, ut in Synodo diœcesana, itemq; Abbatibus, & Generalibus Ordinum, ut in suis Capitulis generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in prædictis ecclesiis, quas hac prouisione indigere cognouerint, statuere circa hæc, quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque ecclesiarum utilitatem uiderint expedire; ita tamen, ut eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios usus reliquerunt.

Caput V.

RATIO *postulat, ut illis, quæ bene constituta sunt, contrarijs ordinationibus non detrahatur. quando igitur ex beneficiorum quorumcumque erectione, seu fundatione, aut alijs constitutionibus, qualitates aliquæ requiruntur; seu certa illis onera sunt iniuncta, in beneficiorum collatione, seu in quacumque alia dispositione, eis non derogetur. Idem in præbendis Theologalibus, magistralibus, doctoralibus, aut Presbyteralibus, Diaconalibus, ac Subdiaconalibus, quandocumque ita constituta fuerint, obseruetur, ut eorum qualitatibus, uel Ordinibus nihil in ulla prouisione detrahatur; & aliter facta prouisio subreptitia censeatur.*

Caput VI.

STATVIT *sancta Synodus, ut in omnibus ecclesiis cathedralibus, & collegiatis decretum sub fel. rec. Paulo* III, *quod incipit, Capitula cathedralium, obseruetur non solum, quando Episcopus uisitauerit; sed & quoties ex officio, uel ad petitionem alicuius, contra aliquem ex contentis in*

dicto

dicto decreto, procedat: ita tamen, ut, cum extra uisitationem processerit, infrascripta omnia locum habeant: uidelicet, ut Capitulum initio cuiuslibet anni eligat ex Capitulo duos: de quorum consilio, & assensu Episcopus, uel eius Vicarius, tam in formando processum, quam in ceteris omnibus actibus usque ad finem causæ inclusiue, coram notario tamen ipsius Episcopi, & in eius domo, aut consueto tribunali procedere teneatur. Vnum autem tantum sit utriusque uotum; possitq. alter Episcopo accedere. Quod si ambo ab Episcopo discordes in aliquo actu, seu interlocutoria, uel definitiua sententia fuerint; tunc intra sex dierum spatium cum Episcopo tertium eligant. et, si in electione tertij etiam discordent; ad uiciniorem Episcopum electio deuoluatur; & iuxta eam partem, cum qua tertius conueniet, articulus, in quo erat discordia, terminetur: alias processus, & inde secuta nulla sint, nullosq. producant iuris effectus. In criminibus tamen ex incontinentia prouenientibus, de qua in decreto de concubinarijs, & in atrocioribus delictis, depositionem, aut degradationem requirentibus, ubi de fuga timetur, ne iudicium eludatur, & ideo opus sit personali detentione, possit initio solus Episcopus ad summariam informationem, & necessariam detentionem procedere: seruato tamen in reliquis ordine præmisso. In omnibus autem casibus ea ratio habeatur, ut iuxta qualitatem delicti, ac personarum, delinquentes ipsi in loco decenti custodiantur. Episcopis præterea ubique is honor tribuatur, qui eorum dignitati par est; eisq. in choro, & in Capitulo; in Processionibus, & alijs actibus publicis sit prima sedes, & locus, quem ipsi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum auctoritas. Qui si aliquid Canonicis ad deliberandum proponant; nec de re ad suum, uel suorum commodum spectante agatur: Episcopi ipsi Capitulum conuocent, uota exquirant; & iuxta ea concludant. Absente uero Episcopo omnino hoc ab ijs de Capitulo, ad quos hoc de iure, uel consuetudine spectat, perficiatur; nec ad id Vicarius Episcopi

admitta-

admittatur. Ceteris autem in rebus Capituli iurisdictio, & potestas, si qua eis competit, & bonorum administratio salua, & intacta omnino relinquatur. Qui uero non obtinent dignitates, nec sunt de Capitulo; hi omnes in causis Ecclesiasticis Episcopo subijciantur: non obstantibus, quo ad supradicta, priuilegijs, etiam ex fundatione competentibus, necnon consuetudinibus, etiam immemorabilibus, sententijs, iuramentis, concordijs, quæ tantum suos obligent auctores: saluis tamen in omnibus, priuilegijs, quæ Vniuersitatibus studiorum generalium, seu earum personis sunt concessa. Hæc autem omnia, & singula in ijs ecclesiis locum non habeant, in quibus Episcopi, aut eorum Vicarij ex constitutionibus, uel priuilegijs, aut consuetudinibus, siue concordijs, seu quocumque alio iure maiorem habent potestatem, auctoritatem, ac iurisdictionem, quam præsenti decreto sit comprehensum: quibus sancta Synodus derogare non intendit.

Caput VII.

C v m *in beneficijs Ecclesiasticis ea, quæ hereditariæ successionis imaginem referunt; sacris constitutionibus sint odiosa, & Patrum decretis contraria, nemini in posterum accessus, aut regressus, etiam de consensu, ad beneficium Ecclesiasticum cuiuscumque qualitatis concedatur; nec hactenus concessi suspendantur, extendantur, aut transferantur. Hocq. decretum in quibuscumque beneficijs Ecclesiasticis, ac etiam cathedralibus ecclesiis, ac in quibuscumque personis, etiam Cardinalatus honore fulgentibus, locum habeat. In Coadiutorijs quoque cum futura successione idem posthac obseruetur; ut nemini in quibuscumque beneficijs Ecclesiasticis permittantur. Quod si quando ecclesiæ cathedralis, aut monasterij urgens necessitas, aut euidens utilitas postulet Prælato dari Coadiutorem; is non*

alias

alias cum futura successione detur, quam hæc causa prius diligenter a Sanctissimo Romano Pontifice sit cognita; & qualitates omnes in illo concurrere certum sit, quæ a iure, & decretis huius sanctæ Synodi in Episcopis, & Prælatis requiruntur: aliàs concessiones super his factæ subreptitiæ esse censeantur.

Caput VIII.

ADMONET sancta Synodus quoscumque Ecclesiastica beneficia, sæcularia, seu Regularia obtinentes, ut hospitalitatis officium, a sanctis Patribus frequenter commendatum, quantum per eorum prouentus licebit, prompte, benigneq. exercere assuescant; memores, eos, qui hospitalitatem amant, Christum in hospitibus recipere. Illis uero, qui hospitalia uulgo nuncupata, seu alia pia loca, ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumue usum præcipue instituta, in commendam, administrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam ecclesiis suis unita, obtinent; uel si ecclesiæ Parochiales, hospitalibus forte unitæ, aut in hospitalia erectæ, earumq. patronis in administrationem concessæ sint; præcipit omnino, ut impositum illis onus, officiumue administrent, atque hospitalitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis actu exerceant, iuxta Constitutionem Concilij Viennensis, alias in hac eadem Synodo sub fel. rec. Paulo III innouatam, quæ incipit, Quia contingit. Quod si hospitalia hæc ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum personarum genus suscipiendum fuerint instituta; nec in loco, ubi sunt dicta hospitalia, similes personæ, aut perpaucæ reperiantur; mandat adhuc, ut fructus illorũ in alium pium usum, qui eorum institutioni proximior sit, ac pro loco, & tempore utilior, conuertantur, prout Ordinario cum duobus de Capitulo, qui rerum usu peritiores sint, per ipsum deligendis, magis expedire uisum fuerit: nisi aliter forte, etiam in hunc euẽtum,

in eorum

in eorum fundatione, aut institutione fuerit expressum: quo casu, quod ordinatum fuit, obseruari curet Episcopus; aut, si id non possit, ipse, prout supra, utiliter prouideat. Itaque si prædicti omnes, & singuli, cuiuscumque Ordinis, & religionis, & dignitatis, etiam si laici fuerint, qui administrationem hospitalium habent, non tamen Regularibus subiecti, ubi uiget Regularis obseruantia, ab Ordinario moniti, hospitalitatis munus, adhibitis omnibus, ad quæ tenentur, necessarijs, re ipsa obire cessauerint; non solum per Ecclesiasticas censuras, & alia iuris remedia ad id compelli possint; sed etiam hospitalis ipsius administratione, curaue perpetuo priuari possint; alijq. eorum loco ab ijs, ad quos spectabit, substituantur. Et prædicti nihilominus, etiam ad fructuum restitutionem, quos contra ipsorum hospitalium institutionem perceperunt, quæ nulla eis remissione, aut compositione indulgeatur, in foro conscientiæ teneantur: nec administratio, seu gubernatio huiusmodi locorum uni & eidem personæ ultra triennium deinceps committatur; nisi aliter in fundatione cautum reperiatur: non obstante, quo ad omnia supradicta, quacumque unione, exemptione, & consuetudine in contrarium, etiam immemorabili, seu priuilegijs, aut indultis quibuscumque.

Caput IX.

SICVTI *legitima patronatuum iura tollere, piasq. fidelium uoluntates in eorum institutione uiolare æquum non est: sic etiam ut hoc colore beneficia Ecclesiastica in seruitutem, quod a multis impudenter fit, redigantur, non est permittendum. Vt igitur debita in omnibus ratio obseruetur; decernit sancta Synodus, ut titulus iurispatronatus sit ex fundatione, uel dotatione; qui ex authentico documento, & alijs iure requisitis ostẽdatur; siue etiam ex multiplicatis præsentationibus per an-*

per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriá excedat, aliasue secundum iuris dispositionem. In ijs uero personis, seu Communitatibus, uel Vniuersitatibus, in quibus id ius plerumque ex usurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior, & exactior probatio ad docendum uerum titulum requiratur. nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quá si, præter reliqua ad eam necessaria, præsentationes, etiam continuatæ, non minori saltem, quam quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectum sortitæ sint, authenticis scripturis probentur. Reliqui patronatus omnes in beneficiis, tam sæcularibus, quam Regularibus, seu parochialibus, uel dignitatibus, aut quibuscumque aliis beneficijs, in cathedrali, uel collegiata ecclesia; seu facultates, & priuilegia concessa, tam in uim patronatus, quam alio quocumque iure nominandi, eligendi, præsentandi ad ea, cum uacant, exceptis patronatibus, super cathedralibus ecclesiis competentibus, & exceptis aliis, quæ ad Imperatorem, & Reges, seu regna possidentes, aliosq. sublimes, ac supremos Principes, iura Imperij in dominijs suis habentes, pertinent; & quæ in fauorem Studiorú generaliú concessa sunt, in totum prorsus abrogata, & irrita cum quasi possessione inde secuta intelligantur. Beneficiaq. huiusmodi, tamquam libera, a suis collatoribus conferantur; ac prouisiones huiusmodi plenú effectum consequantur. Ad hæc liceat Episcopo, præsentatos a patronis, si idonei non fuerint, repellere. Quod si ad inferiores institutio pertineat; ab Episcopo tamen, iuxta alias statuta ab hac sancta Synodo, examinentur: alioquin institutio ab inferioribus facta, irrita sit, & inanis. Patroni autem beneficiorum, cuiuscumque Ordinis, et dignitatis, etiá si Communitates, Vniuersitates, collegia quæcumque clericorum, uel laicorú existant, in perceptione fructuum, prouentuum, obuentionum quorumcumque beneficiorum, etiamsi uere de iurepatronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent, nullatenus, nullaue causa,

uel occasione se ingerant; sed illos libere Rectori, seu Beneficiato, non obstante etiam quacumque consuetudine, distribuendos dimittant. Nec dictum iuspatronatus uenditionis, aut alio quocumque titulo in alios contra Canonicas sanctiones transferre præsumant. si secus fecerint; excommunicationis, & interdicti pœnis subijciantur; & dicto iurepatronatus, ipso iure, priuati existant. Insuper accessiones, per uiam unionis factæ de beneficiis liberis, ad ecclesias iurispatronatui, etiam laicorum, subiectas, tam Parochiales, quam ad alia quæcumque beneficia, etiam simplicia, seu dignitates, uel hospitalia, ita ut prædicta beneficia libera eiusdem naturæ cum ijs, quibuscum uniuntur, efficiantur, atque sub iurepatronatus constituantur. Hæ si nondum plenarium sortitæ sunt effectum; uel deinceps ad cuiusuis instantiam fient, quacumque auctoritate, etiam Apostolica, concessæ fuerint; simul cum unionibus ipsis per subreptionem obtentæ intelligantur: non obstante quacumque in ijs uerborum forma, seu derogatione, quæ habeatur pro expressa: nec executioni amplius demandentur; sed beneficia ipsa unita, cum uacauerint, libere, ut antea, conferantur. Quæ uero a quadraginta annis citra factæ, effectum & plenam incorporationem sunt consecutæ; hæ nihilominus ab Ordinarijs, tamquam a Sede Apostolica delegatis, reuideantur, & examinentur; ac quæ per subreptionem, uel obreptionem obtentæ fuerint, simul cum unionibus irritæ declarentur; ac beneficia ipsa separentur, et aliis conferantur. Similiter quoque patronatus quicumque in ecclesiis, & quibuscumque aliis beneficijs, etiam dignitatibus antea liberis, acquisiti a quadraginta annis citra, & in futurum acquirendi, seu ex augmento dotis, seu ex noua constructione, uel alia simili causa, etiam auctoritate Sedis Apostolicæ, ab ijsdem Ordinarijs, uti delegatis, ut supra, qui nullius in his facultatibus, aut priuilegijs impediantur, diligenter cognoscantur: & quos non reperierint ob maxime euidentem ecclesiæ, uel beneficij, seu dignitatis necessitatem

necessitatem legitime constitutos esse, in totum reuocent; atque beneficia huiusmodi sine damno illa possidentium, & restituto patronis eo, quod ab eis iccirco datum est, in pristinum libertatis statum reducant: non obstantibus priuilegijs, constitutionibus, & consuetudinibus, etiam immemorabilibus.

Caput X.

QVONIAM *ob malitiosam petentium suggestionem, & quandoque ob locorum longinquitatem personarum notitia, quibus causæ mandantur, usqueadeo haberi non potest; hincq. interdum iudicibus, non undequaque idoneis, causæ in partibus delegantur: statuit sancta Synodus, in singulis Concilijs prouincialibus, aut diœcesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant, iuxta Constitutionem Bonifacij VIII, quæ incipit, Statutum; & alioquin ad id aptas designari, ut præter Ordinarios locorum ijs etiam posthac causæ Ecclesiasticæ, ac spirituales; & ad forum Ecclesiasticum pertinentes, in partibus delegandæ committantur. Et, si aliquem interim ex designatis mori contigerit; substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum usque ad futuram prouincialem, aut diœcesanã Synodum: ita ut habeat quæque diœcesis quattuor saltem, aut etiã plures probatas personas, ac ut supra qualificatas; quibus huiusmodi causæ a quolibet Legato, uel Nuncio, atque etiam a Sede Apostolica committantur: alioquin post designationem factam, quam statim Episcopi ad summum Romanum Pontificem transmittant, delegationes quæcumque aliorum iudicum alijs, quam his, factæ, subreptitiæ censeantur. Admonet debinc sancta Synodus tam Ordinarios, quam alios quoscunque iudices, ut terminandis causis, quanta fieri poterit breuitate, studeant; ac litigatorum artibus, seu in litis contestatione, seu alia parte iudicij differenda, modis omnibus aut termini præfixione, aut competendi alia ratione occurrant.*

Caput XI.

MAGNAM *ecclesiis perniciem afferre solet, cũ earum bona, repræsentata pecunia, in successorum præiudicium alijs locantur. omnes igitur hæ locationes, si anticipatis solutionibus fient, nullatenus in præiudicium successoris ualidæ intelligantur: quocumque indulto, aut priuilegio non obstante: nec huiusmodi locationes in Romana Curia, uel extra eã confirmentur. Non liceat etiam, iurisdictiones Ecclesiasticas, seu facultates nominandi, aut deputandi Vicarios in spiritualibus locare; nec conductoribus per se, aut alios eas exercere: aliterq. concessiones, etiam a Sede Apostolica factæ, subreptitiæ censeantur. Locationes uero rerum Ecclesiasticarum, etiam auctoritate Apostolica confirmatas, sancta Synodus irritas decernit, quas a triginta annis citra, ad longum tempus, seu, ut in nonnullis partibus, ad uiginti nouem, seu bis uiginti nouem annos, uocant factas; Synodus prouincialis, uel deputandi ab ea, in damnum Ecclesiæ, & contra Canonicas sanctiones contractas fuisse iudicabunt.*

Caput XII.

NON *sunt ferendi, qui uarijs artibus decimas, ecclesiis obuenientes, subtrahere moliuntur; aut qui ab alijs soluendas temere occupant, & in rem suam uertunt: cum decimarum solutio debita sit Deo; & qui eas dare noluerint, aut dantes impediunt, res alienas inuadant. Præcipit igitur sancta Synodus omnibus, cuiuscumque gradus, & condicionis sint, ad quos decimarum solutio spectat, ut eas, ad quas de iure tenentur, in posterum cathedrali, aut quibuscumque alijs ecclesiis, uel personis, quibus legitime debentur, integre persoluant. Qui uero*

eas aut subtrahunt, aut impediunt; excõmunicentur: nec ab hoc crimine, nisi plena restitutione secuta, absoluantur. Hortatur dehinc omnes, & singulos, pro Christiana caritate, debitoq. erga Pastores suos munere, ut de bonis sibi a Deo collatis, Episcopis, & Parochis, qui tenuioribus præsunt ecclesiis, large subuenire ad Dei laudem, atque ad Pastorum suorum, qui pro eis inuigilant, dignitatem tuendam, non grauentur.

Caput XIII.

DECERNIT sancta Synodus, ut quibuscumque in locis, iam ante annos quadraginta, Quarta, quæ funeralium dicitur, cathedrali, aut parochiali ecclesiæ solita esset persolui, ac postea fuerit ex quocumque priuilegio, aliis monasteriis, hospitalibus, aut quibuscumque locis piis concessa, eadem posthac integro iure, & eadem portione, quæ antea solebat, cathedrali, seu parochiali ecclesiæ persoluatur: non obstantibus concessionibus, gratiis, priuilegiis, etiam, Mari magno, nuncupatis, aut aliis quibuscumque.

Caput XIIII.

QVAM turpe, ac clericorum nomine, qui se diuino cultui addixerunt, sit indignum, in impudicitiæ sordibus, immundoq. concubinatu uersari, satis res ipsa, communi fidelium omnium offensione, summoq. clericalis militiæ dedecore, testatur. Vt igitur ad eam, quam decet, continentiam, ac uitæ integritatẽ ministri ecclesiæ reuocentur; populusq. hinc eos magis discat reuereri, quo illos uita honestiores cognouerit: prohibet sancta Synodus quibuscumque clericis, ne concubinas, aut alias mulieres, de quibus possit haberi suspicio in domo, uel extra, detinere, aut cum iis ullam consuetudinem habere audeant:

alioquin

alioquin pœnis, a sacris Canonibus, uel statutis ecclesiarum impositis, puniantur. Quod si, a Superioribus moniti, ab ijs se non abstinuerint; tertia parte fructuum, obuentionum, ac prouentuum beneficiorum suorum quorumcunque, & pensionum ipso facto sint priuati; quæ fabricæ ecclesiæ, aut alteri pio loco arbitrio Episcopi applicetur. Sin uero in delicto eodem cum eadem, uel alia femina perseuerantes, secundæ monitioni, adhuc non paruerint; non tantum fructus omnes, ac prouentus suorum beneficiorum, & pensiones eo ipso amittant, qui prædictis locis applicentur; sed etiam a beneficiorum ipsorum administratione, quoad Ordinarius, etiá uti Sedis Apostolicæ delegatus, arbitrabitur, suspendantur: &, si ita suspensi, nihilominus eas non expellant; aut cum ijs etiam uersentur; tunc beneficijs, portionibus, ac officijs, & pensionibus quibuscumque Ecclesiasticis perpetuo priuentur, atque inhabiles, ac indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, beneficijs, ac officijs in posterum reddantur; donec post manifestam uitæ emendationem ab eorum Superioribus cum ijs ex causa uisum fuerit dispensandum. Sed si, postquam eas semel dimiserint, intermissum consortium repetere, aut alias huiusmodi scandalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint; præter prædictas pœnas, excommunicationis gladio plectantur. Nec quæuis appellatio, aut exemptio prædictam executionem impediat, aut suspendat: supradictorumq. omnium cognitio, non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, sed ad Episcopos ipsos pertineat: qui sine strepitu, & figura iudicij, & sola facti ueritate inspecta, procedere possint. Clerici uero, beneficia Ecclesiastica, aut pensiones non habentes, iuxta delicti, & contumaciæ perseuerantiam, & qualitatem ab ipso Episcopo carceris pœna, suspensione ab Ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, alijsue modis, iuxta sacros Canones puniantur. Episcopi quoque, quod absit, si ab huiusmodi crimine non abstinuerint; & a Synodo prouinciali admoniti, se non emendauerint; ipso facto

cto sint suspensi: & , si perseuerent, etiam ad Sanctissimum Romanum Pontificem ab eadem Synodo deferantur: qui pro qualitate culpæ, etiã per priuationẽ, si opus erit, in eos animaduertat.

Caput XV.

V*T paternæ incontinentiæ memoria a locis, Deo consecratis, quos maxime puritas, sanctitasq. decet, longissime arceatur; non liceat filijs clericorum, qui non ex legitimo nati sunt matrimonio, in ecclesiis, ubi eorum patres beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, aut habuerunt, quodcumque, etiam dissimile, beneficium obtinere; nec in dictis ecclesiis quoquo modo ministrare, nec pensionis super fructibus beneficiorum, quæ parentes eorum obtinent, uel alias obtinuerunt, habere. Quod si in præsenti pater, & filius in eadem ecclesia beneficia obtinere reperiantur; cogatur filius suum beneficium resignare, aut cum alio permutare extra ecclesiam intra trium mensium spatium: alias ipso iure eo priuatus existat, & super ijs quæcumque dispensatio subreptitia censeatur. Ad hæc, reciprocæ resignationes, si quæ posthac a parentibus clericis in fauorem filiorum fient, ut alter alterius beneficium consequatur; in fraudem huius decreti, & Canonicarum sanctionum factæ omnino censeantur: nec collationes secutæ, uigore huiusmodi resignationum, seu aliarum quarumcumque, quæ in fraudem factæ fuerint, ipsis clericorum filijs suffragentur.*

Caput XVI.

S*TATVIT sancta Synodus, ut Ecclesiastica beneficia sæcularia, quocumque nomine appellentur, quæ curam animarum ex primæua eorum institutione, aut aliter quomodocumque retinent, illa deinceps in simplex beneficium, etiam assignata Vicario perpetuo congrua portione, non conuer-*

tantur:

tantur: non obstantibus quibuscumque gratijs, quæ suum plenarium effectum non sunt consecutæ. In ijs uero, in quibus contra earum institutionem, seu fundationem cura animarum in Vicarium perpetuum translata est, etiam si in hoc statu ab inmemorabili tempore reperiantur, si congrua portio fructuum Vicario ecclesiæ, quocumque nomine is appelletur, non fuerit assignata; ea quamprimum, & ad minus intra annum a fine præsentis Concilij, arbitrio Ordinarij, iuxta formam decreti sub fel. rec. Paulo III assignetur. Quod si id commode fieri non possit; aut intra dictum terminum factum non erit; cum primum per cessum uel decessum Vicarij, seu Rectoris, aut quomodolibet alterum eorum uacauerit; beneficium curam animarum recipiat; ac Vicariæ nomen cesset; & in antiquum statum restituatur.

Caput XVII.

NON *potest sancta Synodus nō grauiter dolere, audiens Episcopos aliquos, sui status oblitos, Pontificiam dignitatem non leuiter dehonestare; qui cum Regum ministris, Regulis, & Baronibus in ecclesia, et extra, indecenti quadam demissione se gerunt, & ueluti inferiores ministri altaris, nimis indigne nonsolum loco cedunt, sed etiam personaliter illis inseruiunt. Quare hæc, & similia detestans sancta Synodus, sacros Canones omnes, Conciliaq. generalia, atque alias Apostolicas sanctiones ad dignitatis Episcopalis decorum, & grauitatem pertinentes renouando, præcipit, ut ab huiusmodi in posterum Episcopi se abstineant; mandans eisdem, ut tam in ecclesia, quam foris suum gradum, & Ordinem præ oculis habentes, ubique se Patres, & Pastores esse meminerint; reliquis uero tam Principibus, quam ceteris omnibus, ut eos paterno honore, ac debita reuerentia prosequantur.*

Caput XVIII.

SICVT publice expedit, legis uinculum quandoque relaxare, ut plenius, euenientibus casibus, & necessitatibus, pro communi utilitate satisfiat: sic frequentius legem soluere, exemploq. potius, quam certo personarum, rerumq. delectu, petentibus indulgere, nil aliud est, quam unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Quapropter sciant uniuersi, sacratissimos Canones exacte ab omnibus, &, quoad eius fieri poterit, indistincte obseruandos. Quod si urgens, iustaq. ratio, & maior quandoque utilitas postulauerit, cum aliquibus dispensandum esse; id, causa cognita, ac summa maturitate, atque gratis, a quibuscumque, ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum: aliterq. facta dispensatio subreptitia censeatur.

Caput XIX.

DETESTABILIS duellorum usus, fabricante Diabolo, introductus, ut cruenta corporum morte, animarum etiam perniciem lucretur, ex Christiano orbe penitus exterminetur: Imperator, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & quocumque alio nomine, Domini temporales; qui locum ad monomachiam in terris suis inter Christianos concesserint; eo ipso sint excommunicati; ac iurisdictione, & dominio ciuitatis, castri, aut loci, in quo, uel apud quem duellum fieri permiserint, quod ab Ecclesia obtinent, priuati intelligantur; &, si feudalia sint, directis Dominis statim acquirantur. Qui uero pugnam commiserint; & qui eorum patrini uocantur; excommunicationis, ac omnium bonorum suorum proscriptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant; & ut homicidæ, iuxta sacros Canones, puniri debeant. Et, si in ipso conflictu decesserint; perpe-

perpetuo careant ecclesiastica sepultura. Illi etiam, qui consilium in causa duelli, tam in iure, quam facto dederint; aut alia quacumque ratione ad id quemquam suaserint; necnon spectatores, excommunicationis, ac perpetuæ maledictionis uinculo teneantur: non obstante quocumque priuilegio, seu praua consuetudine, etiam immemorabili.

Caput XX.

CVPIENS sancta Synodus Ecclesiasticam disciplinam in Christiano populo non solum restitui, sed etiam perpetuo sartam tectam a quibuscumque impedimentis conseruari; præter ea, quæ de Ecclesiasticis personis constituit, sæculares quoque Principes officij sui admonendos esse censuit; confidens eos, ut Catholicos, quos Deus sanctæ fidei, Ecclesiæq. protectores esse uoluit, ius suum Ecclesiæ restitui, non tantum esse concessuros; sed etiam subditos suos omnes ad debitam erga clerum, Parochos, & superiores Ordines reuerentiam reuocaturos; nec permissuros, ut Officiales, aut inferiores Magistratus Ecclesiæ & personarum Ecclesiasticarum immunitatem, Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus constitutam, aliquo cupiditatis studio, seu inconsideratione aliqua uiolent; sed una cum ipsis Principibus debitam sacris summorum Pontificum, & Conciliorum constitutionibus obseruantiam præstent. Decernit itaque, & præcipit, sacros Canones, & Concilia generalia omnia, necnon alias Apostolicas sanctiones in fauorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis Ecclesiasticæ, & contra eius uiolatores editas, quæ omnia præsenti etiam decreto innouat, exacte ab omnibus obseruari debere. proptereaq. admonet Imperatorem, Reges, Resp. Principes, & omnes, & singulos, cuiuscumque status, & dignitatis extiterint, ut, quo largius bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eo sanctius, quæ Ecclesiastici iuris

sunt,

sunt, tamquam Dei præcipua, eiusq. patrocinio tecta, uenerentur; nec ab ullis Baronibus, Domicellis, Rectoribus, aliisue Dominis temporalibus, seu Magistratibus, maximeq. ministris ipsorum Principum lædi patiantur; sed seuere in eos, qui illius libertatem, immunitatem, atque iurisdictionem impediunt, animaduertant: quibus etiam ipsimet exemplo ad pietatem, religionem, ecclesiarumq. protectionem existant; imitantes anteriores optimos, religiosissimosq. Principes, qui res Ecclesiæ sua in primis auctoritate, ac munificentia auxerunt, nedum ab aliorum iniuria uindicarunt. Adeoq. ea in re quisque officium suum sedulo præstet; quo cultus diuinus deuote exerceri, & Prælati, ceteriq. clerici in residentijs, & officijs suis, quieti, & sine impedimentis, cum fructu, & ædificatione populi, permanere ualeant.

Caput XXI.

POSTREMO *sancta Synodus, omnia, & singula, sub quibuscumque clausulis, & uerbis, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina, tam sub fel. rec. Paulo* III, *ac Iulio* II, *quam sub Beatissimo Pio Quarto, Pontificibus Maximis, in hoc sacro Concilio statuta sunt, declarat, ita decreta fuisse, ut in his salua semper auctoritas Sedis Apostolicæ & sit, & esse intelligatur.*

Decretum de continuanda Sessione in diem sequentem.

CVM *ea omnia, quæ in præsenti Sessione tractanda erant, quia hora tarda est, commode expediri non possint; propterea iuxta id, quod in generali Congregatione a Patribus statutum fuit, ea, quæ supersunt, in diem crastinam, hanc eandem Sessionem continuando, differuntur.*

CONTINVATIO SESSIONIS DIE IIII DEC.

Decretum de indulgentiis.

C*VM potestas conferendi indulgentias a Christo Ecclesiæ concessa sit; atque huiusmodi potestate, diuinitus sibi tradita, antiquissimis etiam temporibus illa usa fuerit: sacrosancta Synodus indulgentiarum usum, Christiano populo maxime salutarem, & sacrorum Conciliorum auctoritate probatum, in Ecclesia retinendum esse docet, & præcipit; eosq. anathemate damnat, qui aut inutiles esse asserunt; uel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant. In his tamen concedendis moderationem, iuxta ueterem, & probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi cupit; ne nimia facilitate Ecclesiastica disciplina eneruetur. Abusus uero, qui in his irrepserunt, & quorum occasione insigne hoc indulgentiarum nomen ab hæreticis blasphematur, emendatos, & correctos cupiens, præsenti decreto generaliter statuit, prauos quæstus omnes pro his consequendis, unde plurima in Christiano populo abusuum causa fluxit, omnino abolendos esse. Ceteros uero, qui ex superstitione, ignorantia, irreuerentia, aut aliunde quomodocumque prouenerunt; cum ob multiplices locorum, & prouinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas commode nequeant specialiter prohiberi; mandat omnibus Episcopis, ut diligenter quisque huiusmodi abusus ecclesiæ suæ colligat, eosq. in prima Synodo prouinciali referat: ut aliorum quoque Episcoporum sententia cogniti, statim ad summum Romanum Pontificem deferantur: cuius auctoritate, & prudentia, quod Vniuersali Ecclesiæ expediet, statuatur; ut ita sanctarum indulgentiarum munus pie, sancte, & incorrupte omnibus fidelibus dispensetur.*

De delectu ciborum, ieiuniis, & diebus festis.

INSVPER hortatur sancta Synodus, & per sanctissimum Domini nostri, atque Saluatoris aduentum Pastores omnes obtestatur, ut tamquam boni milites illa omnia, quæ sancta Romana Ecclesia, omnium ecclesiarum mater, & magistra, statuit; necnon ea, quæ tam in hoc Concilio, quàm in alijs œcumenicis statuta sunt, quibuscumque fidelibus sedulo commendent; omniq. diligentia utantur, ut illis omnibus, & ijs præcipue, sint obsequentes, quæ ad mortificandam carnem conducunt, ut ciborum delectus, & ieiunia; uel etiam, quæ faciunt ad pietatem augendam, ut dierum festorum deuota, & religiosa celebratio; admonentes populos crebro, obedire Præpositis suis: quos qui audiunt, Deum remuneratorem audient; qui uero contemnunt, Deum ipsum ultorem sentient.

De Indice librorum, Catechismo, Breuiario, & Missali.

SACROSANCTA Synodus in secunda Sessione, sub Sanctissimo Domino nostro Pio Quarto celebrata, delectis quibusdam Patribus cõmisit, ut de uarijs censuris, ac libris, uel suspectis, uel perniciosis, quid facto opus esset, considerarent; atque ad ipsam sanctam Synodum referrent; audiens nunc, huic operi ab eis extremam manum impositam esse; nec tamen, ob librorum uarietatem, & multitudinẽ, distincte, & cõmode possit a sancta Synodo dijudicari; præcipit, ut quidquid ab illis præstitum est, Sanctissimo Romano Pontifici exhibeatur; ut eius iudicio, atque auctoritate terminetur, & euulgetur. Idemq. de Catechismo a Patribus, quibus illud mandatum fuerat, & de Missali, & Breuiario fieri mandat.

De loco Oratorum.

DECLARAT sancta Synodus, ex loco assignato Oratoribus, tam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus, in sedendo, incedendo, aut quibuscumque alijs actibus, nullum cuiquam eorum factum

ctum fuisse praeiudicium; sed omnia illorum, & Imperatoris, Regum, Rerumpublicarum, ac Principum suorum iura, & praerogatiuas illaesas, & saluas esse, in eodemq. statu permanere, prout ante praesens Concilium reperiebantur.

De recipiendis, & obseruandis Decretis Concilii.

TANTA *fuit horum temporum calamitas, & haereticorum inueterata malitia, ut nihil tam clarum in fide nostra asserenda umquam fuerit, aut tam certo statutum; quod non, humani generis hoste suadente, illi errore aliquo contaminauerint. ea propter sancta Synodus id potissimum curauit, ut praecipuos haereticorum nostri temporis errores damnaret, & anathematizaret; ueramq. & Catholicam doctrinam traderet, & doceret, prout damnauit, anathematizauit, & definiuit. Cumq. tamdiu tot Episcopi, ex uarijs Christiani orbis prouincijs euocati, sine magna gregis sibi commissi iactura, & uniuersali periculo ab ecclesiis abesse non possint; nec ulla spes restet, haereticos, toties fide etiam publica, quam desiderarunt, inuitatos, & tamdiu expectatos, huc amplius aduenturos; ideoq. tandem huic sacro Concilio finem imponere necesse sit: superest nunc, ut Principes omnes, quod facit, in Domino moneat ad operam suam ita praestandam, ut quae ab ea decreta sunt, ab haereticis deprauari, aut uiolari non permittant; sed ab his, & omnibus deuote recipiantur, & fideliter obseruentur. Quod si in his recipiendis aliqua difficultas oriatur; aut aliqua inciderint, quae declarationem, quod non credit, aut definitionem postulent; praeter alia remedia, in hoc Concilio instituta, confidit sancta Synodus Beatissimum Romanum Pontificem curaturum, ut uel euocatis ex illis praesertim prouincijs, unde difficultas orta fuerit, ijs, quos eidem negotio tractando uiderit expedire, uel etiam Concilij generalis celebratione, si necessarium iudicauerit, uel commodiore quacumque ratione ei uisum fuerit*

uerit, prouincialium necessitatibus, pro Dei gloria, & Ecclesiæ tranquillitate, consulatur.

De recitandis Decretis Concilii sub Paulo III, & Iulio III, in Sessione.

QVONIAM *diuersis temporibus, tam sub fel. rec. Paulo* III, *quam* Iulio III, *multa in hoc sacro Concilio, quo ad Dogmata, ac morum reformationem, statuta, & definita sunt; uult sancta Synodus, ut illa nunc recitentur, & legantur.*
Recitata sunt.

De fine Concilii, & confirmatione petenda a Sanctissimo Domino nostro.

ILLVSTRISSIMI *Domini, Reuerendissimiq. Patres, Placet ne nobis, ut ad laudem Dei omnipotentis huic sacræ œcumenicæ Synodo finis imponatur? & omnium, & singulorum, quæ tam sub fel. rec. Paulo* III, *& Iulio* III, *quam sub Sanctissimo Domino nostro Pio Quarto, Romanis Pontificibus, in ea decreta, & definita sunt, confirmatio nomine sanctæ huius Synodi per Apostolicæ Sedis Legatos, & Præsidentes a Beatissimo Romano Pont. petatur?*
Responderunt, Placet.

POSTMODVM Illustrissimus & Reuerendissimus Cardinalis Moronus, primus Legatus, & Præsidens, benedicens sanctæ Synodo, dixit: POST GRATIAS DEO ACTAS, REVERENDISSIMI PATRES ITE IN PACE.
Qui responderunt, AMEN.

ACCLA-

ACCLAMATIONES PATRVM IN FINE CONCILII.

CARDINALIS A LOTHARINGIA.

Beatiſsimo Pio Papæ, & Domino noſtro, Sanctæ, & Vniuerſalis Eccleſiæ Pontifici, multi anni, & æterna memoria.

RESPONSIO PATRVM.

Domine Deus, Sanctiſsimum Patrem diutiſsime Eccleſiæ tuæ conſerua; multos annos.

Card. Beatiſsimorum ſummorum Pontificum animabus, Pauli III, & Iulii III, quorum auctoritate hoc ſacrum generale Concilium inchoatum eſt, pax a Domino, & æterna gloria, atque felicitas in luce Sanctorum.

Reſp. Memoria in benedictione ſit.

Card. Caroli V Imperatoris, & Sereniſsimorum Regum, qui hoc uniuerſale Concilium promouerunt, & protexerunt, memoria in benedictione ſit.

Reſp. Amen, Amen.

Card. Sereniſsimo Imperatori Ferdinando, ſemper Auguſto, Orthodoxo, & Pacifico, & omnibus Regibus, Rebuſp. & Principibus noſtris, multi anni.

Reſp. Pium, & Chriſtianum Imperatorem Domine conſerua: Imperator cæleſtis terrenos Reges, rectæ fidei conſeruatores, cuſtodi.

Card. Apoſtolicæ Romanæ Sedis Legatis, & in hac Synodo Præſidentibus, cum multis annis magnæ gratiæ.

Ma-

Resp. Magnæ gratiæ: Dominus retribuat.

Card. Reuerendissimis Cardinalibus, & Illustribus Oratoribus.

Resp. Magnas gratias, multos annos.

Card. Sanctissimis Episcopis uita, & felix ad ecclesias suas reditus.

Resp. Præconibus ueritatis perpetua memoria: Orthodoxo Senatui multos annos.

Card. Sacrosancta œcumenica Tridentina Synodus: eius fidem cõfiteamur, eius decreta semper seruemus.

Resp. Semper confiteamur, semper seruemus.

Card. Omnes ita credimus: omnes id ipsum sentimus: omnes cõsentientes, & amplectẽtes subscribimus. Hæc est fides beati Petri, & Apostolorũ: hæc est fides Patrum: hæc est fides Orthodoxorum.

Resp. Ita credimus; ita sentimus; ita subscribimus.

Card. His decretis inhærentes, digni reddamur misericordiis, & gratia primi, & magni supremi Sacerdotis, Iesu Christi Dei, intercedente simul inuiolata Domina nostra sancta Deipara, & omnibus Sanctis.

Resp. Fiat, fiat. Amen, Amen.

Card. Anathema cunctis hæreticis.

Resp. Anathema, anathema.

Post hæc mandatum fuit a Legatis, & Præsidentibus sub pœna excõmunicationis omnibus Patribus, ut, antequam discederent e ciuitate Tridentina, subscriberent manu propria Decretis Cõcilii; aut ea per publicum instrumentũ approbarent. Qui omnes deinde subscripserunt, & fuerunt numero CCLV, uidelicet, Legati quattuor, Cardinales duo, Patriarchæ tres, Archiepiscopi XXV, Epi-

ſcopi CLXVIII, Abbates ſeptem, Procuratores abſentium cum legitimo mandato XXXIX, Generales Ordinum ſeptem.

LAVS DEO.

Concordat cum originali: in cuius fidem ſubſcripſimus,

Ego Angelus Maſſarellus, Epiſcopus Theleſinus, ſacri Concilii Tridentini Secretarius.
Ego Marcus Antonius Peregrinus, Comenſis, eiuſdem Concilii Notarius.
Ego Cynthius Pamphilus, clericus Camerinenſis diœceſis, eiuſdem Concilii Notarius.

CONFIRMATIO CONCILII.

NOS Alexander, S. Laurentii in Damaſo Diaconus Cardinalis, de Farneſio, S. R. E. Vicecancellarius, fidem facimus, & atteſtamur, qualiter hodie, die Mercurii, XXVI. Ianuarii, M. D. LXIIII, Pontificatus Sanctiſſimi D. noſtri D. Pii, diuina prouidentia Papæ Quarti, anno quinto, in Conſiſtorio ſecreto, apud S. Petrum

trum, Reuerendiss. DD. mei, Cardinalis Moronus, & Simoneta, nuper reuersi a sacro Concilio Tridentino, cui uti Sedis Apostolicæ Legati præerant, petierunt ab eodem Sanctissimo D. nostro ut infra.

Beatissime Pater, in Decreto super fine Concilii œcumenici Tridentini, pridie nonas Decembris præteriti publicato, statutum fuit, ut per Sanctitatis Vestræ, & sanctæ Sedis Apostolicæ Legatos, & Præsidentes peteretur nomine dicti Concilii a Sanctitate Vestra confirmatio omnium, & singulorum, quæ tam sub fel. rec. Paulo III, & Iulio III, quam sub Sanctitate Vestra in eo decreta, & definita sunt. Quapropter nos Ioannes Cardinalis Moronus, & Ludouicus Cardinalis Simoneta, qui tunc Legati, & Præsidentes eramus, uolentes exequi, quod in dicto Decreto stabilitum fuit, humiliter petimus nomine dicti Concilii œcumenici Tridentini, ut Sanctitas Vestra dignetur confirmare omnia, & singula, quæ tam sub fel. rec. Paulo III, & Iulio III, quam sub Sanctitate Vestra in eo decreta, & definita sunt.

Quibus auditis, Sanctitas Sua, uiso, & lecto tenore dicti Decreti, & habitis uotis Reuerendiss. DD. meorum Cardinalium, respondit per hæc uerba.

Peti-

Petitioni, nomine Concilii œcumenici Tridẽtini super eius confirmatione per dictos Legatos nobis factæ, annuentes, omnia, & singula, quæ in dicto Concilio tam sub fel. rec. Paulo III, & Iulio III, prædecessoribus nostris, quam Pontificatus nostri tempore decreta, & definita sunt, auctoritate Apostolica, etiam de Venerabilium fratrum nostrorum Cardinalium consilio, & assensu; matura cum illis deliberatione præhabita, cõfirmamus, atque ab omnibus Christi fidelibus recipi, & inuiolabiliter obseruari mandamus, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen.

Ita est. A. Cardinalis

Farnesius, Vicecancell.

FINIS.

ROMAE, APVD PAVLVM
MANVTIVM ALDI F.
M. D. LXIIII.

Errata ita corrige.

Pag. 193. lin. 13 uocatis præsentibus. 194. 22. per annũ 195. 21. diligẽti. 198. 1. redditũ 200. lin. ult. in curia, eff. 204. 16. insanientes, nõ tolsi. 210. 21. designatos. 214. 3. paschatis. 230. 26. affectu. 231. 10. qui in præsenti. 235. 6. illarũ. 236. 21. acta 267. lin. pen. cõpetẽti.